Jeremy Black
A History of Diplomacy
Traducere neoficială

Cuprins

INTRODUCERE
Paginile 11 – 27-Onea Veronica, RIPE
Paginile 28 – 42-Cristea Iulia, RIPE
CAPITOLUL I (1450–1600)
Paginile 46 – 53-Molocea Ştefan, MSSC
Paginile 53 – 57-Petrovici Cristina Ioana
CAPITOLUL II (1600–1690)
Paginile 63 – 85-Popa Ştefana, RIPE
Paginile 74 – 84-Irimie Alexandra, RIPE
CAPITOLUL III (1690–1775)
Paginile 85 – 100-Nechita Oana, MSSC
Paginile 101 – 107-Năstăsoiu Alexandra, MSSC
Paginile 100 – 110-Palea Nicoleta, RIPE
Paginile 110 – 119-Gheorghiu Carmen Camelia, RIPE
CAPITOLUL IV (1775–1815)
Paginile 119 – 129-Suciu Alexandra, MSSC
Paginile 141 – 150-Chiş Timotei Paul, MSSC
CAPITOLUL V (1815–1900)
Paginile 151 – 165-Ilie Alina, RIPE
Paginile 165 – 179-Calu Adina, RIPE
CAPITOLUL VI (1900–1970)
Paginile 180 – 193-Ilca Angela, MSSC
Paginile 181 – 190-Laszlo Robert, MSSC
Paginile 193 – 203-Sandu Robert, MSSC
Paginile 200 – 212-Săplăcan Adriana, MSSC
Paginile 203 – 207-Burnar Oana, MSSC

Paginile 207 – 211-Ardelean Mihai, MSSC
Paginile 212 – 223-Rosingher Alexandra, MSSC
CAPITOLUL VII
Din 1970 până în prezent
Paginile 224 – 235-Crişan Greta, MSSC
Paginile 235 – 247-Pop Emilia Maria, MSSC
Concluzii: Viitorul
Paginile 248 – 256-Secară Diana, MSSC

INTRODUCERE

Paginile 11 – 27-Onea Veronica, RIPE.

Executarea trimişilor lui Ginghis-Han nu a fost o decizie înţeleaptă din partea lui Muhamed al II-lea, şahul sasanid, cel care stăpânea un imperiu cu nucleul în Persia (Iran) şi se întindea de la munţii Zagros la Syr şi de la Danya la Indus. Această veste a avut un efect puternic asupra minţii lui Han; odihna şi somnul au dispărut iar vârtejul de furie era ascuns sub masca răbdării şi clemenţei din ochii lui. Focul mâniei a izbucnit cu o astfel de flacără, condusă de apa din ochii săi, încât a fi putut fi stinsă numai prin vărsare de sânge. Acest episod a fost consemnat câteva decenii mai târziu de către Ata-Malik Juvani cel care a fost servitorul hanilor mongoli din Persia secolului XIII, explicaţie aparent plauzibilă şi pe care a crezut oportun să o răspândească. În practică, Ginghis-Han a încercat să rezolve litigiul fără război.

O caravană trimisă de mongoli a fost masacrată de guvernatorul Otran. Un însoţitor de cămilă a scăpat raportându-i lui Ginghis-Han despre cele întâmplate. Acesta, furios trimite diplomaţi pentru a rezolva problema, întrucât dorea continuarea relaţiilor comerciale, fiind, mai mult de atât, implicat într-un război major cu Imperiul Jin din nordul Chinei. Ginghis a cerut guvernatorului care l-a ofensat să fie adus la el pentru execuţie şi, de asemenea, restaurarea bunurilor. Ca răspuns, ofensat de limbajul trimisului lui Ginghis-Han perceput ca o dovadă de superioritate, Muhamed a executat gărzile sale şi a trimis bărbiile arse ale acestora, act ce constituia o încălcare gravă a etichetei dintre cei doi conducători. Acest act a făcut războiul inevitabil. Ca fapt, mongolii au invadat Persia în anul 1200.

Acest eveniment reprezintă o aluzie la faptul că diplomaţia are diverse forme şi diverse semnificaţii.

Considerarea standard, bazată pe modelul occidental de ambasade permanente, este, în sens îngust, tema acestui studiu.

În cărţi, ca şi în diplomaţie, este foarte important să specific clar ceea ce oferi. Pentru critic, abilitatea de a fi un diplomat se bazează în parte pe confuzie iar aluzii similare au fost făcute, de multe ori cu un motiv, cu referire la confuzia unor titluri de carte şi prefaţe. Prezenta carte nu poate încerca să asigure o descriere a negocierilor diplomatice, chiar şi pe perioada ultimului jumătate de mileniu. În schimb, se concentrează pe natura diplomaţiei, cu scopul de a evidenţia principalele schimbări ale caracterului său precum şi evoluţiile-cheie în domeniul relaţiilor internaţionale.

Întrucât caracterul schimbător al diplomaţiei îşi are originea într-o cauză, scopul nu este de a evidenţia evoluţia standard a ambasadelor, ci mai degrabă, a determina să vedem în diplomaţie un sistem general de colectare a informaţiei, de reprezentare şi negociere. În fapt, această abordare nu are legătură cu cea clasică al lui Sir Ernest Satow oferită în prefaţa ghidului de practică diplomatică, apărut în 1917 şi republicat, unde diplomaţia este definită ca o „aplicare de inteligenţă şi tact în desfăşurarea relaţiilor oficiale între guvernele statelor independente, care se extind uneori, de asemenea, relaţiile lor cu statele vasale şi, mai exact, desfăşurarea de afaceri între state prin mijloace paşnice”.

Pentru Harold Nicholson, diplomat britanic la fel ca şi Satow în perioada când Marea Britanie era liderul politicii mondiale, diplomaţia se definea ca „o maşină prin care se realizează procesul de negociere”, o definiţie ce exclude în mare parte faptele diplomatice. O definiţie mai succintă este elaborată de istoricul Peter Barber care spunea că diplomaţia este „o gestionare paşnică a relaţiilor internaţionale” deşi, la fel ca şi ceilalţi teoreticieni,

continua să se raporteze în precizarea sa la faptele diplomaţilor decât de alte variabile care stabilesc aceste relaţii.

Lăsând la o parte rolul determinant al diplomaţiei în perioada premergătoare unui război, materializată în coaliţii şi adversităţi înşelătoare şi neutre care cu greu pot fi numite management paşnic, această abordare este foarte diferită de celelalte enunţate mai sus, pentru că extinde relaţia diplomaţie-diplomaţi, diplomaţia ca proiecţie a puterii şi negociere spre alte forme de reprezentare, aceasta devenind o „mediere între indivizi, grupuri şi entităţi înstrăinate" după cum afirma teoreticianul James Der Derian.

De fapt, în prezent, concomitent cu extinderea serviciilor străine şi a diplomaţiei precum şi interacţiunea complexă dintre actori şi problemele de politică internă asistăm la o generalizare a termenilor diplomatici iar diplomaţia îşi estinde aria de influenţă la activităţi culturale şi sportive astfel încât, oricine poate deveni un diplomat al ţării sale în străinătate.

Aceste concepte au fost aplicate de atunci retroactiv, de exemplu turneul mondial american de baseball, din 1888, a fost un produs al energiei antreprenoriale ale lui Albert Spading decât produsul efortului unui organism guvernamental. În realitate, sportul poate fi important pentru relaţiile diplomatice, aşa cum a fost cazul diplomaţiei „ping-pong-ului" dintre China şi S.U.A., la începutul anilor 1970: tenisul de masă a reprezentat o demonstraţie de îmbunătăţire a relaţiilor diplomatice dintre cele două ţări.

Gama de utilizare a termenilor diplomatici cunoaşte o extindere şi asupra acelora care nu aveau o astfel de acreditare, fiind tangenţială cu ideea de editor, editori străini sau corespondenţi-cheie ale ziarelor cu autoritate, cei aflaţi în aceste posturi devenind diplomaţi fără

portofoliu. Un prim exemplu a fost cel al lui Valentine Chirol, editorul anti-german din străinătate a publicaţiei The Times, în perioada anilor 1899 – 1911, cel care a fost primit în Japonia de însuşi Împăratul, fiind caracterizat de Theodore Roosevelt ca „naş” al Tratatului anglo-japonez din 1902.

La fel ca şi termenii de „război”, „război de sărăcie”, „medicamente” sau „cancer”, diplomaţia devine un termen tot mai curent şi mai des folosit. De asemenea, nu fac excepţie nici termenii referitori la diplomaţi. În luna iulie 2009, Lord Dârzi, recent demisionat din funcţia de ministru al sănătăţii, a susţinut că angajaţii Serviciului Naţional de Sănătate Britanic, care este cel mai mare angajator din Europa, ar trebui să devină „ambasadori de prevenţie şi bunăstare”. Aceştia ar trebui să fie ambasadori de sănătate publică. În luna octombrie, John Bercow, preşedintele, a descris rolul său ca fiind „Ambasador al Parlamentului”. În septembrie 2009, regizorul Joel Coen a explicat prologul noului film al fraţilor Coen „Un om serios”, filmuleţ american din anii 1960 dar cu un prolog stabilit în secolul XIX-lea în Polonia şi scriptat în Indiş, remarcând „ne-am gândit la povestea fantomelor Indiş ca fiind un bun ambasador pentru ceea ce va urma”. Un exemplu de utilizare a termenului de diplomaţie care îşi are esenţa în politica guvernului, neincluzând, totuşi, politica ministerelor de externe, este cea a diplomaţiei dolarului. Utilizat pentru prima dată de către Harper's Weekly, la 23 aprilie 1910, pentru a descrie eforturile secretarului de stat Knox de a asigura oportunităţi pentru investiţiile străine americane, termenul a fost aplicat după al Doilea Război Mondial şi făcea referire la furnizarea de investiţii americane în America Latină, în cele mai multe cazuri, sub controlul consilierilor economici americani. În general, Secretarul de Stat a avut o implicaţie minoră în această acţiune. Cu toate acestea,

oricât de diferite, cauza principală a acestui sprijin se regăseşte în diplomaţia formală, mai exact, în ceea ce vizează aspectul economic şi stabilizarea politică şi/sau promovarea democraţiei.

Adoptând această abordare, diplomaţia este vag definită, devenind astfel o activitate politică la nivel internaţional. O astfel de definiţie este prea liberă, totuşi, punând în discuţie caracterul special al diplomaţiei şi a aplicabilitatea politicii acreditării prin persuasiune. Cu toate acestea, nu există o distincţie clară între formularea şi punerea în practică a politicilor, în timp ce puterea persuasivă nu este singurul mijloc şi nici agenţii acreditaţi singurii actori care joacă acest rol.

Mai mult, chiar şi într-o discuţie despre diplomaţi, a pune accentul în diplomaţie este un demers prea atipic, limitat. Rolul diplomaţiei în deschiderea spaţiilor pentru schimburi culturale a fost important nu doar în Europa dar şi în Estul Asiei şi oriunde altundeva.

Să luăm alt aspect adesea superficial tratat al diplomaţiei şi anume faptul că colectarea de informaţii are un rol – cheie. În condiţiile în care, guvernul depinde de informaţie iar guvernul modern cu atât mai mult, astfel că şi gradul de acces la materiale este esenţială pentru succesul unui sistem diplomatic. În realitate, diplomaţii nu sunt decât o parte a procesului prin care se obţin informaţii iar, de multe ori, nu sunt cea mai importantă cale.

Această observaţie ne indică clar faptul că, chiar dacă diplomaţia este o sursă de informaţii îndeplinind, de asemenea, o funcţie de reprezentare şi negociere ea nu este singurul mijloc din oricare dintre acestea trei. Este adevărat că, o bună parte a istoriei diplomaţiei este o contorizare a proceselor care s-au efectuat prin intermediul sau sub controlul mecanismelor oficiale ale diplomaţiei. În practică, generalizarea este îngăduită doar

pentru un anumit număr de cazuri.

Dintre cele trei funcţii, adunarea de informaţii a avut tendinţa să se afle mai puţin sub controlul procesului diplomatic oficial, deşi diplomaţii au fost de cele mai multe ori bine plasaţi, atât în validarea cât şi în transmiterea informaţiilor. Ceea ce reprezintă esenţa calităţilor profesionale este capacitatea de distinge certitudinea de dubiu.

Cu toate acestea, atât pentru validarea cât şi pentru transmiterea informaţiei, diplomaţii au fost extrem de dependenţi în furnizarea indiciilor dinspre guvernul statului lor. În cazul în care aceştia se aflau în imposibilitatea de a primi informaţii şi de a le transmite îşi pierdeau credibilitatea. Din această poziţie devenea şi mai dificilă colectarea informaţiilor şi oferi surselor contrafactuale, care fac obiectul muncii diplomaţilor. Acest fapt subliniază reciprocitatea între state, condiţie extrem de importantă în procesele diplomatice.

Surse alternative de informare cu privire la ţările străine le-au constituit structurile comerciale şi militare, atât persoane fizice cât şi instituţii. Unele din aceste surse au fost guvernamentale, altele nu, însă acest lucru rămâne valabil până în prezent. Dacă sursele guvernamentale sunt cauza, acest fapt accentuează gradul în care un sistem diplomatic, centrat pe diplomaţi nu subordonează controlul procesului diplomatic, înţeles ca managementul (în mod paşnic sau nu) relaţiilor internaţionale. O concluzie similară converge şi din faptul că folosirea forţei nu este pur şi simplu un mecanism militar oficial al statului…

Colectarea informaţiilor nu este doar expresia sistemului diplomatic, convenţional vorbind: neimplicarea este, de asemenea, expresia reprezentării şi negocierii. Ultima din cele trei funcţii care s-a aflat cel mai mult sub controlul diplomaţilor, deşi implicarea directă a suveranilor, conducătorilor statelor, miniştrilor şi

favoriţilor suveranilor care nu aveau calitate de diplomat a avut tendinţa de a diminua acest control. Călătoriile şefilor de stat ar putea părea strâns legate de diplomaţie, aşa cum a fost cazul lui Raymond Poincaré, prim-ministrul Franţei în perioada anilor 1912 – 1913 şi preşedinte între 1913 – 1920. Eforturile considerabile în consolidarea relaţiilor diplomatice cu Rusia şi Marea Britanie au fost susţinute de vizita de lucru în luna iulie 1914 a preşedintelui şi a prim-ministrului René Viviane, unde s-a pus în discuţie deteriorarea crizei din Balcani. Poincaré a susţinut poziţia Rusiei vis-à-vis de Serbia. De asemenea, această vizită a arătat importanţa căilor de comunicaţie şi dificultăţile de transport din acea perioadă: Poincaré plecase din Sankt Petersburg, pe atunci capitala Rusiei, cu vaporul, în data de 23 iulie iar la Paris nu ajunsese decât în 29 iulie. Concomitent, germanii interferau prin telegraf fără fir cu preşedintele Franţei. Ceea ce a rezultat din această situaţie a fost că francezii nu au putut să îşi exercite o atitudine fermă şi categorică faţă de Rusia în perioada premergătoare Primului Război Mondial. În contrast, rolul preşedinţilor şi miniştrilor a crescut considerabil odată cu îmbunătăţirea comunicaţiilor pe aer şi prin tehnologia fără fir, aspecte la care se face referire în capitolul VII şi în Concluzii.

Conceptul de practică şi reprezentare face ca acţiunile îndreptate împotriva diplomaţilor şi ambasadelor să reprezinte o contravenţie gravă. În iunie 2009, în timpul unei lovituri de stat militare din Honduras, ambasadele Venezuelei şi Cubei au fost ocupate de către forţele guvernamentale refugiate. Preşedintelui Venezuelei, H. Chavez a transmis să i se comunice dacă trimişii săi au adus vreun prejudiciu statului Honduras. Astfel de situaţii pot complica foarte mult relaţiile diplomatice dintre state. Ca replică, noul regim din Honduras a presat pentru ruperea relaţiilor cu Venezuela.

Reprezentarea, dacă nu ne referim la acreditarea oficială, este un concept a cărui semnificaţie poate fi extinsă mult, diminuându-şi sensul. Un exemplu în acest sens pot fi agenţii de spionaj care reprezentă, pe de o parte, o extensie a politicii guvernului, continuatori ai acesteia însă, pe de altă parte, cazul agenţilor sirieni care l-au asasinat Rafiq al-Hariri, un cunoscut politician libanez, fost prim-ministru, la Beirut la 14 februarie 2005, nu poate reprezenta o ocazie favorabilă pentru un diplomat. Dimpotrivă, asemenea cazuri pot fi prezentate ca aspecte – cheie într-un stat în care serviciile de spionaj au un important rol guvernamental iar noţiunile de legalitate au un rol scăzut. Mai mult decât atât, acest asasinat poate poate reflecta modul în care Siria, la momentul respectiv, a căutat să-şi gestioneze relaţiile cu ţara vecină, Liban, prin control şi influenţă. Politica libaneză se definea astfel: al-Hariri se opunea influenţei Siriei aşa că aceasta din urmă a optat pentru al susţine pe preşedinte, Emile Lahoud. Maniera tranşantă a Siriei este nelegitimă din punct de vedere ai dreptului internaţional dar asta nu presupune şi faptul că implicarea diplomaţiei este exclusă. Avem destule exemple în istorie care confirmă acest fapt.

Acest caz poate fi descifrat prin apelul la cazul că agenţii reprezintă continuatori în străinătate a politicii statelor lor, adică este conformă cu o definiţie funcţională a diplomaţiei, chiar dacă nu sunt diplomaţi acreditaţi. În acelaşi timp, coordonarea şi colaborarea dintre serviciul de spionaj şi diplomaţi poate fi extrem de slabă, cum a fost în cazul Franţei în perioada anilor 1930.

Mai mult decât atât, operaţiunile serviciilor de spionaj desfăşurate în perioada Războiului Rece şi continuate ulterior şi nu în ultimul rând operaţiunile de spionaj ruse şi chineze recente împotriva Marii Britaniei şi S.U.A… Cu toate acestea, ponderea şi importanţa lor astăzi în rândul opiniei publice al relaţiilor internaţionale a

scăzut faţă de nivelul avut în perioada Războiului Rece atunci când erau utilizate în scopul atingerii unor scopuri politice. Astfel, în 1984 rzidentul KGB în Marea Britanie a fost expulzat pe motiv că recrutase un cetăţean britanic ca spion, în timp ce anul următor dezertarea lui Oleg Gordievsky, rezidentul delegat al KGB-ului, a avut ca efect expulxarea a încă 25 de spioni sovietici.

Nu toate operaţiunile de spionaj sunt conforme cu politica de stat. De exemplu, cauza imediată a Primului Război Mondia: asasinarea arhiducelui Franz Ferdinand al Austriei, la Sarajevo, în 1914, a fost produsul unei alternative de politică externă regizată de colonelul Dragutin Dimitrevic, şeful serviciilor de spionaj din Serbia care urmărea răsturnarea prim-ministrului sârb Nikola Pašić să refacă Serbia Mare. Imposibilitatea de a bloca acţiunile lui Dimitrevic şi criza provocată de asasinarea arhiducelui au condamnat Serbia, care a fost atacată în 1914 şi invadată în 1915.

Accentul determinant pus pe riscul acreditării invită la replica că diplomaţii înşişi oferă ocazii să acţioneze iar ca rezultat să obţină acte de violenţă sau subversive, întâlnite mai frecvent. În plus, rolul agenţiilor de spionaj nu sunt separate de serviciile străine; cel mai adesea acestea sunt interconectate. Mai mult decât atât, diplomaţii şi diplomaţia sunt afectate de operaţiunile de acoperire montate de aceste agenţii. Devine tentant să tratezi aceste situaţii doar ca pe o chestiune de „stări viclene”, cum ar fi Siria, însă această pistă este înşelătoare. Rolul major jucat de CIA în activitatea americană din Afghanistan, Cambodgia şi Nicaragua în anii 1980 de exemplu sprijinind forţele anti-rebele împotriva Nicaraguăi, a reprezentat un indicator clar al faptului că urmărirea unor politici ostile faţă de guvernele post-sovietice a avut consecinţe mai profunde asupra diplomaţiei americane. Diplomaţia, într-o delimitare mai

precisă, înseamnă măsuri adecvate riscurilor, adică aprecierea contextului şi formularea acţiunilor corespunzătoare aplicate pe scară largă. Un exemplu în acest sens poate fi cazul Cubei: în timpul preşedenţiei lui George W. Bush a fost instalat un panou electric enorm folosit pentru transmiterea ştirilor favorabile imaginii americane despre ruperea cenzurii cubaneze. Ulterior, această acţiune a fost considerată inadecvată. Ca răspuns, autorităţile cubaneze au ordonat să fie ridicate bariere şi câteva steaguri pentru a bloca mesajele. În iulie 2009, în timpul administraţiei Obama, într-o încercare de a pune capăt unei relaţii iritante cu guvernul, panoul a fost oprit.

În această carte, în afară de abordarea diplomaţiei ca aspect privilegiat în cadrul sistemului de informare, negociere şi reprezentare, aceasta va fi considerată cronologic în ordinea procesului, luându-se în calcul ambele discuţii cu privire la schimbare şi abordări calitative ale procesului diplomatic. Referirea la ultima jumătate de mileniu este scopul original al acestei lucrări. Perioada dată a fost aleasă nu pentru că principalele direcţii ale modernităţii au fost trasate în secolul XVI-lea, ci pentru că expansiunea europeană a asigurat securitatea în zonele, societăţile cu care a venit în contact, creând a nevoie mare şi complexă de informare, negociere şi reprezentare, stabilind, totodată, o contradicţie între funcţii şi scopuri. Totodată, este necesar să aruncăm o privire mai atentă în istoria diplomaţiei; nu în ultimul rând având tradiţia abordării Whigiste asupra acestui subiect să încercăm o reinterpretare a acesteia.

În preistorie, schimbul de daruri sugerau proiecţia relaţiilor personale, dar diplomaţia şi diplomaţii sunt expresia aparatului de stat şi tocmai din acest motiv îşi fac apariţia odată cu scrisul. Aici ne stau mărturie inscripţiile şi hieroglifele, de exemplu din Egiptul antic şi Mesopotamia sunt extrem de sugestive în acest sens.

Diplomaţia, înţeleasă în sensul de management paşnic al relaţiilor internaţionale purtată de agenţi desemnaţi îşi are originea, desigur, în antichitate devenind mult mai dependentă de contextul politic şi dezvoltând reprezentare permanentă în perioada anilor 1440 – 1550, mai întâi în Italia, apoi generalizându-se în întreaga Europă Occidentală. Acest aspect tardiu a reprezentat principala preocupare a literaturii despre diplomaţie aşa că este de folos să analizăm şi perioada premergătoare anilor 1440 – 1550. În particular, numeroase state în secolul XVI aveau o suprafaţă extrem de mică, cum ar fi cele din nordul Italiei, asemenea oraşelor-state din Sumer în jurul anului 2400 î.Hr. sau cele greceşti după dominaţia macedoniană din secolul IV î.Hr.

În aceste condiţii, era imperios necesar ca aceste state să conducă relaţiile una cu cealaltă şi să îşi urmărească interesele proprii. De asemenea, era utilă cooperarea în confruntarea pericolului extern aşa cum au făcut grecii în faţa atacului din anii 490 – 480 î.Hr. al Imperiului Persan care se întindea de la Indus, incluzând Egipt şi Anatolia. În contrast cu imaginea de sine, practica diplomatică a perşilor a fost ilustrată de grecii ostili prin implicarea în tratate şi linguşiri pentru a asigura o contrapondere cu pretenţiile lor hegemonice şi intenţiile expansioniste. Acceptarea pretenţiilor perşilor a fost văzută ca principalul scop al urmăririi acestei expansiuni. În realitate, necesitatea perşilor pentru „apă şi pământ”, o cerinţă a subzistenţei, pare să fie susţinută de diplomaţia subtilă a statelor greceşti care către 480 î.Hr. Îngloba multe dintre statele peninsulei eline. Conform unei analize imperialiste, Persia avea o manieră subtilă de a face diplomaţie, combinaţie ce s-a dovedit a fi revelatoare pentru imperiile de mai târziu cum ar fi China şi Anglia secolului XIX.

Mai mult decât atât, pentru scriitorii Renaşterii şi de

mai târziu, turcii otamani cei care au cucerit Constantinopolul în 1453 iar mai apoi s-au extins în Balcani şi în Europa Centrală se poziţionează într-o postură ce aminteşte şi suportă a fi comparată cu cea a perşilor din antichitate. Într-adevăr, predilecţia perşilor pentru percepţia simbolistică a elementelor esenţiale vieţii s-au materializat după ce statul a subminat percepţia literară a pământului şi a apeiân condiţiile unei ameninţări.

În consecinţă, diplomaţia secolelor XV-XVI poate fi descifrată prin prisma unei defensive a civilizaţiilor împotriva barbarilor, nu în ultimul rând, prin referirea la Grecia clasică. Într-adevăr, privind retrospectiv spre cooperarea grecilor împotriva perşilor şi continuând cu modelele medievale, în special şi nu numai, asociate cu Cruciadele, negocierea păcii între puterea Creştinilor poate fi privită ca o pregătire pentru conflict cu cei aflaţi în afară ariei Creştinătăţii, mai ales, cu turcii. Mai mult decât atât, acceptarea steriotipiilor antichităţii prin Renaştere din cultura şi civilizaţia grecilor, a perşilor dezgustători şi încăpăţânarea nobililor romani a fost un precedent în ceea ce priveşte diferenţele semnificative şi lumeşti, spre exemplu în ceea ce priveşte centralizarea şi interesul statului (în opoziţie cu interesul personal) şi în extinderea ideologiei *laissez – faire*. Aceste diferenţe a contribuit în secolele următoare la perfecţionarea axelor şi la asumarea potenţialului cultural.

Similitudinea în comportamentul internaţional între Grecia clasică şi Italia Renaşterii a suportat nefiind responsabilă, totuşi, apelul ideologic şi cultural actualitate. De fapt, textele referitoare la diplomaţie din Europa Renaşterii, substituind, fac referire la precedentele perioadei clasice. Această practică a fost particulară şi convenabilă în cazul regulilor, pentru că acele precedente serveau în scopul validării acestora. Avocatul francez

Pierre Ayrault a publicat în 1576 volumul *„L'Ordre, Formalité et Instruction Judiciaire dont les anciens Grecs et Romains ont usé es accusations publiques conferé au stil e usage de nostre France"* o lucrare în care ideea extra-teritorialităţii ca esenţă a imunităţii diplomatice este preferată.

La fel, un alt paralelism de-a lungul secolelor, este cel al marii competiţii dintre statele europene în timpul Marelui Război Italian (1494 – 1559) în special, între Franţa, Spania şi Austria poate fi comparată cu concurenţa pentru Semiluna Fertilă dintre Egipt şi Mesopotamia în primele milenii înaintea erei noastre. Esenţa acestei comparaţii este faptul că aceste state erau angajate într-o competiţie pentru hegemonia regională şi pentru răspândirea propriilor reguli.

Documentele găsite în Egipt în anul 1887, conţinând 350 de scrisori datate de la mijlocul secolului al XIV-lea înaintea erei noastre dintre curtea egipteană a celei de-a 18-EA Dinastii şi alte state ale Orientului Apropiat, unele independente dar cele mai multe vasale, indică interdependenţa dintre marile puteri în acea perioadă scoţând în evidenţă complexa şi ierarhica reţea diplomatică cu un nivel sofisticat al dinamicii şi formalităţilor. Corespondenţa vorbeşte despre statut, ranguri şi prestigiu, toate în formă absolută, faţă de Egipt şi în termeni relativi faţă de alte state.

Această metafora ascunsă a intensificat schimburile de cadouri şi relaţiile de familie, sânge şi ne-am formându-se un fel de ideal reciproc ce semnifica egalitate. În realitate, despre egalitate nu putea fi vorba şi pentru că relaţia fundamentală de căsătorie în Egipt era asimetrică, ascensiunea în rang fiind determinată de considerentele prestigiului. Aici se poate face o comparaţie cu perioade mai târzii din istoria diplomaţiei. Mai mult decât atât, căsătoriile regale vor fi principalul mijloc prin care erau

întreţinute relaţiile internaţionale până în secolul XIX.

Cu toate acestea, în diplomaţia Egiptului din perioada Amarna, se face referire frecventă la frăţie şi familie, regii arătând o oarecare înclinaţie pentru rezolvarea menite să dezvolte cultura discuţiei diplomatice. Într-adevăr, în comparaţie cu standardele Greciei clasice, diplomaţia perioadei Amarna era destul de primitivă deoarece nu putea să susţină o comunicare clară şi nuanţată la nivel înalt, deşi acest canal era cel mai facil. Chiar şi legăturile care există indicând existenţa balanţei de putere între statele independente puteau exercita presiune asupra diplomaţiei, diminuându-i gradul de efectivitate; punct relevant pentru dezvoltarea ulterioară a diplomaţiei.

În acelaşi timp, o particularitate caracteristică a diplomaţiei a fost aspectul legat de limba internaţională a diplomaţiei şi căsătoriile în Epoca Bronzului în Orientul Apropiat care au avut consecinţe decepţionante:

„Diferite entităţi etnice şi lingvistice conştientizau faptul că vecinii lor aveau obiceiuri diferite şi alte viziuni asupra lumii. Limba francă şi căsătoriile internaţionale au adus destul de multă confuzie deoarece cei consideraţi egali apăreau pe scena internaţională. Dar ambiguitatea şi jocurile culturale au permis regilor egipteni să îşi asigure statutul pe care l-au conceput fiecare pentru propria persoană.

Diplomaţia în Orientul Apropiat, al Imperiului Hitit, localizat în Anatolia în perioada 1450 – 1200 î.Hr., este la fel de utilă în exemplificare pentru că reprezintă un model instructiv iar, pe de altă parte, asistăm şi astăzi la utilizarea formelor şi agenţilor diplomatici ca surse de interpretare; în timp ce diplomaţia europeană se regăseşte mai puţin în modelul diplomaţiei Greciei clasice. Într-adevăr, diplomaţia îşi ia numele de la greci, cuvântul *diploma* însemna scrisoare împăturită. Acest descendent a

fost transmis prin intermediul sistemului imperial roman şi Imperiul Bizantin, ambele în practică aplicând conceptul hegemoniei imperiale şi rivalitate în decât semnifica moştenirea greacă.

Moştenirea greacă includea concepte ca neutralitate, metode ca arbitrajul şi practici aşa ca imunitatea diplomatică pentru solii care aveau scrisori de acreditare. Zeul grec Hermes (Mercur, la romani), a fost mult timp legat de diplomaţie, fiind considerat un simbol şi protectorul acesteia. Frecvent, poate fi identificat în partea centrală a compoziţiilor heraldice. Imunitatea pentru trimişii acreditaţi a fost preluată de la tendinţa de reprezentare a romanilor.

Grecii, de asemenea, s-au axat foarte mult în diplomaţie pe crearea alianţelor şi nu în ultimul rând pe crearea ligilor. Aşa cum am amintit mai sus, Europa a fost pentru mult timp un subiect al continuităţii şi al renaşterii decât un nou punct de iniţiere, de plecare: aceste ligi ale antichităţii au anticipat liga Renaşterea Italiei în războiul italian din 1494 – 1559, fiind o continuare a Ligii Lombarde constituită în secolul XIII-lea.

Sursele milaneze din secolul XVIII, apelează uneori destul de direct la trecutul republican al romanilor în încercarea de a contracara pretenţiile imperialiste ale germanilor, trasând o paralelă între oraşele lombardiene grupute împotriva Sfântului Imperiu Roman, cu centrul de putere în nord şi solidaritatea oraşelor greceşti care au reuşit să reziste pericolului persan şi, mai târziu, presiunii macedoniene care venea tot din nord. În acelaşi timp, exista şi o rivalitate între aceste oraşe dar determinarea din exterior a contribuit la o solidaridare a acestora fiind mai presus de ambiţiile de supremaţie.

Alături de trimişi, grecii îi aveau pe *proxenoi* în oraşe pentru a reprezenta interesele altui oraş-stat: de exemplu, cetăţenii Atenei reprezentau interesele Corintului în Atena.

Mai mult decât atât, gazdele trimişilor acreditaţi deveneau pentru mult timp utili diplomaţiei europene ca şi în cazul Păcii de la Aixia – Chapelle din 1748. Acest apect din continuitate poate părea nu atât de atractiv ca şi alte practici diplomatice preluate din Antichitate.

În acelaşi timp, aşa după cum am amintit datele problemei bazată pe direcţii standard şi tendinţa ei teleologică, au constituit limitări serioase pentru diplomaţia greacă. Preluarea practicilor acestei diplomaţii ca o anticipare a Renaşterii italiene, orice emfază a acestei limitări poate fi considerat ca un mijloc de a oferi o dezbatere instructivă a perioadelor care vor urma. Aspectul pozitiv al situaţiei Greciei va emfaza obiceiul principal urmat, cum a fost cel al sacrosancţietăţii ambasadorilor, incluzând relaţii prieteneşti bazate pe o înrudire statală fictivă, comerţul practicat între state şi, respectiv, emergenţa coaliţiei din 480 şi 338 î.Hr. Împotriva perşilor şi Filip al II-lea Macedon. Liga Atoliană, deosebit de activă până în anii ’200 î.Hr. a reprezentat o cantrapondere cu expansiunea lui Filip al V-lea Macedon. Atenţia va fi focusată, de asemenea pe eforturile îndreptate în direcţia îmbunătăţirii relaţiilor dintre state incluzând numeroase încercări de mediere a părţii a treia şi chiar şi arbitrajul.

Clasificarea acestui aspect poate fi examinată. De exemplu aceste argumente pornesc de la înţelegerea că ceva deosebit de nociv în caracterul actual al schimburilor dintre state se schimbă prin atitudini şi practici dacă nu, eşuează. În realitate, niciun mare stat al antichităţii, Grecia, Roma sau oricare altul, nu au acceptat medierea în condiţiile în care nu aveau trimişi permanenţi şi băştinaşii, prieteni neoficiali cu alte oraşe-state nu puteau remedia situaţia: aceştia fiind şi neoficiali şi întâmplători. În 427 î.Hr. coordonarea slabă şi secretomania *proxenoilor* au condus la declanşarea crizei dintre oraşele-state Atena şi

Milet. Cursul continuu de informaţii sigure de la un pol la celălalt au mărit gradul de opacitate.

S-a recurs la diplomaţie cu scopul de a trimite soli oficiali doar atunci când criza în relaţii crescuse iar această diplomaţie devenea belicoasă. De obicei, această diplomaţie consta în tratate redactate într-o formulare diplomatică primitivă.

În opoziţie cu viitorii teremeni idealizaţi, statul grec a fost în mod regulat imperialist, Atena, Sparta, Corint şi Theba dovedindu-se buni jucători comparativ cu Persia care raportată la scara imperialismului ei a fost mică. În cazul statelor greceşti, limita diplomaţiei în sensul construcţiei alianţelor şi sistemele de alianţa aşa ca Liga argiană (fondată în 478 î.Hr.) şi Liga Peloponeziacă şi Liga de la Delos reprezentau un sistem de dominare complex asupra oraşelor-state (Atena, Sparta şi respectiv Corint). Într-adevăr, în decursul dezvoltării diplomaţiei, grecii la fel ca şi modernii, au inventat şi critica acesteia, atunci când Tucidide, istoricul Războiului Peloponeziac, argumenta că diplomaţia atenianǎ este imatură şi intimidatoare şi. la fel ca şi Persia, reprezintă opiatrăde încercare inacceptabilă. Cu toate acestea, liga din anul 480 î.Hr. Împotriva Persiei a fost compusă dintr-o minoritate a oraşelor-state; unele şi-au păstrat neutralitatea iar altele au acceptat compromisul cu Persia aşa cum a fost Boeţia şi Thesalia.

Relaţiile dintre state construite în maniera aceasta în spaţiul Iranului de astăzi a cauzat numeroase probleme romanilor spre deosebire de Alexandru cel Mare care a reuşit să cucerească Imperiul Parţilor şi apoi moştenitorul sassanid al acestuia. În lucrarea sa *„Viaţa lui Sulla”*, Plutarh notează cum Lucius Sulla, proconsulul provinciei de sud-est Sicilia Asia Minor, în jurul anului 92 î.Hr. l-a repus pe regele proroman al Capadochiei, Ariobarzanes. În plus, a petrecut un timp pe râul Eufrat şi numai atunci a fost primit în vizită de partul Orobazus, ambasadorul

regelui Arsaces. Înainte de aceasta între Roma şi Parta nu existaseră relaţii de nicio natură. Cu această ocazie, Sulla a ordonat să fie cumpărate trei scaune – unul pentru Ariobarzanes, unul pentru Orobazus şi unul pentru sine, ultimul punându-l în mijloc în aşa fel încât să primească audienţa. Consecinţa a fost că regele Parţiei l-a condamnat la moarte pe Ozobazus. Pentru Sulla, în timp ce unii mâncau umil plăcinte tradiţionale, alţii considerau comportamentul lui vulgar şi bolnav, uneori atins de aroganţă.

Acest episod indică dificultatea stabilirii unui mecanism diplomatic apropiat funcţionabil între state cu acelaşi statut şi, în spicial, pentru imperii care să fie unic şi original.

La rândul său, consideraţia referitoare la diplomaţia Bizanţului, adică a Imperiul Roman de Răsărit având centrul la Constantinopol până la anul 1453, reprezintă un reper între dilema tradiţiilor clasice şi adoptarea unui comportament adecvat. Astfel, ambasadele din timpul lui Theodosie al II-lea, în timpul ameninţării hunilor din 412 şi 449, au fost compromise de tentativele de asasinate a persoanelor-cheie, inclusiv al lui Atila. În postura de continuator, Bizanţul se prezintă în modernitatea timpurie ca limită între tradiţia clasică şi cea medievală, iar după 1453 ca centru al Imperiului Otoman.

Peste tradiţiile incipiente civice şi imperiale din diplomaţie ale grecilor şi romanilor, s-au suprapus cea bisericească cu un puternic impact cultural. Prăbuşirea Imperiului Roman de Apus, în secolul al V-lea şi înlocuirea acestuia cu numeroase regate barbare, cum ar fi Regatul Francilor, a determinat părăsirea Bisericii nu doar ca instituţie supra-naţională în Europa Occidentală, dar şi ca instituţie ce deţinea una dintre cei mai educaţi şi mai avizaţi cunoscători ai politicii. Astfel, clericii au jucat un rol important în diplomaţia europeană medievală iar în

acest sens conceptele creştinătăţii devin importante pentru a înţelegere natura relaţiilor internaţionale.

Pentru Vestul latin, există devezi care confirmă o bună activitate diplomatică în perioada medievală timpurie dar problematic, din acest punct de vedere, este faptul că multe dovezi se bazează pe texte narative nu pe scrisori care, mai târziu, vor servi drept elemente incontestabile. Conturile Liudprand al ambasadelor din Bizanţ din 950 şi 968 semnalează o problemă legată de crearea acestora, întrucât reflectă corespondenţa pentru o audienţă străină, fiind un produs al politicii italiene din acea perioadă. Născut într-o familie de nobili italieni, Liudprand a fost Episcop de Cremona. Tatăl său a fost ambasador al regelui Hugh şi al Italiei. Liudprand a fost trimis la Constantinopol în 950 de către regele Berengar al Italiei, fiind însoţit de ambasadorul lui Otto I, regele Franciei de Est. În 968, Liudprand a revenit din nou de această dată ca ambasador al lui Otto I, acum împărat al Sfântului Imperiu Roman.

Conceptul central al diplomaţiei creştine a fost cel al unităţii Regatului Creştinilor şi a binelui general susţinută prin asigurarea păcii. Aceasta a fost frecvent formulată în termenii pregătirii cruciadelor reprezentând un episod-cheie în acţiunea internaţională conform scopurilor idealiste, dar din punct de vedere al identităţii, scopurilor şi normelor sistemul internaţional se definea raportat la Creştinătate.

Acest model al carierei poate fi observat la mulţi diplomaţi, chiar şi pentru cei care aveau o pregătire în drept. Dezvoltatarea legislaţiei a fost, într-adevăr, extrem de importantă pentru diplomaţie. La sfârşitul secolului al XII-lea începutul secolului al XIII-lea, creşterea aplicării dreptului roman în procesele legale a fost răspândită de abilitatea celor care le era în putinţă să rezolve aceste probleme. Ca act formal legal, aceasta a devenit posibilă odată cu numirea procurorului a cărui mandat stabilea şi

definea puterea lui de negociere. Astfel de numiri erau atestate încă din secolul al XIII-lea prin tratate care le legiferau. Abilitatea de a încredinţa altora dreptul de a se angaja în acorduri nu a fost legat în mod exclusiv de diplomaţie, dar este importanţa pentru practica şi cultura diplomatică. Această evoluţie indică importanţa perioadei medievale în dezvoltarea diplomaţiei. Cererea competenţelor legale şi birocratice odată cu vârsta a fost sesizabilă prin folosirea notarilor şi a secretarilor în cancelaria regală, aceasta din urmă fiind o rampa de lansare a diplomaţilor.

În înţelegerea beneficiilor diplomaţiei medievale reprezintă faptul că aceasta a fost departe de a fi primitivă şi neschimbată, rigidă. În schimb, este nevoie de o apreciere a aspectelor dinamice a diplomaţiei medievale, notând dovezile schimbării care modifică probele. De exemplu, înainte de mijlocul secolului al XII-lea informaţii cu privire la modalităţile de comunicare dintre trimişii străini şi conductorii englezi sunt greu de găsit, iar ca rezultat în niciun studiu de practică diplomatică din spaţiul englez din această perioadă nu oferă mai multe sugestii.

În întreaga Europă, corespondenţa pare să fi fost modalitatea cheie prin care se făcea diplomaţie, în timp ce întâlnirile dintre conducători, cum a fost cea al lui Louis cu fratele său Charles, conducătorul Franciei de Vest, reprezenta modalitatea principală prin care se făceau negocierile. „Conferinţa la nivel înalt” este o realitate încă din secolul al XII-lea, momentul care marchează această evidenţă fiind Pacea de la Veneţia, din anul 1177, atunci când Frederic Barbarossa, împăratul Sfântului Imperiu German, Papa Alexandru al III-lea, reprezentanţii Ligii Lombarde, trimişii lui William al II-lea, regele Neapolelui şi a Siciliei s-au întâlnit pentru a încheia o pace reciprocă menită să pună capăt schismei religioase din 1159. Mai mult decât atât, protejarea statutului de ambasador,

judecând după incidentul în care trimişii lui Frederic Barbarossa fusese au fost arestaţi de împăratul bizantin Isaac Angelos, în 1189, fusese stabilită de atunci. Este însă prea uşor să minimalizăm amploarea şi expertiza înaltei diplomaţii medievale.

În parte, aspectele dinamice ale diplomaţiei reflectă necesitatea de adaptare la circumstanţele schimbătoare cu implicaţii directe asupra diplomaţiei. Cazuri notabile au inclus rolul papalităţii ca principiu organizator şi coordonator al creştinătăţii occidentale. Circumstanţele în schimbare au pus şi conducătorii în postura de a-şi defini propria poziţie vis-à-vis de Papalitate care şi-a manifestat pretenţii seculare şi spirituale, mai ales în Italia, precum şi modalităţile de comunicare între Bizanţ, Occident şi Islam.

În Europa Occidentală, înţelegerea în termenii legii de drept a distincţiei dintre politica internă şi cea externă în ceea ce priveşte teritorialitatea a jucat un rol important în conferirea sentimentului de legitimitate politică şi astfel asupra politicii externe. Conducătorii au trebuit să îşi definească poziţia lor vis-à-vis de Sfântul Imperiu Roman de către Carol cel Mare (768 – 814), şi-a susţinut suzeranitatea asupra creştinătăţii occidentale. Ideea unui imperiu creştin, aşa cum afirmă cronicarii secolului IX, Jonas de Orléans şi Hinemar de Rheims, coagulează semnificaţia noţiunii de statalitate.

Ideea de suzeranitatea nu a fost specifică doar Sfântului Imperiu Roman ci s-a extins şi asupra altor regate, fapt ce a marcat ritualurile diplomatice dintre state precum şi negocierile dintre acestea. În 1031, Knut, regele Angliei şi al Danemarcei, avansat pe râul Tay, primea reprezentanţii regelui Scoţiei, Malcolm al II-lea, reafirmând suzeranitatea asupra cuceririlor Coroanei Angliei asigurându-şi suportul lui Malcolm împotriva Norvegiei.

Întâlnirile prevedeau, de asemenea, oportunităţi

pentru oferirea cadourilor, fiind o modalitate de exprimare a prestigiului şi a egalităţii. În cazul în care existau considerente dinastice, acest aspect preocupa şi mai mult. După cum este cunoscut, aceste sisteme de onoare competitivă se bazau pe un complex de prestigiu competitiv, de multe ori, prin repere simbolice şi triviale de onoare în termenii prezumţiei de egalitate. În practică, această prezumţie combinată cu o etică a competiţiei a produs o onoare sensibilă. Situaţia devenea problematică atunci când un monarh pretindea că alt monarh îi datorează omagiul. Aşa cum a fost cazul relaţiilor dificile dintre regele Franţei şi regele Angliei în perioada premergătoare Războiului de 100 ani (1330).

Căutarea aliaţilor a fost, de asemenea, un aspect important în diplomaţia medievală. De exemplu, regii Angliei, la începutul secolului al XIII-lea solicitau succesiv sprijinul conducătorilor germani, căpeteniilor Ţărilor de Jos şi Flandrei în luptele frecvente cu regii Franţei. În anul 1200, regele Ioan apelează la Otto al IV-lea, împăratul Sfântului Imperiu Roman în încercarea nereuşită de a-l învinge pe Filip August al Franţei, aceasta ca parte a diplomaţiei care a implicat şi papalitatea şi puterea politică din Italia.

Importanţa dinasticismului este văzută ca o altă componentă concurentă a diplomaţiei papale. În primul rând, papii implicaţi în politica dinastică pentru apărarea intereselor propriilor familii s-a perpetuat până în secolul XVII-lea, cazul papei Urban al VIII-lea contrazice ideea conform căreia Renaşterea italiană a adus o schimbare majoră în diplomaţie. Papi precum Inocenţiu al VII-lea, care a scris şi tratate de drept canonic, cel care a proclamat cea de-a şaptea Cruciadă în 1244, au fost implicaţi în politica dinastică.

Puterea diplomatică a papalităţii emerge din sistemul căsătoriilor şi moştenirilor. Pe termen lung, abilitatea

papei de a interveni în evenimente dinastice prin acordarea de depense pentru căsătorii între rude a reprezentat o ameninţare mult mai mare pentru conducători decât excomunicarea, acţiuni cu repercusiuni pe termen lung. Deciziile dinastice papale nu au fost respectate întotdeauna, ignorând deciziile papale în chestiuni de căsătorie între rude, dar acestea puteau perturba planurile unui monarh pentru mulţi ani de a realiza un anumit scop într-un domeniu, aşa cum a fost cazul regelul Angliei, Henric al VIII-lea.

Politica de putere a fost legată de diplomaţia papală aşa cum a fost cazul Schismei papale (1378 – 1417), atunci când doi papi au rivalizat. Astfel, este clar că negocierile internaţionale au pus probleme de o complexitate considerabilă necesitând o înaltă măiestrie şi calificare. Mutaţiile relaţiilor internaţionale au fost direct proporţionale cu gama de interese dinastice, exemplul politicii Franţei în Marea Mediterană.

Reprezentarea diplomatică a jucat un rol cheie nu doar în practica negocierii ci şi în ceea ce priveşte promovarea şi asigurarea statelor. Ultima a fost un mijloc important de urmărire a suveranităţii, iar pe termen scurt, avantajul a venit din promovarea intereselor şi starea de a fi prin utilizarea mecanismelor diplomatice.

Modul clasic de a trata diplomaţia Evului Mediu ca fiind primitivă prin utilizarea acestor mecanisme într-un sistem al suveranităţii partajate, prezidat de către Sfântul Împeriu Roman şi Papalitate, este greşită. În special, partajarea suveranităţii şi a noţiunii de supraveghere sunt tratate ca anacronic din punctul de vedere al sistemului westfalian, termenul angajat pentru a descrie idei şi metode din diplomaţia europeană care au predominat de la Pacea de la Westfalia din 1648. Această abordare, cu toate acestea, se pare mult mai puţin sigură din punct de vedere al mecanismelor constituţionale moderne, în special în

Europa, în cazul în care Uniunea Europeană este, în teorie şi practică, un sistem de suveranitate partajată, şi astfel controlul, şi mai mult decât atât descrie un nou domeniu de diplomaţie.

Paginile 28 – 42-Cristea Iulia, RIPE.

Relaţiile diplomatice s-au dezvoltat în Evul Mediu, nu numai în Europa, pentru a răspunde nevoilor şi oportunităţilor în contexte imediate, mai degrabă decât să se ocupe de mult mai puţin frecventa posibilitate de a stabilit relaţii la distanta pe termen lung. Nu a fost nici un singur moment de dezvoltare permanenta a contactelor diplomatice din Europa, dar cauza principală pare să fi fost necesitatea de a îmbunătăţi relaţionarea cu state străine, mai degrabă decât să se ocupe de negocieri, acestea din urmă neavând nevoie de astfel de permanenţă. Relativa complexitate guvernamentala din statele italiene din secolul al XV-lea a oferit un context esenţial, dar este necesar să se echilibreze acest lucru cu condiţia de a asemăna rivalităţile acute şi alianţe oportuniste, precum şi pentru a lua în considerare situaţia anterioară. Adesea era uşor să fie notate modificări şi oferite explicaţii, dar alegerea între aceste explicaţii, sau mai degrabă, evaluarea greutăţii lor, este pe departe mai problematica. Sursele instituţionale pentru contactele diplomatice permanente au fost Evul Mediu European. Parte a dificultăţii în orice istorie a diplomaţiei era chiar acea de a separa medievalul de modernitatea recenta. Sursa cheie aici a fost frecvenţa mai mare şi durata pe termen scurt al ambasadelor medievale combinate cu caracteristici specifice ale sistemului Papal şi Veneţian. În afară de problema extinsă a scrisorilor papale, papalitatea a avut nu numai reprezentanţi în alte instanţe, dar, de asemenea, a primit raprezentaţii curţii, deşi regularitatea birocratica implicita de o astfel de descriere trebuie să fie manipulata

cu grija. În timp ce rolul curţii papale, în Roma sau Avignon, ca sediu de afaceri şi sursa (de multe ori greu câştigata) de favoruri, încurajează reprezentarea, acest proces a indicat, de asemenea, o lipsă de specializare, care a fost în general adevărat pentru diplomaţie dar şi alte interese au fost de asemenea reprezentate. Astfel Andrea Sapiti, un notar public pentru sectorul bancar Frescobaldi şi societatea comerciala din Florenţa sa natală, a acţionat pentru un număr de interese în limba engleză la curia papală, la un moment în care a fost Frescobaldi lider de comercianţi străini şi a permis efectuarea afacerilor în Anglia. Din 1313 Andrea l-a reprezentat pe Edward al II-lea şi Edward III la curtea papală de la Avignon, dar a ajutat, de asemenea, petiţionarii englezi până când a fost înlocuit în 1334. Ottone, unul din fiii lui, a reprezentat comuna din Florenţa, la curia papală în 1350. Reprezentanţii papali au fost denumiti nunţii, o referire la rolul de trimişi ca purtători de mesaj; în timp ce reprezentanţi ai altor conducători, Proctors (sau procuratores), au fost până în secolul al XV-lea, numiţi uneori ambassadors. Procuratorii au fost angajaţi, de asemenea, la instanţele din alte curţi laice ca şi de către conducătorii Angliei sau Ducele din Aquitaine, la curtea regala a Franţei. Nunţii papali au fost un element-cheie într-un sistem care a produs un mare număr de scrisori papale şi de asemenea, au inclus o sofisticata Cancelerie Papală, care a fost reorganizata de Inocenţiu III, un Papa foarte preocupat cu puterea politică şi cu extinderea puterii Papalităţii.

În parte, această extindere a fost o chestiune de litigiu, în special prin emiterea decretelor; şi rolul judiciar major al judecătorilor delegaţi şi delegaţii papali, subliniază dificultatea de a distinge diplomaţia ca o activitate separată. Canceleria lui Inocenţiu a oferit o regularizare birocratica şi de asemenea a ajutat la

stabilirea unui model pentru practica birocratica în toată Europa creştină. Registrele de scrisori de la şi pentru papalitate au supravieţuit din 1198, şi au oferit o memorie instituţională, care a fost diplomatica la fel de mult ca legala pentru conflictul de lungă durată cu Sfântul Roman Imperiu. În plus, registrul iniţial al cancelariei lui Grigorie al VII (r.1073 – 85) supravieţuieşte, aşa cum fac copiile lui Grigorie I (r. 590 – 604), şi o parte din cele lui Ioan VIII (rd. 873 la 82), acestea din urmă au fost aproape sigur făcute în timpul pontificatului Papei Grigorei al VII. Sub Ioan din Gaeta, cancelar papal de la 1089 – 1118, când a fost ales Papa Gelasius II, a existat o perioadă semnificativă de reformă a cancelariei. Rolul Cancelariei serveşte ca un memento că diplomaţia este ca un sistem birocratic necesar nu numai ambasade permanente sau semipermanente, dar, de asemenea, un birou de regie ce se bucură de continuitate instituţională. Separarea celor două este posibil, dar nu întotdeauna de ajutor. Rolul diplomatic al papalităţii este multiplu inclusiv puterea sa financiară, ca şi în acordarea de zecimi de utilizare regala. Papalitatea a operat, de asemenea, la niveluri geografice. În Italia, a fost implicata diplomaţia în protecţia şi mărirea Statelor Papale, precum şi rolul papal în a da coeziune opoziţiei fata de Sfântul Roman Imperiu. Această temă a fost continuată în 1494, atunci când, printr-un decret papal, Alexandru al VI-lea a stabilit Tratatul de la Tordesillas, împărţirea emisferei vestică între Spania şi Portugalia. Acest tratat a fost pronunţat de către spanioli, atunci când au ajuns într-o ţară nouă.

Veneţienii au păstrat, de asemenea, reprezentanţi în străinătate, în special Bailo la Constantinopol. Funcţia sa a fost aceea de agent comercial şi reprezentant al comunităţii comerciale, dar el de asemenea, raporta cu privire la evoluţiile atât la Constantinopol şi astfel a ajutat forma politica.

Cunoaştere a sistemelor de papale şi veneţiene, probabil, a determinat inovaţii folosite de alţi conducători ai statelor italiene, dar trimişii lor au marcat, de asemenea, un important punct de plecare, ca şi statutul lor diferit, fiind cel a unui trimis, mai degrabă decât un reprezentant privilegiat. Într-adevăr, introducerea inovaţiei majoră în secolul al XV-lea nu a venit nici de la Papalitate nici de la Veneţia, dar de la căpeteniile italiene, în special Ducii de Milan. Prima carte dedicată trimişilor rezidenţi, De officio Legaţi [La Oficiul de ambasador] (1490), a fost al veneţianului Ermolao Barbaro, care a slujit într-o misiune specială a împăratului Frederick al III-lea şi a fost trimis în calitate de rezident în Milano şi Roma.

Continuităţi şi discontinuităţi în diplomaţie ar trebui să fie cercetate nu numai în Europa. De asemenea, au existat în cazul relaţiilor cu puteri non-creştine. Relaţia cheie a fost cea cu Islamul. Stadiul de conflict conţinu între creştinism şi islam a trecut rapid şi ulterior, pe un fond de confruntare şi conflict care a variat foarte mult, a existat o nevoie de a elabora practici diplomatice. Carlo Magno a avut relaţii diplomatice cu instanţa Abbasid din Bagdad, care se afla în spatele expediţiei sale de la Umayyad Spania în 778: acesta din urmă a respins autoritatea de Bagdad.

Relaţiile diplomatice cu statele islamice din Iberia s-au dovedit de o importanţă deosebită, iar evreii au fost frecvent utilizaţi ca intermediari. Aceste conexiuni, de asemenea, au servit ca mijloace de transmitere culturala ca în cazul în care viitorul Papa Silvestru al II-lea (rd. 999 la 1003) a vizitat Spania mormona în 960 şi a arătat un interes în cunoaştere mormona. În aproximativ 950 Otto I, regele de Est Frankia / Germania (de la 936), din Italia de la 951 care a condus ţinuturile de limbă germană şi nordul Italiei, a trimis o ambasadă la califul Abd-al-Rahman III în Cordova, probabil, pentru a cere Califului a limita raidurile

de la baza de maur la Fraxinetum în Provence, raiduri care au ameninţat teritoriile lui Otto în nordul Italiei. Răspunsul califului a fost considerat ca fiind extrem de ofensator la adresa creştinismului şi emisarii au fost reţinuţi timp de trei ani ca prizonieri în Germania.

Când Otto i-a eliberat, el a trimis o altă scrisoare Califului jignitoare pentru Islam, scrisoarea a fost scrisa de către un călugăr, John a Gorze, care a căutat aparent martiriu, un obiectiv foarte diferit de cel al majorităţii emisarilor moderni, şi una care demonstrează nevoia de îngrijire, atunci când subliniind continuităţi şi urmărirea evoluţiei pe termen lung. Sosind în Cordova în 953 sau 954, mesajul şi atitudinile lui Gorze au condus la un impas în care Ioan a fost lăsat în izolare, şi în acest fel a fost împiedicat în a prezenta scrisoarea sa califului.

Acest impas a fost rezolvat atunci când Recemundus sau Rabi ibn să-id, un Cordovian catolic care a avut un loc important în administraţia califului, a plecat într-o misiune pentru Otto la Frankfurt. Ca rezultat, mai multe scrisori diplomatice au fost trimise înapoi cu Recemundus în 956 şi Ioan a fost autorizat pentru a oferi cadouri Califului şi îndemnat să nu predea scrisoarea originală.

Recemundus a fost recompensat cu o episcopie la Al-Andalus (Spania maura), şi mai târziu a fost trimis în misiuni în Bizanţ, Ierusalim şi Siria, o reamintire a naturii îndepărtate a legăturilor diplomatice ale puterilor islamice majore. În mod similar, Sallam Interpretul a călătorit pe scară largă în calitate de reprezentant al Bagdadului la mijlocul secolului al-al IX-lea. Cordova sub Abd-al-Rahman III a primit, de asemenea, ambasadele de la Bizanţ şi Bagdad. Întregul episod a sugerat necesitatea de toleranţă în încercarea de a face cu succes de relaţii diplomatice inter-culturale. În timp relaţiile diplomatice dintre creştini şi state islamice au devenit mai previzibile, fiecare nu

numai a semnat acorduri cu cealaltă parte, dar în plus, în special în Iberia şi, de asemenea, în Est, au căutat rivalităţi printre celelalte blocuri, pentru a le exploata la negocierea acordurilor. Acest proces a fost văzut la momentul primei cruciade. După capturarea cruciaţilor de la Niceea turcilor selgiucizi în iunie 1097, împăratul bizantin, Alexie I Comnenul, a fost sfătuit de a trimite cruciaţii într-o misiune la rivalul amar a lui Sejulk, Fatimid Egipt. În februarie / martie 1098 un ambasador a lui Fatimid s-a întors la Antiohia, care de atunci a fost confiscata de către cruciaţi, iar ambasadorul pare să fi ajuns la un acord provizoriu împotriva lui Seljuk din Siria de nord. Cruciaţii, cu toate acestea, au rupt acest aranjament în Mai 1099, atunci când au intrat pe terenurile lui Fatimid pentru a confisca Ierusalimul.

Ulterior, diplomaţia a rămas foarte importanta în timpul cruciadelor. De exemplu, după moartea lui Saladin în 1193, familia sa, Ayyubids, împărţita, aproximativ între Siria şi Egipt, iar această diviziune a fost exploatat de către cruciaţi. În special, Sfântul Împărat Roman Frederic al II-lea, care a pornit la a şasea Cruciadă din 1228, a realizat eliberarea Ierusalimului (în cazul în care el însuşi a fost încoronat rege în 1229), prin diplomaţie, nu prin conflict, a reuşit şi încheierea unui armistiţiu cu sultanul din Cairo care a redat atât controlul creştin al Ierusalimului şi a stabilit pacea de zece ani. Ulterior, cruciaţii, în special Ludovic al IX al Franţei (r. 1226 – 1270), au făcut eforturi intense pentru a realiza o alianţă cu mongolii împotriva conducătorilor musulmani locali, în special Maruluk Sultanatul din Egipt, care au răsturnat Ayyubids: au existat încercări repetate să facă apel la Khanids, conducătorul Mongol stabilit în Persia, care într-adevăr a luptat cu Maruluks şi a fost în căutarea pentru aliaţi împotriva lui. În afară de impactul acesteia asupra politicii de putere din Orientul Apropiat, mişcarea cruciata

pune în fundal mai multă activitate diplomatica european medievala, şi mai ales că a papalităţii. Cu toate acestea, deşi încă semnificative, cruciadele au devenit mai puţin importantă după moartea lui Ludovic al IX al Franţei în 1270, în timp ce măsura în care papi au început să folosească cruciadele ca o armă împotriva eretic non-creştini a compromis cauza. Ca şi în cazul drepturilor omului de astăzi, mulţi lideri şi oficiali, probabil, s-au simţit cu adevărat vinovaţi în a nu face mai mult pentru a îndeplini retorica lor de cruciada, dar au fost de multe ori interese vitale în joc pentru ei ca să facă mai mult decât a se simţii vinovaţi.

La nivel local, şi cu referinţă mult mai generalizata la cultura şi procesele de diplomaţie, în măsura în care atât Iberia şi Estul cruciat s-au caracterizat prin „societăţi în simbioză”, cum ar fi din secolul al XIII-lea Valencia, a fost, de asemenea, importanta în încurajarea unui proces de negociere. Alianţe de căsătorie au fost importante pentru arta diplomaţiei între creştini şi mauri, în special din al nouălea secol pana la al unsprezecelea. Mai mult decât atât, comerţul a fost un motiv puternic în încurajarea negocierea tratatelor, ca între Republica comercial majora a Genovei şi Tunisi în secolul al XIII-lea.

Pe de altă parte, a existat o discontinuitate clară între contactele occidentale medievale şi la începutul modernităţii, cu statele indiene. Sosirea lui Vasco da Gama în apele indiene la comanda navelor portugheze din 1498 a marcat un nou început.

Au fost, desigur, conexiuni de la distanţă între creştinătate şi Societăţile non-europene înainte de secolul al XV-lea, şi aceste conexiuni sunt demne de atenţie. De exemplu, căutare creştinătăţii de noi aliaţi împotriva Islamului, sau, mai degrabă, cele mai proeminente adversarsitati islamice, au condus la realizarea de relaţii diplomatice din Asia şi Africa, în special cu mongolii şi cu

Abisinia (Etiopia), ţara miticului Prester John. Trimiterea unei misiuni în Europa de către împăratul Zara Yakob de Abisinia în 1450 a fost bine venita în Europa, dar Maruluk Egipt a încercat să saboteze conexiunile. În parte expansiunea portugheza în Africa de vest în secolul al XV-lea era destinata de asemenea pentru a asigura aliaţi şi resurse, în special aur.

Astfel, nu a existat nicio schimbare bruscă în secolul al XVI-lea către o diplomaţie mai îndepărtata, dar a existat o accelerare în a urmării noi oportunitati. Ca un memento, cu toate acestea, au existat continuităţi, adică această căutare a fost în parte încă îndreptata împotriva oponenţilor islamici. Marocul a rămas un adversar cheie pentru Portugalia. Cu toate acestea, rivalul principal a fost extinderea Imperiului Otoman, care a controlat lumea islamică, şi Europa, de la Crimeea (un vasal otoman din 1475) în Algiers (din 1528). Cu toate acestea, pentru a indica complexitatea relaţiilor diplomatice, atât în Crimeea şi Algiers, acestea s-au bucurat de o autonomie considerabilă, în vigoare, vasali, au pe această bază, atât în cadrul Imperiului Otoman şi în afara lui.

Europenii au avut tendinţa de a vedea şi de a înţelege lumea exterioară, în termeni familiari. Ideologia, coeziunea internă a Chinei şi politica externă au fost de neschimbat. Cu toate acestea, în relaţiile cu China Împăratul defineşte prezenţa şi ierarhizarea relaţiilor cu străinii. Acestea au fost menţinute de către chinezi în termeni de ritualuri care au fost foarte diferite de cele din marea epoca a diplomaţiei europene în secolul al XIX-lea, dar care, ca şi acesta din urmă, foarte mult au reflectat un accent comun pe practicile stabilite şi pe convenţiile care au fost întreţinute şi valorile exprimate.

În China, accentul a fost pus mai mult pe prezentarea de cadouri, reflectând primul tribut şi apoi, din partea chinezilor, aprobarea. Acest sistem tribut a fost destinat

pentru a asigura relaţiile externe minime, şi de a asigura, în special, stabilitate într-un liniştit sistem de dependenţă de împărat. Nu se prefera o alternativă, în general şi nici nu s-a căutat, dar acea alternativă ar fi fost de relaţii internaţionale active care ar necesita o căutare activă de cooperare, un proces care ar putea compromite poziţia imperiala pentru ceea ce se presupune necesitatea de cooperare. De asemenea, sistemul chinez a demonstrat un mai mare accent general pe ritual. De exemplu, sacrificii în numele împăratului, ca fiu al Cerului, cu munţii şi râurile sub domnia sa, a reprezentat o dominaţie imperială care a inclus sens moral, şi care a fost văzut ca o reflectare a superiorităţii chineze.

Este important să fie luate în considerare natura relaţiilor afluente din China deoarece acestea arunca lumină asupra gamei de posibile culturi şi practicile diplomatice în timpul de dezvoltare a diplomaţiei europene. Poziţia împăratului chinez a fost confirmată de respect, iar acest punct de vedere era de aşteptat de la străini barbari, precum chinezii.

Astfel, o relaţie de stăpân şi vasal a fost înscrisa din punctul de vedere al poporului chinez atât în relaţiile interne cât şi externe. Această relaţie a fost găsita şi în practica de a confirma succesiunea domnitorilor străini care au asigurat, în ochii Chinei, legitimarea lor, precum şi relaţia de vasalitate.

Relaţia cheie a fost una personală, între împărat şi cei mai mari tributari, exprimata prin misiuni, cadouri şi confirmată prin scrisori. În 1044 domnitorul Tangut Li Yuan-Hao a fost de acord a se referi la sine însuşi ca „subiect”, atunci când abordează Împăratul Song, punând capăt unui război care a început în 1038, când el însuşi a fost proclamat împărat al Imperiului Marii Hsia şi a refuzat să trimită tribut anual, măsuri care au fost inacceptabile pentru Song.

În mod similar, în zona Mediterană, conceptele de vasalitate şi tribut au fost folosite pentru a demonstra suzeranitatea şi, de asemenea, ca moneda de schimb în legăturile diplomatice, deşi realitatea relaţiei a fost adesea diferită de cea exprimată în aceste concepte. Din 1269, Carol de Anjou, rege al Siciliei, a prevăzut în schimburile diplomatice cu al-Mustansir, Emirul din Tunisia, în calitate de „credinciosul nostru”, dar el nu a fost cu siguranţă credincios, iar fraza a fost în schimb o aspiraţie de a avea primatul în o parte din un curent diplomatic stabilit. Ca o recunoaştere de superioritate chineza şi suzeranitate, tributarii străini purtau robe Ming ceremoniale. Pentru chinezi o confirmare a superiorităţii culturale a fost importanta, iar popoarele vecine au fost clasificate de acest standard.

Paralelele a putut fi găsite în alte sisteme imperiale. Astfel, Bizanţul tratează vecinii ca barbari şi a căutat să-i impresioneze cu afişaj şi ceremoniale, făcând asta, pentru a-i lega într-o relaţie de subordonare în care vor acceptat noţiunile ierarhice ale Bizanţului. Afişare şi ceremonie, pentru care un exemplu clasic este descrierea în Cronica Primară Rusa, primirea unui ambasador în 960 s, au fost elemente cheie ale centrului cultural de control al bizantiului. Aici ideile moderne de frontiere definite, care delimitează în mod clar domeniile de suveranitate distincte, fiecare cu drepturi egale, au fost absente. În schimb, recunoaşterea de control sau de suzeranitate a fost cruciala la Bizanţ. Mai mult decât atât, conceptele de afişare şi de ceremonie au fost un aspect al consumismul vizibil şi plăcerea care ar putea ajuta Bizanţul la atingerea obiectivelor sale diplomatice, în special prin furnizarea de influenţa psihologica asupra vizitatorilor impresionabili, o temă de lungă durată în desfăşurarea diplomaţiei. Acest lucru reflectă influenţa, de asemenea, măsura în care ceremonialele au sugerat un rol deosebit de eficient cu

conceptul de Rai. Accentul pus pe maiestuoasele ritualuri de curte ca un mijloc de a impresiona trimişii din străinătate, şi de asemenea, să demonstreze subjugarea lor, a fost moştenit de la Bizanţ, la fel ca multe altele, de la Muscovy, auto-intitulata a treia Romă, şi au fost practicate acolo în secolul al XV-lea. Cu toate acestea, în acelaşi timp, în mod ironic, Marii Duce Muscoviti au trebuit să plătească tribut la Khans din Crimeea.

Afişaj şi ceremoniale au fost mijloace semnificative de a exprima o viziune asupra lumii, şi altfel de a încerca să-l impună. O astfel de cultură a diplomaţiei poate induce în eroare, dar ceremonia a fost întotdeauna esenţială pentru desfăşurarea publică a diplomaţiei, şi de multe ori pentru comportamentul său privat. În ceea ce priveşte prima, tablouri încărcate cu simbolism rămân extrem de importante, ca şi în introducerea de lideri în fotografii la summit-uri, alegerea de site-uri pentru a le pentru a posta, sau într-adevăr, mâncăruri şi băuturi servite la dineurile de stat, în special provenienţa lor. Eşecul lui Gordon Brown de a asigura o întâlnire unu la unu cu preşedintele Obama în timpul vizitei sale în SUA, în septembrie 2009 a fost văzută ca o mustrare publică, care rezultă din furia americană legată de eliberarea din partea Britaniei, unui terorist libian. Setările de ceremonial au variat foarte mult, şi în perioada medievală, nu a fost doar un caz de activitate în interiorul palatelor. Vânători regale au fost, de asemenea, importante, nu în ultimul rând, dar nu numai în Persia ci şi în nordul Indiei şi Turkestan.

Deşi noţiuni bizantine de ierarhie internaţională au oferit o imagine a lumii coerentă, ele nu ar putea oferi o bază de diplomaţie, în special – dar nu numai – cu state care nu au acceptat ideologia lor, de exemplu, de la mijlocul secolului al şaptelea, statele islamice. În persoana a Califului, acesta din urmă a susţinut o autoritate care corespunde pretenţilor bizantine. Într-adevăr, alături de un

accent pus pe reprezentările culturale de persuasiune, Bizanţul a urmat, de asemenea, o politică realistă, crearea unui minister responsabil pentru afacerile externe şi care deţine negociatori profesionişti. Bizanţul a urmărit o foarte greu gândita, bine informată şi practica diplomaţie cu vecinii săi, în mare parte bazată pe principiul divide şi conduce, mai ales faţă de nomazii din stepa rusă, şi mai târziu cu privire la turcii din Asia Mică. Un manual pentru aceasta diplomaţie supravieţuieşte în forma de Administrând-o Imperio a împăratului Constantin Porfirogenetul vii de la c. 948. Prin domnia împăratului Manuel al II-lea (1391 – 1425), Bizanţul a avut un reprezentant rezident la curtea otomană (turcă), care, a fost, de asemenea, un semn de slăbiciune.

Mai multă superioritate culturala şi ideologica a fost, de asemenea, în joc pentru China şi, în plus faţă de noţiunile lor de superioritate, a existat un grad de realism în punerea lor în aplicare din partea chinezilor. Într-adevăr, alături de punctul de vedere exprimat anterior că un sistem afluent a fost cu siguranţă modul ideologic preferat Han (140 î.Hr. – 220 CE), înainte de secolul al XIX-lea, au existat mereu alte precedente, care ar putea fi aplicate atunci când este necesar. Alternativă de o căutare activă de cooperare în afara Chinei a fost adoptată în mai multe rânduri, ca atunci când Song împăratul Zhenzong ajuns la acord de Shanyuan cu invadarea Kitan Liao în 1005 şi, atunci când Song s-a aliat cu Jurchens pentru a zdrobi pe Kitan Liao pe frontiera de nord în secolul al XII-lea.

Mult depinde de situaţia specifică şi configuraţia forţelor, pentru conducătorii chinezi au fost capabili de a avea de a face cu alte puteri practic egale de facto, iar în unele perioade chiar abordat paritatea oficială în practică diplomatică. Într-adevăr, chinezii au avut o mulţime de precedente pentru interacţiunea de la egal la egal cu state suverane în mod eficient pe o bază de egalitate formală,

datând din perioada de timp între destrămarea statului Zhou în secolul VIII î.Hr. şi unificarea Qin, în 221 î.Hr., o perioadă în care au existat mai multe state în China, în special în perioada statelor Warring (403 – 221 î.Hr.).

Ca şi în cazul relaţiilor dintre creştini şi musulmani în Mediterană, comerţ şi tribut au fost legate în relaţiile complexe dintre China şi vecini sau aproape vecini, cum ar fi Tibetul său, în secolul al XV-lea (CE), terenurile Timurid din Asia Centrală. Oferta de bunuri din partea trimişilor şi comercianţilor, precum şi primirea de bunuri din China a oferit o modalitate de a asigura profit reciproc. Cu toate acestea, această relaţie a fost, instabila (şi nu numai), deoarece fiecare parte s-a bazat pe a găsi aceeaşi valoare în calitatea sau cantitatea de bunuri schimbate. Această problemă, de exemplu, a cauzat probleme majore în relaţiile cu China şi Asia Centrală în secolul al XV-lea, în special cele cu Hami şi Samarkand.

Sistemul chinez se confruntă, de asemenea, cu probleme în utilizarea abasadorilor tributari în relaţii cu vecinii lor pentru a urmări interesele comerciale. Astfel Jurchens la nord-est de China Ming (mai târziu baza imperiului Manchu care răsturnat Ming, în secolul al XVII-lea), utilizează ambasadori, în scopuri comerciale, care au depăşit atât natura controlată a comerţului din China şi, de asemenea, a adus profit şi prestigiu pentru cei care au luat parte la comerţ. Relaţia tribut / comerţ s-a schimbat apoi împotriva chinezilor, dar, în acelaşi timp, a fost o modalitate de a păstra pacea, în special în secolul al XVI-lea.

În schimb, atunci când a existat o defalcare în relaţii, ea să concentrat adesea asupra ambasadelor, la fel ca în 1466, atunci când guvernul Ming a închis şi, ulterior, executat liderul Jurchen, Tung-shan, care a condus o ambasada pentru a se plânge cu privire la cadourile oferite de către chinezi pentru tribut. Dacă ritualul nu a asigurat

respectul, în special de la Vietnam în China, sistemul tributar a rămas formularul standard al diplomaţiei chineze. Într-adevăr, ritualul sistemului tributar ar putea servi pentru a ascunde şi a confirma schimbări de putere care au fost neplăcute pentru China, cum ar fi cucerirea Vietnamului a statului cambodgian Champa la mijlocul secolului al XV-lea. În teorie, China a menţinut superioritatea moralitatea şi practicitatea, dar sistemul tributar ar putea atenua tensiunea şi furia, care în parte a fost un aspect al co-existenţei unor poziţii contradictorii, o abilitate cheie în relaţiile diplomatice.

Puncte de vedere similare ar putea fi găsite la alte puteri imperiale, de exemplu Rusia. Unde Rusia a văzut tributul ca un jurământ de credinţă de către şefii popoarelor de pe frontiera acestuia, l-au privit ca un tratat de pace cu obligaţii reciproce. Tensiunile au fost comparabile în relaţiile dintre America de Nord şi triburile indiene din America şi, în primul rând, puterile coloniale europene şi mai târziu, Statele Unite ale Americii.

Cu toate acestea, o varietate de opinii a oferit flexibilitate, precum şi o potenţială cauza de tensiune. În cazul în care, sistemul tributar nu a fost practicat cu o flexibilitate suficientă de către chinezi. Nu a fost, de asemenea, un eşec în a înţelege consecinţele sosirii a puterilor europene: dorinţa lor de comerţ a asigurat că acestea ar putea fi incluse în sistemul tributar chinez, dar acest proces a izbucnit în secolul al XIX-lea.

Pe termen lung, prin urmare, sistemul tributar chinez nu avea suficientă flexibilitate, cu toate că durata de timp în care a fost utilizat sugerează că trebuie folosită multă atenţie înainte de al trata ca pe un etos anacronic şi mijloc de diplomaţie. Ultimul punct de învechire nu dovedeşte că sistemul a fost necesar secundar, sau chiar redundant, în secolele anterioare, şi o pozitiva re-evaluare a sistemului chinez poate fi văzută ca un aspect al îmbunătăţirii

generale a istoriei diplomatice chineză din anii 1930, una caracterizată de o mai mare utilizare a surselor din Vestul Chinei. În ultimele decenii a existat o mai mare disponibilitate de a aprecia rolul forţei şi militarismul în istoria Chinei, precum şi măsura în care a existat o dorinţă de conciliere, cum ar fi acordurile de rudenie inventate, sau pretenţiile de suveranitate universală.

Hotărârile bazate pe evoluţiile Chinei sunt importante pentru a oferi Statului Chinez un grad de continuitate instituţională mai mare decât cea a altor state non-occidentale, şi elemente similare, în special de suzeranitate şi vasalitate, au fost observate în altă parte, de exemplu, în Mexicul Aztec şi în Etiopia în secolului al XX-lea, dar a existat de asemenea, o nevoie de a aborda cauzele şi consecinţele distinctiv de Vest în dezvoltarea diplomaţiei rezidenţiale. În afara Europei a fost observata diplomaţia cu trimişi speciali, cum ar fi Khan Alam, Mughal trimisul (indian), la Shah Abbas din Persia în 1613. Cu toate acestea, se susţine că distanţele care separa marile puteri (Mughal şi capitalele Safavid, Delhi şi Isfahan, au fost separate de întinderi între nordul Indiei şi vestul Persiei) şi lipsa de un sentiment de egalitate, pe de o parte, de exemplu, cea a Împăraţilor Chinezi şi a Sultanilor Otomani (Turci), a afectat utilizarea unor astfel de emisari şi a descurajat dezvoltarea unui sistem comparabil de diplomaţie rezidenţiale. Rolul religios al acestor conducători a contribuit la această situaţie.

Revenind la China medievală, politicile interne şi internaţionale nu au fost clar diferenţiate de chinezi, şi acest punct reprezintă o provocare pentru orice discuţie clară de dezvoltare a unei diplomaţii separate, una specifica pentru relaţiile internaţionale. De exemplu, în mare parte a Chinei era un număr mare de oameni non-Han, care au fost doar sub controlul indirect al statului. Ei au fost conduşi de şefii nativi, investiţi de guvernul

imperial, care a furnizat serviciul militar de stat şi impozitele, şi au fost nevoiţi să trimită misiuni tributare la Beijing, la fiecare trei ani. Această situaţie a fost abia diplomaţie aşa cum este înţeleasă în mod oficial, şi totuşi este dificil de văzut cât de departe această situaţie se poate distinge de la diplomaţie în cazul Chinei. Acest lucru implică o claritate cu privire la frontiere, la independenţă, la natura statelor şi existenţa unui sistem de state care este nepotrivit.

Acest punct de vedere asupra diplomaţiei în China poate fi repetat pentru alte state non-vestice, de exemplu India Mughal, care a avut foarte multe frontiere interne, precum şi pentru statele europene. Într-adevăr, acest element în relaţii şi atitudini a oferit o continuitate importanta în diplomaţia practicata de către acestea din urmă, ridicând întrebarea dacă politica externă a existat în cazul în care cea mai mare parte a activităţii diplomatice a implicat vasali şi stăpâni, şi / sau a relaţiilor dintre puteri vecine cu sens insuficient pentru a le înţelege ca statalităţi separate. Această continuitate a fost aleasa în aşa fel încât priveşte mai multe state în care monarhii au condus o serie de teritorii distincte, de exemplu Monarhia Habsburga, care, sub împăratul Carol al V (r. 1519 – 1556), a inclus Austria, Spania şi multe părţi din Italia, fiecare la rândul său împărţită în mai multe teritorii cu identităţile lor separate.

Cu toate acestea, în acelaşi timp ca şi continuităţi, au existat evoluţii importante pe termen lung în natura diplomaţiei în Europa în ultima jumătate de mileniu, care au fost de relevanta importanţă pentru caracterul de diplomaţie în alte părţi. În parte, aceste evoluţii reflectă idei şi practici în cadrul unei lumi autonome de diplomaţie, dar acestea au fost, de asemenea, legate de mai multe teme ample de birocratizare, inclusiv profesionalism, specializare, precum şi achiziţionarea şi aplicarea

informaţilor. Aceasta relaţie, prin urmare, este una care trebuie să fie studiată, cum sunt cele între diplomaţie şi globalizare, politici publice, diviziunea ideologică şi ONG-uri (organizaţii non-guvernamentale). Fiecare dintre aceşti factori a afectat de asemenea modele care ar putea fi utilizate pentru a analiza sau a explica atât comportamentul diplomatic cât şi taxele diplomatice. Există o tendinţă de a vedea globalizarea, politicile publice, divizarea ideologică şi ONG-urile ca aspecte ale lumii moderne, dar acest lucru este înşelător. De exemplu, pentru a încerca o definiţie, ONG-urile au fost importante pentru lumea diplomaţiei bisericeşti, cu iezuiţii sau Ordinul lui Iisus, un ordin Clerical catolic internaţional sub conducerea papalitaţii, fondat în 1534, ca parte a Reformei catolice a secolului al XVI-lea. El a avut propria structură şi a negociat pentru a promova punctelor de vedere şi intereselor sale în Biserică, în lumea catolică, şi dincolo de ea, în special în China.

Este de asemenea important să să fie luată în considerare cât de departe funcţionarea şi calitatea diplomaţiei ajutata sau împiedicată de statele (şi ONG-uri) care le practicau. Această întrebare este mai grea deoarece statele datorau succesul şi eşecul nu numai factorilor structurali, cum ar fi resursele şi capacitatea economică, dar, de asemenea, jocului de urgenţă în conjuncturi specifice. În special, succesul militar şi diplomatic era o combinaţie interacţionată, nu în ultimul rând datorită rolului de alianţe. Acestea au acţionat ca multiplicatori de forţa şi în acelaşi timp au şi înscenat angajamentele şi, prin urmare, parametrii obligaţilor diplomatice.

Astfel, în războaiele Italiene (1494 – 1559), Habsburgii au căutat exploatarea animozităţii de lungă durată a Angliei faţă de Franţa, în scopul de a distrage atenţia monarhilor francezi de la urmărirea ambiţiilor

italiene. În acelaşi timp, alianţele rezultate au plasat Habsburgii într-o situaţie care trebuia să fie gestionate cu grijă, pentru a evita limitarea opţiunilor lor. Există o tendinţă de a trata astfel de angajamente în termeni „raţionali”, realişti, ca aspecte ale unui sistem de statele moderne, dar alianţele au inclus, de asemenea, angajamentele dinastice, în special Catherine de Aragon (mătuşa lui Charles v), ca soţie a lui Henry VII al Angliei şi cei doi fii, în primul rând Arthur (1501) şi apoi, după moartea sa, Henry VIII (1509), precum şi Philip al II-lea (fiul lui Charles), în calitate de soţ pentru fiica acestuia din urmă de către Catherine, Regina Maria.

Unirea din 1554 a produs un copil, apoi a rezultat o nouă politica, cu o rearanjare de cărţi în setul monarhiei multiple. Acelaşi aspect a fost adevărat şi pentru uniunea fără copii al Francisc al II-lea al Franţei (r. 1559 – 1560) şi Mary, regina Scoţiei (r. 1542 – 1587), o căsătorie (în 1558), care a servit scopul geopolitic francez de fixare a Scoţiei în duşmănie cu Anglia precum şi alte obiective dinastice. Eşecul acestor uniuni pentru a produce fie un copil sau o alianţă care să supravieţuiască căsătoriei serveşte ca un memento că diplomaţia a ajutat în a face posibile evoluţii majore, dar, de asemenea, ar putea realiza atât de mult.

Un accent pus pe considerentele dinastice ar putea atrage în cele din urmă atenţia asupra unei tensiuni latenta între suveran ca actor-cheie şi dezvoltarea unui sentiment de comunitate politică separată de monarh. Cu toate acestea, în această perioadă, sistemul politic, şi desemnarea de obiective, a rămas concentrată pe monarh. Într-adevăr, Gloria regala a ajutat la integrarea grupurilor eterogene în statele treptat emergente, şi a fost, prin urmare, legată de practica de vasalitate la nivel „internaţional”.

Orice accent pe rolul de alegere în relaţiile internaţionale, în angajament, în politici şi explicaţii,

conduce în mod necesar o mare atenţie la circumstanţe specifice, chiar persoane fizice, precum şi la capacitatea de a aprecia sau a influenţa direct evenimentele. Astfel, calitatea diplomaţiei este în cauză. Această calitate se referă nu numai la ideile şi capacitatea diplomaţilor, dar, de asemenea, la natura guvernului, atât în general, cât şi cu referire specifică la birourile externe.

Există o tendinţă Whiggish în multe dintre conturile sinoptice ale diplomaţiei, una care prezintă un model de dezvoltare pozitiv de îmbunătăţire a profesionalismului şi o creştere a instituţionalismului pentru diplomaţi şi birouri externe, şi de asemenea, transporta atitudini moderne, obiective şi sisteme înapoi în trecut. Argumentul în această carte este faptul că acest model este nesigur. Au fost schimbări, dar, în afară de riscul obişnuit de teleologie, a judeca aceste modificări este foarte greu din cauza lipsei unor criterii clare. De exemplu, un cont recent de diplomaţie în limba engleză în timpul domniei lui Edward al II-lea (1307 – 1327) notează:

Având în vedere stabilirea ulterioară a blocurilor marilor puteri şi imperii, straturi subţiri de „mari alianţe”, şi blocuri ideologice mai ales moderne, manevrele medieval pe termen scurt par ad-hoc, dar acest lucru nu înseamnă că afacerile externe au fost haotice.

În schimb, acest cont susţine că interesele au fost judecate şi urmărite în timpul domniei cu beneficiul de a avea emisari eficienţi şi informaţii adecvate, o abordare care subliniază argumentul anterior pentru domnia anterioara că diplomaţia internaţională în această perioadă, a fost o artă calificată şi dificila. Mai mult decât atât, este clar că anumite caracteristici pe termen scurt şi ad-hoc descriu, de asemenea, politica externă moderna. Ambiţiile îndrăzneţe şi dorinţa de amploare ale multor monarhi medievali ar putea părea ridicola: Henry III al Angliei (1216 – 1272), de exemplu, adăugând la interesul

său în asigurarea ajutorului german pentru a-şi recâştiga terenuri pierdute în Franţa, un proiect pentru a cuceri Sicilia, ca parte a unui plan de succes pentru al putea avea pe fratele său, Richard de Cornwall, ales Sfântul Împărat Roman şi, de asemenea, pentru a transmite o cruciadă. Cu toate acestea, chiar dacă a prezentat în termeni diferiţi, oportunităţile, combinaţiile şi consecinţele trasate de către mulţi lideri moderni sunt, de asemenea, bazate pe o încredere improbabila în capacitatea lor de a determina evenimentele.

Au fost, de asemenea, îmbunătăţiri în practica diplomatică, dar acestea trebuie să fie discutate ca parte a unei situaţii complexe în care încearcă să asigure o îmbunătăţire de ce de multe ori nu a reuşit, în timp ce practici diplomatice au încălcat frecvent standardele instituţionale. Aceste încălcări reflectă nu numai defectele administrative, ci, de asemenea, caracterul instituţiilor şi a naturii politice. Pentru a lua Brazilia, puterea leader din America Latină, trimisul britanic în 1907 a descris Baronul de Rio Branco, un Minister Străin cu o mare reputaţie:

Neglijenţa şi dezordinea lui sunt îngrozitoare. Masa lui este acoperita pur şi simplu cu documente, la rândul lor, acoperite cu praf. Acesta este, probabil, un praf magic în care dispar multe dintre scrisorile noastre private pregătite cu grijă şi memorandumuri pe probleme presante şi, posibil, chiar Notele noastre, de care nu am auzit nimic nou.

În 1921 a fost un alt emisar britanic şi un alt ministru de Externe, dar situaţia a fost similară, raportările fostului, „Este dificil de a descrie sentimentul extraordinar de ineficacitate care se ataşează la toate de-a face cu ministrul. Aceste defecte, cu toate acestea, nu împiedică Brazilia în a stabili frontierele sale cu Uruguay, Paraguay, Perú, Ecuador, Columbia, Venezuela, şi nici de la a juca un rol în Primul Război Mondial ca unul dintre membrii

Consiliului Ligii Naţiunilor. Cu toate acestea, nu a fost abia o sugestie că desfăşurarea Itamaraty (Serviciul de Externe brazilian), a fost potrivit standardelor posibile.

Observaţii similare pot fi făcute situaţiei actuale în Marea Britanie. Astfel, Domnul Malloch-Brown, Adjunctul Secretarului General al Organizaţiei Naţiunilor Unite înainte de a deveni ministru la Ministerul de Externe în 2008 – 9, să plâns că guvernul britanic nu avea „gândire strategică” şi profesionalism.

Astfel de remarcări, care pot fi uşor reproduse, indică necesitatea de precauţie înainte de a propune naraţiuni de îmbunătăţire clară. Alături de deficienţele instituţionale, aceste remarcări, de asemenea, îndreaptă atenţia la primatul politicului în determinarea succesului diplomatic. Cu toate acestea, calificarea personală a jucat de asemenea un rol. Jacob Anton van Gansinot, reprezentantul conducătorilor Wittelsbach a Provinciilor Unite (Olanda) 1716 – 1741, a remarcat în 1728 că a luat mult timp pentru a câştiga prietenia olandezilor şi cere o conformitate cu obiceiurile lor, inclusiv de a bea, a mânca şi a fuma. El a contrastat succesul sau cu cel al trimisului austriac recent sosit, Wenzel, contele Sinzendorf.

Politica în altă formă, eventuala putere a statelor occidentale, precum şi capacitatea lor de a stabili norme, este de consecinţa datorată faptului că duce la o camuflare a evoluţiilor în altă parte. Aceste evoluţii sunt discutate pe larg în această carte, în parte din cauza dovezilor pe care le oferă asupra modurilor diferite în manipularea diplomaţiei rolurilor diplomatice. Mai mult decât atât, vitalitatea continuă a metodelor non-occidentale în secolul al XIX-lea ar trebui să califice tendinţa de a scrie de Metoda diplomatica şi progresele înregistrate în ceea ce priveşte difuzarea normelor occidentale.

Această tendinţă are, de asemenea, capacitatea de a construi acorduri şi practici de internaţional law, fără ca

acestea să fie bazate pe un sens clar de superioritate a modelelor occidentale. Stabilirea unor principii de neutralitate maritima în Marea Mediterană oferă un exemplu bun, ca aceasta neutralitate a fost o punte între creştinătate şi Islam şi o bază pentru declaraţia pe această temă adoptată la Congresul de la Paris din 1856. Aceste principii au fost definite şi menţinute prin tratatele europene (de Vest), cu puterile din Africa de Nord Barbary, deşi, ca şi chinezii, turcii au preferat ideea acordării de securitate la puterile occidentale pentru a fi obligaţi să vină la acorduri cu ei. Concentrarea asupra relaţiilor cu puteri non-occidentale, pe comerţ, şi cu privire la situaţia de pe mare, toate servesc pentru a sublinia, măsura în care naraţiunea standard de creştere a diplomaţiei, din Italia renascentista prin soluţionarea westphaliana din 1648, necesită o completare, care este sarcina cheie a acestei cărţi.

Paginile 46 – 53-Molocea Ştefan, MSSC

În ceea ce priveşte situaţia modernă timpurie, este necesar să apreciem dinamica statelor dinastice moderne de început, atât europene, cât şi ne-europene, în special a impactului implicaţiilor dinastice, mai ales a precedenţei, prestigiului şi a succesiunii, şi a rolului călăuzitor al monarhului[i]. Astfel, ar fi o greşeală să criticăm pe cei din urmă în sensul murdăririi apelor managementului politicii externe[ii]. Acest argument din urmă reprezintă un eşec serios în a înţelege natura relaţiilor internaţionale moderne timpurii şi, în particular, a rolului central jucat de prinţi în crearea şi susţinerea entităţilor politice care au fost expresia dinasticismului proprietăţii, a determinării scopurilor lor şi a atinge implementarea lor. Un factor legat de aceasta, diplomaţia, cu excepţia Veneţiei, Genovei şi a altor oraşe-stat, a fost în esenţă o instituţie princiară, în care loialitatea a fost un element cheie în numiri[iii].

Critica rolului monarhilor este un aspect al modernizării încercate în diplomaţia pre1800: atât tendinţa de a căuta elementele şi curentele modernizatoare, cât şi de a judeca perioada din persectiva a cât de mult aceasta s-a conformat modernizării. Această abordare este anacronică. La fel sunt şi alte asumpţii, cum ar fi exagerarea rolului potenţial al pregătirii, în oponenţă cu abilităţile sociale, în diplomaţia *vechiului regim*, şi a tendinţei de a minimaliza motivaţia religioasă şi subiectele ecleziastice în relaţii. Fie că anacronismul este sau nu subiectul discuţiei, este totodată rezonabil să întrebăm cât de adevărat este că asumpţia modernă, potrivit căreia diplomaţia ar trebui să constituie şi să reflecte o mutualitate şi o ecualitate a reprezentării şi negocierii, este o asumpţie care poate fi aplicată şi trecutului, fără detaliere.

O astfel de asumpţie este centrală conceptelor moderne de diplomaţie şi a sistemului internaţioant, dar poate fi privită ca doar una dintre mijloacele diplomaţiei, un număr care trebuie privit în termeni de potrivire pentru scop, şi fără niciun sens al ierarhiei calităţii. De exemplu, relaţia tributară dintre Coreea şi mai înîi China dinastiei Ming, iar mai apoi cea a dinastiei Manchu, poate fi privită drept precursoarea unei relaţii de stabilitate până în 1870. Vasalitatea a asigurat ne-intervenţia, proces mediat de către diferitele tratate. Această relaţie a fost încheiată de către intervenţia Japoniei în Coreea, care în final a produs nu un sistem diplomatic „modern”, ci o forma diferită de relaţionare imperială când Japonia a devenit putere colonială prin anexarea Coreei în 1910[iv].

Această tranziţie subliniază pericolele tratării tiparelor şi cronologiei europene ca fiind normative când discutăm despre diplomaţie la nivel mondial. Într-adevăr, chiar şi în Europa, sistemul internaţional şi situaţia diplomatică, inclusiv mijloacele diplomaţiei ar fi arătat

foarte diferit faţă de sumarul istoric obişnuit al diplomaţiei europene, dacă perspectiva ar fi fost una din 1810 sau din 1941, când Napoleon, respectiv Hitler, dominau.

În general, este important să punem accentul pe limitările organice ale diplomaţiei europene în perioada modernă timpurie. Accentul se pune în mod obişnuit pe modernizare prin stabilirea unor ambasade permanente, care suportă greul abordării Whiggish. Hamish Scott a scris despre „simţul familiar" al diplomaţiei, „acela al managementului paşnic şi continuu al relaţiei dintre state"[v].

Totuşi, lăsând la o parte întrebarea dacă permanenţa a fost o schimbare de paradigmă sau nu, marea parte a conducătorilor nu au păstrat astfel de ambasade pentru mult timp. Aceasta s-a datorat asumpţiilor despre cum ar trebui conduse relaţiile internaţionale, dar şi asupra chestiuniilor mai practice, cum ar fi costul, dificultatea identificării diplomaţiilor potriviţi şi absenţa problemelor care solicită negocieri. Mai mult, accentul pus pe crearea unei reţele diplomatice integrate prin aceste ambasade subestimează faptul că o astfel de reţea nu a existat de fapt în întreaga Europa.

Accentul, în schimb, a fost adeseori pus pe relaţii bilaterale episodice, care arătau costul, riscul şi întârzierile călătoriilor; în schimbul ambasadelor permanente, conducătorii puteau folosi proprii curteni pentru misiuni speciale, puteau folosi în comun un agent sau se puteau baza pe buletine secrete. Prima opţiune reflecta practica învechită, din timpuri antice, că trimisul era un mesager de încredere, şi astfel demn, care în general era aşteptat să se întoarcă la curtea sa cât mai repede cu putinţă. Această practică a fost cea dominantă în Europa medievală. Aşteptările ca un trimis să aibă abilităţi oratorice era un aspect moştenit din rolul său de mesager.

Mai general, orice povestire teleologică despre dezvoltarea unui sistem diplomatic tinde atât să scape din vedere numărul şi rolul proiectorilor diplomatici neacreditaţi care agitau apele, dar şi să cuprindă asumpţii despre calibrul şi abilitatea diplomaţilor, care sunt caracteristici greu de evaluat în practică. Această dificultate este în special acută dacă abilităţile sociale sunt luate în considerare, întrucât ele nu se potriveau teoriilor birocratice. În schimb, abilitatea de a negocia a fost testată mai puţin continuu decât abilităţile de curte, din moment ce influenţa unui trimis reflecta frecvent abilitatea sa (şi mereu era acesta cazul la bărbaţii acelei epoci) de a face o impresie bună la curte. Acest fapt ne aminteşte de dimensiunile socio-culturale ale diplomaţiei, care au fost înscrise în termeni de valoare a unei elite sociale speciale, la fel ca cele ale unui grup profesional suprapus.

Proeminenţa socială a venit, totuşi cu o atitudine de contractualism politic în Coroană şi elită, monarh şi aristocraţi, şi această atitudine putea afecta comportamentul trimişilor. O formă ficţională a acestui fapt a apărut în Henric al IV-lea, Partea Trei, o piesă istorică din 1590, de William Shakespeare şi alţii, în care Richard, Earl de Warwick, „făuritorul de regi”, îl denunţă pe Edward al IV-lea (r. 1461 – 70, 1471 – 83), sub care a servit şi împotriva căruia s-a răsculat:

Când m-ai umilit în ambasada mea.
Atunci eu te-am degradat din Rege.
Şi acum tu vii să te fac Duce de York. Vai.
Cum poţi tu guverna un regat
Când nu ştii să foloseşti ambasadori.[vi]

Ambasada lui Warwick, de obicei, a implicat negocieri maritale în numele lui Edward ca parte a unui model complex de diplomaţie care să cuprindă Anglia, Franţa şi Burgundia. Warwick a negociat pentru o căsătorie franceză a lui Edward, dar în 1464 Edward s-a

căsătorit secret cu Elizabeth Woodville, om de rând.

Astfel de ambasade maritale internaţionale au fost efectuate de către cei de la vârful societăţii. În 1466 – 7 a fost un caz de diplomaţie maritală proaspătă care i-a implicat pe Warwick şi pe viitorul membrilor celor trei familii conducătoare, în timp ce, în 1567, Thomas, al 3-lea Earl din Sussex, l-a visitat pe Maximilian al II-lea, Sfânt Împărat Roman, să-l investească cu Ordinul Jartierei şi să negocieze o alianţă maritală între arhiducele Charles şi Elizabeth I, care, în final nu a avut loc. Sussex, care a avut un trecut militar, de asemenea, a avut o experienţă diplomatică legată de negocierile maritale: cu marchizul de Northampton în Franţa în 1551, pentru a aranja o căsătorie între Edward al VI-lea şi Elizabeta, fiica lui Henric al II-lea al Franţei, o căsătorie care nu a avut loc, iar în 1554 la Bruxelles şi Spania, pentru a promova propusa căsătorie a Reginei Maria şi Filip al II-lea al Spaniei, care a avut loc mai târziu acel an.

Cultura de reprezentare internaţională şi de negociere a afectat, desigur, compoziţia corpului diplomatic. Atât cultura cât şi corpul pot fi considerate ca anacronice din perspectiva de astăzi, dar valorile au fost cele de afişaj, proeminenţă şi legătura socială, şi acestea au fost aspecte importante ale *entrée-ului* diplomatului la curte. Aceste valori au fost o expresie a rolului trimisului ca reprezentant al, în substitut pentru, suveran, un rol subliniat de măsura în care conducătorii, de asemenea, s-au întâlnit şi s-au angajat în diplomaţie în persoană, ca atunci când Richard al II-lea al Angliei s-a întâlnit cu Charles al VI-lea de Franţa în 1396, şi Frederick III, Sfântul împărat Roman, s-a întâlnit cu Charles Bold, ducele de Burgundia în 1473, în timp ce Edward IV al Angliei şi Ludovic XI al Franţei s-au întâlnit doi ani mai târziu. Utilizarea celor proeminenţi social în diplomaţie a reflectat, de asemenea, importanţa reputaţiei în susţinerea

prestigiul care a acţionat ca un lubrifiant pentru cooperare internaţională şi internă.

Mai mult decât atât, rolul elitei sociale a capturat şi alte scopuri utilitare. Dimensiunea-costurilor comune ale guvernării a fost o problemă-cheie. La fel ca şi cu comanda militară, aşa şi cu reprezentarea diplomatică, a fost un element important de a încredinţa responsabilitatea celor cu poziţie socială care ar putea suporta o parte din cost şi de a strânge o parte din creditul necesar. Corespondenţa privată şi de multe ori şi cea publică a diplomaţilor a fost dominată de probleme de salarizare şi cheltuieli,[vii] din care ambele au fost de obicei în arierate, în timp ce fiecare, mai ales aceasta din urmă, a fost considerată ca fiind inadecvată. Rodrigo Gonzalez de Puebla, care în 1487 a devenit primul diplomat rezident în Londra, deservindu-l pe Ferdinand, regele de Aragon (care a condus, de asemenea, Sicilia şi Sardinia) şi a stat acolo pentru marea parte a perioadei până la 1508, a fost în mod constant lăsat neplătit, şi s-a plâns în consecinţă.

Costurile erau o problemă reală la curţile mai scumpe, cum ar fi Viena, unde diplomaţii trebuiau să menţină o statură costisitoare; acest factor a fost un motiv suplimentar pentru a numi oameni bogaţi, fapt recunoscut în mod deschis în acele timpuri. În general, reprezentarea în capitalele republicilor, spre exemplu Genova, Veneţia şi Provinciile Unite (Ţările de Jos) era mai puţin costisitoare decât la curţile princiare. Această situaţie era adevărată mai ales în cazul splendorii ocaziilor sociale şi a ţinutelor.

Grija despre costuri reflecta extinderea până la care mare parte din guvernele timpurii erau subfinanţate. A fost desigur, adevărat că cele mai multe guverne în majoritatea perioadelor au avut vistieriile limitate, dar, în comparaţie cu secolele XI şi XX, guvernele nu au beneficiat de o bază industrială solidă, infrastructura creditului a fost mai limitată şi încrederea în abilitatea guvernelor de a achita

împrumuturile a fost limitată.

O limitare care a fost mult mai presanta pentru diplomaţie, în ceea ce i-a privit pe contemporanii săi, a fost cea a comunicaţiilor. Într-adevăr, Fernand Braudel, marele istoric al secolului al XVI-lea în Marea Mediterană, s-a referit la distanta ca la „primul inamic” şi la veste ca la „un produs de lux”[viii]. Conducători şi miniştri s-au plâns frecvent (nu în ultimul rând trimişilor lor), că diplomaţii au depăşit sau, în alte cazuri, au înţeles greşit instrucţiuni, dar a fost dificil de a le oferi ordine care ar cuprinde toate eventualităţile sau, alternativ, de a răspunde în mod adecvat la ritmul evoluţiilor, inclusiv a negocierilor. Natura lentă şi nesigură a comunicaţiilor a asigurat că discreţia considerabilă a trebuit să fie lăsată trimişilor, dacă s-a dorit ca negocierile să avanseze rapid.

Curieri speciali puteau accelera mesajele, de la Milano la Veneţia în 24 de ore şi de la Roma la Veneţia în 50 în secolul al XVI-lea. Vase speciale speciale puteau ajuta pe mare, astfel încât un mesaj de la Constantinopol (Istanbul), la Veneţia trimis de către Corfu prin galeră, putea dura douăzeci de zile. Alonso Sánchez, trimisul lui Carol al V-lea, în Veneţia, a raportat în 1526 că a fost nevoie de douăzeci zile de călărit intens pentru a trimite un mesaj de la Veneţia la Viena.[ix]

Comunicaţiile, cu toate acestea, nu au fost lente doar după standardele moderne, acestea au fost, de asemenea, frecvente, astfel că informaţiile şi mesajele au putut fi confirmate doar după aşteptarea mesajelor. Mai mult, incertitudinea cu privire la viteza, şi într-adevăr sosirea, de mesaje a asigurat că acestea au putut fi trimise pe rute diferite, simultan. De exemplu, mesaje de la Constantinopol la Londra, în secolul al XVIII-lea s-ar fi trimis atât pe uscat şi pe mare, o metodă, de asemenea, folosită la Veneţia şi Paris. Aceeaşi metodă a fost considerată necesară pentru mesajele de la colonii, cele

din India în Marea Britanie fiind trimis în Europa pe mare şi pe un număr de rute terestre, un model care a fost repetat odată cu înfiinţarea unor linii de telegraf în secolul al XIX-lea.

Au existat îmbunătăţiri incrementale la comunicarea pe uscat în secolele XVI-XVIII, în special ca urmare a construirii de drumuri, de exemplu, în Franţa, şi de înlocuirea feriboturilor cu poduri, dar nu a existat nicio transformare majora în domeniul comunicaţiilor pe uscat până în secolul al XIX-lea. Mai mult decât atât, deşi au existat îmbunătăţiri pe mare, mai ales la cârme mai bune, şi o conştientizare sporită a poziţiei navelor, datorită capacitaţii de a măsura longitudinea, din nou, nu a existat nicio îmbunătăţire semnificativă până în secolul al XIX-lea. În schimb, în al XVI-lea secol, ca şi în secolele al XVIII-lea şi al XIV-lea, aceasta a fost o lume diplomatică în vârstă, înainte de telegraf, căi ferate şi vapoare, cu constrângerile şi practicile care au putut fi de aşteptat în consecinţă.

Diplomaţia globală a secolului al XIX-lea a depins de inovaţii, cum ar fi mişcarea rapidă a mesajelor prin telegraf, precum şi a diplomaţilor pe căi ferate şi vapoare, cu o separare cheie a mijloacelor de transmitere de mesaje şi diplomaţi. În plus, posibilităţile prezentate de aceste comunicări au fost mult îmbunătăţite de o serie de alte proiecte, cum ar fi utilizarea de explozibili, mai ales dinamita, nitroglicerina şi gelignita, pentru a crea tuneluri sub munţi, sau sonarea îmbunătăţită a apelor, care a ajutat de navigare.

Cu toate acestea, înainte de secolul al XIX-lea, difuzarea de noi atitudini, cum ar fi cele care se manifestă în America revoluţionară sau Franţa în secolul al XVIII-lea, precum şi propuneri îndrăzneţe pentru combinaţii îndepărtate, cum ar fi complotelile din secolul al XVI-lea pentru o acţiune concertată a Portugaliei şi a Etiopiei împotriva Imperiului Otoman, au fost în mod necesar

limitate în impact, în parte din cauza naturii comunicaţiilor. Astfel de inovaţii, de exemplu, reprezentate în Europa de Africa Creştină,[x] sau, în secolul al XVIII-lea, de primirea de de insulari din Marea de Sud în Europa, nu a avut consecinţele care ar fi urmat dacă modul de comunicare ar fi fost mai previzibil şi mai rapid.

Aceste consecinţe de comunicare limitate, au împiedicat atât diplomaţia înainte de secolul al XIX-lea, şi, de asemenea, au jucat un rol major în asigurarea că au păstrat mult timp caracterul lor. Diplomaţi au fost acreditat la puterile non-occidentale, Sir Thomas Roe l-a servit pe James I al Angliei la curtea Mughal din India între 1615 – 1618, a vizitat Persia pe drumul de întoarcere, şi deserveşte mai târziu coroana engleză la Constantinopol intre1621 – 1628[xi], în timp ce alte ambasade au vizitat Europa din Africa de Nord[xii]. Cu toate acestea, legăturile cu conducători mai îndepărtaţi decât Constantinopol s-au dovedit episodice.

Au fost, de asemenea, limitări conceptuale importante pentru diplomaţie. Natura interacţiunii cu puteri non-europene a fost obscură pentru majoritatea contemporanilor. În afară de distanţă, a mai fost dificultatea de a discuta şi conceptualizarea ceea ce a fost slab, dacă deloc, înţeles în afara zonei de interacţiune. Nu a existat, de asemenea, obiceiul de a concepe lumea îndepărtată în principal ca o extensiea din apropiatului, în special a problemelor sale, a configuraţilor şi a modelelor de cauzalitate. Diplomaţia fost parte a acestui proces, atât ca mijloc de contact cât şi ca mediu de înregistrare a contactului. Ca un exemplu, picturi spaniole din 1690 care descriu cucerirea Mexicului Aztec în 1519 – 1521 îl arată pe Cortés, liderul spaniol, luând masa cu ambasadorii lui Moctezuma, ca parte a unui proces de împământare a cuceririi ca pe un proces de extindere legitim. Mai mult decât atât, europenii au extrapolat modelele lor de

statalitate, ierarhiile sociale şi sentimentul de cauză şi efect asupra altor state, în timp ce în acelaşi timp, de multe ori au avut tendinţa de a le simplifica, dacă nu primitiviza, pe acestea[xiii]. Astfel, istoria europeană a fost scanată, în scopul de a înţelege societăţile şi statele non-occidentale, cu sultanii Imperiului Turc trataţi ca versiuni din zilele de atunci ale tiranilor precreştini ai Romei imperiale, în special Nero, şi formaţiuni politice africane înţelese ca în cazul în care acestea ar fi fost state europene. Diplomaţia a servit pentru a promova interesele occidentale, mai degrabă decât pentru a înţelege societatea şi cultura turcă.

Acest model de interacţiune a devenit mai insistent ca o concurenţă între statele europene răspândite în lumea de peste mări, în special în comerţ şi colonizare. Ca urmare, statele străine s-au înţeles în mare măsură în ceea ce priveşte alinierea lor cu puterile europene rivale, precum şi cu modelul de politică europeană, o abordare care a subestimat foarte mult independenţa statelor non-europene, în timp ce a exagerat, de asemenea, importanţa şi potenţialul legăturilor cu puterile europene. Un astfel de model s-a extins până în prezent, nu în ultimul rând cu tendinţa din timpul Războiului Rece (1945 – 1989), de a evalua Lumea a Treia, în esenţă, cu referire la politica Războiului Rece. Acelaşi lucru a fost valabil şi pentru „războiul împotriva terorii”, în anii 2000.

Natura legăturilor diplomatice în Europa a fost legată de un alt aspect al accentului pus pe limitarea celor discutate mai sus. Deficienţele guvernelor (şi nevoia lor de mai multă putere) a devenit mai acută în secolul al XV-lea şi începutul secolului al XVI-lea, pe măsură ce cele mai importante state europene au intrat în competiţie, care a determinat nu numai mult război, dar, de asemenea, mai multă diplomaţie regulată pentru aceste state. În contrast cu accentul obişnuit pe state presupuse moderne, sau cel

puţin în curs de modernizare, inclusiv „Noile monarhii” ale secolului al XV-lea (în special Franţa lui Ludovic XI, Anglia lui Henric VII, şi Spania lui Ferdinand şi Isabella), această creştere în regularitatea legăturilor diplomatice a datorat puţin schimbărilor în natura statelor, a puterii şi guvernului lor. În schimb, cauza esenţială pentru regularitatea crescută a fost măsura în care competitivatea activităţii internaţionale a perioadei a determinat politica de coaliţie, atât în diplomaţie cât şi în război, şi în plus o politică de coaliţie volatilă, care a implicat o nevoie de a păstra un ochi aproape pe alianţe.

După războiul italian din secolul al XV-lea (vezi pp. 44 – 5), o altă perioadă crucială de conflict a fost cea a Războaielor Italiene care s-au purtat între 1494 – 1559, nume dat unei serii de războaie care s-au axat pe controlul peninsulei italiene şi a celor mai importante state de acolo. Aceste conflicte au ajuns să implice, direct sau indirect, toate statele din Europa Centrală, de Vest şi de Sud. În special, războiul s-a dovedit o modalitate de a avansa şi demonstra interesele, şi să menţină prestigiul, Sfântului Împărat Roman şi a coroanelor de Spania şi Franţa, şi, în consecinţă, a familiilor de Habsburg (Austria şi Spania) şi de Valois (Franţa). Litigiile de succesiune, în special, dar nu numai, la Napoli, Milano, Castilia, şi moştenirea burgundă, toate au jucat un rol major.[xiv]

Conflictele au văzut schimbări rapide de aliniere, în special în stadiile lor timpurii, precum şi formarea de alianţe care au necesitat diplomaţia. Invazia din Italia de către Carol VIII al Franţei în 1494 a fost urmată de crearea Ligii Ostile a Sf. Marcu, care a inclus pe Papa Alexandru al VI-lea, Ferdinand de Aragon (care a fost, de asemenea, conducător al Siciliei şi Sardiniei), Veneţia, Sfântul Împărat Roman, Maximilian I, şi Ducele Ludovico Sforza din Milano. Alianţe mai târzii au inclus, într-o listă departe de cuprinzătoare, în 1508 Liga de Cambrai, organizata de

Papa Iulius al II-lea pentru a ataca Veneţia, inclusiv pe Louis XII din Franţa şi Milano, în 1511 Liga Sfânta, prin Papa Iulius II, Spania, Veneţia şi Henric VIII al Angliei a fost de acord de a-i alunga pe francezi din Italia, iar în 1526 Liga Cognac, prin care Papa Clement al VII, Francisc I al Franţei, Francesco II Sforza din Milano, Veneţia şi Florenţa l-au contestat pe Carol V.

Rolul major al papalităţii în crearea acestor alianţe s-a uitat înapoi la modelele medievale de activitate diplomatica, dar intensitatea negocierilor a încurajat un stres pe ambasadele permanente, pentru a asigura reprezentarea şi informaţia. Tratatele frecvente au marcat Războaiele italiene, inclusiv Granada (1500), prin care Ludovic XI şi Ferdinand au partiţionat regatul de Napoli, o problemă de lungă durată în diplomaţie; Blois (1505), prin care Louis a renunţat la pretenţiile sale; Noyon (1516), prin care pretenţiile franceze la Napoli au însoţit prinţesa franceza care s-a căsătorit cu nepotul lui Ferdinand, viitorul Carol V, o căsătorie care nu a avut loc, la Madrid (1526), care a urmat înfrângerea Franţei la Pavia în 1525 şi a marcat dominaţia lui Carol asupra Italiei, şi Cambrai (1529), care a afirmat pe aceasta din urmă, din nou, după înfrângerea forţelor franceze.

Întrunirile personale ale conducătorilor aujucat un rol în această diplomaţie, de exemplu, cele dintre Ludovic XI şi Ferdinand de Aragon, în 1507, dintre Henric VIII al Angliei şi Francisc I al Franţei la domeniul Pânzei de Aur în 1520, şi dintre Carol şi Francisc I la Aigues-Mortes în 1538. Întâlnirile dintre monarhi au afişat o formă diferită de protocol şi ceremonial cu cele observat în cele care implică doar diplomaţi, dar cu un accent similar cu privire la impunerea statutului, a concurenţei paşnice, şi înaintarea afacerilor de afirmare.[xv] În ambele cazuri, instanţele regale au oferit un cadru cheie pentru afişarea unei statut exemplar[xvi].

Diplomaţia a fost destinata pentru a asigura profit din folosirea forţei, la fel cum forţă a fost văzută ca modalitate de a urmări obiectivele diplomatice, cu toate că în 1528 Francisc I a respins provocarea lui Carol V la duel. Prin urmare, nu a fost surprinzător faptul că atât armatele permanente cât şi reţelele diplomatice s-au dezvoltat în aceeaşi perioadă. Războaiele Italiene s-au dovedit extrem de perturbatoare pentru principatele italiene şi familiile care le-au condus, dintre care unele au fost nou-înfiinţate. Într-adevăr, absorbţia mai multor teritorii italiene şi principate de către vecini şi puteri străine, în special a celor din Milano şi Napoli de către Habsburgi, şi ale republicilor din Pisa (pentru a doua oară) şi Siena de către Florenţa, a redus numărul celor în măsură să trimită emisari.

Această situaţie a încurajat utilizarea diplomaţiei ca o parte cheie de căutare a securitatataţii, să nu mai vorbim de mărire, şi ca un aspect de inovaţie instituţională într-un mediu intens concurenţial. Veneţia a oferit un exemplu de succes al valorii diplomaţiei perceptive capabilă să se adapteze la circumstanţele în schimbare[xvii], cu toate că a trebuit să fie susţinuta prin forţă militară. Mai mult decât atât, expedierea şi primirea de ambasade s-a dovedit a fi un mod major de a stabili legitimitatea, şi, astfel, de a contracara cererile adversarilor, în special a celor exilaţi. Legitimitatea şi mărirea au fost legate, ca atunci când familia Medici a fost capabilă să se negocieze în grad de Mari Duci de Toscana.

Războaiele Italiene au încurajat adoptarea în altă parte în Europa a ideeii italiene a ambasadei permanente. Cu teritoriile sale din sudul Italiei, Ferdinand de Aragon funcţionează ca o punte importantă între Italia şi restul Europei, şi el a numit primii trimişi rezidenţi non-italieni în afara Italiei în anii 1480. Franţa şi Anglia fiecare au expediate primele ambasade permanente în 1509, iar

Franţa a avut zece până în 1547. Totuşi, în această perioadă nu a existat nicio extindere pe această scară pentru a include Scandinavia, Polonia sau Rusia.

Limitări apar nu numai în Europa. Pe plan mondial, a fost slăbiciunea statelor, şi nu puterea lor, cea care a reprezentat un aspect esenţial al relaţiilor internaţionale europene. La începutul secolului al XVI-lea, niciun stat european nu deţineau puterea pe care China dinastiei Ming, sau Turcia otomană o aveau. Aceste state puternice aveau mai puţina nevoie de diplomaţie şi decât Anglia din epoca Tudor, Franţa Valois, sau Milano din vremea Sforza.

CAPITOLUL I (1450 – 1600)

Paginile 53 – 57-Petrovici Cristina Ioana, MSSC.

Reuniniunile personale ale conducătorilor au jucat un rol important în democraţie, de exemplu, întâlnirile dintre Louis XI şi Ferdinand de Aragon din 1507, dintre Henry VIII al Angliei şi Francisc I al Franţei la Domeniul Cloth of Gold în 1502 şi întâlnirea dintre Charles şi Francisc I la Aigues-Mortes în 1538. Întâlnirile dintre monarhi au fost dintotdeauna diferite faţă de protocolul diplomatic şi ceremonia cunoscută, punându-se totuşi accent deosebit pe statut, concurenţă paşnică şi înaintări de afaceri. În ambele cazuri, curţile roiale ofereau un cadru cheie pentru manifestări exemplare.

Diplomaţia a fost destinată pentru a asigura profit din folosirea forţei, forţă care era văzută ca o modalitate de a urmări obiectivele diplomatice; totuşi, în 1528 Francisc I a refuzat provocarea la duel venită din partea lui Charles V. Prin urmare, nu e de mirare ca ambele forţe armate şi diplomatice s-au dezvoltat în aceeaşi perioadă. Războaiele italiene s-au dovedit a fi extreme de distructive pentru domeniile şi familiile din Italia, unele chiar recent înfiinţate. Într-adevăr, absorbţia de teritorii şi domenii

italiene de către puteri străine, în special în zona Milano şi Napoli de Habsburgi, şi republicile Pisa şi Siena de către Florenţa, au redus numărul de soli trimişi.

Această situaţie a încurajat utilizarea diplomaţiei în căutarea securităţii şi să nu mai vorbim de un aspect inovator într-un mediu intens concurenţial. Veneţia a oferit un exemplu de succes de valori de diplomaţie, capabile să se adapteze la schimbări circumstanţiale, chiar dacă era necesar folosirea forţei armate. Mai mult decât atât, începuturile acceptării ambasadelor s-au dovedit a avea un rol important în a stabili legitimitatea şi legalitatea relaţiilor diplomatice, astfel compensându-se cererile de adversari, în special cei exilaţi. Legalitatea şi legitimitatea contractuală au fost puternic legate, mai ales atunci când familia Medici au reuşit să negocieze direct cu marele Duce de Toscana.

Modul de soluţionare a războaielor din Italia au încurajat adoptarea de ambasade permanente şi în alte părţi ale Europei. Cu câteva teritorii în sudul Italiei, Ferdinand de Aragon a stabilit o legătură importantă între Italia şi restul Europei şi a trimis primii non-italieni să fie rezidenţi în afara Italiei în anii 1480. Franţa şi Anglia şi-au stabilit primele ambasade permanente în afara teritoriilor lor în 1509, şi până în 1547 Franţa a ajuns la 10 ambasade permanente. Încă în acea perioadă nu a existat nicio extindere diplomatică înspre Scandinavia, Polonia sau Rusia.

Limitări nu apar doar în Europa. Pe plan mondial, slăbiciunea statelor s-a conturat în jurul aspectului de relaţii internaţionale ale Europei. La începutul secolului al XVI-lea, niciun stat European nu deţinea relaţii înspre China sau Turcia. Franţa şi Anglia alături de alte state puternice au nevoie de relaţii diplomatice. Statele Europene au recurs iniţial la diplomaţie pentru a câştiga aliaţi în caz de război şi pentru a evita războiul. Astfel,

diplomaţia cu toate schimburile ei, a asigurat eşecurile şi slăbiciunile din sistemul internaţional reflectate sub forma întârzieri sau pierderi de mesaje şi care au dus la o stare de instabilitate.

Legat de această slăbiciune s-a definit un alt aspect al relaţiilor internaţionale europene: caracterul multipolar a oferit motiv şi oportunitate pentru o diplomaţie permanentă şi frecventă. Astfel, dezvoltarea diplomaţiei europene poate fi situată nu în apropierea de teoriile modenităţii prin dezvoltarea naturală a guvernelor, ci mai degrabă o dezvoltare distinctă a fiecărui stat. Acest semn distinctiv este în contrast cu relaţiile internaţionale dintre America şi Asia de Est. Dezvoltarea diplomaţiei în Antichitate se datorează în mare parte politicilor statelor.

Multipolaritatea prezentă în mai multe state europene a dus la o dezvoltare a întregii Europe. Într-adevăr, este nedrept să comparăm dezvoltarea diplomatică a Europei cu cea din Orientul Mijlociu, mai ales că în anii 1480 – 1530, mai multe state islamice, în special imperiile, Otoman (Turcia), Mameluci (Egipt) şi Safavid (Persia, Iran) au încercat să îşi definească propriile relaţii internaţionale. A fost o oarecare asemănare şi în Europa de Vest. Otomanii au avut un avantaj crucial în faţa incapabilităţii Mamelucilor şi Safavizilor de a coopera între ei, iar acest eşec de cooperare poate fi privit în paralel cu lipsa de voinţă a statelor creştine de a se alia împotriva expansiunii Otomane.

Cu toate acestea, au existat diferenţe majore, nu în ultimul rând în măsura în care nu a fost nici măcar a doua sau a treia putere în Orientul Mijlociu, comparativ cu Europa creştină. Aceasta din urmă s-a bazat pe relaţiile diplomatice în scopul de a asigura alianţe (strategice).

De asemenea, au existat şi importanţi factori ideologici în Orientul Mijlociu care au limitat dezvoltarea unui sistem internaţional comparabil cu cel observat în

Imperiul Habsburgic. În special, rivalitatea se presupune a fi cel mare argument politic islamic, asociat cu un puternic element de ostilitate. Această rivalitate a fost exacerbat şi de diferenţele confesionale dintre safavizi şi otomani, şi de dorinţa Otomanilor de a încuraja tendinţele heterodoxe în Anatolia. Astfel, o problemă importantă a diplomaţiei rămâne în Orientul Mijlociu, mai ales cu organizarea Hajului, un pelerinaj anual la Meca al credincioşilor, iar siguranţa pelerinilor este un punct important de iritare.

Au existat diferenţe culturale şi practici importante şi în perioada modernă timpurie, între demersul relaţiilor diplomatice turce cu inamicii creştini şi musulmani, în special cu Persia. În acest ultim caz, o istorie a diplomaţiei a pus accent retoric pe abilităţile culturale, cu o încercare de a obţine prestigiu în afirmarea cunoaşterii lumii musulmane. Relaţiile dintre turci şi habsburgi s-au dezvoltat în paralel cu conflictele şi confruntările dintre ei. În 1527, 1532 şi 1533 Ferdinand a trimis soli care au fost închişi, dar care au născut şi formarea de ambasade permanente. Cornelius Schepper a fost trimisul lui Ferdinand, fratele lui Charles V, a cărui misiune s-a încheiat prin încheierea unui acord diplomatic cu Suleyman Magnificul pe partiţia Ungariei.

Multipolaritatea relaţiilor internaţionale europene şi slăbiciunea unor state europene, au consolidat în mare parte dezvoltarea diplomaţiei habsburgilor, burgunzilor, castilianilor şi familiei de Aragon, prin extinderea politicilor sale în America. Cu toate acestea, Charles a fost notabil şi în 1541 la Alger în Germania şi în 1552 la Metz. Ultima a lăsat o memorie remarcabilă a eşecului, confirmată prin pacea de la Augsburg din 1555, care a permis statelor luterane să existe în Sfântul Imperiu Roman, în timp ce partiţia moştenirii între fiul lui Charles (Philip al II-lea al Spaniei) şi fratele lui (Împăratul Ferdinand I) au contribuit la multipolaritatea sistemului

european de relaţii internaţionale.

Ca un memento a pericolelor utilizării anacronic a conceptelor de diplomaţie, rezultatul partiţiei de Habsburg din Europa, care într-adevăr a cuprins o mare parte din Europa de Vest, a fost o practică a diplomaţiei în familie. Diplomaţia a fost în mare parte urmată în mare parte de repetate căsătorii concepute să menţină legături între două ramuri familiale, în timp ce diplomaţii spanioli au căutat şi să promoveze interesele Habsburgilor, sau, mai degrabă, punctele de vedere ale Coroanei Spaniole cu privire la acea mare familie.

Mai mult decât atât, spre sfârşitul secolului al XVI-lea, Habsburgii austrieci au împărţit moştenirea, care la rândul său a condus la o dezvoltare şi continuitate mare a diplomaţiei din familie, nu în ultimul rând şi moştenirea dividată a lui Philip de Hesse a consilidat aceasta tradiţie familială. Ţinutul Tirol, frecvent numit fiul cel mic al imperiului şi reintegrarea pe linie masculină ajunsă la final, a fost separată de diplomaţia practicată între 1554 – 1595, 1602 – 1618 şi 1625 – 1665. În 1652, John George I, Elector de Saxonia, a împărţit pământurile între fii săi. Această împărţire a subliniat limitele diplomaţiei şi a împletit politicile familiilor, ajungând ca şi avocaţii să fie văzuţi ca având competenţe necesare pentru a fi diplomaţi.

Politici similare au fost adoptate şi de alte case proeminente şi aristocratice, cum ar fi Guise, Nevers, Orange sau Sapieha. Politicile lor erau să invite lumea la discuţii în ceea ce priveşte diplomaţia şi comparaţii între micile” terori suverane”. Această temă a primatului diplomaţiei de familie poate fi urmărită de-a lungul perioadei regimului antic, ca exemplu putând fi amintite relaţiile franco-spaniole din secolul al XVIII-lea, atunci când ambele regate au fost conduse de ramuri ale casei de Bourbon, sau relaţiile, prietenoase sau ostile, dintre ramurile familiei de Wittelsbach. Ideologia de ierarhie şi

moştenire a exercitat presiuni asupra persoanelor fizice, în timp ce a şi existat o ciocnire între voinţa suveranităţii individuale şi aşa numitele legi care reglementează succeciunile regale.

Un accent pe dinasticism amplifică caracterul înşelător a abordării construcţiei statale şi subliniază importanţa capitală a politicii mari formulată de miniştri fără niciun fel de personalitate. În ceea ce priveşte ultimul caracter, trebuie amintit şi subliniat caracterul complex al politicii şi fracţiunii de elită. Contractele internaţionale, legăturile de familie şi relaţiile clienţilor acestor fracţiuni, au dus la extinderea influenţei guvernamentale.

Această situaţie a interacţionat cu rivalitatea dintre marile puteri. De exemplu, un studiu a conducerii diplomatului din Savoya, Abbot Alessandro Scaglia (1592 – 1641) indică măsura în care a doua putere în state era departe de a fi pasivă, putând manevra cu succes şi răspunzând oricăror circumstanţe. Cultura din Savoya a reflectat rivalitatea dintre familiile de Bourbon şi Habsburg, o rivalitate care a ajutat la stabilirea limitelor de interacţiune între cele două dinastii. De când s-a formulat politica externă a dinastiei Savoya, a rămas prerogativa lui Charles Emmanuel I, duce între 1580 – 1630, această politică reflectâindu-se în priorităţile dinastice, care s-au dovedit a fi mult mai importante consideraţiile materiale decât resursele militare sau poziţionarea geografică.

Cu toate acestea, concentrându-ne pe o caracteristică din istoria Europei care a fost un element esenţial al modernismului, definiţia suveranităţii de stat a devenit mai mult de o problemă în secolul al XVI-lea, în mare parte legată de perturbarea creată de reforma protestantă. În numele statelor lor, conducători ca Henry VII al Angliei (1509 – 47) a respins autoritatea papalităţii şi a avansat noi cereri pentru suveranitatea statală. Aceste

afirmaţii au devenit o problemă în diplomaţie şi un mijloc prin care diplomaţia a servit la afirmarea ideologiilor regimurilor speciale. Importanţa puterii suveranice a subliniat valoarea de numirea a avocaţiilor ca diplomaţi.

Diplomaţia este, în parte, o problemă de monopolizare: monopolizarea reprezentarii internaţionale a unui anumit spaţiu suveran şi independent, este prin urmare străină pentru unii. Abilitatea istorie diplomaţiei statale care a susţinut monopolizarea, a fost o consecinţă crucială a formării statului. De exemplu, ca un aspect cheie de poziţie dominantă în construcţia şi creşterea Moscovei ca oraş, până acum independent de Novgorod; acesta din urmă, prin Tratatul de la Iazhelbitsii din 1456, a fost de acord să îşi prezinte politica externă de aprobare a Moscovei. În mod similar astăzi, teorii care au o autonomie considerabilă, tind să aibă o politică externă care ţine sub control puterea suveranităţii statale: exemplu vizibil în relaţiile dintre Groenlanda şi Danemarca sau între insulele anglo-normande, Insula Man şi Marea Britanie.

Accentul pus pe monopolizare a ajutat dând diplomaţiei o semnificaţie mai largă, un mijloc prin care sentimentul de identitate este exprimat şi prin care suveranitatea se afirmă ca un atribut distinctiv al unui anumit nivel de autoritate. Acest proces a fost legat de scăderea practicii dimploatice internaţionale de către organismele non-statale, privinciile individuale.

Privite în mod diferit, această diplomaţie este practicată acum între state. Astfel, Portugalia a fost condusă ca stat separat de către Philip II, ÎI şi IV din Spania între 1580 – 1640, dar a continuat să aibă o identitate internaţională distinctă. Cu toate acestea, Spania, o identitatea separată, a menţinut libertăţi pentru anumite provincii, în special Catalonia. Ei au practicat ceea ce în diplomaţie era de fapt colectare de informaţii, reprezentare şi negociere, în Spania. Acelaşi lucru a fost

valabil şi în provinciile Habsburgice. Capacitatea de a media şi de a reconcilia a fost extrem de importantă în monarhiile imperiale, şi mai mult, în elitele locale care au co-optat pentru o fuzionare voluntară.

În cazul în care diplomaţia internaţională este văzută ca o trăsătură distinctă, atunci se poate remarca faptul că provinciile ar putea să urmeze aceste practici diplomatice. Mai mult decât atât, distincţia dintre diplomaţia internaţională şi o astfel de activitate practicată de provincii, nu a fost întotdeauna la fel de clar delimitată. Respingerea autorităţii habsburgice de către Bohemian Estates şi dorinţa lor de a alege un prinţ protestant german, Frederick, Elector Palatine ca rege a fost în centrul originii Războiului de Treizeci de Ani (1618 – 48).

CAPITOLUL II (1600 – 1690)

Paginile 63 – 85-Popa Ştefana, RIPE.

Acesta a fost şi cazul soliilor ruşi, ca Vasili Posnikov, care a ajuns în Londra în 1687, fapt ce putea crea dificultăţi. Pe lângă banii primiţi de la guvernul englez, el a cerut un salariu adiţional, însă a fost refuzat.

Războiul de 30 de ani (1618 – 1648) a reprezentat o perioadă „de vârf” în ceea ce priveşte animozitatea faţă de religie în Europa, în special înaintea intrării Franţei în conflict, în 1635, împotriva puterilor habsburgice (catolice), Austriei şi Spaniei. În acelaşi timp, războiul susţinea diplomaţia. Negocierile de pace au continuat în timpul conflictului, deseori împreună cu operaţiuni militare, fiind afectate de ele sau de rapoarte şi zvonuri despre ele. Această situaţie a ridicat importanţa Serviciului de Informaţii.

Căutarea de aliaţi a favorizat de asemenea diplomaţia. De aceea în loc de misiuni ad-hoc, temporare,

au apărut odată cu anii 1620 misiuni diplomatice permanente în ţările gazdă. Acesta a fost cazul Danemarcei şi s-a întâmplat prima dată în Stockholm, începând din 1630. Mai mult decât atât, existau reşedinţe permanente în Paris şi Haga, iar în anii 1640, în Viena, Madrid şi Bruxelles, deşi ultima era mai mult consulară decât cu funcţie politică.

Marile distanţe create de alianţe, negocieri şi operaţiuni au pus presiune pe diplomaţie. Problemele cu căile de comunicare au accentuat chestiunea legată de cât de departe pot diplomaţii acţiona cu autoritate din proprie iniţiativă şi când să-şi angajeze conducătorii în acoduri fără să fi avut instrucţiuni să facă asta. Subiectul a fost discutat în cadrul Tratatului de la Regensburg (1630), unde Richelieu a susţinut, nesincer, că trimişii francezi au acţionat din proprie iniţiativă atunci când au spus că Franţa nu va susţine duşmanii împăratului Ferdinand al II-lea şi au semnat un tratat cu acesta. Astfel el a anulat tratatul.

Războiul s-a terminat în 1648, prin tratatele de la Munster şi Osnabrück, care sunt cunoscute sub numele de Pacea de la Westphalia. Această pace este văzută ca un moment cheie în dezvoltarea relaţiilor internaţionale şi a diplomaţiei. Într-adevăr, hotărârile de la Westphalia sunt deseori prezentate ca fiind începuturile modelului statului modern. Un eşec important al independenţei suverane a fost când Spania a recunoscut independenţa Olandei şi punând astfel capăt Revoltei Olandeze începută în 1566 în timp ce controlul Imperiului Habsburgic asupra teritoriilor dominate, în special asupra Boemiei, a fost acceptat, încheind astfel aspiraţiile acestor teritorii de a deveni autonome, excepţie făcând Ungaria.

Viziunea că Westphalia este cheia pentru stabilirea unui sistem de state moderne se datorează în mare măsură şi faptului că prinţii germani erau liberi, în urma tratatului,

să realizeze propriile politici externe. Această acceptare a marcat sfârşitul pretenţiilor creştinismului acceptate încă din secolul al 9-lea de către Sfântul Imperiu Roman. Declinul idealului imperial a fost văzut ca o trecere de la medievalism la modernitate. Într-adevăr, noţiunea westphaliană de suveranitate şi sistemul de state westphalian sunt termenii care au fost folosiţi în exclusivitate. Ei se învârt în jurul ideii că statul independent este un corp suveran care nu răspunde în faţa nimănui. Această idee este în contradicţie cu teoriile şi instituţiile supra-naţionale, precum cele promovate de susţinătorii ideilor imperiale (ale Sfântului Imperiu Roman) înainte de 1648 şi de universaliştii liberali în anii 1990.

Această analiză acordă totuşi prea multă importanţă schimbărilor aduse de Westphalia, echivalând-o cu zorii unei noi diplomaţii, discutată deja în perioada renascentistă şi cu dezvoltarea ambasadelor. În fiecare dintre cazuri, există instanţe ale preferinţei istorice pentru momentele cruciale (deseori subiectul cercetării autorului) şi convingerea repetată cum că dezvoltările majore trebuie să fie marcate de momente cheie de tranziţie.

În practică, impactul schimbărilor a fost limitat în Germania, în timp ce consecinţele în sens mai amplu sunt neclare. Autonomia efectivă a existat de mult pentru prinţii din Imperiu în timp ce procesul de dezbinare a Imperiului şi suveranitatea efectivă a prinţilor au fost avansate ca rezultat al Reformei Protestante. De aceea schimbările adeuse de Westphalia au reprezentat adaptarea unui sistem federal slab, în care s-a realizat diplomaţia între state, mai degrabă decât un moment crucial. Momentul crucial face referinţă la o schimbare circumspectă în relaţiile dintre împărat, imperiu şi prinţi, văzută mai ales în timpul Păcii şi după ea.

Mai mult decât atât, multe dintre statele germane erau prea mici pentru a duce o politică externă serioasă şi

asta, în parte, a explicat rolul şi importanţa pe care le aveau în continuare Imperiul şi împăratul. Într-adevăr, dacă s-ar face o paralelă limitată între concepţiile Sfântului Imperiu Roman şi asumpţiile chineze despre lumea lor, elemente ale acestor concepţii timpurii au continuat şi mai ales ale prestigiului împăratului.

În plus, o convingere în restrângerea statelor germane a fost indicată în clauzele Păcii de la Westphalia, ceea ce a permis prinţilor să se alieze între ei şi cu puteri străine pentru a-şi asigura securitatea şi a-şi conserva puterea; nu aveau scopuri ofensive, deci. Aceste alianţe erau acceptate numai cu condiţia ca ele să nu fie orientate împotriva împăratului, Imperiului sau termenilor tratatului. În timpul Războiului de Succesiune la Tronul Spaniei, principii Bavariei şi Colognei, aliatele Franţei, au fost puşi sub interdicţie imperială în 1706, fiind privaţi de drepturi şi privilegii pe care nu le-au recuperat decât la sfârşitul războiului prin Tratatul de la Rastatt în 1714.

Phillip, Contelet Sinzendorf, cancelarul austriac (şi primul ambasador austriac cu puteri depline la Congresul de la Soissons din 1728) i-a acuzat în 1727 pe trimişii francezi în Imperiu de spionaj. Dorinţa lui ca ei să nu-şi mai continue activitatea a reprezentat o ameninţare a poziţiei diplomatice a prinţilor din ostila familie Wittelsbach, în special a lui Charles Albert, principele de Bavaria. În general, relaţiile internaţionale în secolul care a urmat după Westphalia nu au fost prea diferite faţă de cele de dinainte.

Westphalia a reprezentat mai mult decât un nou început al diplomaţiei Europene; şi anume nevoia de a ridica noi şi vechi probleme în a doua jumătate a secolului 17, ceea ce a încurajat utilizarea diplomaţilor pentru rapoarte şi negocieri. Formarea Republicii Engleze în 1649 şi activitatea ei internaţională ulterioară, Parlamentul Rump mai întâi şi Oliver Cromwell mai târziu, din 1653

până în 1658, au oferit o provocare timpurie şi importantă. Această provocare a fost intensificată şi de percepţia Angliei ca fiind instabilă, dar de asemenea un pion important în relaţiile internaţionale. Christer Bonde, un ambasador suedez al anilor 1650 care vorbea engleza foarte bine şi a fost amabil cu Cromwell, raporta: „regimul acesta este cernut cu intrigi şi gelozii, încât eu am motive să pun sub semnul întrebării dacă nu e cineva care în mod deliberat derutează politicile pentru ca treburile să meargă prost”. În schimb, Cromwell a exploatat conflictul dintre Franţa şi Spania pentru a obţine alianţa cu Franţa, care până atunci a susţinut monarhiştii englezi.

Nevoia de a ridica noi probleme a fost notabilă mai ales în cazul ameninţării venite de la politicile şi pretenţiile lui Louis al XIV-lea, care a preluat controlul politicii franceze în 1661 şi a implicaţiilor lor în sistemul european. De exemplu, inter-relaţia dintre legăturile austro-turce şi austro-franceze a fost de aşa natură încât politicile turcilor erau văzute ca având consecinţe directe pentru relaţiile de putere din Europa de Vest.

Mai mult decât atât, în loc să se emfazeze caracterul inovator al Westphaliei, ar fi mai adecvat să se pună accentul pe o abordare mai puţin teleologică. Mai exact, Războiul de 30 de ani a întrerupt dezvoltarea sistemului de diplomaţie, numai pentru a continua mai apoi. În schimb, caracterul reciproc al reprezentării a încurajat răspândirea sistemului diplomaţiei rezidente, deşi era de asemenea departe de a fi înţeles. De pildă, reprezentarea statelor italiene în Londra între anii 1665 şi 1672 a fost neregulată. Mai mult, noţiuni de dezvoltare birocratică în comportamentul politicii externe, cu precădere în Franţa, au fost puse sub semnul întrebării de către cercetări indicând plasticitatea practicii administrative şi mărimea la care formele obişnuite ajungeau datorită impactului conexiunilor personale şi politicilor de facţiune.

În orice caz, Westphalia a început o perioadă de lungi congrese de pace încheind marile războaie. Aceste congrese au demonstrat valoare abilităţilor diplomatice. Congresele şi diplomaţia care a dus la ele au încurajat de asemenea o apreciere a interacţiunilor multiple între state, care cuprindeau un sistem internaţional multilateral şi în cadrul căruia unele probleme aveau consecinţe şi asupra celor neimplicaţi în mod direct. În plus, congresele au dus la o întrecere a stilului şi metodelor diplomaţiei franceze, metode care erau văzute ca fiind foarte eficiente.

Congresele de pace au reflectat de asemenea schimbări complexe în cultura politică a relaţiilor internaţionale, cu o încredere mai mare în valoarea arbitrarului în ceea ce priveşte ce ar trebui să fie în mod natural sistemul internaţional precum şi nevoia de a răspunde unor idei schimbătoare despre război. Idei enunţate în lucrări precum *de Jure Naturae et Gentium Libri Ôcto (Eight Books on the Law of Nature and Nations)* a lui Samuel, Freiherr von Pufendorf în 1672, au contribuit la aceste dezvoltări. Într-adevăr, viziunea juriştilor dreptului internaţional erau extrem de importante în formarea gândirii politice şi a normelor relaţiilor internaţionale. Semnificaţiile diplomaţiei includeau întărirea practicii sale ca o modalitate de realizare a relaţiilor între toate statele şi nu doar între aliaţi. Egalitatea ca bază a negocierilor s-a dovedit a fi importantă la congrese şi mai ales pentru procedurile adoptate acolo.

La fel cum Westphalia nu ar trebui privită în special ca un punct de plecare, nici înlocuirea violentă a dinastiei Ming în China la mijlocul secolului al şaptesprezecelea cu dinastia Manchu (care a adus împreună tradiţii şi influenţe atât chineze cât şi non-Han) nu ar trebui înţeleasă în acest fel. Conducătorii Manchu au menţinut viziunile Ming asupra lumii, cu împăratul ca fiu al cerului, domnind

asupra unei civilizaţii ordonate unde barbarii respectuoşi erau acceptaţi. Coreea recunoscuse deja conducătorul Manchu ca suzeran încă din 1636.

În interiorul Chinei, suzeranitatea de tip feudal de care se bucura împăratul asupra vasaliilor din teritoriile dominate împreună cu ierarhia administrativă birocratică a reprezentat un mijloc de ieşire. Această suzeranitate a fost apoi extinsă în lumea din afara Chinei, iar toate puterile erau văzute ca vasali plătitori de tribut. Aceste supoziţii au dus la o situaţie dificilă în 1593 rezultată din cererea noului conducător al Japoniei, Hideyoshi, de avea acelaşi statut ca şi împăratul Wan Li. El dorea să fie investit ca şi rege al dinastiei Ming (ca o măsură de a-şi legitima puterea în Japonia), precum şi de a primi privilegiile schimbului de tribut. Pe de altă parte, chinezii voiau ca Hideyoshi să accepte un statut de subordonare, ca acela al conducătorului mongolez, Altan Khan, dar încercarea lor a fost respinsă în 1596, când Hideyoshi a constatat care era de fapt oferta Chinei, deşi trimişii chinezi au încercat să o menţină în umbră, pentru a evita căderea negocierilor. Un caz similar a avut loc în 1889, când Menelik al II-lea al Abisiniei (Etiopiei) a respins dorinţa Italiei de a folosi un text diferit în versiunea italiană a tratatului semnat în acel an, un text cu rolul de a autoriza Italia să pretindă un protectorat.

Spre deosebire de Europa, unde criza secolului al şaptesprezecelea a introdus într-o oarecare măsură un nou sistem, în China virtutea a continuat să ocupe un loc important. Şi asta nu în normele şi acţiunile unui sistem internaţional de state suverane, care a devenit modelul european, ci mai degrabă în exemplul merituos al Fiului Cerului, împăratul. Barbarii au onorat acest merit prin aducerea de tributuri şi practicând supunerea cuvenită, în special prin îngenunchere, menţinând astfel ideea unei ordini exprimate şi păstrate de o domnie universală.

Împreună cu teoria, practica diplomaţiei chineze includea elemente care ar fi fost familiare conducătorilor din vest, precum jocul „de-a barbarii” unii împotriva celorlalţi. O altă comparaţie a fost oferită de felul în care negocierile încercau să asigure pacea prin ceea ce poate fi văzut ca o zidire amăgitoare a pretenţiilor contradictorii, fiind însă şi o încercare de a salva aparenţele.

Salvarea aparenţelor nu a fost însă un scop doar al diplomaţiei chineze. Refuzată de China în privinţa acordării unui statut egal, Japonia a recurs la diplomaţie prin trimiterea şi primirea de solii, pentru a susţine legitimitatea shogūnatului Tokugawa în 1689. De asemenea a reuşit să-şi menţină deminitatea parţial prin restrângerea conexiunilor diplomatice cu Coreea şi cu regatul cucerit Ryuku, în secolele şaptesprezece şi optsprezece. Această „micşorare” s-a produs şi în ceea ce priveşte legăturile cu puterile europene. Portughezii au fost expulzaţi din Japonia în 1639, iar legăturile cu Olanda au fost reduse în 1641. De cealaltă parte, europenii au căutat schimburi de privilegii cu China, aşa cum ambasada Companiei Olandeze a Indiei de Est a obţinut în 1656. Această ambasadă a fost descrisă (şi ilustrată) de către Johann Nieuhof în *Legatio Batavical,* parte din procesul prin care diplomaţia a dus la o expansiune a informaţiilor despre lumea de afară.

Până la sfârşitul secolului şaptesprezece, cele mai importante state din Europa de Vest şi Europa Centrală au menţinut reciproc ambasade permanente pe timp de pace şi împreună acestea constituiau corpurile diplomatice. Aceste corpuri au constituit lumea definită şi conştientă în creştere, cu privilegii deosebite şi moduri de operare. Asta atrage în discuţie dezvoltarea unui sistem diplomatic, dar în loc să ne concentrăm doar pe formele sale, e mai degrabă necesar să înţelegem gradul în care acest sistem s-a dezvoltat şi s-a adaptat anumitor nevoi şi temeri.

Cele trei excepţii majore în Europa la dezvoltarea unei reţele de ambasade pe timp de pace au fost Rusia, care a stabilit prima ei ambasadă permanentă de-abia în 1688, în Polonia; Imperiul Turc; şi Papalitatea, a cărei reprezentare a fost restrânsă la curţile catolice. Rusia şi-a început legăturile diplomatice cu Anglia în 1550, a trimis un sol în Paris în 1615 şi un agent la Stockholm în 1635 – 6, dar asemenea conexiuni erau în general ad-hoc şi urmau vechiul exemplu de a servi doar pentru anumite scopuri şi pe o perioadă limitată.

Deşi statele creştine importante au menţinut ambasade în Constantinopol, Imperiul Turc nu a hotărât să stabilească ambasade permanente până în 1793, preferând înainte să trimită misiuni individuale pentru anumite negocieri. O astfel de misiune a fost trimisă la Viena într-o încercare nereuşită de a negocia pacea într-un război în care turcii sufereau o înfrângere serioasă. Misiunea era condusă de Zulfikar Efendi, conducătorul Cancelariei şi Alexandru Mavrocordat, interpretul înaltului Divan, o alegere care a reflectat seriozitatea eforturilor şi utilitatea trimiterii unei ambasade speciale, care ar putea însemna mai mult decât un trimis permanent. Unii turci îi considerau spioni pe trimişii străini.

Relaţiile cu turcii erau complicate din perspectiva statutului. Prin urmare, Rusia a acceptat pacea cu Turcia la sfârşitul lui 1739, lăsând totuşi chestiuni nerezolvate, precum modul de adresare către sultan şi ţar, schimbul de sclavi, demarcarea graniţelor şi demolarea fortificaţiilor din Azov. Acestea nu s-au rezolvat până în mai 1741, iar tratatul nu a fost validat până în septembrie. Trimişii sultanului din Maroc au reprezentat o altă instanţă a diplomaţiei puterilor islamice în Europa.

Alte puteri foloseau deseori aceeaşi metodă a misiunilor individuale, chiar şi atunci când aveau şi ambasade permanente. Această metodă a fost folosită

pentru a trata negocierile importante şi a îndeplini funcţii ceremoniale, ca de exemplu trimiterea urărilor la ocazii precum promovări, căsătorii, naşteri, sau instalarea ordinelor cavalereşti.

Alegerea diplomatică era împărţită în două: unde să fie trimişi solii şi cine să fie aceştia. Problema principală, în legătura cu destinaţia trimişilor consta în natura relaţiilor. Dacă acestea erau slabe, atunci legăturile erau degradate, ceea ce însemna că rangul şi natura reprezentărilor erau afectate major de perioadele de conflict. Au existat însă şi alte tipuri de dispute care au dus la ruperea legăturilor diplomatice.

În luarea deciziei asupra destinaţiei şi identităţii trimişilor, reciprocitatea era un factor important şi central în chestiunile de onoare, căci onoarea era implicaţia acesteia. Un eşec în menţinerea reprezentării duce la nemulţumire şi furie, ca în cazul lui Charles Emmanuel al treilea al Sardiniei (ale cărui teritorii dominate erau Savoia şi Piemont, r.1730 – 73). Acesta a ameninţat că-şi va retrage trimişii din Haga pentru că olandezii şi-au încheiat reprezentarea la Turin. În afara acestei probleme a reciprocităţii în stabilirea destinaţiei trimişilor, se mai lua în discuţie şi chestiunea efectivităţii.

Majoritatea conducătorilor nu au menţinut totuşi ambasade permanente în mai mult decât câteva capitale. Asta s-a datorat costurilor, dificultăţilor în găsirea diplomaţilor potriviţi şi absenţa necesităţii negocierilor. De aceea, ideea unei reţele diplomatice integrate ignoră conducătorii care au avut puţine ambasade permanente sau chiar deloc.

Unele puteri mai mici au erau mai bine reprezentate decât un număr mare de prinţi şi oraşe slabe dar suverane, dar nu într-o asemenea măsură ca mai marii lor echivalenţi. Puterile minore aveau tendinţa de a menţine trimişi, dacă era cazul, în Viena, a cărei poziţie imperială şi

tribunalul atrăgeau trimişii germani şi din nordul Italiei; în Paris; în Haga; în Roma, dacă erau catolice; şi Madrid, pentru statele italiene. Londra nu a atins acest nivel decât după Revoluţia Glorioasă din 1688 – 9, care a dus la o politică externă mai categorică. De aceea, ca şi în prezent, exista o ierarhie a reprezentării, una care reflecta obiceiuri, concurenţă, anumite nevoi ale anumitor conducători şi cereri specifice unor conjuncturi individuale.

În ceea ce priveşte Confederaţia Elveţiană, nu existau agenţi permanenţi stabiliţi de ea sau de oricare dintre cele treisprezece cantoane suverane, sau de vreunul dintre aliaţi, în special Geneva, Episcopia din Basel, Mănăstirea din Sf. Gall, Valais sau principalitatea din Neuchitel. Structura complicată a vechii confederaţii, care se afla în posesia unui singur organ comun în Dieta (Tagsatzung), a avut rolul principal în asta. Dieta şi cele treisprezece cantoane suverane, sau coaliţii ale cantoanelor, au primit reprezentatanţi străini încă din secolul al cincisprezecelea şi a avut reprezentări permanente străine începând cu secolul al şaisprezecelea. În orice caz, ei nu şi-au menţinut propriile delegaţii la curţi străine, ci au trimis doar misiuni extraordinare atunci când era nevoie. Obţinerea independenţei totale a Elveţiei faţă de Sfântul Imperiu Roman, prin pacea de la Westphalia în 1648, nu a schimbat lipsa vreunei reciprocităţi în misiunile diplomatice.

Capitalele care atrăgeau diplomaţi nu erau importante doar ca centre politice, ci şi culturale. Acest rol sublinia măsura în care curţile erau în competiţie; cu prestigiul legat de expunerea remarcabilă a patronajului cultural. Din punct de vedere stilistic, Barocul, forma culturală majoră a secolului şaptesprezece în Europa, s-a lansat în această competiţie. Centrele de activitate diplomatică, mai ales Paris şi Roma, erau de asemenea

centre de producţie şi marketing pentru industriile de lux. Aceste industrii produceau bunuri opulente şi de înaltă calitate care erau căutate de către conducători, precum oglinzi, mobilă, ceasuri, haine, picturi, instrumente matematice, poze şi cărţi. Aceste aprovizionări care deseori se suprapuneau cu încurajările financiare oferite de marile puteri, ca de exemplu Franţa Casei Wittelsbach, au scos în evidenţă faptul că nevoile personale ale conducătorilor dominau diplomaţia. Mai mult, ambasadele, erau puncte importante de schimburi culturale, ceea ce rămâne valabil şi în prezent, mai ales pentru statele mai slabe şi unde sfera culturală comercială este limitată.

Schimbul cultural a luat forme diferite. Diplomaţii erau în general capabili să asigure bunurile dorite şi să evite taxele vamale şi restricţiile. În 1685 – 6, Gaspar Fagel, primul-ministru al Olandei, i-a cerut lui Anthonie Heinsius din Londra nişte plante de la Apothecary's Gardens din Chelsea pentru casa sa de la ţară. Trimisul bavarez în Paris a trimis cantităţi substanţiale de mobilă şi haine la München pentru prinţ în anii 1720 şi 1730, Louis al XV-lea a comandat câini de vânătoare şi prezervative din Londra prin canale diplomatice, în timp ce în 1764 trimisul Palatine în Viena a fost rugat să trimită cafea turcească curţii din Mannheim.

Arta a jucat un rol major. Justus Alt, trimisul Hesse-Cassel în Londra a achiziţionat picturi pentru conte la mijlocul secolului al optsprezecelea, precum şi un telescop de buzunar. Ecaterina cea Mare a Rusiei şi-a folosit diplomaţii pentru a obţine obţine obiecte de artă, în special colecţia Houghton din Britania. Diplomaţii puteau de asemenea să se aştepte să achiziţioneze opere de artă şi pentru alţi oameni de seamă în afara suveranului.

N-a fost totuşi vorba doar de a achiziţiona. La începutul secolului al şaptesprezecelea, Peter Paul Rubens, un pictor faimos, a jucat un rol major în lumea diplomaţiei,

în special în relaţiile anglo-spaniole, oferind o cheie în suprapunerea sa cu lumea artei. Mai mult, patronajul cultural a servit ca un mod de a câştiga şi a evidenţia un statut. De aceea curtea Savoiei a folosit patronajul pentru a-şi evidenţia identitatea ca o curte europeană conducătoare. Diplomatul Alessandro Scaglia a fost un protector important al lui Van Dyck, care la rândul lui făcea parte din lumea diplomaţiei. Scaglia era de asemenea legat de alţi artişti, ca Jordaens, Seghers şi Synders.

Asocierile personale erau văzute ca şi cum diplomaţii ar proteja interesele unor compatrioţi influenţi şi alţii care se bucură de protecţia suveranului lor. În grupul celor din urmă intrau comunitatea locală, călătorii importanţi care erau prezentaţi la curte, introduşi într-o societate locală şi protejaţi de probleme legale împovărătoare şi ordine guvernamentale. În general, protecţia oferită de către diplomaţi era un indicator al rolului conexiunilor personale în ceea ce era încă un mediu de elită.

Capitalele în care puterile mici şi-au trimis solii, au devenit spaţiile de negociere majore, întrucât indiferent de cât de răspândite erau ambasadele lor, marile puteri menţineau trimişi permanenţi în aceste state mici şi de obicei nu aveau suficiente motive să justifice ambasade speciale. Francezii, spre exemplu, menţineau ambasade permanente doar în unele dintre curţile germane, deşi se aştepta ca aceste ambasade să dirijeze relaţiile şi cu curţile vecine, o practică ce putea fi observată şi în Italia, sau chiar în zilele noastre, ca reprezentarea britanică în Africa.

Un sistem de reprezentare într-o singură parte nu a încurajat întotdeauna transmiterea clară a opiniilor, dar a scos în evidenţă importanţa diplomatică a unor capitale, în special a Parisului, unde existau numeroşi trimişi. De exemplu, negocierile dintre englezi şi Casa Wittelsbach din

iarna 1729 – 30 s-au purtat în Paris: Britanicii nu aveau trimişi în capitalele Wittelsbach şi în 1735 agentul din Paris Hesse-Darmstadt a fost în stare să pună presiune pe trimisul britanic acolo pe viitorul teritoriu Hanau. Mai mult, Haga a fost numită „galeria şoptitoare a Europei" (o referinţă la catedrala Sf. Paul a lui Sir Christopher Wren) pentru abilitatea sa de înregistra şi repeta rapoarte din întreaga Europă.

Continuitatea în reprezentare nu a atras după sine construirea unor clădiri ale ambasadelor permanente. Motivele nu erau doar reduse la costuri, deşi acestea aveau un rol important, la fel ca în cazul deciziei de a trimite solii. Atunci erau şi alte asumpţii faţă de cele de astăzi. Clădiri permanente existau, mai ales pentru corpurile bisericeşti, ca de exemplu „naţiunile" componente ale ordinelor cavalereşti, ca acelea ale Sfântului Ioan, Cavalerilor din Malta, în Valetta. Totuşi, reprezentarea de către un suveran era văzute ca a fi legată de mesager, mai degrabă decât de ambasadă. Această situaţie a determinat lipsuri în reprezentare, întrucât deseori trimişii plecau înainte ca alţii să fie stabiliţi precum şi datorită diferenţelor în nevoi, conexiuni şi afluenţe ale diplomaţilor individuali. Diplomaţii închiriau sau cumpărau case la care renunţau la sfârşitul misiunii. O măsură de continuitate era oferită de către diplomaţi prin închirierea sau achiziţionarea proprietăţii. Începând cu ultimii ani ai secolului al şaptesprezecelea s-au achiziţionat câteva clădiri pentru a servi ca ambasade permanente.

Pe măsură ce diplomaţii îşi reprezentau suveranii, care erau conştienţi atât de rangul lor într-o ierarhie monarhică cât şi de nevoia de a graţia reprezentarea cu atenţie, rangurile diplomatice au rămas dominate de aristocraţi care reflectau această ierarhie. Acest sistem nu a funcţionat însă corespunzător în afara Europei, întrucât ideile de bază nu au fost răspândite. De aceea, ambasada

Spathar-Milescu a Ţarului Alexis la împăratul Chinei, K'ang-shi a întâmpinat probleme pentru că Spathar-Milescu a refuzat să îngenuncheze; un gest pe care europenii îl vedeau ca o formă de a-ţi arăta respectul, foarte aproape de umilinţă însă.

În Europa, ambasadorul, care avea cel mai înalt grad, era trimis doar unui număr mic de curţi, în general doar la Paris, Madrid, Viena şi Roma, deşi situaţia era departe de a fi stabilă. Restul ierarhiei diplomatice, de la trimişi extraordinari până la secretari ai ambasadei şi agenţi şi secretari neacreditaţi, au generat un număr mare de ranguri. Aceste diferenţieri au permis distincţii în relaţiile care se realizau şi reciprocitatea prin alegerea reprezentanţilor. De aceea George al II-lea al Britaniei şi-a arătat consideraţia faţă de Charles Emmanuel al III-lea când l-a trimis pe Algernon, al treilea conte din Essex la Turin în 1732 să fie primul ambasador englez la curte, iar anul următor George şi-a exprimat mulţumirea faţă de Karl Philipp, principele Palatinei, care a trimis „une personne de condition". În mod similar, monarhii acordau o atenţie deosebită modului în care se adresau şi îi onorau pe alţi conducători, ba mai mult modului în care îşi doreau să fie trataţi în cazul în care îşi încălcau statutul. În schimb, favorurile regale erau importante nu numai pentru diplomaţii aleşi, ci şi pentru rangul care le era acordat.

Expertiza diplomatică rămâne un subiect deschis comentariilor. Mulţi trimişi aristocraţi îndeplineau roluri militare pe timp de război, diplomaţia pe timp de pace era deci o continuare corectă a serviciilor îndeplinite monarhilor lor. Desemnarea frecventă a oamenilor militari a reflectat nu doar absenţa specializării şi pregătirii tehnice în diplomaţie, dar şi sentimentul că asemenea trimişi erau potriviţi anumitor curţi, în special celei din Berlin, unde monarhii erau interesaţi în special de chestiuni militare. Ambii factori rămân valabili.

Desemnarea de oameni cu funcţii militare era pertinentă şi când cooperarea pe timp de război şi alinaţele erau luate în discuţie. În acelaşi fel, asemenea persoane câştigau experienţă în diplomaţia de coaliţie pe care operaţiunile militare o determinau.

Unii slujitori privilegiaţi ai coroanei, aristocraţii, reprezentau principiul cum că diplomaţia nu se învaţă, ci este o componentă a aristocraţiei. *EI Emnajador* (1620) a lui Juan de Vera, un nobil spaniol, a fost o scriere de mare influenţă, tradusă şi retipărită de mai multe ori. În ea se vorbea despre ambasadori ca fiind gentilomi şi bine-educaţi. Aceste caracteristici erau importante în special pentru ambasadele ceremoniale, ca şi cea trimisă la Viena în 1688 de către Nicholas, al doilea conte de Carlingford, cu scopul de a transmite felicitările lui James al II-lea către împăratul Leopold I cu ocazia alegerii fiului său ca regele romanilor, Următorul Împărat. Un exemplu instructiv de dificultatea separării funcţiilor diplomatice este cel al guvernului francez, care era interesat dacă Carlingford avea altceva de negociat. Astfel, el a trebuit să nege zvonurile cum că negocia o înţelegere între Austria şi Turcia; o consecinţă ce ar fi făcut ca Austria să se opună cu uşurinţă scopurilor Franţei în Imperiu.

Aristocraţii erau potriviţi în special pentru ospitalitatea şi ceremonialele curţii necesare să susţină gloria regală şi caracterul diplomaţiei ca performanţă politică. Exista totuşi sentimentul că trimişii cu un statut diferit aveau rolul de a afecta soarta dinastiilor şi a naţiunilor. Mai mult decât atât, prietenii conducătorilor şi cei în care ei aveau tendinţa să se încreadă cel mai mult erau probabil aristocraţi, ca de exemplu Everard van Weede van Dijkveld, care era folosit de William al III-lea (William de Orania) pentru câteva ambasade.

Câţiva trimişi de acest nivel erau diplomaţi de carieră permanenţi sau semipermanenţi, deşi asta se întâlnea mai

des la cei de un rang mai mic. În acel caz, longevitatea în serviciu era importantă deoarece, ca în cele mai multe sfere ale vieţii publice, pregătirea se făcea chiar în timpul slujbei. Experienţa era crucială. Pentru trimişii permanenţi, experienţa juca un rol major în dezvoltarea abilităţii şi personalităţii. Acesta a fost cazul lui Sir Isaac Wake, agent englez trimis în Turin din 1615 până în 1623, în Savoia şi Veneţia din 1624 până în 1630 şi în Franţa din 1630 până la moartea sa în 1632. Wake era în stare să fie foarte bun în retorică, arta de a flata şi avea o înfăţişare remarcabilă, dar în acelaşi timp a rămas dedicat apărării protestanţilor elveţieni şi ai Genevei printr-o combinaţie de consistenţă, energie şi abilitate.

Unii diplomaţi se pregăteau prin ocuparea unor posturi în cadrul echipajului de solii. Într-adevăr, în 1724, Contele Andrei Osterman, ministrul de externe rus, a propus ca diplomaţii să fie antrenaţi mai întâi ca ataşaţi ai Colegiului Central şi apoi ambasadelor ruse. Mai mult, documentele private ale trimişilor conţineau depeşe ale predecesorilor, obţinute evident ca mijloace de informare.

Citirea vechilor depeşe era folositoare pentru înţelegerea fondului pe care se bazau negocierile şi raportarea progreselor. Este dificilă discutarea celor două funcţii. Atenţia tinde să se îndrepte spre diplomaţi ca negociatori, pentru că atunci activitatea, percepeţiile şi abilităţile lor sunt cel mai însemnate şi vizibile contemporanilor lor, atât din interiorul cât şi din afara structurii guvernamentale. Totuşi, de cele mai multe ori, diplomaţii aveau rolul de a raporta şi asta a lăsat cele mai multe urme în arhive deşi importanţa lor tinde să fie diminuată de către şcolari. Chiar şi astăzi, rolul acesta e mai important decât este în general acceptat de către ei şi de aceea e mai important pentru aprecierea diplomaţilor individuali. Era aşteptat ca ei să dea explicaţii, iar experienţa era de mare ajutor în aceste contexte.

Paginile 74 – 84-Irimie Alexandra, RIPE.

Distincţia între ceea ce este cert şi ceea ce este incert era văzută ca fiind un atribut cheie al abilităţii diplomatice şi dificultatea evaluării informaţiei concura cu nevoia de a face rapoarte frecvente.

Distincţia între rapoarte şi negocieri nu ar trebui să fie privită prea rigid atâta timp cât ambele sunt aspecte ale unei activităţi continue. În plus, ar putea exista suprapuneri semnificative atâta timp cât conversaţiile între diplomaţi şi miniştri, aspect cheie al raportării, au fost folosite pentru a comenta starea relaţiilor şi, în acest sens, pentru a sugera modificări, aspect al negocierilor. Astfel, în martie 1688, Bevil Skelton, trimis englez la Paris, a fost convins de faptul că refuzul lui James al II-lea de a se angaja diplomatic a fost ceva neplăcut pentru francezi: „unele dintre discursurile unor miniştri auzite ieri la Curte care fac referire la maltratarea statelor (olandeze) de către Maiestatea Sa (James al II-lea) spun ca ei nu ar îndrăzni să sensibilizeze amiciţia şi buna înţelegere dintre cele două coroane, iar garanţiile pe care le dă uneori Maiestatea Sa ministrului său spaniol, care nu are niciun angajament cu Franţa, fac statele atât de impertinente. Nu mai am nimic altceva de adăugat decât să vă spun care sunt discursurile celor mai considerabili oameni, ca Monsieur de Croissy, care din nou mi-a spus că Maiestatea Sa este posibil să depindă de serviciile pe care Coroana era în măsură să i le facă”.

Angajarea clericilor, rară, dar nu necunoscută în Europa Protestantă, a fost din ce în ce mai neobişnuită în statele catolice, cu proeminenta excepţie a nunţiilor papali. Consecinţele complicate ale implicării factorilor de natură confesională în diplomaţie ar fi putut foarte bine să descurajeze rolul clericilor, deşi în anul 1774 s-a recomandat (fără succes) ca trimisul palatin la Viena a fost

să fie urmat de un cleric pentru că acesta ar putea fi recompensat cu beneficii care să fie plătite de către stat. Oficiile consulare au fost dominate de către negustori, iar aceste posturi au avut o importanţă crucială pentru protecţia intereselor comerciale şi ale privilegiilor.

Aristocraţii au fost reticenţi în ceea ce priveşte instruirea formală, în vreme ce prevalenţa limbii franceze ca şi limbă diplomatică a contribuit la reducerea nevoii de competenţă lingvistică largă. În secolul al XVII-lea, limba franceză a fost una din limbile diplomatice principale, deşi limba germană, spaniolă, latină şi italiană erau de asemenea importante. Când Sir William Temple a negociat cu prinţul Bishop of Münster au vorbit latină de vreme ce Temple nu cunoştea limba germană. Către sfârşitul secolului şi cu precădere în secolul al XVIII-lea limba franceză a devenit aproape un limbaj diplomatic internaţional în cea mai mare parte a Europei pentru conversaţiile şi tratativele diplomatice, treptat şi în ceea ce priveşte corespondenţa diplomatică.

Progresele de natură politică au jucat un rol important în această schimbare. Slăbiciunea Spaniei în din perioada lui Carol al II-lea (1665 – 1700), atenţia şi prestigiul pe care Louis al XIV-lea le-a adus Franţei, marele rol al Parisului ca şi centru al diplomaţiei, declinul prestigiului papal şi relaţia tot mai distantă dintre Roma şi Europa de la sfârşitul secolului al XVII-lea, importanţa dialectelor în cadrul Imperiului German, toate au contribuit la asigurarea faptului că pe parcursul negocierilor pentru Pacea de la Utrecht (1713) limba franceză este limba de bază a diplomaţiei în Europa Occidentală. Pacea din Pirinei din 1659 a fost semnată prin intermediul a două tratate, în limba franceză, respectiv spaniolă. În vreme ce la conferinţa internaţională de pace de la Nimegen din 1678 tratatul franco-spaniol a fost redactatat în franceză şi spaniolă, iar tratatul austro-

francez a fost redactat în limba latină, la Rastatt (1714) austriecii au folosit franceza.

Mai mult decât atât, stilul diplomatic francez a fost din ce în ce mai influent pe continentul european şi a fost astfel codificat ca şi standard normativ prin natura sa şi prin activitatea cu caracter repetativ pe care o presupune. Uşurinţa stilului francez se afla în contrast cu circumspecţia şi formalitatea stilului spaniol, dar cel dintâi s-a dovedit a fi mai atractiv şi mai modern, această dezvoltare având atât cauze culturale cât şi cauze politice. Recent a fost argumentat de către Heidrun Kugeler faptul că Franţa lui Ludovic al XIV-lea a devenit un iniţiator în ceea ce priveşte practica diplomatică pentru că a fost primul stat care şi-a adaptat aparatul diplomatic la noul sistem de state, deşi acest argument nu reuşeşte să fie convingător în ceea ce priveşte alţi factori care fac Franţa un stat influent şi de asemenea subestimează gradul de adaptare în altă parte.

Marele prestigiu al Franţei în lumea diplomaţiei a fost ironic. Wilhelm de Orania, Stadholder al Olandei din perioada 1672 – 1702 şi conducătorul Marii Britanii din perioada anilor 1689 – 1702 au folosit limba franceză mai mult în corespondenţele lor, în ciuda rivalităţii cu Ludovic al XIV-lea. În mod particular, începând cu anul 1673 Ludovic a fost văzut ca o ameninţare la adresa intereselor altora şi, într-adevăr, în sens larg, era considerat o ameninţare la adresa Creştinismului, aşa încât a fost numit „otomanul creştin”.

Însuşi Ludovic a folosit religia ca şi aspect al politicii sale externe şi al diplomaţiei din Europa în care concura cu Imperiul Habsburgic pentru a se prezenta drep apărător al Bisericii Catolice. Încercările lui Ludovic de a dezvolta o relaţie cu Siam (Thailanda) s-au datorat în mare parte dorinţei sale de a se prezenta drept apărător al bisericii. Această problemă a fost mult mai importantă

pentru el decât extinderea comerţului Franţei. În 1685 Ludovic l-a trimis pe Abbé François-Tomoléon de Choisy la Siam într-o încercare nereuşită de a-l converti pe conducătorul său, Phra Narai. Choisy, de asemenea, nu a reuşit să obţină privilegiile dorite pentru misionari şi cei care s-au convertit, în vreme ce speranţele comerciale au suferit şi ele eşecuri. Cu toate acestea, s-a căutat ajutor împotriva olandezilor, o ambasadă din Siam a fost trimisă în Franţa, a fost primităla Versailles în ianuarie 1687 şi tot în acelaşi an Ludovic a ordonat expedierea unei noi ambasade.

Cu toate acestea, în 1688 o lovitură de stat a pus capăt sistemului de alianţă a lui Ludovic. Phra Narai a căzut de la putere, iar succesorul său, Phra Petratcha (1688–1703), a pus punct speranţelor în ceea ce priveşte orice fel de relaţie. Această lovitură de stat a fost provocată de ajungerea lui Simon de La Loubère la conducerea celei de-a doua ambasade a Franţei. Totuşi, mai degrabă decât a vedea acest lucru ca pe o lovitură la adresa diplomaţiei se pare că problema crucială în trezirea ostilităţii a fost trimiterea celor 636 de soldaţi cu La Loubère pentru a ocupa punctele cheie din Bangkok şi Mergui. Regatul a fost atunci închis pentru europeni, cu excepţia unui post comercial olandez, iar contactul oficial cu Franţa nu a fost reluat până în secolul al XIX-lea.

În Europa, ca şi în străinătate, Ludovic s-a folosit de procedurile de diplomaţie nu numai pentru a-şi promova propriile interese, ci şi pentru a-şi proclama gloria.

Într-adevăr, arhitectura palatului triumfal, în special cea a palatului său de la Versailles, a fost în parte proiectată pentru primirea de trimişi străini în aşa fel încât să-i impresioneze cu măreţia regelui, în vreme ce decoraţiunile i-au înregistrat victoriile.

Ludovic a avut, de asemenea, o atitudine agresivă în ceea ce priveşte reprezentarea diplomatică şi în mod

special antecedentele ei. Acesta din urmă a fost o problemă de lungă durată, nu în ultimul rând datorită faptului că onoarea suveranilor a fost considerată a fi legată de probleme de protocol şi aspect. Această problemă continuă să existe până astăzi şi contribuie la garantarea faptului că activitatea diplomaţilor reprezintă o formă distinctă de reprezentare şi negociere.

Problemele prioritare la fel ca şi titlurile şi vizitele au dus la dese probleme complexe de protocol. Unele puteau fi rezolvate prin insistenţă asupra unui tratament egal ca şi în conferinţele de pace ale secolului al XVIII-lea, în care trimişii intrau în camera de conferinţă pe uşi diferite în acelaşi moment, stăteau la aceeaşi instanţă şi semnau copia lor din tratat ca unul singur. Cu toate acestea, nu toate problemele puteau fi rezolvate în acest fel, în mod special ordinea în care trimişii apăreau în procesiuni era în general înţeleasă ca fiind o ordine realizată cu prioritate. John Finet, maestrul de ceremonii de la curtea englezească de la începutul secolului al XVII-lea, a discutat unele dintre ciocnirile în una dintre postumele sale

Finetti Philoxenia (1656).

Problema a condus la încercări de soluţionare a priorităţilor, ca şi în titlurile de onoare ale lui John Selden (1614), care s-au concentrat pe antichitatea rangului monarhic, cu toate că problema în sine a dus la certuri referitoare inclusiv la revendicări ale moştenirii regatului, cum ar fi Ierusalimul care s-a bucurat de distincţie şi antichitate.

În lucrarea sa *„A Discourse Concerning the Precedency of Kings... Whereunto is also Adioyned a Distinct Treatise of Ambassadors (1664)”*, James Howell, istoriograf englez, a reuşit să prezinte Marea Britanie ca şi „Insula regală” chiar înainte de perioada romană. În parte Howell, care a declarat că era mai fericit să aibă trimişi din mica nobilime decât dintre aristocraţi şi care de

asemenea a văzut un potenţial pentru femei în ceea ce priveşte acest rol, căuta să stabilească precedente spre deosebire de Spania şi Franţa. Accentul pus pe ceremonie şi protocol poate face cultura şi ideologia diplomaţiei acelei perioade să pară izolate şi redundante mai ales dacă ambele sunt considerate ca fiind non funcţionale şi anaronice. Cu toate astea, aceasta abordare este mai mult o părere a celor din afară şi una care depinde de o anumită perioadă, spre deosebire de astăzi când alternativele nu sunt la ofertă. În practică, departe de a fi redundante, ceremonia şi protocolul – o gamă largă de idei, ipoteze şi practici fiind înţelese prin aceşti termeni – au fost punctul central al unei lumi a diplomaţiei pentru care ele au servit ca mijloace de afirmare şi apărare a statului şi intereselor sale. Diplomaţii mai în vârstă şi-au reprezentat stăpânii în sensul că atunci că atunci când acţionează în calitate de oficiali ei sunt văzuţi ca şi suverani, mai ales atunci când au acţionat prin împuternicire pentru stăpânii lor în căsătoriile regale.

Accentul pus pe ceremonie şi protocol era perfect pentru o lume competitivă care spera să aibă o alternativă pentru conflict. Rolul ceremoniei a fost de a asigura rolul important pe care l-au avut considerentele de statut în alegerea de diplomaţi şi în alocarea rangului diplomatic. Mai mult decât atât, „a fi”, şi mai ales „a fi” în mod adecvat, a fost important, împreună cu „a face”. Trimişii renunţăla stomacul lor, precum şi la portmonee pentru cauzele suveranului lor.

În 1661, anul în care Ludovic al XIV-lea a venit să-şi exercite autoritatea regala în persoană, o dispută privind priorităţile între Contele de Estrades şi Baronul de Batteville, trimisul francez şi cel spaniol la Londra, a izbucnit un conflict serios cu spaniolii forţându-şi calea înaintea conducătorului trimisului francez la celebrarea sosirii unui nou trimis suedez. Doi funcţionari au fost ucişi.

Ludovic a covocat imediat un consiliu extraordinar. Se recomanda în unanimitate moderaţia, dar Ludovic, în schimb, a ales să extindă această problemă. El a expulzat trimisul spaniol şi l-a obligat pe Filip al IV-lea al Spaniei, socrul său, să-l recheme pe Bateville şi să aibă noul său reprezentant în Franţa declarat public înaintea lui Ludovic într-o audienţă oficială în care toţi diplomaţii spanioli au fost instruiţi să nu conteste prioritătile cu omologii lor francezi, o expresie cheie a utilizării lumii diplomaţiei pentru stabilirea unui statut. Alţi treizeci de diplomaţi acreditaţi de Ludovic au fost prezenţi la audiere şi, pentru a sublinia triumful său, Ludovic a pus în circulaţie o monedă reprezentând publicul care sărbătoreşte victoria sa.

În 1662 o dispută între gărzile papale şi armatele care-l urmau pe trimisul francez la Roma, ducele de Crequi, a condus la violenţă, Ludovic a rupt relaţiile diplomatice, expulzând nunţiul şi retrăgându-şi trimisul. Ameninţarea sa constând într-o acţiune militară condusă Papa Alexandru al VII-lea a fost vulnerabilă la acţiunea franceză, ambele desfăşurându-se în Italia şi în special în pricipatul său din Avignon, care a fost înconjurat de teritoriul francez, pentru face concesii în 1664. Această ceartă nu a fost legată doar de prestigiu ci şi de consideraţii mai largi, în special speranţe franceze de slăbire a poziţiilor spaniole în Italia.

Utilizarea poziţiei de diplomat ca şi reprezentant al conducătorului a fost rareori atât de evidentă sau de violentă ca şi pentru Ludovic al XIV-lea pe cheltuiala papei şi ar fi greş, it să se traseze o legătură de cauzalitate între o asemenea intimidare şi eşecul lui Ludovic pe termen lung de a modela Europa după bunul plac. În schimb, diplomaţii francezi s-au dovedit frecvent iscusiţi în negociere şi de asemenea, până la începutul anilor 1680 şi în ceea ce priveşte intervenţia în politica internă pentru

promovarea intereselor franceze. Astfel, în Provinciile Unite (Ţările de Jos) la începutul anilor 1680, D'Avaux a fost capabil de a exploata sentimentul anti-olandez al partidului Louvestein şi sentimentul aparent justificat că Spania şi Anglia, aliaţii alternativi ai Franţei, erau nedemne de încredere. De exemplu, valoarea taxelor franceze celor mai favorabile şi revenirea comerţului au influenţat opinia olandeză.

În ciuda abilităţilor lor, eforturile unor astfel de diplomaţi au fost subminate de măsura în care slăbiciunea potenţialilor adversari l-a încurajat pe Ludovic să continue cu planurile sale agresive. Intimidarea a fost văzută atât ca un scop cât şi ca un mijloc, rezultatul unei împrejurări în care diplomaţia părea să nu-i fie necesară lui Ludovic decât pentru consolidarea victoriilor militare. Această situaţie a fost ca şi cea din vremea lui Napoleon sau Hitler.

Rezultatul lui Ludovic a constat în urmărirea unor acorduri îndreptate împotriva Franţei, o urmărire, care a condus la diplomaţia necesară pentru alianţe şi coaliţi, acestea din urmă fiind mult mai complexe decât cele dintâi. Formarea Ligii de la Ausburg în 1686 a fost un episod important şi a fost urmată de Marea Alianţă din 1689. Această alianţă formată din Austria, Marea Britanie şi Provinciile Unite a reprezentat un pas decisiv în diplomaţia europeană, dar în niciun caz toate din următoarele şase decenii, până la Revoluţia Diplomaţiei din 1756, datorită negocierilor necesare nu numai pentru înfiinţarea alianţelor ci şi pentru susţinerea acestora şi nu în ultimul rând datorită discuţiilor de multe ori încărcate asupra ofertei de trupe, asigurarea de fonduri şi obiective militare.

Ceea ce a dus la astfel de alianţe a fost o chestiune de principii, de diplomaţie iscusită şi o chestiune de mişcare a conducătorilor conştienţi de frecventele schimbări. Diplomaţii francezi, îndemnând în replică cauza

gloriei şi onoarei lui Ludovic şi necesitatea de a intimida adversarii nu au reuşit să furnizeze informaţii exacte în ceea ce priveşte o schimbare în opinia europeană sau pentru a defini situaţia referitoare la interesele franceze, care ar putea fi avansate prin negocieri.

În egală măsură, argumentele de precauţie cu greu puteau fi considerate parte din politica culturala a diplomaţiei lui Ludovic al XIV-lea şi cu siguranţă nu la momente de criză. Într-adevăr, această cultură politică are nevoie de mai multă certitudine pentru că ridică problema referitoare la cât de departe au fost şi sunt constrânşi de presupusul lor statut. Acesta este un element esenţial, ca atare constrângere afectează colectarea de informaţii, procesul de reprezentare, şi, într-adevăr, compromisurile necesare în orice negocieri, o situaţie care leagă trecutul de prezent. Există, de asemenea, constrângeri instituţionale semnificative asupra diplomaţilor şi asupra politicii externe, care ţin de viaţa birocratică, culturală şi ideologică care are în vedere supravegherea şi controlul. Într-adevăr, acesta este argumentul acum, că ministerele de externe au devenit oarecum exagerate deoarece acestea au fost prea legate de practicile instituţionale, în special de reprezentanţii elitei de opinii stabilite şi, prin urmare, nu au fost capabili să se adapteze la politicile publice actuale. Într-o anumită măsură, procesul de constrângere a diplomaţilor de către presupoziţiile conducătorului lor era real pentru diplomaţia şi diplomaţii lui Ludovic al XIV-lea. Determinarea lui Ludovic, exprimată în 1661, de a fi propriul său prim-ministru a fost demonstrată prin ordinul său referitor la faptul că nicio expediere sau ordin nu pot fi emise de Secretariatul de Stat fără permisiunea sau semnătura sa.

Diplomaţii şi miniştri francezi nu a reuşit să se adapteze acest lucru datorându-se nu doar politicilor lor care nu au fost binevenite, dar şi modului în care au fost

percepuţi ca făcând afaceri. Într-adevăr a existat un progres, în special, dar nu numai, în Marea Britanie şi Provinciile Unite, a ceea ce mai târziu va fi numit „sfera publică”. Această sferă nu numai că a furnizat o soluţie pentru expresia observaţilor anti-franceze, dar a servit şi ca o „seră” pentru aceste puncte de vedere. Descrierile şi argumentele aplicate anterior împotriva Diplomaţiei spaniole sub Philips II, ÎI şi IV, în special „legenda neagră” despre Philip al II-lea, au fost folosite împotriva Franţei.

În contrast cu dezvoltarea „spaţiul public”, diplomaţia franceză sub Ludovic al XIV-lea s-a concentrat, în general, mai mult pe relaţiile stabilite cu grupuri mici şi cunoscute, cu toate că exista de asemenea şi publicarea manifestelor şi alte încercări de a ajunge la public. Politica şi stilul diplomatic francez s-au dovedit fără succes, în parte datorită schimbărilor petrecute în cadrul politicilor generale cu care s-a interacţionat şi au fost exploatate de către cei din grupurile de conducere din Provinciile Unite şi Marea Britanie, în special cu ocazia progresului lui William al III-lea. Cu toate acestea, un astfel de accent pus pe grupuri mici şi cunoscute a fost unul normativ în perioada „curţilor şi a sălilor pentru consilii ministeriale”. Acest accent a scos în evidenţă o mare parte din caracterul diplomaţiei, dar a reprezentat şi un ghid orientativ pentru eventualele sale slăbiciuni. Acestea includ pericolul uitării în cazul în care aliaţii se prăbuşesc.

Opoziţia pe scară largă la Ludovic al XIV-lea în secolul al XVII-lea a fost izbitoare. Până la sfârşitul anului 1690, Austria, Provinciile Unite, Anglia, Spania, Savoy-Piemont şi majoritatea prinţilor nemţi, inclusiv Brandenburg, Hanovra, Hesse-Cassel şi Bavaria, au fost în război cu Ludovic în Războiul de Nouă Ani; de asemenea, cunoscut sub numele de Războiul Ligii de la Augsburg şi ca Războiul regelui William. Această listă a fost un rezultat nu numai al eşecului francez, dar şi al capacităţii

diplomaţiei de a introduce o nouă ordine internaţională concepută pentru a asigura o formă de securitate colectivă axată pe punerea în aplicare a tratatelor lui Ludovic. Deşi Victor Amadeus al II-lea al Savoia-Piemont a fost plătit în 1696 de Ludovic pentru a nu-i cauza probleme, majoritatea aliaţilor au continuat să lupte până când a fost negociată Pacea de la Rijswijk din 1697.

În acelaşi timp, iar punctul este mai larg aplicabil dacă se au în vedere pretinderea succesului în diplomaţie, coaliţia nu a fost numai un rezultat al abilităţilor de negociere. În plus, forţa care ar putea fi utilizată de către părţile respective, a fost importantă în dobândirea succesului. De exemplu, Marchizul de Villars, trimis de Ludovic la sfârşitul anului 1688 pentru a câştiga alianţa lui Max Emanuel din Bavaria a raportat că guvernul bavarez a fost speriat de miniştri din Austria, care au spus că electoratul ar fi invadat dacă s-ar opune lui Leopold. Aceste considerente au fost deosebit de pertinente pentru Villars, un ofiţer cu experienţă, care deja a fost un trimis pe timp de pace, în Bavaria, dar care l-a însoţit pe Max

Emanuel în campania sa de succes împotriva turcilor în 1687.

Coaliţia din 1690 poate fi legată de o tendinţă în curs de dezvoltare, în domeniul relaţiilor internaţionale, în scopul realizării unei diplomaţii publice în care informaţiile au fost concepute mai explicit pentru un public care ar fi receptiv. Deja în 1659 interesului public în ceea ce priveşte Pacea de la Pirinei a fost de aşa natură încât au fost tipărite mai multe copii, iar persoanele fizice aveau posibilitatea să le cumpere. Anterior, au fost tipărite cel puţin 42.000 de exemplare privind Pacea de la Westphalia în termen de un an de la semnarea din 1648. Publicaţia reflectă atât oportunitatea comercială în ceea ce priveşte printarea şi dorinţa guvernamentală de a câştiga sprijin cât şi publicarea în limba engleză în termeni de pace cu

Spania în 1630; deşi acesta din urmă exclude clauzele controversate referitoare la problemele coloniale.

Interesul asupra tratatelor s-a evidenţiat prin compilaţii, adică cele şase volume dedicate tratatelor franceze din 1435 şi până în 1690, care au fost publicate profitabil în 1693 de către Frédéric Léonard, tipograful lui Ludovic al XIV-lea. El a început în 1668, când a publicat o copie a Tratatului de la Aix-la-Chapelle. De asemenea, în 1693 Gottfried Leibniz a publicat un Codex Juris Gentium Diplomaticus.

Dezbaterea publică asupra politicii a fost o încercare, atât la nivel naţional şi nivel internaţional, pentru a demonstra caracterul adecvat de luare a deciziilor. Ca atare, dezbaterea a fost, de asemenea, un aspect de îngrijorare crescândă referitor la necesitatea unei instruiri auto-conştiente privind formarea politică. Această nevoie poate fi legată de ceea ce a fost numit „aritmetică politică”, la fel şi de Revoluţia Ştiinţifică. Progresele din chimie asociate cu Robert Boyle (1627 – 1691) şi cele din domeniul fizicii cu Sir Isaac Newton (1642 – 1727) a încurajat sentimentul că normele previzibile sau legile au existat în lumea naturală, şi că acestea ar putea, şi ar trebui, să fie descoperite şi exploatate. Preferinţa pentru abordări sistemice a fost una în care relaţiile de cauză şi efect au fost raţionale, clare şi supuse calculelor. Acest argument aflat în legătură cu diplomaţia, sfera publică şi ştiinţă s-ar putea să pară convingătoare, dar conţin un element de teleologie, ca să nu spun triumfalism. În afară de îndoielile cu privire la amploarea, coerenţa şi impactul sferei publice, este important să subliniem faptul că a existat deja o bine dezvoltată (deşi diferită) sferă publică în domeniul politic. Într-adevăr, în 1680—90, ca şi în timpul Războiului de Treizeci de Ani, acolo a existat o tensiune între nevoia de o diplomaţie confesională şi încercarea de a justifica o nouă formă, cea din urmă fiind bazată pe

opoziţia faţă de un conducător cu tendinţe hegemonice. În 1688 Ludovic a cerut o ligă catolică în faţa agresiunii protestante, în timp ce James al II-lea a solicitat sprijinul puterilor catolice bazându-se pe politicilor sale interne procatolice. William al III-lea nu era împotriva lui Ludovic, apoi atitudinea lui Leopold I faţă de atacul lui William împotriva Angliei ar fi putut fi diferită şi internaţionalismul catolic ar fi fost mai important.

Piesa centrală a unei dorinţe nou descoperite pentru un sistem laic progresiv, în măsura în care relaţiile internaţionale erau interesate, a fost conceptul echilibrului de putere. Acest concept a fost asociat cu politica aritmetică şi cu mecanica newtoniană şi a fost văzută ca protecţie necesară împotriva pretenţiilor imperiale ale altor puteri, prin urmare ajutând la asigurarea mersului istoriei în care imperiile cresc şi se prăbuşesc şi la protecţia împotriva acestor imperii atunci când ele sunt la înălţime. Motivul sub formă de speculaţie intelectuală tindea să sugereze o ordine bolăvicioasă, în care statele bine intenţionate ar trebui să coopereze, dar această abordare nu a fost cea mai bună bază pentru diferitele opinii exprimate cu entuziasm referitoare la propriile interese diplomatice care prevalau. Într-adevăr, faptul că puterile aveau interese care ar trebui să fie combinate pentru a produce un sistem de stat coerent şi raţional aduce cu sine consecinţa referitoare la faptul că în cazul în care nu au acţionat în calitate de suspecţi, atunci aceasta a fost urmarea unei eroari: un eşec prostesc sau intenţionat al înţelegerii intereselor. Aşadar, a existat o nemulţumire frecventă privind viziunea membrilor guvernelor străine şi astfel un interes nu atât de mult în ceea ce ar însemna acum o schimbare de regim, ci mai degrabă în îndepărtarea de miniştri viciaţi. Această abordare s-a potrivit cu folosirea ideii miniştrilor răi în gândirea clasică şi istoria internă.

Echilibrul de putere a avut o influenţă considerabilă în ceea ce priveşte preocuparea diplomaţiei. Acesta a adus o precizie aparentă pentru relaţiile dintre state, sau, cel puţin, a încurajat un sentiment de comportament normativ. Datorită acestei preocupări, a existat o primă pentru informaţii exacte cu privire la alte state. Această primă a fost susţinută de o lipsă de certitudine cu privire la ce era de fapt luat în considerare, o lipsă care reflecta măsura în care echilibrul era mai potrivit ca dispozitiv de argument politic decât ca bază pentru elaborarea politicilor precise. Diferite evaluări de putere s-au bazat pe criterii cum ar fi populaţia, zona, armata, dimensiunea şi resursele financiare. Toate acestea au încurajat o unitate de informaţii, care a fost accentuată de lipsa relativă de informaţii de încredere, comparativ cu secolele viitoare.

Era de aşteptat ca diplomaţii să obţină informaţii cu privire la puterea naţională, deşi, în general într-o manieră mai puţin sistematică decât omologii lor veneţieni. Ca un echivalent papal, în 1622 Congregaţia Sacră „de Propaganda Fide”, a fost stabilită la Roma nu numai pentru a coordona toate activităţile misionare, dar şi pentru a centraliza informaţiile pe terenuri străine.

Nevoia de informaţie era legată de o altă temă: încercări de a controla fluxul şi difuzarea de materiale nedorite, aceste încercări au rezistat preocupărilor secolului al XVI-lea referitoare la posibilităţile politice de imprimare şi la nevoia ulterioară a guvernelor de a contracara publicarea de materiale politice şi religioase ostile. Rolul diplomaţilor în astfel de probleme este un memento al angajamentelor lor variate. În parte, acest rol a fost pur şi simplu un alt aspect al obligaţiei diplomaţilor de a reprezintă la cele mai înalte standarde propriile guverne, dar preocuparea cu publicaţiile critice a indicat măsura în care această obligaţie nu s-a limitat la lumea pe care o presupune curtea. De asemenea, nici sursele de

informare nu au fost limitate astfel, deşi, în contrast cu situaţia modernă, trimişii (şi personalul acestora) a călătorit deosebit de puţin în statele în care au fost expediaţi. Ca urmare ei nu au obţinut informaţii acest lucru însemnând faptul că a fost destul de remarcabil pentru Hop, reprezentantul olandez la Londra, să meargă atât de departe ca Norfolk în 1739. Cu toate acestea, furnizarea de informaţii de către diplomaţi a fost o parte din procesul prin care a luat cunoştinţă cu privire la capacitatea şi intenţiile puterilor străine. Spionajul, mai mult decât faptul că a implicat interceptări poştale şi descifrare, a fost semnificativ, nu în ultimul rând pentru spionarea diplomaţilor străini. Inteligenţa umană a fost de asemenea importantă alături de spionajul regizat al armatelor şi forţelor navale străine şi de organizarea în mare prin intermediul comenzilor navale şi militare.

Cu toate acestea, acest spionaj a furnizat informaţii mai degrabă cu privire la capacitate, decât la intenţii. Dacă la început politicile de elaborare ale grupurilor restrânse de persoane aveau în general un caracter secretos, ulterior au devenit greu de înţeles. În schimb, a fost necesar să se dezvolte legături cu curtenii, miniştri şi diplomaţii altor puteri. Uneori, aceşti „agenţi de influenţă" au fost răsplătiţi financiar, şi o astfel de acţiune, odată descoperită, putea conduce la acţiuni judiciare şi alte asemenea. Abraham van Wicquefort (1606 – 1682), un talentat olandez care a servit o serie de puteri, inclusiv Provinciile Unite, ca şi diplomat, a fost închis în Franţa în 1659 pentru furnizarea de secrete oficiale şi din nou în 1675. Pretenţiile sale de imunitate diplomatică au fost păcălite de opinia conform căreia un grup naţional care desfăşoară o activitate pentru o putere străină în ţara sa de origine străină nu avea dreptul la o astfel de protecţie; dar Wicquefort de asemenea, a suferit în urma opoziţiei sale faţă de olandezi şi legăturile sale cu Johan de Witt,

„marele pensionar” din Olanda, răsturnat şi ucis în 1672 când William al III-lea a preluat puterea. Wicquefort a scăpat în 1679, dar închisoarea l-a determinat să afirme nevoia de privilegii legale în *Mémoires touchant les Ambassadeurs et les Ministres Publics (1676–9)* şi *L'Ambassadeur et Ses Fonctions (1681),* ambele fiind lucrări importante în domeniul diplomaţiei.

În general, cei care au furnizat informaţii nu pot fi consideraţi spioni dobândiţi prin oferire de mită. În schimb, dorinţa curtenilor şi a miniştrilor de a oferi informaţii reflectă natura politicii, cu luptele de putere patronale şi considerentele de fapt interne care fac posibil pentru diplomaţii străini să-şi găsească aliaţi în curţi şi ministere divizate. În unelecazuri, acest proces a ajuns foarte departe şi diplomaţii au intervenit activ în politica internă, din nou, o situaţie cu corespondent în lumea modernă.

În general, diplomaţii au avut un rol mai puţin activ, dar natura scizionistă a politicii de la curte i-a asigurat cu surse de informaţii. Acest material se găseşte de obicei în rapoartele trimişilor. Astfel, între ele există mai degrabă o strânsă legătură, decât o ruptură bruscă între materialul diplomatic şi cel inteligent, situaţie care se datorează lipsei de echivalente pentru instituţiile de spionaj moderne. Thomas Earl al II-lea a observat în 1704 că numele de ambasador a fost cel mai onorabil cu toate că ei sunt văzuţi ca spioni pentru stăpânii lor. Colectarea de informaţii şi spionajul ca şi aspecte ale aceluiaşi proces servesc ca şi memento al gravelor provocări cu care se confruntă statele precum şi al dezastrelor la care pot să ducă greşelile efectuate. Această problemă eludează ceea ce altminteri ar fi fost un decalaj mai substanţial între diplomaţie şi spionaj. Legată de această caracteristică este modalitatea de gândire a statelor ca blocuri coerente cu servicii diplomatice care erau separate şi competitive. În

schimb, împletirea serviciului diplomatic cu politica internă a fost însoţită de o întrepătrundere a statelor şi mai precis de aceste legături diplomatice/politice.

Posibilitatea de a crea o alianţă puternică împotriva Franţei a sugerat un viitor crucial pentru diplomaţie chiar şi, în mod ironic, în cazul în care limba frecvent utilizată era limba franceză. Astfel diplomaţia a jucat un rol cheie în menţinerea Europei ca sistem multipolar. Această alianţă a condus la tratatele de pace din 1713 – 1714 şi ulterior la cooperarea de la sfârşitul anilor 1710 şi 1720 privind crearea unei ordini diplomatice noi care să încorporeze Franţa.

CAPITOLUL III (1690 – 1775)

Paginile 85 – 100-Nechita Oana, MSSC.

La un anumit nivel, este necesar să se avanseze de la stresul din ultimul capitol privind cooperarea internaţionala împotriva Franţei prin diplomaţie, în vederea luarii în considerare a ligiilor şi congreselor de pace din aceasta perioada în Europa. Dezvoltarea de idei şi practici ale securităţii colective este deosebit de impresionanta şi, într-adevăr arunca o privire înspre folosirea din secolele XIX-XX, cât şi înspre situaţia din ziua de azi. Aceste idei au fost legate de ideea unui sistem European ghidat de reguli commune. Valoarea unui astfel de sistem a fost conturat de mulţi comentatori. Aceasta situaţie a fost în special cazul reducerii ostilităţilor persistente religioase post-Westphaliene la nivelul relaţiilor internaţionale de la sfârşitul secolului al XVII-lea a încurajat o căutare pentru raţiuni seculare ale politicii diplomatice: sau, cel puţin, o căutare pentru o limbă al politicii şi scopul care ar putea include Europa catolică şi protestanta. Pentru unii specialişti, mentenanta unei balanţe de putere într-un asemenea sistem European a

devenit sfârşitul diplomaţiei, sau cel puţin mijloacele cruciale în asigurarea unui viitor mai benign.

Aparenta decizie şi naturaleţea imaginii, a limbii şi a balanţei a contribuit la o mai mare popularitate într-o epocă a lui Isaac Newton şi expunerii sale de fizica mecanicista, precum şi la noţiunile clasice de ordine şi echilibru, precum Renaşterea reînviata cu ideea de un echilibru de putere între oraşele italiene. În plus, echilibrul a servit drept un *leitmotif* pentru o cultură care a pus accentual pe valorile de moderare şi de reţinere, sip e un sistem internaţional şi de cultura diplomatica organizata în jurul principiilor de egalitate între puteri suverane, sau cel puţin cu privire la lipsa de hegemonie, cu care era privit un ne-european şi necivilizat. Aceste ipoteze au fost cruciale în cultura politica europeană.

Statele au fost considerate ca suverane, dar legate ca şi în cazul unei maşinării. Acest sistem a fost perceput ca fiind de sine stătător, ca parte a unei lumi statice şi bine-ordonate. Conceptul este bazat pe modelul de maşina care, la rândul sau a fost considerate ca fiind bine ordonata şi permiţând componentelor acestuia să desfăşoare activităţi numai în conformitate cu propria sa constructive. Conceptul mecanicist al sistemelor de state a fost bine potrivit la curentele ample de gândire, specific raţionalismului cartezian, precum şi succesorilor săi.

Aceste curente de gândire au furnizat nu numai un cadru analitic, dar de asemenea, un context moral pentru relaţiile internaţionale. Un exemplu cheie este ca politica balanţei de putere, care în mod general a prezentat într-un mod pragmatic egoist, lipsite de orice reguli generale şi fundamente etice teoretice. În practica, cu toate acestea, situaţia a fost oarecum diferita. Nu a fost o teorie larg exprimata de echilibrul de putere, şi a normelor pentru politica sa, subliniate în broşuri, pliante, dizertaţii de doctorat şi explicaţii cu privire la recurgerea la război.

Relaţia cu privire la o astfel de teoretizare şi reguli pe de-o parte, şi procesele de luare a deciziei pe de altă parte, este obscura, şi în mod clar variată de la conducător la ministru, dar o astfel de discuţie stabileşte standardele normative care au ajutat conturarea unor politici şi responsabilităţi.

Mai mult decât atât, corespondenta diplomatica a răspuns frecvent la ideea de politica diplomatica modelata prin informaţii, şi astfel ca raţionala. Căutând în anul 1752 pentru a convinge împăratul Francisc I, soţul Mariei Tereza a Austriei, de înţelepciunea de cooperare cu Marea Britanie pentru a împinge prin Schema Alegerilor Imperiale concepute pentru a asigura succesiunea ca împărat de către fiul său, Arhiducele Joseph (viitorul Joseph al II-lea), trimisul britanic, John al III-lea, contele de Hymdford, a contracarat ideea ca opoziţia franceza a reprezentat un bloc. El i-a spus lui Francis să „examineze Franţa, din punct d evedere al intereselor lor, chiar dacă ar fi aşa sau nu, în prezent să pornească un război când nici comerţul, marina sau economia nu şi-au recăpătat puterile, când cheltuielile lui Louis al XV-lea sunt de trei ori mai mari decât ale lui Louis al XIV-lea.

Cu toate acestea, ca o reamintire la problemele ridicate a construirii istoriei diplomaţiei din teoriile timpului, abordarea matematica pentru elaborarea politicilor, în timp ce a sugerat de echilibrul de limba, nu a fost însă unul care a apreciat pentru sine majoritatea conducătorilor şi miniştrilor. În schimb au avut tendinţa de a da un răspuns intuitive şi apoi, în căutarea de aliaţi, pentru a împinge înainte motivele care păreau mai convingătoare, o situaţie foarte asemănătoare cu cea de azi.

Mai mult decât atât, fără a nega un rol central pentru noţiuni legate de echilibrul de putere, este necesar să le complementeze cu un grad de conştientizare a ipotezelor

organice. Acestea au fost importante nu atât de mult la nivelul sistemului internaţional (pana la secolul XIX), cât a cea a statelor individuale. Mai mult, aceste ipoteze a ajutat la furnizarea unei component dinamice care este, în general lipsită de natura mai structural al temelor mecaniciste. Aceasta componenta dinamică a fost vitalista în intenţie.

În particular, a fost simţul unui stat ca şi o expresie a naţiunii, sau mai târziu legată de caracterul national, şi acest caracter capabil de a se schimba şi predispus la degradare. Convingerea în posibilitatea de degradare a căutat în parte conturile ciclice de creştere şi căderea imperiilor care au atras o mare parte din autoritatea lor cu privire la rolul comandantului Romei clasice în gândirea politica istoricizata a perioadei, dar a fost, de asemenea, o contribuţie puternica la ideile de sănătate. Astfel, un sens tradiţional al naţiunii ca asemănătoare cu o persoană a rămas importanta.

Această idee tradusa în sfera internaţional, cu un simţ al naţiunii la fel de competitive şi sub ameninţarea provocărilor cu care erau străini precum şi interne în legătura lor de cauzalitate şi mecanismul lor. De exemplu, în ceea ce priveşte Seven Years War (1756 – 1763) a fost preocupat, anti-catolicismul a fost crucial afectând atitudinile britanice fata de aliatul lor Prusia şi inamicul lor Franţa, iar acest punct este important subliniat pentru ca a stimulat sensul ca lupta ar trebui să fie persistenta, chiar şi fata de stire care a fost negative, care era cazul în primele zile ale războiului. Anti-catolicismul a dus la un sentiment de lupta existenţialist şi meta-istoric.

În 1769 William Robertson, un istoric scoţian cu reputaţie în Occident, a susţinut în succesul sau critic şi comercial, Istoria Domniei Împăratului Charles al V Lea, ca balanţa puterii a fost un produs a:

ştiinţei politice… metoda de a preveni orice monarh la creşterea unui astfel de grad de putere, aşa cum a fost incompatibila cu libertatea generală… acel mare secret în politica moderna, menţinerea unei distribuţii corecte a puterii între toţi membrii sistemului în care sunt formate statele din Europa… Din aceasta era [războaiele italiene din 1494 – 1516], putem urmări progresul pe care contactul dintre naţiuni, care au fost legate de puterile Europei, atât de strâns alături, şi pot distinge operaţiunile pe care politica le prevede, care, în timp de pace, gardieni împotriva pericolelor contingente şi îndepărtate; care, în război, au prevenit cuceriri rapide şi distructive.

„Contactul dintre naţiuni" şi „politica providenta". Cartea lui Robertson a oferit o înţelegere empirica şi conceptuala care sta la baza noţiunii de Europa contemporara ca un sistem care a conceput o alternativă viabilă la puterea hegemonică. Tipul de putere mai târziu apărut, a fost văzut ca o antiteza la diplomaţie cât şi ca un produs a unei culturi politice mai primitive, mai primitiva dacă se identifica cu trecutul Europei sau cu culturile non-occidentale. A existat, de asemenea, o tendinţa în rândul trimişiloreuropeni în Constantinopol pentru a argumenta ca politica turca a apărut de la intrigile de judecata, a fost în mod inerent schimbătoare şi nu ar fi putut servi ca baza pentru un sistem solid. Astfel, Turcia nu ar putea fi o parte a unui sistem fiabil internaţional.

În plus, alternative europeană a fost considerate mai buna nu doar pentru ca a facilitat dezvoltarea interna în Europa, dar, de asemenea, pentru ca competiţia, dar reţinuta, emularea, se credea ca a dat Europei un avantaj fata de puterile non-europene, un aspect de care ar fi mai târziu numit Social Darwanism. Astfel, Edward Gibbon, un membru al Parlamentului precum şi un istoric influent a sustunut:

echilibrul de putere va continua să fluctueze, şi prosperitatea noastră sau a regatelor vecine pot în mod alternativ să fie inaltate sau deprimate; dar aceste evenimente parţiale nu pot rani în esenţa, starea noastră generală de fericire, sistemul de arte, legi şi maniere, care atât de avantajos se distinge de restul omenirii, europenii şi coloniile lor… Abuzurile de tiranie sunt imobilizate prin influenta reciproca de ruşine şi frica… în pace, progresul cunoaşterii şi industriei este accelerat de emularea aşa multor rivali active, în război, forţele europene sunt exercitate de concursuri temperate şi indecise.

Aceasta perspectiva, o versiune europeană a universalismului, a descris viziunea ideală a lumii diplomatice ale Europei între Pacea de la Westfalia din 1648 şi începutul Revoluţiei Franceze din 1789. Perspectiva a fost exprimata în astfel de concept şi dispozitive precum securitatea colectivă şi sistemult de congress diplomatic. Mai mult decât atât, sub Petru cel Mare (1689 – 1725), Rusia a fost integrate în practica diplomatica europeană, cu stabilirea de relaţii periodice. Aceasta a reprezentat aşa cum a subliniat Gibbon, o extindere majora a sistemului internaţional European, şi una care a fost importanta pentru ca o mai mare putere a Rusiei ar fi făcut un potenţial periculos în afara forţei.

A fost nevoie de puţina extindere să se ţină seama de noi state în Europa, cu toate că Regatul de Napoli a devenit unul după cucerirea spaniola din Austria în 1734. Acordul de pace de la sfârşitul Războiului de Succesiune polonez în 1735 a condus la un stat independent, condus de Don Carlos, fiul cel mic a lui Filip al V-lea al Spaniei. Cu curtea regala Napoli a câştigat o reprezentare diplomatica.

Aşa cum Gibbon a exclus „barbarii” din „cea mai mare republica” a Europei, astfel lumea diplomatica era fragile, cel puţin din punctul de vedere a ceea ce avea să vină mai târziu. Faptul ca aceasta lume a exclus femeile şi

cea mai mare parte din populaţia de sex masculine, şi a reflectat de asemenea, sistemul de ordine şi privilegiu care a dominat şi manipulate societatea, nu este deloc surprinzator, dar cu toate acestea au ajutat pentru a asigura ca revoluţia, nationalismul, „războiul şi democraţia oamenilor" a reprezentat provocări serioase. Criticand pe aceste motive un sistem diplomatic care a fost potrivit pentru scopul contemporanilor poate fi privit ca anacronic.

Acelaşi aspect se poate face despre sofisticarea administrativă ca judecata a termenilor moderni. Într-adevăr, diplomaţia atât în ceea ce priveşte activităţile diplomatice şi desfăşurarea politicii externe, poate fi situat în parte cu privire la o tensiune peste caracterul nu doar de govern, dar de asemenea, a societăţii politice. Din secolul al XVII-lea, şi mai mult în special, din anii 1710, mulţi intelectuali şi unii conducători şi miniştrii spera ca, prin utilizarea şi transformarea guvernului, ei ar putea să reformeze societatea. Economistul francez Jean-Claude Vincent de Gournay a inventat termenul de „birocraţie". Cererile pentru mai multe informaţii, mai uşor accesibile şi uşor de utilizat, a condus la o revoluţie a informaţiei.

Cu toate acestea, cererea de administrare mai puternica şi mai centralizata a avut implicaţii generale, care s-au ciocnit cu conceptele tradiţionale ale guvernului. Acestea din urma au fost mediate printr-un sistem care reflecta privilegii şi drepturi care au fost puternic influenţate atât de structura sociala, cât şi obiceiul conceperii administraţiei în primul rând în ceea ce priveşte precedentul juridic. Ca un sistem bazat pe reguli, diplomaţia a fost situate în ultimul context, nu în ultimul rând cu accent pe protocol. Conducătorii variază în dorinţa lor de a schimba fundamentele tradiţionale de autoritate şi putere, în precedent legal şi o ordine sociala particulara, pentru o nouă concepţie de guvernare. Diplomaţia, cu toate acestea, împărtăşita într-o situaţie generală în care

multe dintre reforme pot fi cel mai bine înţelese, nu ca o transformare administrative, dar în termeni obişnuiţi, atât ca răspuns la problemele stabilite, şi de asemenea, ca o încercare de a face ca practicile existente să funcţioneze mai bine.

Pentru a apela, din perspectiva de astăzi, pentru o revoluţie administrative, ca într-adevăr în multe alte perioade, este înşelătoare. Noi organizme instituţionale au fost create în secolul al XVII-lea de politica externă, dar acestea au fost societăţi care au pus o primă pe continuitate şi ordine, în parte ca o reactive împotriva politicii, religiei şi tulburărilor sociale c. 1520-o. 1660. Căutarea de ordine bazată pe stabilitate şi consens (deşi circumscrise social în ambele cazuri) a fost legat de o funcţionala dependent de elitele debarcate şi omologii lor urbani.

Consecinţele pe termen lung ale Păcii de la Westphalia poate fi, de asemenea, localizat în context. Un accent pe reciprocitate între statele suverane a purtat un raport în direcţia diplomaţiei politice anti-hegemonice, retorica şi coaliţia diplomatica care a condus la opoziţia fata de habsburgi în timpul Războiului de 30 de ani şi în Franţa din anii 1660. Astfel, au fost din nou componentele idealiste şi funcţionale la obiectivele de diplomaţie, la fel cum au existat la organizarea şi component sociala.

Accentul pe continuitate, ordine, stabilitate şi consens în cultura politica a anilor (europeană, dar, de asemenea, oriental) au avut o alta consecinţa importanta, în care a existat o reticenta de a angaja rebelii ca şi element cheie în relaţiile internaţionale. Au existat excepţii natural, dar acest punct pare evident, cu siguranţa, în comparative cu perioada anterioară războiului confesional sau mai mult, de obicei, sau mărturii legate de război.

Declinul relative al factorului religios în relaţiile internaţional din cadrul Europei creştine a jucat un rol

important în dezvoltarea unei lumi diplomatice care să încorporeze toate statele europene. Deşi toate contextele sunt diferite, aceasta situaţie a privit spre schimbarea diplomaţiei europene, după încheierea Revoluţiei Franceze, spre dezvoltarea unei astfel de lumi, şi în schimb, situaţia mult mai dificila, după încheierea Războiului Rece, cel puţin la nivel mondial, cu toate că nu la cel European.

Nu a fost doar continuitate în caracterul relaţiilor internaţional în vechiul regim European. În afara Europei, a fost, de asemenea, o considerabila continuitate în diplomaţia occidental, în special în America de Nord, în Africa de Vest şi Asia de Sud. În America de Nord, britanicii şi francezii au negociat în mod active cu triburi de indieni americani care au căutat să se stabileasca sis a-şi extindă coloniile lor şi, foarte important, de a face progrese împotriva celuilalt. Terenuri, comerţ, cadouri (inclusive arme) şi alianţele au fost problemele cheie în aceste negocieri. Împreună cu o scară larga de europeni, solicita pretenţii teritoriale, de exemplu în interiorul coloniei britanice din Carolina de Vest, se cauta câştigarea sprijinului native, astfel adaptării la obiectivele native.

Situaţia a fost foarte diferita, dar a fost o paralelă între contrastul dintre afirmaţiile făcute de chinezi şi realitatea unei relaţii mai dificile pe teren. „Terenul de mijloc” între nativii americani şi europeni a fost unul schimbător, dar tendinţa mai mare de expansiune europeană, cu toate acestea dăunătoare, nu a făcut-o în stare pe termen scurt în măsura în care localnicii au fost capabili să negocieze avantajul lor, de multe ori dintr-o poziţie de forţa. În acelaşi timp, relaţiile cu nativii americani indica necesitatea de a înţelege rolul de situaţii variate, care să asigure „situaţia de mijloc” menita situaţiilor foarte diferite.

Locul dintre indivizi în relaţiile de mediere în rolul de

cooperare ale lui James Oglethorpe şi Tornochichi în asigurarea unor bune relaţii între noua colonie al Giorgiei şi golfurile vecine în 1730. A fost un contrast evident cu o situaţie mai ostila în Carolina.

Cooperarea a fost importanta, deoarece au existat diferenţe culturale majore între cele două parţi care ameninţau să accentueze specific puncte în disputa, nu în ultimul rând noţiuni contradictorii ale diplomaţiei. În timp ce europenii şi europenii-americani au considerat tratatele permanente şi absolute, care se aplică tuturor membrilor ai nationalităţilor care au acceptat condiţiile, nativii americani le-au văzut ca şi angajamente temporare care ar rămâne în vigoare pana când condiţiile de conducere s-au schimbat, şi, de asemenea, care erau obligatorii doar în rândul participanţilor care au fost implicate în procesul de luare a acestor acorduri.

În aceleaşi timp, acest contrast trebuie să fie calificat precum colonişti au respins frecvent tratatele anterioare în încercarea lor de a câştiga teren. În cazul Marii Britanii şi The Creeks, au existat de asemenea provocări generate de diferite opinii britanice cu privire la forma cea mai adecvata forma guvernamentala pentru noua colonie a Giorgiei, precum şi dinamica furnizata de alţi actori implicate, în special alţi native americani şi colonişti europeni.

Reprezentanţii occidental din America de Nord, nu au fost diplomaţi acreditaţi în Londra, Praris şi Madrid, dar agenţi ai guvernelor coloniale. Lanţul de comanda în care se ocupa nativii americani a fost mai puţin clar, iar coloniile individuale, Supraveghetorii de afaceri indiene, Ministerul Comerţului, armata şi alte ramuri ale guvernului au avut agende diferite şi de cele mai multe ori în competitive. Ceea ce complica şi mai mult problema era diversitatea relaţiilor Coroanei şi fiecare colonie avea diverse triburi, precum şi o gamă enorma de cunoaştere a

grupurilor concurente avute de nativii americani.

În Albania în 1755, delegatiile colonial britanice au negociat cu Mohawks, în special căpetenia Hendrick, într-un effort de menţinere a alianţei lor, dar acest lucru a fost împiedicat de rivalităţile dintre delegatiile colonial, fiecare cu propria agenda, în special pentru achiziţionarea de terenuri. Aceste rivalităţi au fost un comentariu ironic la planurile impuse, în mod active de către Benjamin Franklin, pentru a crea o uniune intercoloniala sub coroana britanica. Întâlnirile dintre delegate au eşuat în a cădea la un acord privind aceste planuri, dar ele au indicat mai multe procese şi obietive de negociere în joc. Chiar atunci când nativii americani au fosy mai uniţi împotriva britanicilor, în 1763 mai multe triburi au rămas de partea britanica. Prin diplomaţie, acestea ar putea fi pacificate, eliminate sau angajate.

În Africa de Vest, toate centrele de comerţ europene, a căror principale exporturi a fost de sclavi, nu am fost supuşi unei suveranităţii ci unei înţelegeri cu cu puterile locale, iar chiria sau tributul a fost plătit pentru mai multe posturi. A fost necesar pentru a menţine o relaţie benefica cu numeroşi lideri şi bătrâni, printr-un sistem elaborate şi costisitor de cadouri şi locuri de muncă. Ca şi în India, suveranitaţii limitate de care se bucura interesele occidentale, cu toate acestea nu au prevenit intenţia active în politica locala.

Poziţia europeană în ceea ce priveşte Africa de Nord a fost preocupata de un amestec complex de forţa, ameninţări de forţa şi mai mult de relaţiile comerciale co-operative. Diplomaţia a fost de multe ori efectuata de military şi comandanti de nava. Costul de a primi ambasade a fost de aşa natură încât, în 1783, Sir Roger Curtis Knight, a trimis ca emisar britanic pentru Muhammad III al Marocului, acesta a fost instruit pentru a descuraja expedierea oricărui reprezentant. În schimbul

unor mai bune relaţii, Muhammad a oferit cadou o frigate.

Diferenţele culturale au jucat un rol. Într-un raportaj din Jurnalul săptămânal Tunbridge Wells din 20 august 1726 a notat „ambasadorul Marocului care (în ciuda rochiei sale ciudate, care a cauzat un amuzament stupid printre oamenii de la ţară) este un gentleman rafinat şi foarte respectat pentru comportamentul său politicos”. Mai puţin uşor, în Viena în 1774, un diplomat turc a trebuit să fie convins ca trei dintre servitorii săi găsiţi într-un bordel să fie bătuţi în loc să fie executaţi.

În India, a existat o importantă tranziţie în relaţii din cauza scăderii puterii împăratului Mughal Emperor. În teorie, toate puteriile occidentale şi locale, au fost supuse împăratului. Cu toate acestea, lichidul politicii indiene, în care puterea împăratului s-a diminuat în primele decenii ale secolului, în special după moartea lui Aurangzeb în 1707, problemele generate în determinarea modului cel mai bun de a negocia şi de a define actele juridice cu conducătorii indieni, nu în ultimul rând ca acesta din urmă, la rândul lor, au dezvoltat noi practici guvernamentale şi politice.

În acelaşi timp, practica europeană şi nativa în diplomaţie a fost convergenta şi europenii au avut puţine dificultăţi în adaptarea unui sistem stabilit de agenţi la curţi. Înainte de Actul de Reglementare a Lordului din Nord (1773), cei trei preşedinţi a Companiei indiene Britanice estice – Bombay, Calcutta şi Madras – fiecare a primit agenţi (vakils) şi au condus propriile relaţii cu prinţii Indieni, cu Comitetul Secret Indian ad hoc şi Curtea de Directori oferind supervizare distantă. Societatea, un organism creat prin Carta Roiala, avea dreptul de a negocia şi semna tratate, să poarte războaie şi să trimită şi să primească emisari. Agenţii s-au ocupat personal cu guvernatorul sau guvrrnatorul general. Mai târziu, în schimb, numit Rezidenţi la zeurtile indiene, care s-au

confruntat cu miniştrii, mai degrabă decât direct cu conducătorul.

Limba oficială pe ambele părţi a fost persona, şi William Kikpatrick, resident în Maratha Prince Sindia în 1786 – 7 şi la Nizam din Hyderabad în 1794 – 7, a scris o gramatica a dialectului Hindro şi un vocabulary arab şi person (1782), care a fost publicat cu sprijinul societăţii din estul Indiei. Locuitorii din Europa, de asemenea, a trebuit să înţeleagă eticheta curţii indiene. În unele privinţe, aceasta a fost paralela cu dominaţia de stiluri francofone în diplomaţia europeană.

În mod similar, britanicii au invocat pentru o perioadă lunga de timp ca agenţii companiei îi reprezintă în Golful Persic. Nu a existat, de exemplu, niciun trimis sau consul în Persia, a cărei capital nu a fost un port. În schimb, un rezident al companiei în portul din Bushire a fost oficialul superior, şi a fost responsabil în faţa guvernatorului de Bombay.

După Legea de Reglementare din 1773, Calcutta a fost data autorităţii de supraveghere vag definite asupra relaţiilor externe ale Bombay şi Madras, iar companiei i s-a cerut să prezinte trimiterile şi să consulte Cabinetul de la Londra, pe aspectele legate de război, pace şi alte probleme cruciale. În anul următor, poziţia sa a fost clarificată cu publicarea tratatelor şi subvenţii de la tara, la Compania Indiilor de Est.

Sistemul stability prin Legea de Reglementare a dus la problem, nu numai în cazul în care Cabinetul, care a fost în special distras de America de Nord din 1774, nu ştiau nimic şi le pasa mai puţin de afacerile indiene, dar, de asemenea, când Bombay şi Madras nu au reuşit să accepte supravegherea Calcutta, şi în schimb, a apelat la Londra. Originiile, cursul şi soluţionarea a ambelor Războaie Maratha (1778 – 82), şi al doilea Război Mysore (1780 – 84), în fiecare forţele britanice au suferit înfrângeri grave,

au arătat cazuri din Madras şi Bombay în care au întreţinut relaţii cu Prinţul Indian Independent din Calcutta. De asemenea, la sfârşitul anilor 1770, Calcutta şi Madras, fiecare avea proprii reprezentanţi la curtea lui Nizam de Hyderabad, puterea cheie în India central. Forţa a jucat un rol-cheie în relaţia cu conducătorii indieni, şi unii locuitori au menţinut controlul asupra forţelor militare. Interacţiunea responsabilităţilor militare şi diplomatice a fost văzuta în multe cariere cum a fost cu Walker, Rezidentul din baroda din 1802, care de asemenea a fost Maestru General Adjunct pentru armata din Bombay.

Nu a fost nicio interacţiune comparabila între puterile europene şi locale în altă parte în Asia, Japonia, în special au fost mult mai închişi la diplomaţia Europeană. În ceea ce priveşte China, au fost vizaţi, negustorii europeni la Canton şi baza portugheza de la Macao.

A fost, de asemenea, o continuitate considerabila în relaţiile dintre Rusia şi China de-a lungul unul dintre cele mai lungi frontiere dintre creştinătate şi ne-occidentali. Au existat dificultăţi în stabilirea de bune relaţii între cele două puteri, în special în cauza opoziţiei chineze a expansiunii ruse în valea Amur, expansiunea a dus la un conflict la mijlocul anilor 1680. Disputa a fost prevăzuta la negocieri, dar acestea au prezentat problemele, în special lipsa translatorilor calificaţi pe ambele părţi. Ca urmare, dinamica împăratului K'ang-his s-a întors la doi misionari iezuiti din China, Jean-François Gerbillon şi Tome Pereira, cărora li s-a dat temporar rangul de colonel. Cunoştinţele lor de limba latina şi Manchu le-a asigurat succesul negocierilor la Nerchinsk în 1689, iar acordul rezultat a fost cheia relaţiilor ruso-chineze, până în 1850, care au fost bune.

Ruşii au abandonat Valea Amur chinezilor, dar nu a existat nicio retragere la Lacul Baikal, astfel încât Rusia a reţinut o zonă de coasta în Pacific, pe Marea Okhosk, de la

care a fost capabil să se extindă în al XVIII-lea secol în Insulele Aletine şi, ulterior, Alaska. Iezuitii din Valea Amur au fost un produs al misiunii lor impresionate în China, o misiune care a reflectat un angajament cu cultura şi limba chineza, mai mare decât oricărei reprezentare diplomatica.

Tratatul de la Nerchinsk a fost urmat de trimiterea unei misiuni ruse la Beijing care a arătat rolul diplomaţiei europene în comerţ se leagă cu Asia, dar, de asemenea, măsura în care controlul oficial de către statul European, a castor legături variază. Isbrants Ides, un comerciant, a sugerat o misiune la Beijing, în scopul de a crea o rută comerciala în China, care a fost văzuta ca o sursă de profituri mari. Într-adevăr, orientul ca o bază de comerţ profitabil ar fi ajutat la negocierile europene de unitate cu Rusia, Persia, Imperiul Otoman şi China de secole (de exemplu, cele din Anglia, cu primele trei din secolul al XVI-lea), care acţionează ca o contrapartida, şi, prin urmare, la explorarea maritima peste Atlantic şi Oceanul Indian. În contrast cu diplomaţia Companiei din India de Est, expediţiile Ides a transformat într-o ambasada în numele lui Petru cel Mare, fiind data de greutatea diplomatica, când guvernul a oferit o escorta militară şi translator oficiali, precum şi acreditările care au afirmat statutul său şi a cărei prezentare a oferit o oportunitate de a stabili un rol legitim şi unul care distinge Ides de un comerciant obişnuit. Privite în mod diferit, acest proces potrivit Ides în modelul existent al relaţiilor China cu lumea exterioară.

La rândul său, a răspândit cunoaşterea ambasadei sale prin publicaţii, care a inclus o ediţie în limba engleză: Cei trei ani de călătorie terestră a Excelenţei E. Ysbrand Ides din Moscova în China (1705). Publicaţii similar, au prevăzut o imagine a diplomaţiei ca o formă de culegere şi expunere de culture îndepărtate. Astfel, Paul Rycaut, consulul abil al Angliei în Smyrna (Izmir) din 1667 to 1678, a produs Statul Prezent al Imperiului Otoman (1668) şi

Istoria Imperiului Turc (1680), ambele ar fi influente. John Bell, un medic scoţia, care, între 1715 şi 1722, a însoţit ambasadele Rusiei la Prusia şi China şi în 1737 a fost trimis la Constantinopol, a lansat Călătorii de la ST Petersburg, în Rusia, în diferite părţi ale Asiei (1763), care a fost, de asemenea, publicate într-o ediţie franceza în 1766.

Relaţiile diplomatice au fost abia aproape, dar chinezii au fost dispuşi să coopereze cu Rusia. În 1712, împăratul a fost pregătit pentru a avea un reprezentant în St Petersburg „conform obiceiurilor şi ceremoniilor rusesti, deşi, la eveniment nu a existat nicio ambasada, în timp ce în 1720 – 1721 răspunsul sau la misiunea Izmailov la Beijing a fost favorabila. Mai mult decât atât, practica turca nu a fost statica. Astfel, în 1742 o procedură de protocol a fost introdusa în care, pentru prima data, un ambassador străin a prezentat scrisorile de acreditare direct Sultanului, decât Marelui Vizir.

În 1727, Tratatul de la Khiakta a stabilit granitele între Siberia ruseasca şi recentele cuceriri chineze din Mongolia, extinderea acordului Nerchinsk. Rusii li s-au permis de asemenea, de asemenea, o prezenta în China, cu o misiune de comerţ o dată la 3 ani, o biserică în Beijing, şi ruşii în caminele lor au permis să se studieze chineza, Manchu şi Mongol. Nicio alta putere europeană nu a avut o astfel de prezenta. Relaţiile acceptabile cu Rusia au fost semnificative, astfel dinastia Manchu a pus accentual în secolul al XVIII-lea cu privire la politica fata de Asia, şi în special, nu au dorit sprijinul rusesc pentru ostila Confederaţie Zhunger cu sediul în Xinkiang la sud de Siberia.

China şi Rusia s-au ajutat în definirea legăturilor lor diplomatice de măsura în care acestea au fost dornice să acţioneze caliitate de state suverane cu limite precise. Aceasta abordare, însă, a cauzat probleme pentru ambele

state atunci când se ocupa cu societăţi care nu aveau un astfel de angajament de precizie, de exemplu, aceia care se agaţa de un grad de împărţire a puterii şi/sau favorizează frontiere imprecise. În sec 18 aceasta situaţie a afectat politica guvernamentala Chineza în China de Sud-Vest, cât şi pe cea a rusiilor din Asia Centrala, şi într-adevăr, poziţia britanicilor în ceea ce-i priveşte pe nativii americani care erau îngrijoraţi de America de Nord; deşi, odată Canada Franceza a fost cucerita în 1758 – 1760, britanicii au considerat că e mai uşor să coopereze cu un grad de împărţire a puterii cu nativii americani.

Revenind la Europa, alături de problemele de conceptualizare şi diplomaţie imperial, este necesar să subliniemalte component puternice de continuitate atât în timpul perioadei acoperite în acest capitol, cât şi în capitolele anterioare. Parametrii esenţiali au rămas neschimbaţi. În special, liniile de comunicare au rămas incerte, precum şi la fel de lente. Curieii puteau în mod regulat să călătorească de la Haga sau Paris la Londra sau vice-versa, în trei zile, dar dar vânturi potrivnice au împiedicat pacheboturilesa navigheze. În particular, vânturi din vest, l-au făcut pe ministrul din Londra sa aştepte mai multe mesaje din fiecare capitala a Europei de Nord, cu pachebotul înspre Harwich care a fost incapabil să navigheze şi a fost blocat în Cârligul Olandei (Hook of Holland).

Acestea nu au fost singurele probleme. Postul obişnuit de la St Petersburg (pe atunci capitalarusa), la Hamburg a avut 70 de zile în 1745, dar inundaţiile şi drumurile proaste au făcut posturile foarte neregulate. Precipitatiile au afectat drumurile foarte mult în Imperiul (German), Polonia şi Rusia şi au existat de multe ori şi erau destul de des cai insuficienţi pe rutele majore, şi la fel în Europa de Est. În 1739, Sir Everard Fawkener, reprezentantul (solul) britanic în Constantinopol, a notat

ca rutele de acolo la Viena „sunt foarte proaste”.

Mai mult decât atât, multe rauri au traversat ca şi în nordul Italiei, de feriboturi mai degrabă decât de poduri, Atât topirea zăpezii cât şi ploile abundente fac trecerea lor imposibila, cu apa curgand prea repede, ducând la inundaţie. Râurile erau de asemenea afectate de către seceta, îngheţ şi baraje, pasajele dintre munţi, în special în Alpi, de către gheata şi zăpada, iar rutele marine de către gheata, vânturi mari, iar în cazul Balticii, riscul mare de a eşua, în special la apropierea în porturi. Nicio trecere nu a fost deschisa traficului pe roti pana la îmbunătăţirea traseului Col de Tende între Nisa şi Torino, în 1780, şi acel traseu nu a fost foarte util pentru traficul diplomatic.

Ploaia torenţiala a afectat aproape toate mesajele scrise din Europa de Vest, la mijlocul lunii ianuarie 1728, şi gheata a avut un efect similar în Marea Baltica, 5 ani mai devreme. Iarna rece ar putea fi mai buna decât ploaia şi dezghetul de primavera, dar călătoria vara ar putea fi, de asemenea, dificila. În 1731, Marshal Villars, un membru al Consiliului francez, a comentat cu privire la expedierile care au avut mai mult de 39 de zile pentru a ajunge la Constantinopol (Istanbul), la Paris, cea mai mare parte de mare. Alături de curse rapide, durata de călătorie corespun expedierilor trimise pe mare ar putea fi afectata foarte mult de direcţia vântului, şi au fost, prin urmare, incerte. Efectul net al acestor probleme, cât şi al altora a fost ca frecventa de corespondenta cu mulţi diplomaţi a fost scăzuta, care a exacerbate problema pe care care a exarcebat problema pe care ei adesea nu au ştiut dacă expedierile lor soseau. În special, în trimiteri îndepărtate, cum ar fi Constantinopol, diplomaţii au fost de multe ori plecaţi, în esenţa la propriile dispozitive.

Mai mult decât atât, întârzierile şi incertitudiniile au fost mai rele în timpul războiului, inclusive pentru neutrii. Vestiile înfrângerii totale ale lui Charles al XII-lea al

Suediei în bătălia de la Poltava din Ucraina la 9 iulie 1709 a durat 6 săptămâni pana au ajuns la Paris, şi a ajuns în primul rând prin ziarele olandeze. Incertituinea rutelor maritime, atunci când războiul cu Austria a izbucnit în 1733 (Războiul de Succesiune polonez) a condus pe Louis, Marchizul de Villeneuve, trimisul Franţei la Constantinopol, pentru a prefera să trimită scrisoarea sa peste marea adriatica la Ancona în Statul neutral Papal, o scurta trecere, mai degrabă decât de-a lungul Adriaticii înspre Veneţia netrala, o rută care creştea riscul interceptării de către vasele austriece din Trieste. Distanta şi timpul, au fost subliniate de către guvernul austriac atunci când explica de ce nu au putut opri aliatul lor rus, de la invadarea Poloniei. În 1734, stiriile de predare a Danzig, a ruşilor la data de 30 iunie a ajuns la trimisul rus la Constantinopol la 17 august.

10 ani mai târziu, în timpul Războiului de Succesiune din Austria, riscurile de călătorii pe mare, combinate cu pericolul ostilelor nave de război britanice, a lăsat reprezentantul francezin Genova fără mesaje de până la 3 săptămâni la un moment dat, şi a dus la speranţa ca la Nisa apoi o posesie a conducătorilor Savoy-Piedmont, ar fi capturata de către forţele franceze pentru a îmbunătăţi comunicaţiile. Pentru o rută pe uscat, două curiere franceze succesive din Naples au fost preluate de către hussarii austrieci. În 1757, în 1757 pachebotul legătura dintre Ostend în Olanda austriacă şi Dover a fost retrasa de către guvernul Austriac pentru ca cele două state erau în blocuri opuse, deşi nu se aflau în război; un exemplu de întindere a relaţiilor internaţionale cu care diplomaţia a avut de-a face.

Chiar dacă războiul nu era imminent, dorinţa de a evita expedierea de curieri, prin intermediul terenurilor ostile ar putea exacerba probleme la distanta. În 1725 „distanta mare” dintre Viena şi Madrid a fost considerata

ca afectează negocierile dintre cele două puteri, necesitatea de a trimite curieri de la Genova la Barcelona pe mare, mai degrabă decât prin Franţa, o agravare considerabila. Cu toate acestea, o alianţa a fost negociata.

Nu este surprinzator faptul ca detaliile cu privire la mişcările scrisoriilor şi curierilor şi a întâmplărilor nefericite care apar frecvent în corespondenta diplomatica, nici ca diplomaţii au scris la orice distanta, adesea s-au simţit obligaţi să răspundă evoluţiilor fără să obţină comenzi noi. A fost progress. În special, reţeaua postala s-a răspândit. În 1693 – 4, de exemplu, saşii au inaugurat un post săptămânal de Provincii Unite şi au îmbunătăţit serviciul cu Hamburg, încât un răspuns ar putea fi primit în 8 zile: o legătura de valoare între interiorul continentului şi un port important. Un nou serviciu de la Nürnberg a fost deschis în 1699. Portugalia a semnat convenţii poştale cu Anglia în 1705 şi Spania în 1718.

Mai mult decât atât, comunicaţiile au fost afectate de o îmbunătăţire generală în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în special construirea de drumuri, de exemplu, în Franţa, şi de o îmbunătăţire legăturilor maritime. Călătoriile au fost tăiate. Îmbunătăţirile aduse pe drumul St Petersburg-Moscova între moartea lui Petru cel Mare în 1725 şi 1760, inclusive construirea unor poduri, a redus timpul de călătorie peste 825 km, de la 5 săptămâni la 2 săptămâni. Cu toate acestea, nu a existat nicio comparative cu schimbările ce aveau să urmeze în jumătatea secolului al XIX-lea cu căi ferate şi vapoare. În plus, au existat lacune majore în conexiunile rutiere, de exemplu, între Proventa şi Genova, care împiedica orice reprezentare a unui stat.

Diplomaţii, precum mesagerii ar putea fi rapid, un mesager al regelui britanic luându-l 7 zile în octombrie 1733 pentru a călători de la Torino, ceea ce priveşte

pachetul Calais-Dover, dar, de asemenea, a fost amanita din cauza problemelor şi accidentelor cu mijloacele de transport. Părăsind St Petersburg în iunie 1726, cu barca care transporta Campredon, reprezentantul francez, Philip, Contele al 4-lea de Chesterfield, trimisul britanic la Haga, a plecat la Harwich la 10 dimineaţa în 19 ianuarie 1745, ajungând la Helvoetsluys la 14: 00 în 20 ianuarie, „o afacere buna dezordonata", după „ca; atona dura". Călătoria de la Constantinopol în 1755 a lui Charles, Contele de Vergennes, noul trimis francez şi mai târziu, ministru de externe a fost afectat de vânturi, luându-l 41 de zile de la Marseille, şi care într-un moment de creştere a tensiunilor internaţional. Timpul necesar a dus la o determinare pentru a trimite emisari pe drumul lor, la fel ca în 1755, când Sir Charles Hanbury Williams, care a fost numit la St Pet

Rsburg, a fost informat de secretarul de stat, „Eu sunt comandat special de rege [George al II-lea], să preseze plecarea ta, cum fiecare zi poate fi consecinţa în statul critic prezent a Europei

Durata călătoriilor spre est, spre şi de la St Petersburg, şi mai rar, la Moscova au fost, mai puţin frecvente, Moscova a fost de o importantă sporita, deoarece Rusia a jucat un rol mai important în relaţiile internaţional europene din timpul lui Penteu cel Mare (1689 – 1725). Deşi iniţial, un membru al ligii împotriva lui Charles al II-lea al Suediei, care a început Marele Razbboi de Nord (1700 – 21), Petru a devenit rapid mai important decât aliaţii săi bătuţi, danezi şi saxoni, şi a jucat rolul-cheie în înfrângerea lui Charles, în special la Poltava în 1709.

Ambiţile Rusiei, au fost curând un element cheie în speculaţiile şi negocieriile internaţionale. Cu toate acestea, Rusia a fost văzuta ca un stat European, spre deosebire de alte puncte de vedere al puterilor mai vechi din est, cum ar

fi mongolii în secolul al XIII-lea, şi a grupurilor succesoare a tătarilor din Crimeea. Mai mult decât atât, un rol important a fost căutat de către alte puteri. Prin creşterea presiunii francize, mişcarea trupelor ruse spre Germania a fost un element cheie în aducerea Războaielor de succesiune din Austria la sfârşitul anilor 1735 şi 1748, în timp ce Rusia a fost co-garant cu Franţa prin Tratatul de la Teschen (1779), care a pus capăt Războiului de Succesiune bavarez.

Diplomaţii ruşi, au devenit trimişi permanenţi la cele mai importante curţi europene şi au fost foarte apreciaţi, ajungând, de exemplu, pentru a usura relaţiile anglo-ruse. Au existat totuşi probleme de protocol, datorită cererilor ruse. Uneori, aceasta cerere a dus la dispute de prioritate, ca şi cu trimisul francez la Londra în 1769. În 1781, cancelarul austriac a avertizat cancelarul împăratul, Iosif al II-lea, ca orice concesie Rusiei ar putea fi solicitate şi de alte state.

În general, disputele de întâietate au fost mai puţin frecvente decât în secolul al XVII-lea, dar încă mai aveau loc. Astfel, trimişii olandezi şi francezi s-au ciocnit în 1732; a fost o disputa la Haga în 1753, când noul ambassador francez a aşteptat alţi trimişi să-l viziteze „în ceremonie” un precedent implicându-l pe Ambasadorul Spaniol în Turin în 1755; şi referitoare la Franţa din 1763 despre pretensiunile Austriece şi Britanice. Conduita diplomatica în aspecte ceremoniale a fost încă văzuta la fel de importanta, cel puţin nu şi pentru comportamentul din viitor, iar diplomaţii au căutat să revendice demnitatea roiala prin măreţia comportamentului lor.

În ciuda frugului nedorit, anunţurile din Rusia au devenit importante pentru diplomaţii de cariera, ca Charles Whitworth, care a servit pentru Marea Britanie în St Petersburg din 1705 până în 1712. Cu toate acestea, misiunea lui a fost iniţial, aproape în întregime preocupata

de problemele comerciale, care s-au dovedit de departe uşoare. Experienţele sale de negociere cu miniştrii lui Petru cu privire la plângerile comercianţilor în general, şi comerţul cu tutun, în special, au fost ambele dureroase şi în mare măsura fără succes.

Postarea lui Whitworth a indicat, de asemenea, ca importanta diplomaţilor de raportare a necunoscutului. „Contul Rezumatului Rusia aşa cum a fost în primavera anului 1710”, care a atras şi a oferit 3 miniştrii de conducere, a fost publicat în 1758, şi este revelatoare pentru contul schimbărilor rapide. Whitworth a remarcat rapid introducerea rochiei occidentale şi încercarea nepopulara a lui Petru cel Mare de a îi face pe ruşi să-şi bărbiereasca barbele şi a argumentat ca forma brutala de pedepse publice a demonstrat barbaritatea şi înapoierea Rusiei. Whitworth a sugerat ca Petru a stability în mod deliberat pentru a diminua puterea nobilimii şi au fost multe nemulţumiri publice, mai ales prin creşterea impozitelor. El nu a avut nicio îndoială ca politiciile de occidentalizare au fost prost gestionate şi nepopulare.

Integrarea Rusiei în sistemul diplomatic European a ajutat în măsura în care relaţiile cu puterile asiatice au fost episodice. Aceasta caracteristica nu a fost pur şi simplu u factor de distanta, pentru problemele în negociere au fost diferite, în timp ce au fost îndelung discutate, de asemenea, problemele de procedura, în special, dar nu numai cu China. Cu toate acestea, distanta a fost factorul important, o distanta care, în parte a reflectat dificultăţi serioase în domeniul liniilor de comunicare, în special prin lipsa de drumuri. Ambasada rusa în Persia, care a părăsite St Petersburg în 15 iulie 1715 nu au ajuns la Ispahan, capital Persiei, până la 14 martie 1717, la rândul său, lăsând acolo la 1 septembrie 1717 şi întorcându-se la St Petersburg la 30 decembrie 1718. În mod similar, ambasada rusa care a plecat de la Beijing la 2 martie 1712

a ajuns la Moscova, pe 5 ianuarie 1722, călătoriile sale spre exterior au luat peste un an.

Spre deosebire de Rusia, locul papalitaţii în afacerile internaţional a scăzut dramatic, comparand de exemplu, rolul lui Innocent XI în 1680, în organizarea de o opoziţie atât lui Luis al XIV-lea cât şi turcilor. În parte, acest declin a apărut ca o consecinţa în Europa de importanta redusa a confesionalismului în politicile guvernamentale de la domiciliu şi în străinătate. În schimb, papalitatea a fost împinsa în defensive în democraţie, fiind obligata sa răspundă la presiuni de la conducătorii catolici pentru un control mai mare asupra Bisericii în ţările lor, presiunea care a inclus Campania de succes pentru desfiinţarea papalitaţii din Ordinul lui Iisus (iezuitii), care a fost realizat în 1773.

Un accent pe continuitate a fost adevărat, şi de fundal şi de formare a diplomaţilor. Mişcări către diplomaţii de formare au fost episoade care au fost în concordanţă cu natura mai mult (dar departe de toate) a reformei administrative în aceasta perioada. Cu excepţia, Academiei Ecleziastice Pontificale fondata în Roma în 1701, formarea unitaţilor guvernamentale a fost de scurta durata. Academia Politica, înfiinţata în 1712 de ministrul de externe francez şi (fost diplomat), Torcy, de a instrui diplomaţi a fost afectată de căderea sa în 1715, şi a dispărut în 1720, a avut doar un succes limitat în plasarea produselor sale. Scaune Regius de istorie moderna au fost create la Cambridge şi Oxford în 1724, pentru a ajuta la formarea de posibili recruit, dar puţini diplomaţi britanici au fost obţinuţi la fel. Petru cel Mare a trimis nobili ruşi în străinătate pentru a spori cunoştinţele lor, mai ales de limbi străine, dar component serviciului diplomatic rus a fost electic şi a inclus un număr de străini, care a fost adevăraţii military.

Mai târziu, peste 150 de diplomaţi ruşi au studiat la

şcoala din Strasbourg fondata de Johann Daniel Schopflin în 1752. Aceasta scoala a atras studenţi din întreaga Europa, incluzând Franţa, Germania, Rusia, Polonia, Scandinavia şi Ţările de Jos (în prezent Belgia), şi a fost responsabila de publicarea de manuale utile. Scoala a înflorit până la Revoluţia Franceza, care i-a pus capăt. Produsele şcolii au jucat un rol important în diplomaţia europeană, în Franţa, dar şi în Rusia şi în altă parte.

Utilizarea de străini ca diplomaţi a fost ceva obişnuit, deşi în scădere, caracteristica a sistemelor diplomatice, unul care reflecta snatura personală a serviciului a unei suveranităţii şi prin urmare, măsura în care serviciul diplomatic a fost atât de cosmopolit şi se bazează pe noţiuni de loialitate cu character personal şi de serviciu, mai degrabă decât să fie naţionale. Utilizarea de străini a fost un produs al capacitaţii conducătorilor de a allege pe cine doreau, de asemenea, s-a manifestat în numărul mare de ofiţeri military străini. În special, mulţi italieni şi germani au găsit de munca în serviciul de conducători importanţi. Italienii au fost angajaţi de către, printer altele, de Augustus al II-lea din Saxonia-Polonia, în timp ce La Chetardie şi Saint-Severinia ambii au servit lui Louis al XV-lea al Franţei în posturi de conducere. George I al Marii Britanii a angajat protestanţi elveţieni la Paris şi Viena.

Paginile 101 – 107-Năstăsoiu Alexandra, MSSC.

Italienii erau angajaţi, pe lângă alţii, de August al II-lea cel Puternic, în timp ce La Chétardie şi Saint-Séverin l-au servit în posturi de conducere pe Ludovic al XV-lea al Franţei. George I al Marii Britanii a angajat protestanţi elveţieni la Paris şi Viena.

Emigranţii puteau fi de asemenea numiţi. Jacobite Lord Marshal al Scoţiei a fost trimisul la Paris al lui Frederick al II-lea (cel Mare) al Prusiei, în timp ce John, viconte de Tyrconnel, un alt iacobit, (was his opposite

number în Berlin…), ambele alegeri l-au înfuriat pe George al II-lea, a cărui poziţie pe tronul britanic era contestată de iacobiţi. Ca un exemplu de interacţiune complexă a strategiilor familiale, cariere personale şi alegeri ale monarhilor, James, ducele de Liria, fiul unui bastard al lui James al II-lea (rege catolic condus de Marea Britanie în 1688 – 189…), a fost reprezentantul spaniol în Rusia în 1727 când ambele puteri erau opuse Marii Britanii. Anul următor, vărul său, James, Lord Waldegrave (un alt nepot nelegitim al lui James), care s-a decis pentru dinastia Hanovra şi nu pentru exilaţii Stuart, a ajuns la Viena ca emisar al Marii Britanii. Din anul 1730 până în 1740 a fost un emisar de mare succes în Paris.

Angajarea străinilor, dintre are unii au obţinut deja o experienţă relevantă, a fost o modalitate de a dobândi talent. Aceasta a fost utilă în special pentru Rusia, care avea puţini diplomaţi autohtoni capabili să vorbească limba franceză. Ca şi utilizarea de ofiţeri militari străini, această metodă a fost angajată mai persistent decât unităţile de formare. Cu toate acestea, de la mijlocul secolului al XVIII-lea a fost tot mai comună angajarea autohtonilor. În Suedia, de exemplu, astfel de posturi erau rezervate pentru nativi de un regulament din 1723. După 1727, Marea Britanie tindea să aibă străini numai în posturi minore.

În acelaşi timp, britanicii, ca şi alte guverne, se foloseau de diplomaţii prietenoşi ca sursă de informaţie, şi chiar ca intermediari şi mai ales când legăturile oficiale erau rupte, aşa cum a fost cu Viena în 1727: atunci Marea Britanie a folosit diplomaţi danezi, olandezi şi portughenzi. Diplomaţii Brunswick-Wolfenbüttel au servit de asemenea atunci ca şi intermediari, în special cu St. Petersburg. Olandezii au reţinut legături diplomatice cu Franţa în războiul pentru succesiunea austriacă după ce au fost separaţi între Marea Britanie şi Franţa în 1744, înainte ca

Franţa să invadeze Provinciile Unite în 1747. Carol Emanuel al III-lea al Sardiniei a rămas neutru în războiul de şapte ani (1756 – 1763), şi a fost capabil să trimită emisar în Londra, pe Francesco, contele de Viry, iar mai târziu un Ministru de Externe, amândoi au asigurat ministerul britanic cu informaţii despre planurile franceze, şi împreună cu colegul său de la Paris, a acţionat ca un intermediar valoros în negocierile anglo-franceze, în ciuda frecventelor schimbări din guvernul britanic. Astfel de avantaje ajută să explicăm furia atunci când diplomaţii puterilor prietene nu reuşeau să ajute cum era de aşteptat o situaţie. Era de asemenea prezentă speranţa că emisarii prietenilor, puteau oferi reprezentare la curţiile unde relaţiile erau acceptabile, dar nu era nicio acoperire; pentru Marea Britanie, olandez la Mannheim în 1737, curtea Palatine Elector

Valoarea diplomaţilor este dificil de evaluat. Competenţele sociale erau cu siguranţă importante, în special dacă nu era nimic particular de negociat şi emisarul era însărcinat să se facă agreat. În anul 1728 abilitatea de a juca cărţi a lui Waldegrave l-a recomandat în Viena prinţului Eugene, un jucător de cărţi remarcabil şi un ministru cheie austriac. Frederick al II-lea al Prusiei s-a plâns în iunie 1753 că un diplomat francez nu avea „politeţe”, şi aceasta era o calitate foarte cerută, şi una pentru care francezii erau de obicei remarcaţi. Influenţa reflectă deseori abilitatea de a face impresia corectă la curte, fie la vânătoare sau luând parte la sesiunile de fumat şi băut de seară ale lui Frederick William I al Prusiei (r. 1713 – 1740), sau a face curte femeii camerei reginii, pe care Clermont d’Amboise, emisarul francez o considera că era influentă la Napoli în 1777. În anul următor, atât el cât şi emisarul austriac au încercat să caute compatrioţi care să preda pentru moştenitorul tronului.

() Diplomaţii cu un trecut militar a rămas puternic, în

special în anumite curţi, în special Berlin. În timp de război unii diplomaţi, se întorc la carierea militară, cel mai dramatic în 1734, atunci când contele Plelo, trimisul francez de la Copenhaga, s-a alăturat unei forţe expediţionare franceze, trimisă pentru a calma Danzig (Dgansk), apoi asediată de ruşi. Expediţia nu a avut succes şi Pelo a fost ucis. Datorită importanţei conduitei la curte, formarea competenţelor ca şi echitaţia, precum şi în general comportarea, a făcut ca aristocraţii să fie cea mai potrivită alegere pentru diplomaţii de rang înalt, de asemenea aceştia beneficiau din legăturile de patronaj, şi a rolului lor continuu ca reprezentanţi. Monarhii continuă, aşa cum au făcut şi Henry al VIII-lea al Angliei, să trimită membrii de încredere ai curţii ca emisarii în scopul promisiunii de prietenie. Unii emisari aristocraţi s-au făcut de ruşine; (well-connected) Louis, duce de Richelieu, un libertin, a trebuit să părăsească Viena în 1728 pentru presupusa lui implicare în ritualurile magice, dar cei mai mulţi şi-au reprezentat monarhii lor în modul aşteptat.

Capacitatea lor în negoieri era testată mai puţin decât competenţele curţii. Nu toţi diplomaţii erau eficienţi în negociere, dar această situaţie, putea fi, în parte, compensată de accentuarea rolului respectivilor miniştri la care raportau, şi, astfel, tratarea diplomaţilor mai mult ca mesageri (gilded-auriţi, poleiţi) Abilitatea şi experienţa miniştrilor responsabili pentru negocieri varia foarte mult. Mulţi, inclusiv Bestuzhev, Choiseul, Kaunitz, Lionne, Pombal, Stormont, Vergennes şi Wall, au fost foşti diplomaţi şi, astfel, erau foarte conştienţi de problemele de diplomaţie. Între 1688 şi 1713 ambii secretari de stat portughezi erau foşti diplomaţi, cum a fost mai târziu, şi cazul secretarului de stat Mello. Cu toate acestea, unii miniştrii de externe aveau puţină sau nu aveau deloc experienţă diplomatică, de exemplu Germain-Louis de Chauvelin, ministru de Externe francez din 1727 – 1737.

p. 102

În 1731 Anne-Théodore Chavignard de Chavigny, emisarul francez la Regensburg, a susţinut că lui Villebois, colegul său de la Cassel, îi lipsea talentul de a se face plăcut şi de a câştiga încredere. Astfel ar fi greşit să se sugereze că aptitudinile sociale erau în mod necesar incompatibile cu capacitatea de a obţine informaţii şi în negociere. Într-adevăr acest lucru accentuează accentul asupra educaţiei diplomaţilor din secolul al XVIII-lea şi a fost legată de tendinţa tot mai mare ca nobilii să fie diplomaţi rezidenţiali.

În secolul al XVI-lea a fost deseori un contrast între diplomaţii rezidenţiali de rang inferior şi nobilii trimişi pentru o misiune proeminentă, dar pe termen scurt. Acest fapt a continuat în secolul al XVIII-lea, dar tot mai mulţi nobilii au fost diplomaţi rezidenţiali. Sparre, care a fost rechemat de la Londra, în 1735, preciza că el a fost emisar suedez acolo pentru 17 ani şi susţinea că postarea lui l-a costat 20.000 de ecus din proprii bani. Aristoraţii diplomaţii deseori şi-au câştigat influenţa pe baza convingerii că au multe relaţii acasă. Legăturile importante erau importante aici, la fel ca în 1730 când Marchizul de Castelar a fost trimis în calitate de emisar spaniol la Paris, într-un efort de a pune Tratatul de la Servilla din 1729 în vigoare: fratele lui, José Patiño, a fost cel mai influent ministru. Patiño a numit alte rude ca diplomaţi.

În 1749 Benjamin Keene, trimisul britanic cu experienţă, a raportat din Spania că „ca miniştrii de aici nu au o mare experienţă în afacerile străine, şi acolo nu este niciun consiliu care să digereze şi să asiste în tranzacţiile lor politice, această curte în principal se conduce de către relaţiile miniştrilor săi din străinătate, şi prin urmare multe depind de puntele lor de vedere şi dispoziţii”. Deşi unii diplomaţi se plângeau de curtea la care au fost trimişi,

în general, ei erau îngrijoraţi nu de competenţa miniştrilor cu care ei trebuiau să aibă de a face, ci despre lipsa de putere şi de consistenţă acestor miniştrii în faţa politicii curţii şi opiniilor monarhice. Anumiţi monarhi, cum ar fi Filip al V-lea al Spaniei (r. 1700 – 1746) şi Frederick William I al Prusiei au dobândit reputaţia justificată de a fi dificil de a face faţă. Fiecare a jucat un rol cheie în politică, dar primul era instabil şi al doilea irascibil. În aceste circumstanţe, nu era suficient a ajunge la o înţelegere cu miniştrii lor. Mai mult, în statele cu instituţii reprezentative puternice, în special Provinciile Unite, Suedia, Polonia şi Marea Britanie exista riscurile suplimentare ca ministere le sau politicile ar putea fi răsturnate sau calificate în lumina unor presiuni domestice neaşteptate.

Indiferent de sistemul politic, a fost o nevoie continuă de rapoarte de precizie. Astfel, în 1755 Gaston, Duce de Mirepoix, trimisul francez în p103 Londra, a evaluat corect poziţia lui George al II-lea atunci când a scris că regelui nu-i pasa prea mult de coloniile din America de Nord şi că nu vrea război, dar el nu are intenţia de a încerca să îmbunătăţească situaţia pentru electoratul său nativ din Hanovra făcând concesii asupra Americii de Nord, şi într-adevăr nu a avut puterea de a face o astfel de sugestie. A eşua a înţelege această opinie ar fi expus factorii de decizie politică francezi riscului unei erori grave.

Natura personală a autorităţii monarhice a subliniat în mod repetat rolul indivizilor. Ferdinand al VI-lea al Spaniei (r. 1746 – 1759) a rezistat presiunii franceze de a acţiona împotriva Marii Britanii şi avertismentelor că coloniile spaniole vor urma celor franceze… Departe de a fi condus să se alieze cu Franţa de teama de expansiunea britanică sau de legături dinastice, Charles III (1759 – 1788) a fost preocupat de o schimbare fundamentală a puterii oceanice faţă de Marea Britanie. Această

schimbare a politicii spaniole a încurajat hotărârea franceză în negocierile de pace anglo-franceze din 1761.

Între timp, succesul britanic a ajutat la transformarea nu numai atitudinii de acolo, dar de asemenea, atitudiniii oponenţilor Marii Britanii. Acest sens al culturii strategice dinamice trebuie să fie capturat. Este deosebit de potrivit atunci când se analizează ultimii anii ai Războiului de Şapte Ani (1756 – 1763), pentru parametrii dezbaterii din Marea Britanii, care erau foarte diferiţi de cele de la început. În parte, această evoluţie reflectă consecinţele campaniei, dar au existat de asemenea evoluţii externe esenţiale în conturarea noului mediu politic din jurul ascensiunii noului rege în 1760 care determinat să vadă prin schimbări. A fost o importantă interacţiune cu posibilităţii în relaţiile dintre Prusia şi Spania, văzute în termenii politici… George al III-lea, onsilierul său cheie, John, al treilea conte englez, şi Thomas, duce de Newcastle, primul lord al Trezoreriei, au decis să încerce să revigoreze „vechiul sistem" a alianţelor prerăzboi. Această renaştere a determinat distanţarea lor de aliatul din timpul războiului, Prusia. Cu toate acestea, ca un puternic memento al impactului de idei, şi, astfel, conjuncturi şi contingente în opinii, George şi Bute nu au avut în vedere angajamentele extinse şi costisitoare ale diplomaţiei de dinainte de război Newcastle. Apărarea Hanovrei, pe care George nu a vizitat-o niciodată, nu mai era să fie un element central al politicii continentale britanice.

Rolul monarhilor sublinia imprevizibilitatea cu privire la viaţa lor, de exemplu, atacul asupra lui Loius al XV-lea în 1728, care a condus la o intensă, deşi scurtă, perioadă de interes internaţional şi speculaţii. El şi-a revenit, spre deosebire de Petru al II-lea al Rusiei doi ani mai târziu. Măsura în care evenimentele şi politica au fost răspunsul la conjuncturi specifice a creat probleme pentru cei care

căutau ordinea. P.104.

Mai mult decât atât, o provocare profundă a fost reprezentată de diplomaţiile personale, în care trimişii primeau instrucţiuni şi corespondenţă de la miniştrii şi consilieri alţii decât ministru de externe. Această practică, una frecventă în diplomaţie, se leagă de epoca modernă de intervenţii, de către şefii de stat în particular. Astfel, serviciul diplomatic austriac sub Carol al VI-lea (1711 – 1740), saxon sub Augustus al II-lea (1696 – 1733) şi prusac sub Frederick William I (1713 – 1740) au fost toate caracterizate de astfel de diplomaţii personale, aşa cum a fost serviciul diplomatic britanic pentru perioada din timpul sec al XVIII-lea, de exemplu, la mijlocul anilor 1740.

Un element cheie în diplomaţia personală a fost furnizată de către promovarea legăturilor dinastice. Astfel, în 1714, Giulio Alberoni, trimisul în Spania, a ducelui de Parma, a pledat cu succes pentru nepoata ducelui, Elizabeth Farnese, ca cea de-a doua soţie a lui Filip V. El a devenit prim-ministru al lui Filip, o promovare majoră pentru emisarul unei puteri minore. La rândul său, Jan Eillem Ripperda, fostul emisar al ducelui în Spania, care s-a convertit la catolicism, a devenit un director a fabricilor de textile regale şi s-a căsătorit cu o femeie spaniolă, a fost capabil să-l convingă pe Filip să-l trimită la Viena ca emisar în 1724, pentru a negocia o alianţă între foştii inamici, bazată pe semnarea tratateor din Aprilie-Mai 1725, care în curând s-a extins la posibilitatea unui acord marital. Ripperda, a fost creat duceşi făcut şef al guvernului spaniol, pentru ca în 1726 să eşueze când noul său sistem diplomatic (unravelled).

Practica dipplomaţiei personale indică faptul că orice prezentare a politici externe în ceea ce priveşte regularitatea birocratică este discutabilă. Aceasta a fost de asemenea adevărat, mai general, intervenţia altor miniştrii în diplomaţie, o practică care reflectă absenţa unei

responsabilităţi olective ministeriale. Ca rezultat, incertitudinile au fost lăsate pentru istorici. De exemplu, Johann Daniel Schöpflin, mai târziu fondator al remarcabilei şcoli diplomatice din Strasbourg a vizitat Londra în 1727 – 1728, dar se ştie puţin de misiunea lui. El a fost trimis în mod clar pentru a raporta cu privire la starea politică, şi Schöpflin a produs un memorandum care este într-un volum suplimentar în arhivele ministerului francez de Externe. El a fost legat de un curtean proeminent şi influen, mareşalul d'Huxelles, fostul şef al Consiliului pentru Afaceri Externe, dar nu este clar dacă Ministrul de Externe a aprobat misiunii. Într-adevăr, acesta este cazul frecvent care în plus faţă de obscura lor relaţie cu politica de acasă, puţin este cunoscut de misiunile individuale. Cei mai mulţi diplomaţi care nu erau de prim rang stârneau puţine comentarii. Astfel, la sfârşitul anului 1727, atunci când a sosit Schöpflin din misiunea Württemberg, a sosit şi Count Gravanitz, care a negociat un acord, însă este obscur şi telegramele lui nu au supravieţuit. p.105.

Această obscuritate a fost şi mai mult evidentă în cazul misiunilor neoficiale şi agenţiilor care nu aveau un rang diplomatic şi care au servit într-o varietate de chestiuni. Giovanni Zamboni, un italian, a acţionat în anii 1740 ca agent londonez pentru Ducele de Modena, Landgrave de Hesse – Darmstadt, şi guvernator al Ţărilor de Jos austriece şi a mai efectuat mai devreme aceea funcţie pentru Augustus al II-lea. Astfel de persoane puteau servi drept „un Jack plin de ştiri pentru cât mai mulţi miniştrii de externe speolativi". În afară de salariu, agenţii puteau beneficia de pe urma privilegiului diplomatic, prin „scăparea" de reglementările comerciale şi să vândă posturi care confereau imunitate de arest, care erau utile în special pentru comercianţii datori. O întreagă activitate suterană diplomatică a înflorit în mai multe

capitale. În Londa, diplomaţii italieni erau cunoscuţi pentru că ajutau comercianţii să se sustragă de la taxele şi interdicţiile de import, şi erau departe de a fi singuri în chestiunea aceasta. Mai mult decât atât privilegiile diplomatice puteau interacţiona cu dorinţa sexuală şi folosirea violenţei.

Dimensiunea politică de acasă era frecvent crucială pentru numirea, credibilitatea şi activitatea diplomaţilor. De exemplu, diviziunile ministeriale din Franţa erau deseori legate de ciocnirile dintre diplomaţi. Astfel, în 1728 Chavigny, care era ferm şi energic împotriva emisarului australian la dieta impenă, a fost încurajat de ceea ce a văzut, Ministrul de externe francez, după André Hercule de Fleury, prim-ministru francez în vârstă, dar al doilea a stat la putere mai mult timp, şi de asemenea a corespondat cu emisarii francezi, în spatele miniştrilor de externe succesivi. Personalitatea a jucat de asemenea un rol important. În Rusia, în 1742 – 1745 Ambasadorul francez, La Chétardie, s-a ciocnit cu ministrul plenipotenţiar D'Alion. În multe cazuri, distincţiile sociale au un jucat un rol, ca atunci când Contele Philip Kinsky, emisarul austriac la Londra, s-a plâns de un reprezentant austriac de rang inferior în 1734, în primul rând menţionând propria sa „calitate, semnul distinctiv al propriei famili, precum şi faptul că el nu avea nevoie de a servi".

Astfel de ciocniri au fost exarcebate pe măsură în care emisarii erau acompaniaţi de reprezentanţi de un grad inferior, care deseori îi raporta sau nu erau de acord cu ei. Aceasta a fost o problemă particulară deosebită în timpul revoluţiei franceze, dar nu numai atunci. În iarna anului 1746 – 1747, în timpul războiului de succesiune austrian, Louis, Duce de Richelieu, după ambasador la Dresa, a căutat să câştige ajutor saxon pentru reconcilierea austrofranceză, fără a-l ţine pe marchizul

Issarts, trimisul extraordinar, informat. P.106

Politica externă franceză de la mijlocul secolului a fost responsabilă pentru cel mai faimos secret diplomatic, Secret du Roi. Începând din 1745, acesta a fost iniţial îndreptat spre obţinerea posibilităţii ca prinţul de Conti să devină următorul rege al Poloniei (o monarhie electivă) şi, în general, căutarea de a limita puterea rusă în estul Europei, putere ce era percepută a ameninţa aliaţii tradiţionali ai Franţei, Suedia, Polonia, Turcia şi de asemenea ordinea internaţională. Ludovic al XV-lea a sprijinit (his relative conti), dar a insistat ca sistemul să fie separat de ministerul de externe şi consiliu. Diplomaţii n8 umiţi raportau nu doar la miniştri, ci de asemenea, separat şi secret, la Conti şi Louis. Trimişilor le-au fost date, de asemenea, instrucţiuni secrete pentru a facilita Secretul.

Secretul, ce a continuat să joace un rol semnificativ în anii 1770, a condus la dificultăţi pentru diplomaţi şi miniştrii, dificultăţi, ce erau mai general legate de diplomaţiile personale şi de eşecul legat de concentrarea diplomaţiei pe proceduri şi sisteme cuvenite. De exemplu, în 1754, ministrul de externe a felicitat trimisul la Viena pentru că a respins presiunea membriilor Secrfetului, făcută asupra lui, pentru ca acesta să corespondeze cu voievodul Valahiei, un conducător client al Turciei. El a avertizat că orice astfel de corespondenţă ar fi fost repede descoperită de către Austria, aliatul Rusiei, afectând încercărilor franceze de a-şi îmbunătăţii relaţiile cu Viena. În 1755 Vergennes la Constantinopol a primit instrucţiuni oficiale prudente, ce erau diferite de ordinele secrete de la Louis al XV-lea, pentru a asigura un tratat de prietenie cu turcii, un tratat care, de altfel, includea un articol secret de angajament al turcilor de a sprijinii „liberties” poloneze împotriva agresiunii ruse. În 1757 agentul confidenţial Douglas a fost dezavuat pentru acceptarea unor termeni cu Rusia, ce nu erau conforme Secretului şi aşa mai

departe. Secretul a mai implicat, de asemenea, unele persoane dubioase (crossdressing Chevalier d'Eon ca secretar al Ambasadei din St Petersburg şi Londra)

Secretul care a fost abandonat când Louis al VI-lea a venit la tron în 1774, a devenit în cele din urmă cauză şi mijloc de criticism şi opus faţă de diplomaţia oficială a guvernului la curte, ministere şi servicii diplomatice. Într-adevăr, această critică se potriveşte uneei mai generale critici, nu numai asupra politicii de externe franceze ci şi de asemenea a aşa presupuselor legături dintre curte şi puterile străine, un criticism direcţionat împotriva lui Loius al XVI-lea din timpul revoluţiei franceze, deşi în mare parte pe nedrept (). Louis al XV-lea a fost de asemenea implicat în alte diplomaţii secrete, la fel ca în anul 1753, cu regele Nepalului. Legăturile private ar putea fi văzute în alte servicii diplomatice, chiar dacă le lipsea faima lui Secret du Roi. În anii 1720, în afară de corespondenţa privată a ministerului prusac generalul Grumbkow p.107 cu emisarii prusaci, doi miniştrii de conducere austrieci, Philip, Count Sinzendorf, Cancelarul, şi Prince Eugene, ministrul de război, a menţinut o corespondenţă privată extinsă cu emisarii austrieci

Paginile 100 – 110-Palea Nicoleta, RIPE.

Integrarea Rusiei în sistemul diplomatic european a fost ajutată şi de faptul că relaţiile cu puterile asiatice au fost episodice. Această caracteristică nu a fost pur şi simplu un factor de distanţiere, pentru că problemele în negociere erau diferite, în timp ce au existat şi probleme de procedura îndelung discutate, în special cu China (dar nu numai). Cu toate acestea distanţă a fost un factor important; o distanţă care, în parte, reflecta dificultăţi serioase de comunicare, în special din cauza lipsei drumurilor. Ambasada Rusiei în Persia care a părăsit St Petersburg în 15 iulie 1715 nu a ajuns în Isfahan, capitala

Persiei, decât în 14 martie 1717, care la rândul său a plecat de acolo în 1 septembrie 1717 şi s-a întors la St Petersburg în 30 Decembrie 1718. În mod similar, ambasada Rusiei a plecat din Beijing în 2 martie 1721 şi a ajuns în Moscova în 5 ianuarie 1722; iar călătoria sa în exterior a luat mai mult de un an.

Spre deosebire de Rusia, locul papalităţii în afacerile internaţionale a scăzut dramatic, comparativ, de exemplu cu rolul major a lui Inocenţiu al XI-lea în anii 1680 în organizarea opoziţiei atât faţă de Louis al XIV-lea cât şi faţă de turci. Într-o oarecare măsură, acest declin a apărut în Europa ca o consecinţă a importanţei scăzute a confesionalismului în politicile guvernamentale acasă şi în străinătate. În schimb, papalitatea a fost împinsă la defensivă faţă de diplomaţie, fiind obligată să răspundă la presiuni făcute de conducătorii catolici pentru un control mai mare asupra Bisericii în ţările lor, presiune care a inclus campania de succes pentru dizolvarea papală a Ordinului lui Iisus (Iezuiţii), care a fost realizată în 1773.

Accentul pe continuitate a fost cu adevărat baza de formare a diplomaţilor. Mişcările pentru formarea diplomaţilor au fost episodice, ceea ce era în concordanţă cu natura administrativă a multor reforme din perioada aceasta. Cu excepţia Academiei Pontificale Ecleziastice, fondată în Roma în anul 1701, instituţiile pentru formare guvernamentală au fost de scurtă durată.

Instituţia Academie Politique, infinitata pentru formarea diplomaţilor în anul 1712 de către experimentatul ministru de externe (şi fost diplomat) francez, Torcy, a fost afectată de căderea s-a în anul 1715 şi a dispărut în 1720, având doar un succes limitat în plasarea produselor sale. Catedre Regius de istorie modernă au fost create la Cambrige şi Oxford în 1724 pentru a ajuta în formarea posibililor recruţi, dar puţini diplomaţi britanici au fost obţinuţi în acest mod. Petru cel

Mare a trimis nobili ruşi în străinătate pentru a spori cunoştinţele lor, în special în învăţarea limbilor străine, iar componenta serviciului diplomatic rus era eclectica şi includea şi străini; lucru valabil şi pentru armată.

Mai târziu, în acelaşi secol, peste 150 ruşi au studiat în şcoala diplomatică de la Strasbourg fondată de Johann Danile Schöpflin în 1752. Această şcoală a atras elevi din toată Europa, inclusiv din Franţa, Germania, Rusia, Polonia, Scandinavia şi Austria Olandeză (acum Belgia). Şcoala era responsabilă pentru publicarea manualelor. Această şcoală a înflorit până la Revoluţia Franceză, aceasta punându-i capăt. Diplomaţii formaţi în această şcoala au jucat un rol major în diplomaţia europeană, în special în Franţa, dar şi în Rusia şi în alte locuri.

Utilizarea străinilor că şi diplomaţi era o caracteristică comună a multor sisteme diplomatice (deşi în scădere), o caracteristică care reflectă natura personală de deservire a unui suveran, şi, prin urmare măsura în care serviciul diplomatic era atât cosmopolit şi bazat pe noţiuni de loialitate personală şi deservire, mai mult decât naţionalitate. Utilizarea străinilor a fost generată de posibilitatea conducătorilor de a alege pe cine doreau, acest lucru manifestându-se şi în numărul mare de militari străini. Locuri de muncă în serviciul conducătorilor majori au găsit în special mulţi italieni şi germani. Italienii au fost angajaţi, printre alţii, de Augustus II de Saxonia-Polonia, în timp ce La Chétardie şi Saint-Séverin l-au servit pe Louis XV de Franţa în posturi de conducere. George I al Marii Britanii a angajat elveţieni protestanţi la Paris şi Vienna.

De asemenea emigranţii puteau fi numiţi diplomaţi. Lordul iacobit Marshal al Scoţiei a fost numit reprezentat în Paris de către Federick al II-lea (cel Mare) de Prussia, în timp ce John, Viconte de Tyrconnel, un alt iacobit, a fost omologul sau în Berlin. Aceste alegeri l-au înfuriat pe George al II-lea, a cărui poziţie pe tronul britanic a fost

contestată de către iacobiţi. Ca un exemplu de interacţiune complexă între strategiile de familie, cariere personale şi alegerea de monarhi, James, Duce de Liria, fiul unui bastard a lui James al II-lea (regele catolic alungat din Marea Britanie în 1688 – 9), a fost numit emisar spanion în Rusia în 1727 când ambele puteri se opuneau Marii Britanii. În anul următor, vărul său, James, Lord Waldegrave (unul dintre nepoţii ilegitimi a lui James), care a decis să se alăture dinastiei Hanoveriene şi nu Stuartzilor exilaţi, a ajuns la Viena în calitate de emisar britanic. Între 1730 – 1740 el avea să fie un emisar de succes la Paris.

O cale de a dobândi iscusinţa a fost prin angajarea străinilor, unii dintre aceştia având deja experienţa relevantă. Angajarea străinilor a fost în special folositoare Rusiei, care ducea lipsă de diplomaţi nativi capabili să vorbească limba franceză. La fel ca folosirea de militari străini, această metodă a fost folosită mai mult decât instituţiile de formare. Cu toate acestea, de la mijlocul secolului al XVIII-lea, a fost tot mai frecventă angajarea localnicilor. În Suedia, de exemplu, asemenea posturi erau rezervate pentru localnici după o reglementare din 1723. După anul 1727, Marea Britanie a avut tendinţa de a angaja străini doar în posturi minore.

În acelaşi timp, britanicii, la fel ca şi alte guverne, au utilizat diplomaţi amiabili ca şi surse de informare şi chiar că şi intermediari, şi în special atunci când legăturile oficiale au fost deteriorate, ca şi în Viena în 1727: britanicii au folosit diplomaţi danezi, olandezi şi portughezi. Diplomaţii Brunswick-Wolfenbüttel de asemenea au servit ca şi intermediari în special cu St Petersburg. Olandezii au păstrat legături diplomatice cu Franţa în timpul războiului de succesiune din Austria, după ce acestea au fost rupte între Marea Britanie şi Franţa în 1744, până când Frântă a invadat Provinciile Unite în 1747. Charles Emmanuel al III-

lea de Sardinia a rămas neutru în timpul războiului de 7 ani (1756 – 63), şi împreună cu trimisul sau priceput din Londra, Francesco, Contele de Viry, care a devenit mai târziu ministru de externe, au oferit Ministerului britanic informaţii cu privire la planurile francezilor, iar în combinaţie cu colegul său de la Paris, a acţionat ca un intermediar valoros în negocierile anglo-franceze, în ciuda problemelor cauzate de schimbmarile frecvenţe din cadrul guvernului britanic. Asemenea avantaje ajuta la explicarea furiei atunci când diplomaţii puterilor prietene nu reuşeau să ajute aşa cum era de aşteptat, o situaţie care rămâne valabilă şi în zilele noastre. A existat de asemenea speranţa că emisarii puterilor prietene să poată oferi reprezentare la curte acolo unde relaţiile erau acceptabile, dar nu exista nicio acoperire; de exemplu Marea Britanie a fost reprezentată de olandezii în 1727 la Mannheim, la curtea palatinatului elector.

Valoarea diplomaţilor este dificil de evaluat. Aptitudinile sociale au fost cu siguranţă importante, mai ales dacă nu există nimic special de negociat şi emisarul era instruit să se facă plăcut. În 1728 abilitatea lui Waldegrave la cărţi l-a făcut apreciat în Vienna de către prinţul Eugene ca un remarcant jucător de cărţi precum şi un ministru cheie austriac. Frederick al II-lea al Prusiei s-a plâns în iunie 1753 ca unui diplomat francez îi lipseau manierele, iar aceasta era o calitate mult cerută, o calitate pentru care de obicei erau observaţi francezii. De multe ori influenţa reflecta capacitatea de a face impresie bună la curte, fie că era la vânat sau la o sesiune de fumat şi băut a lui Frederick William I de Prussia (1713 – 40), sau precum credea Clermont d'Amboise, influenţă la Napoli prin a curta cameristei reginei. În anul următor, atât el, cât şi emisarul austriac au căutat să aibă compatrioţi desemnaţi pentru a-l învăţa pe moştenitorul tronului.

Apelul la diplomaţi cu un trecut militar a rămas

puternic, în special la anumite curţi cum ar fi Berlin. În timp de război, unii diplomaţi au apelat la o carieră militară, cel mai dramatic fiind anul 1734 când Contele Plelo, emisarul francez de la Copenhaga, s-a alăturat unei forţe expediţionara franceza şi a fost trimis pentru a recupera Danzig (Gdańsk), fiind asediat de către ruşi. Expediţia nu a avut succes şi Plelo a fost ucis.

Datorită importanţei conduitei la Curte, pregătirea abilitaţilor cum ar fi calatitul, precum şi comportamentul general, a făcut ca aristocraţii să fie cele mai potrivite alegeri ca diplomaţi de rang înalt, ei de asemenea beneficiind de protecţie şi de rolul lor continuu de reprezentanţi exemplari. Monarhi, precum Henry al VIII-lea al Angliei, au continuat să trimită membri de încredere de la curte ca şi emisari ca un angajament de prietenie. Unii emisari aristocraţi s-au făcut de ruşine, de exemplu Louis, duce de Richelieu, un libertin care a trebuit să părăsească Viena în 1728 pentru aşa-zisa implicare a sa în ritualuri de magie neagră, dar cei mai mulţi emisari au reprezentat monarhii lor în modul aşteptat.

Abilitatea de negociere a emisarilor a fost de multe ori testată mai puţin decât abilităţile lor la curte. Nu toţi diplomaţii erau la fel de eficienţi în negociere, dar această situaţie putea fi în parte compensată prin accentuarea rolului ministrului la care raportau, aşadar ei erau trataţi ca şi mesageri nobili. Capacitatea şi experienţa miniştrilor responsabili pentru negocieri varia foarte mult. Mulţi, inclusiv Bestuzhev, Choiseul, Kaunitz, Lionne, Pombal, Stormont, Vergennes şi Wall, erau foşti diplomaţi experimentaţi şi deci erau conştienţi de problemele diplomaţiei. Între 1688 şi 1713, ambii secretari de stat portughezi erau foşti diplomaţi. La fel a fost cazul următorilor secretari de stat cum ar fi Mello. Cu toate acestea câţiva miniştri străini activi aveau puţină sau chiar nu aveau experienţă, de exemplu Germain-Louis de

Chauvelin, ministrul francez de externe din 1727 – 1737.

În 1731, Anne-Théodore Chavignard de Chavigny, emisarul francez la Regensburg, a susţinut că Villebois, colegul său de la Cassel, nu avea talentul de a se face plăcut şi de a câştiga încredere şi cette considération personelle qui font la moitié des affaires. Astfel, ar fi greşit să se sugereze că aptitudinile sociale erau neapărat incompatibile cu abilitatea de a obţine informaţii şi în negociere. Într-adevăr, o determinare de a alinia aceste aptitudini, a subliniat accentul pe educaţia diplomaţilor în secolul al XVIII-lea, şi a fost legată de tendinţa tot mai mare a nobililor de a fi diplomaţi locali.

În secolul al XVI-lea de multe ori există un contrast între diplomaţii locali de rang inferior şi nobili trimişi pentru misiuni de termen scurt, dar proeminente. Acestea din urmă au continuat în secolul XVIII, dar nobilii erau din ce în ce mai mult diplomaţi locali. Sparre, care a fost rechemat de la Londra în 1735, susţinea că el a fost emisar străin acolo de 17 ani, iar acest lucru l-a costat 20.000 ECU din banii proprii. De multe ori influenţa diplomaţilor aristocraţi era datorată convingerii lor că sunt bine conectaţi acasă. Legăturile personale au fost importante, cum ar fi în anul 1730 când Marchizul de Castelar a fost trimis ca emisar spaniol la Paris într-un efort de a pune în vigoare Tratatul de la Sevilla din 1729: fratele său, José Patiño, a fost cel mai influent ministru. Patiño a numit alte rude ca diplomaţi.

În 1749 Benjamin Keene, un emisar britanic experimentat, a raportat din Spania ca „miniştrii de aici nu au experienţa în domeniul afacerilor externe, şi nu există un consiliu care să digere şi să asiste la tranzactile lor politice, această curte este nevoită să se guverneze pe sine prin relaţiile cu miniştrii din străinătate, şi, în consecinţă depinde mult de distribuţia opiniilor şi dispoziţiilor acestora”. Deşi unii diplomaţi se plângeau în legătură cu

curţile unde erau acreditaţi, în general aceştia erau nu erau preocupaţi de competenta miniştrilor cu care intrau în contact, ci de lipsa de putere şi consistenţă a miniştrilor în faţa curţii politice şi de opiniile monarhice ale acestora. Anumiţi monarhi, precum Philip al V-lea de Spaina (1700 – 46) şi Frederick William I de Prussia, aveau reputaţii justificate pentru dificultatea de interacţiune cu aceştia. Fiecare a jucat un rol cheie în politică, dar primul era instabil, iar cel de-al doilea era irascibil până punctul de mânie. În aceste condiţii, nu puteau ajunge la o înţelegere cu miniştrii lor. Mai mult decât atât, în statele cu instituţii reprezentative puternice, în special în Provinciile Unite, Suedia, Polonia şi Marea Britanie, a existat pericolul suplimetar ca ministerele sau politicile să fie răsturnate sau calificate din cauza presiunilor interne neaşteptate.

Indiferent de sistemul politic, a existat nevoia continua de rapoarte precise. Astfel, în 1755 Gaston, Duce de Mirepoix, emisar francez la Londra, a evaluat corect poziţia lui George II, atunci când a scris că regele nu era prea interesat de coloniile nord americane şi că nu îşi dorea un război, dar că nu avea nicio intenţie să încerce îmbunătăţirea situaţiei electoratului sau nativ din Hanovra făcând concesii cu privire la America de Nord, şi într-adevăr nici nu avea autoritatea de a face o astfel de sugestie. Un eşec de a înţelege acestea, ar fi expus politica franceză riscului unei grave erori.

Caracterul personal a autorităţii monarhice a subliniat în mod repertat rolul individual. Ferdinand al VI-lea al Spaniei (1746 – 1759) a rezistat presiunii franceze de a acţiona împotriva Marii Britanii şi avertismentelor ca coloniile spaniole vor urma pe cele franceze. Departe de a fi determinat la alinierea cu Franţa din cauza fricii expansiunii britanice sau legăturilor dinastice, Ferdinand a fost destul de apropiat de Marea Britanie. În schimb, fratele său vitreg, Charles al III-lea (1759 – 1788) a fost

mai activ, fiind preocupat de o schimbare fundamentală de putere faţă de Marea Britanie. Această schimbare în politica spaniolă a încurajat fermitatea Franţei în cadrul negocierilor Anglo-Franceze eşuate din 1761.

Între timp, succesul britanic a ajutat schimbării de atitudine atât a Marii Britanii, cât şi a oponenţilor acesteia. Acest sentiment de cultură strategică că dinamica, trebuie să fie analizat. Acesta apare în special dacă se analizează ultimii ani ai Războiului de Şapte Ani (1756 – 1763), din cauză că parametrii de dispută în Marea Britanie erau diferiţi faţă de cei iniţiali. În parte, această evoluţie a reflectat consecinţele de campanie, dar au existat, de asemenea evoluţii externe cum ar fi noul mediu politic din cadrul accesiunii din 1760 a unui nou rege care era determinat să facă schimbări. În termeni politici, a existat o interacţiune importantă, cu opţiuni în relaţia cu Prusia sau Spania. George III, consilierul său cheie, John, al treilea Conte de Bute, şi Thomas, Duce de Newcastle, primul Lord al Trezoreriei, au decis revigorarea „sistemului vechi" de alianţe prerăzboi. Aceasta revigorare a determinat distanţierea de aliatul lor din timpul războiului, Prusia. Cu toate acestea, ca o dovada puternică a impactului de idei, şi, astfel conjuncturi şi neprevăzute în opinii, George şi Bute nu au avut în vedere angajamentele extinse şi costisitoare ale diplomaţiei Newcastle dinainte de război. Apărarea Hanovrei, pe care George nu a vizitat-o niciodată, nu mai era un element central al politicii continentale a Marii Britanii.

Rolul monarhilor a accentuat imprevizibilitatea vieţii lor, de exemplu variola făcută de Louis al XV-lea în 1728 a condus la o perioadă scurtă, dar intensă de speculaţii şi îngrijorare internaţională. El şi-a revenit, spre deosebire de Petru al II-lea al Rusiei doi ani mai târziu. Măsura în care evenimentele şi politica erau generate de conjuncturi specifice a creat probleme celor care erau obişnuiţi cu

previzibilul.

Mai mult decât atât, o provocare profundă a fost ridicată de diplomaţiile personale în care emisarii primeau instrucţiunile şi corespondenţa nu de la ministrul de externe ci de la alţi miniştri şi consilieri. Această practică, una frecvenţa în diplomaţie, leagă epoca modernă a intervenţiei în special a şefilor de stat de vechiul regim, din nou stabilindu-se o continuitate în politica externă care poate fi trecută cu vederea în conturile teleologice. Astfel, serviciul diplomatic austriac aflat sub Carol al VI-lea (1711 – 1740), serviciul diplomatic saxon aflat sub Augustus al II-lea (1696 – 1733), şi cel prusac sub Federik Willian II (1713 – 1740) au fost toate caracterizate de diplomaţii personale, la fel fiind şi serviciul diplomatic britanic în anumite perioade din secolul al XVIII-lea, de exemplu, la mijlocul anilor 1740.

Un element cheie în diplomaţia personală a fost furnizat de progresul legăturilor dinastice. Astfel în anul 1714, Giulio Alberoni, emisarul Ducelui de Parma în Spania, a prezentat pe nepoata Ducelui, Elizabeth Farnese, aceasta devenind a doua soţie a lui Philip al V-lea. El a devenit primul ministru a lui Philip, o promovare mare pentru un emisar cu puteri limitate. La rândul său, Jan Willem Ripperda, fostul emisar olandez în Spania, care s-a convertit la catolicism, a devenit director la o fabrică de textile regale şi s-a căsătorit cu o femeie spaniolă, a fost capabil să îl convingă pe Philip să îl trimită la Viena ca emisar în 1724 pentru a negocia o alianţă între foştii inamici, o alianţă bazată pe tratatele semnate în aprilie-mai 1725. Lucrul acesta a oferit posibilitatea unui acord marital. La rândul său, Ripperda, care a fost unul dintre cei mai buni şi independenţi diplomaţi ai epocii, a fost făcut Duce şi a devenit şeful guvernului spaniol, până în anul 1726 când a căzut de la putere, noul său sistem diplomatic destrămându-se. Practicarea diplomaţiei

personale indică faptul că uniformitatea birocratică a politicii externe este discutabilă. Acest lucru a fost, de asemenea, confirmat de intervenţia altor miniştrii în diplomaţie, o practică care a reflectat lipsa de responsabilitate ministerială colectivă. Ca o urmare, istoricii au rămas cu multe inceritudini. De exemplu puţine lucruri se ştiu despre Johann Daniel Schöpflin, fondatorul şcolii diplomatice de la Strasbourg, care a vizitat Londra în 1727 – 8. El fiind clar trimis să raporteze starea politică britanică, a creat un memorandum, care se găseşte într-un volum suplimentar în arhivele Ministerului Extern Francez. Acestuia i s-a făcut legătura cu un curtean proeminent şi influent, mareşalul d'Huxelles, fostul şef al Consiliului pentru Afaceri Externe; totuşi este neclar dacă Ministrul de Externe i-a aprobat misiunea.

Într-adevăr există multe cazuri în care se ştiu prea puţine lucruri despre misiunile individuale ale diplomaţiilor în afară de relaţia lor obscură cu politica de acasă. Cei mai mulţi diplomaţi care nu erau de prim rang au stârnit puţine comentarii. Astfel, la sfârşitul anului 1727, misiunea emisarului Württemberg, la întâlnirea lui Schöpflin şi a Contelui Gravanitz care au negociat un acord, este obscură şi nu a supravieţuit expedierii.

Obscuritatea poate fi observată şi în misiunile neoficiale în cazul agenţiilor care nu aveau rang diplomatic şi care deseori au servit la o gamă largă de stăpâni. Giovanni Zamboni, un italian, a acţionat în anii 1740 ca agent londonez pentru Ducele de Modena, Landgraf de Hesse-Darmstadt şi pentru guvernui Olandei Austriece, înainte de acestea servindu-l pe Augustus al II-lea din Polonia-Saxona. Astfel de indivizi ar fi putut servi ca „cei ce făceau munca grea pentru cei mai speculativi miniştrii de externe".

În afară de salariu, agenţii puteau beneficia de beneficiul diplomatic de a trece peste reglementările

comerciale şi a vinde posturi care conferau imunitate la arestare, lucru care a fost deosebit de util pentru comercianţii cu datorii. În multe capitale a înflorit o întreagă lume diplomatică. În Londra, diplomaţii Italieni erau cunoscuţi pentru că îi ajutau pe comercianţi să se sustragă taxelor şi interdicţiilor la import, iar aceştia nu erau singurii care făceau acest lucru. Mai mult, se putea că privilegiile diplomatice să fie folosite pentru dorinţa sexuală sau uzul de violenţă.

Puterea politică de acasă era frecvent crucială pentru numirea, credibilitatea şi activitatea diplomaţilor. De exemplu, diviziile ministeriale din Franţa erau de multe ori legate de neînţelegerile dintre diplomaţii francezi. Astfel, în 1728 Chavigny, emisarul ferm şi energetic anti-austriac la Dietă Imperială, a fost mai încurajat de atitudinea favorabilă a lui Chauvelin, ministrul de externe francez, decât de André Hercule de Fleury, bătrânul prim-ministru francez; dar, ultimul a stat la putere mai mult şi de asemenea a corespondat cu emisarii francezi fără ştirea mai multor miniştrii de externe. Personalitatea a jucat de asemenea un rol important. În Rusia în anii 1742 – 5, ambasadorul francez La Chétardie, a avut o dispută cu ministrul plenipotenţiar, D'Alion. În multe cazuri, un rol l-au avut şi distincţiile sociale, cum a fost în cazul Contelui Philip Kinsky, emisarul austriac în Londra, care s-a plâns despre un reprezentant austriac de rang inferior în anul 1734, mai întâi mantiocanand calitatatile sale, starea socială a familiei sale, precum şi faptul că el nu a fost nevoit să servească.

Astfel de ciocniri au fost exacerbate de măsura în care au fost trimişi însoţiţi de reprezentanţi ai unui rang junior care au raportat că nu sunt de acord cu acestea. Se pare că fost o problemă deosebită în timpul Revoluţiei Franceze, şi nu numai... În iarna anului 1746 în timpul războiului de succesiune austriac, Louis, Duce de

Richelieu, apoi ambasador la Dresda, au căutat să câştige ajutor Saxon pentru Austro-Reconcilierea franceză fără păstrarea Marchizului de Issarts, trimisul Extraordinar, informat.

Politica externă franceză la mijlocul secolului a fost responsabilă de existenţa unui mare secret diplomatic, sub numele de «Secret du Roi», Secretul Regelui. Începând din 1745, aceasta a fost iniţial direcţionat către promovarea posibilităţii ca Prinţul de Conti să devină următorul rege al Poloniei (o monarhie electivă) şi, în general, caută pentru a limita puterea Rusiei în Europa de Est, putere care a fost percepută ca o ameninţare către aliaţii tradiţionali din Franţa, Suedia, Polonia, Turcia, şi, de asemenea, ordinea internaţională. Louis al XV-lea l-a sprijinit relativ pe Conţi, dar a insistat că schema să fie ţinuta separat de ministerul de externe şi Consiliu. Diplomaţii au fost numiţi, să aştepte raportul nu numai la minister, dar şi de la Conti şi Louis. Trimişii au primit instrucţiuni secrete pentru a facilita Secretul.

Aşa numitul Secret a continuat să joace un rol semnificativ în anii 1770 şi a condus la dificultăţi, atât pentru diplomaţi cât şi pentru miniştri. Secretul a fost abandonat doar atunci când Louis al XVI-lea a venit la tron în 1774 şi în cele din urmă a devenit cauză a mijloacelor de critici şi opoziţie faţă de diplomaţia oficială a guvernului în instanţa de judecată, minister şi serviciu diplomatic. Într-adevăr, această critică a introdus într-o mai critică generală, nu doar a politicii externe franceze, dar de asemenea, a presupus legături secrete între instanţa de judecată şi puterile străine, o critică mult îndreptata împotriva lui Louis al XVI-lea în timpul Revoluţiei Franceze.

Legături private existau şi în alte servicii diplomatice, chiar dacă acestea nu aveau faima de „Secret du Roi”. La sfârşitul anilor 1720, a avut loc o

corespondenţa dintre ministru prusac General Grumbkow cu emisari prusaci, 71 doi miniştri de conducere austrieci, Philip, contele Sinzendorf, Cancelarul şi Prince Eugene, ministru de război, care a menţinut o corespondenţa privată cu trimişii austrieci. Sinzendorf avut legături strânse cu Mark, Baron de Fonseca, unul din plenipotenţiari austrieci la Paris, în timp ce Eugene a avut legături similare cu, contele Seckendorf (Berlin), contele Filip Kinsky (Londra), şi Contele Wratistaw (Moscova), precum şi cu soli străini, cum ar fi Diemar, Hesse – Cassel trimis de la Londra şi chiar şi miniştri.

Nu a existat o situaţie comparabilă cu cea din Austria din 1720 sau cu „Secret du Roi". De exemplu, Catherine II, a Rusiei (r. 1762 – 1796) nu a căutat idei în diplomaţii ei, ci ea a avut propriile idei inovatoare, inclusiv neutralitate armată anti-britanica de state europene în 1780, dar nimic comparabil cu „Secret de Roi". Trimişii străini în St Petersburg au fost supuşi de farmecului ofensator, dar altfel ocolit în mare măsură.

Secretul diplomatic a fost încurajat de operaţiunile de informaţii. Un aspect cheie în aplicarea ştiinţei în diplomaţie a fost dezvoltarea codului de rupere în aşa-numitele Camere negre. Deşi utilizarea criptografiei a fost de lungă durată, introducerea acestor Camere Negre a fost practic în secolul al optsprezecelea un fenomen, fiind introduse, de exemplu, în Provinciile Unite în 1707 în mare parte ca răspuns la evenimentele din războiul cu spanioli.

Ambele roluri secrete şi greşelile au rezultat din natură politică externă. Lipsa de agenţii distincte şi apolitice pentru anii 1690 – 1775 a fost conduită a politicii externe, iar relaţia strânsă în cele mai multe state a fost între politica externă şi politica internă. Teoreticieni, cum ar fi Callières cu privire la necesitatea de diplomaţi pentru armonizarea intereselor diferite, diplomaţii au trebuit să se confrunte cu alegeri dificile, alegeri care sunt încă

relevante astăzi. Instrucţiunile diplomatice au fost de multe ori ambigue şi învechite, puteau fi prezentate ca pe-un angajament a intereselor locale, văzute ca un răspuns la oportunităţi.

Între timp, au existat schimbări importante în viaţa diplomatică şi în sistemul diplomatic. Poziţia franceză drept diplomatic european şi că limba a devenit mai pronunţată. În Europa de Est, germană şi latină a continuat să se dezvolte semnificativ, în timp ce, în Constantinopol, italiana a rămas importantă până în 1830.

Deşi, în conformitate cu George I (r. 1714 – 1727), franceză a fost utilizată pe scară largă de către serviciul britanic de externe, ulterior, acesta angajat în engleză. Cu toate acestea, în Europa franceză a devenit prima limbă în diplomaţie. Această necesitate a afectat alegerea de diplomaţi. O lipsă de cunoaştere a limbii franceze în rândul de rang înalt spaniolii au încurajat utilizarea limbii italiene.

Paginile 110 – 119-Gheorghiu Carmen Camelia, RIPE

Austria sub Charles al VI-lea (r. 1711 – 40) a utilizat Germania şi Italia, chiar şi o parte din francezi au fost angajaţi în corespondenţa lui secretă. Din cauza lui George Woodward nu s-au putut înţelege perfect mesajele în germană, prin care i se ordona să părăsească Viena, când relaţiile cu Marea Britanie erau întrerupte în anul 1727 i s-a spus să părasească Franţa. Sub Maria Teresa (r. 1740 – 80), franceza a devenit mult mai utilizată de către diplomaţii austrieci, mai ales odată cu ascensiunea lui Frederick al II-lea. De asemenea în 1740 Franţa în mare parte a înlocuit diplomaţia germană cu diplomaţia prusacă, chiar dacă era folosită şi diplomaţia germană. În Rusia s-a continuat folosirea diplomaţiei ruseşti şi cea germană de către diplomaţii din provinciile Baltice, în această zonă a

crescut influenţa franceză, aceştia au fost angajaţi pentru a încheia majoritatea tratatelor şi notelor diplomatice.

În acelaşi timp a fost declanşat un sentiment distinct de sfere asigurând că germana rămâne limba majorităţii angajaţilor care se ocupă cu afacerile germane, de exemplu la Viena, Copenhaga şi Hanovra. În parte, această problemă reflectă în deoseb rolul instituţiilor Sfântului Imperiu Roman, într-un sistem a suveranităţii partajate şi extinderea potrivit căreia diplomaţia are un aspect legal, aşa cum pretinde a fi avansat în curţile Imperiului. În anul 1755 Franţa a fost nevoită să trimită un emisar la Münich, care să cunoască limba germană, deoarece el era mai în măsură să explice politica celor care au fost influenţaţi.

Proeminenţa franceză se reflectă în caracterele internaţionale ale diplomaţiei şi în relaţiile dintre monarhi şi aristocraţi. Dezvoltarea determină acceptarea unor convenţii diplomatice, precum imunitatea, în special imunitate de jurisdicţie civilă şi jurisdicţia de stat gazdă, acest lucru a determinat creşterea unui sens de distinctivitate. Imunitatea civilă a procedurilor a fost importantă, dând extinderea potrivit căreia întârzierea instalării diplomaţilor este sancţionată financiar, de aici înainte încrederea diplomaţilor în propriile resurse financiare, asigură că mulţi au avut datorii fapt ce i-a împins spre acţiuni civile, inclusiv la închisoare, în folosul creditorilor. Lăsând la o parte imunitatea diplomatică, a crescut abilitatea pentru a depăşi barierele confesionale şi de precedenţă, fapt ce a ajutat la crearea unei lumi diplomatice unite. Într-adevăr, probleme de prioritate şi rang au fost împinse mai tare în secolul al XVIII-lea decât a fost cazul cu un secol mai devreme.

În parte, acest lucru a reflectat o schimbare, o sensibilitate la mijlocul secolului din Baroc la iluminism. Această schimbare a fost observată şi în declinul spectacolului ostentativ, de exemplu dramaticele intrări a

noilor trimişi ajunşi în capitală când ambasada lor a fost amplasată. Antrenorul Muzeului din Belem, din vestul Lisabonei, conţine nişte exemple generoase a antrenorilor barocului, destinate pentru intrările diplomatice. Asemenea ceremonial abia a încetat, dar devine mai puţin ostentativ şi mai puţin proeminent în diplomaţie şi a fost privit cu o semnificaţie scăzută. Similar, trimişii au fost afectaţi deoarece monarhii care îi acreditau au fost tentaţi să adopte un stil de conduită şi de viaţă care a fost o dată utilitar şi domestic.

Au existat şi diferenţe în ton între cele mai influente lucruri privind comportamentul diplomatic la sfârşitul secolului al XVII-lea, Abraham van Wicquefort, Ambasadorul şi funcţionarii săi (1681), care au subliniat statutul diplomatic, privilegiile legale şi cele mai pragmatice lucrări ale secolului XVIII, François de Callières, Manierele negociatorului cu suveranii (1737). Articolul publicat în 27 septembrie 1757, de către ziarul londonez Centinel punea în discuţie problema care propunea crearea unei academi în care să se înveţe diplomaţia, a subliniat „Şcoala de Ambasadori, unde l-aş avea cartea domnul Wiquefort asupra funcţiilor înaltului birou, explicate cu grijă studenţilor”, dar ediţiile lui Callières în engleză, germană, italiană şi rusă apar în 1716, 1717, 1726 şi respectiv 1772.

Cartea lui Callier a fost descrisă în termeni de a furniza „discursurile diplomaţilor cu atenţie sporită interselor politice, în jurul cărora percepţiile şi practicile ar putea dobândii coerenţă completă”, reieşind diplomaţia precum „un principiu şi o instituţie a ordinii” şi privind puterile politice şi comportamentul civilizaţiilor în unison. Pe scurt precum majoritatea scriitorilor de diplomaţie, incluzând spaţiul comun diplomatic în cărţi, care ar putea servi precum manuale, cărţii îi lipsea originalitatea, lucru important deoarece reafirma opiniile şi explica practicile în

termeni actuali. Hegemonia culturală a Franţei a fost apropiată de Calliers, deoarece acesta era francez şi scria în limba franceză. Callières a fost diplomat între anii 1670 şi 1700, presa pentru cariera de diplomat, decât să ridice în rang amatori, un argument legat de stabilirea Academiei de Politică în 1712 şi potrivit propriilor cereri pentru această slujba. Similar, nevoia diplomaţilor francezi de a avea informaţii despre constituţia germană, precum şi aptitudini sociale, care au fost influenţate de ministrul Brunswick-Wolfenbuttel, baronul Johann Christoph Schleinitz.

Lumea diplomatică a fost îndeaproape legată, dar de asemenea, la un alt nivel de diplomaţii individuali, adesea într-o relaţie dificilă, dezvoltarea specializării în departamentele naţionale pentru conducerea afacerilor cu străinătatea. În multe state, aceste departamente au devenit distincte, mai mari şi sofisticate, considerabil cu o mai mare grijă pentru a asigura că acolo există un personal permanent, specializat, translatori, hărţi şi arhive. Franţa a condus calea şi a impus modelul pentru alte ţări. Drumul era clar, în Spania, unde nepotul lui Louis al XVI-lea, Philip, Ducele de Anjou, a venit la tron sub numele de Phillip al V-lea în 1700, cu un „Birou Universal" sau un cabinet de consiliu, dominat de ambasadorul francez, creat în anul următor. În 1714 la sfârşitul războiului pentru succesiunea Spaniei, Philip a creat Secretariatul de State, în timp ce secretariatul Statelor pentru afaceri străine s-a stabilit în Savoza, Piemont în 1717, datorat în special Franţei. Acesta din urmă devenind un birou străin impresionant şi eficient.

În Rusia anului 1719, ca parte a modernizării guvernământului lui Petru cel Mare, vechiul Departament de ambasade a fost înlocuit cu Colegiul Afacerilor Străine, care a devenit un minister semnificativ. În Prusia, reorganizarea guvernământului central a fost stabilit de

asemenea de către Departamentul Afacerilor Externe în anul 1728, în 1733 a devenit cunoscut sub numele de *Kabinettsministerium.* În Portugalia, un birou separat de biroul afacerilor străine a fost creat doar în 1736, deşi a fost considerat desirabil mai devreme. În Austria, datele relevante sunt 1742 şi 1753, ca rezultat al transformării Cancelariei Statului a fost stabilizată.

Precum un aspect semnificativ al creaţiei noului minister, i-au fost acordate clădiri distincte, care ajutau la furnizarea unui sens de coerenţă. Acest sens a fost adevărat, nu doar a celor care lucrau în aceste ministere, dar şi trimişilor răspunzători pentru ele şi diplomaţilor străini care aveau de-a face cu ele. Un specialist diplomatic în cultură poseda mai multe cunoştinţe pentru a dezvolta structura guvernamentală.

Conduita instituţională a afacerilor străine a fost separată. În 1698 autoritatea Secretariatului Francez al Statului pentru marină peste diplomaţi a fost definită şi limitată. În Marea Britanie, biroul Secretariatului Străin a fost fondat în 1782, înlocuind sistemul anterior format din două, câteodată competitive şi anume Secretariatul de State şi Secretariatul de state pentru Departamentele din Nord şi Sud, care erau responsabile nu doar pentru afacerile străine cât şi pentru o serie de probleme interne, inclusiv ordinea publică.

În acelaşi timp ar fi derutant să pui accentul pe instituţionalizare măsurilor, pentru a se ajunge la subaprecierea politicii primare. În Franţa între anii 1716 – 1718 Marshal D'Huxelles, conducătorul Consiliului pentru Afaceri Străine, s-a opus Regentului, Ducele de Orléans şi confidentului său, Guillaume Dubois, care a servit atât ca trimis cât şi ca Ministru de externe.

Miniştrii au trebuit să ia în considerare numirile individuale ca parte a unui sistem, odată sistem de patronaj, care a inclus politici şi guvernământ domestic şi

un serviciu străin în care ar trebui să existe unele noţiuni de training, dezvoltarea şi promovarea carierei, în plus cheia problemei de stabilire şi atragerea de reprezentare şi reciprocitate. În mod egal, diplomaţii s-au văzut ca fiind aleşi fără un sistem diplomatic. Cei care au dorit să urmeze o carieră au fost conştienţi că vor avea răspunderi şi manevre în acest context. Astfel, îngrijorarea cu privire la rang nu a fost pur şi simplu o chestiune de remuneraţie, a devenit mai strâns legată de rang şi postare, în acelaşi timp de statutul social politic şi de preferinţele instituţionale. Ultimul a fost legat de dezvoltarea carierelor pe o structură fără un serviciu diplomatic conştient de sine, o structură care să reflecte multiplicarea în numere şi grade.

A existat şi o preocupare pentru câştigarea mesajelor şi sarcinilor care ar putea da randament reputaţiei. Această preocupare a existat în special oamenilor de afaceri, care caută promovare în serviciul diplomatic sau prin serviciu ca diplomat, decât prin emisari de titlu, care vedeau reprezentarea ca şi o cheie pentru a-şi consolida sarcina, ei priveau prezenţa şi manierele ca un mod crucial al cerinţelor acestei reprezentări.

„Trimişii de titlu” în mod obişnuit aveau cunoştinţe în cariera de diplomat şi se concentrau pe serviciile suveranului, pe problemele acestuia, pe recompense, rang şi prestigiu. Multe din probleme privind judecata diplomaţiei derivă din obiceiul de a pune ambele tabere împreună pentru a produce o judecată globală. Deşi în multe cazuri diferenţele erau uşor aparente, nu existau divide regide între grupuri. Cu toate acestea, prezenţa acestor două grupuri contrastante trezeşte îndoiala oricărei judecăţi globale, care nu face referire la această problemă, o problemă care rămâne pertinentă şi astăzi.

În multitudinea de momente când se discută despre diplomaţie, trebuie luată în calcul şi evoluţia ei şi trebuie

să fim îngrijoraţi de teleologie. Astfel alături de un important grad de specializare ar fi dernutant să exagerăm scopul sau extindera schimbărilor administrative în perioada 1690 până în 1775. Mulţi politicieni lipsiţi de specializarea instituţională şi de noţiunile serviciului birocratic, când instituţionalizarea se extinde, personalul era în general puţin (şi tindea să romană aşa până la sfârşitul secolului XIX), aceştia fiind doar antrenaţi să îşi facă doar slujba, o practică care sublinia caracterul conservator al diplomaţiei. Biroul Serviciului Străin Britanic, fondat în 1782 a avut un personal mic, decât omogogii francezi.

În plus influenţa unor asemenea instituţii a fost limitată de intervenţia directă şi continuă a monarhului şi a altor miniştrii. Comentariul întocmit la instrucţia din 1725 pentru un trimis saxon în Spania, care fără o apreciere a stării interne a curţii, nu a putut să înţeleagă politica străină, a fost la fel de adevărat de-a lungul perioadei şi a conduc spre plângeri. Agustus al II-lea a ordonat unui alt trimis de-a lui, Friedrich, Count Watzdrof (Londra, 17301732), să aibă grijă sa potrivească tonul şi privirile guvernului căruia a fost acreditat şi să nu aibă trucuri cu oponenţii.

Mai general, trimişii aristocraţi au fost folosiţi pentru a obţine propria lor cale, amândouă pentru că ei sunt aristocraţi îi pentru că mulţi au doar o experienţă diplomatică limitată şi nu au fost obişnuiţi cu sistemul. Personalul reprezentativ al suveranului, bine conectat cu trimişii, s-a simţit capabil să-i atribuie ordine, fapt care a displăcut anumitor combinaţii politice şi astfel şi-au justificat urmărirea propriilor opinii.

Mulţi diplomaţi au avut interese reduse pentru a avansa idealuri comerciale, situaţie ce reflecta politica socială a diplomaţilor, de asemenea şi gradul cu care aceste cerinţe necesită o privire nedorită de detalii. Au

existat şi probleme instituţionale. Trimişii francezi la Constantinopol, precum Villeneuve în 1730, a criticat Camera Marsille a comerţului asupra rolului proeminent în organizararea tratatului cu Turcia. Critica de comercianţi poate fi relaţionată şi cu disputa dintre trimişii din acelaşi stat, în special cu identificarea lor cu guvernele la care au fost acreditate. Consulii erau apţi pentru a fi mai apropiaţi de comercianţi, atât în sens propriu cât şi figurat, atunci trimişii trebuiau să susţină interesele lor, nu în ultimul rând pentru numirea lor şi să plătească de multe ori prin favoruri mercantile. Contele de Montaigu, emisarul din Veneţia, au fost rechemaţi în 1746 din mai multe motive, care includeau relaţii slabe cu consulii şi pentru trimiterea de raporturi inexacte. Emisarii cu toate acestea puteau să se întoarcă să ceară sfatul consulului şi consulul era în mod particular responsabil pentru conservarea drepturilor şi privilegiilor comerciale.

Trimişii care deţin un fundal consular, precum Paul Rzcaut, care a servit ca Ministru Rezident Britanic în Hamburg şi în oraşele Hanseatic din 1689 până în 1700, s-a concentrat în mod particular pe situaţia comercială. Corespondenţa lui cu William Blathwayt, secretarul de război şi Comisionar de comerţ, a prevăzut detalii economice, politice şi materiale diplomatice, inclusiv avertizări despre amenajările privaţiilor din porturile Hanseatic. Acesta din urmă servesc ca un memento că activitatea diplomatică în perioada 1688 – 1763 a fost afectată foarte mult de conflict.

În avertizarea privind teleologia, exista nevoia de a califica fiecare sugestie care, după Westphalia, diplomaţia a fost un aspect al sistemului secular internaţional. Căutând rechemarea lui din Viena în 1704, emisarul englez, George Stepnez, a reportat o problemele care decurg din faptul că au fost instruiţi să suporte protestanţii maghiari:

Am primit ordine repetate să solicit serios în favoarea Malecontents în Ungaria, fapt ce l-am făcut cu toată ardoarea, astfel am pierdut buna opinie a ministerului, deşi abia mi-am îndeplinit datoria, care trebuia să fie prima mea consideraţie. Oricum am urmărit o schimbare în Curtea Imperială, spre mine acel cont şi pentru acele motive a opiniei mele, ar putea să nu fie puţin pentru serviciul ministerului, decât pentru propria mea satisfacţie, ca altcineva să fie găsit pentru această slujbă.

Asemenea suport a fost un aspect al unui angajament mult mai general în numele de co-religii, ceea ce leagă diplomaţia de imperial, atitudine domestică şi politică. Echivalentul Catolic include suport pentru Jacobini, în timp ce problema confesională continuă să roace un rol în alianţele politice, în 1757 când Franţa se baza să câştige protestanţii printre prinţii germani. Oricum din nou consideraţiile realiste asupra puterii politice a jucat un rol important în sprijinul arătat şi acordat. În plus cu accentul lor pe legitimitate, conducătorii aveau confruntări ideologice, precum şi dificultăţi când era vorba de a suporta opoziţia în alte state, să lase în pace insurecţii şi această situaţie putea conduce spre o reticenţă pentru a oferii sprijin.

De asemenea ar fi nepotrivit să ne gândim la o revoluţie administrativă în diplomaţie sau la supraveghere în acea perioadă. Natura procesului diplomatic nu era conform asumpţiilor birocratice determinate de termenii serviciului diplomatic în perioada târzie Victoriană. În plus în 1775 semnificativa dezvoltare care a avut loc în termenii specializării a funcţiei, crearea unui sistem de promovare în funcţie de merit şi vechime, profesionalizarea birocratica (ca opusul la învăţare pe slujbă) şi o infrastructură a clădirilor, personalului şi recorduri bine definite, au fost departe de la universal la întreaga Europa.

Importantul rol a curţii în diplomaţie, în calitate de

site-uri de activitate, de surse de rapoarte şi politică, au complicat situaţia. Pe de-o parte aces rol a ajutat în asigurarea valorii aristocratice a emisarilor care puteau juca un rol major în rolul curţii. Totuşi relaţia dintre curtea politică şi procesul guvernamental putea fi dificil, precum a demonstrat amplu *Secretul Regelui.* În plus aceste dificultăţi subliniază extinderea problemelor practice (precum comunicarea), singur nu a fost responsabil pentru eşecul sistemului diplomatic, practicile şi mecanismene pentru realizarea potenţialului.

Diplomaţia nu a cerut implementarea de politic în localităţile europene, a evitat multe dezavantaje al guvernului în acea perioadă, dar existau serioase militări. Cu toate acestea acceptarea limitărilor şi procese incipite implicate în recrutare, plată şi o extindere, control ministerial, au fost de-a lungul vremii mai multe instituţii, care în secolul XVI-XVII, mulţi trimişi care dobândeau experienţă considerabilă în timpul unui serviciu lung, în urma căruia devineau profesionişti, în timp ce majoritatea diplomaţiilor operau efectiv.

Au fost, de asemenea, realizări mai specifice. Rusia a fost integrată cu succes în sistemul diplomatic european, amândouă cu emisari în St. Petersburg şi emisari ruşi în toată Europa. Un alt aspect de succes a fost posibilitatea de a negocia amplu, combinaţiile diplomatice, precum Alianţa cu Viena, sistem creat în 1725 – 1726, în care s-a alăturat Spania, Austria, Prusia şi Rusia, alianţa rivală a sistemului Hanoverei, în care iniţial făceau parte Anglia, Franţa şi Prusia, ulterior (în 1726 – 1727) pierzând ultimul, dar câştigând Ţările de Jos, Danemarca şi Suedia, coaliţia anti-prusacă a Franţei, Austriei, Rusiei şi Suediei, întemeiată în 1756 – 1757 şi Liga anti-britanică a Neutralităţii Armate, stabilit de Ecaterina cea Mare în 1780.

În plus majoritatea diplomaţilor europeni prezentau

regular şi comprehensiv rapoarte. Dacă tindeau să se concentreze pe curte şi facţiuni ministeriale, această practică a fost un răspuns înţeles de sursa de putere şi politică. Cu toate aceste un eşec de a dedica multă atenţie dezvoltării sociale şi politice a apărut din cauza lipsei de resurse pentru a face acest lucru. Informaţiile nu au fost accesibile uşor şi s-a crezut în general de a fi de o uşoară semnificaţie.

În parte pentru că eficienţei majoritatea diplomaţilor europeni, a existat puţină presiune pentru noi metode, fie din interiorul său, chiar mai mult, din afara sistemului diplomatic, deşi mecanismul pentru exprimarea unor asemenea critici era restricţionat. Sistemul a fost adecvat scopului, în termeni de combinaţie de răspunsuri regulare şi negocieri ad hoc, competenţă pentru un scop a fost cheia pentru realizare. Alături de deficienţe şi eşecuri, a existat o competenţă constantă.

Statele europene s-au îndepărtat de o dependenţă monarhică, cel puţin guvernul, nu şi de politică. Instituţiile administrative au dezvoltat! măsură de autonomie şi în unele state, în special, deşi foarte diferit, Anglia şi Rusia, au existat câştiguri considerabile, capabile şi sofisticate. Şi totuşi dacă lumea modernă trebuie înţeleasă într-o lumină funcţională, în termeni (cel puţin o parte) a uni mare guvern capabil să conducă o politică plănuită într-o manieră predictibilă şi capabilă să integreze un feed-back uşor în procesul de luare a deciziilor şi punerea în practică a politicii, modernitatea a fost tot absentă. Această definiţie nu este convingătoare în anii 2000, decât ar fi fost cu trei decenii mai devreme, pentru că acum există o certitudine mai mică asupra valorilor de centralizare şi control statal. În cazul în care, cu toate acestea, asemenea re-evaluare să conducă către diplomaţie este neclar, aşa cum se pare că există alternative viabile insuficiente pentru un asemenea sistem de control pentru legătura

dintre organizaţiile internaţionale şi politica străină. Discuţiile curente despre transnaţionalism, precum suportul de mai devreme pentru diplomaţii „oamenii”, confuzia care poate rezulta din asemenea practicii şi confuzia său” zgomotul” în sistemul internaţional este cauza cheie a disputei dacă nu conflictul.

Complexitatea modernităţii prin modernizare, în orice cont al culturii diplomatice şi practice, acest lucru este aparent şi această complexitate subvine teleologiei bazată pe asemenea criterii. În plus acesteo chei al punctului conceptual, exista şi un pericol al sub jucării elementelor a situaţiei în secolul XVIII, greu conformat noţiunilor modernităţii al operaţiilor şi eficacităţii birocraţiei. Rolul facţionalismului a fost crucial aici şi face referire la anul 1736, când Thomas Robinson, emisar în Viena şi o figură centrală în diplomaţia britanică, care trebuia să devină Secretar de Stat în 1754, a scris Andrew Stone, unul din Sub Secretari. Cu privire la scrisoarea superiorului, a scris” aparţinând amândoi Ducelui din Newcastel”.

Capitolul IV (1775 – 1815)

„Am văzut, dintr-odată, că ulceraţiile într-o minte îngustă al unui încăpăţânat, nu lasă nimic de aşteptat pe subiectul aşteptării mele”.

— Un ambasador este primit, Thomas Jefferson.

În autobigrafia scrisă după 35 de ani, Thomas Jefferson, a descris o primire nemilostivă de către George al III-lea al Angliei, la nivelul său în 17 martie 1786. În practică, nu există o evidenţă contemporană a acestei întâlniri şi este posibil ca descrierea lui Jefferson să fie prea dramatică, dacă nu total înşelătoare. Legat de acest răspuns este faptul că Jefferson a blamat din greşeală eşecurile sale din negocierea unui tratat de comerţ cu George, care a exagerat rolul scrisorii în diplomaţia comercială.

O impresie foarte diferită, aceea a unui înşelaptă şi onestă curtoazie, a fost făcută când George l-a primit pe John Adams, în 1 iunie 1785, primul ministru american la Curtea Sfântului James. Adam îl înregistrase pe George spunând:

„Nu am făcut nimic în ultimul context (războiul american pentru independenţă 1775 – 1783), dar am considerat că este indispensabil, am obligaţia să o fac, datoria pe care o am de la oamenii mei... Am fost ultimul care am acordat consimţământul pentru separare, dar separarea era deja efectuată şi devenise inevitabilă, am spus mereu şi susţin şi acum că o să fiu primul pentru a stabili relaţii de prietenie cu Statele Unite ca o putere independentă... lasă circumstanţele limbii, religiei şi a sângelui să-şi urmeze cursul natural pentru a avea un efect deplin".

George pe care Adam îl nota, era" foarte afectat şi mi-a răspuns cu multă emoţie, decât am vorbit eu cu el", s-a dovedit a fi informat şi relaxat. Cu un aer de familiaritate, zâmbind sau râzând, el l-a tachinat cu abilitate pe Adam spunând" unii oameni consideră că tu eşti cel mai ataşat dintre toţi oamenii din ţara ta de manierele franceze". Adam era pe picior greşit, stătea pe demnitate". Surprins" şi „ruşinat", el a răspuns că el nu are" niciun ataşament decât către propria sa ţară", George" la fel de iute ca fulgerul", curtenitor învins spune" un om onest nu va avea niciodată alt angajament".

CAPITOLUL IV (1775–1815)

Paginile 119 – 129-Suciu Alexandra, MSSC.

În autobiografia sa, scrisă cu 35 de ani mai târziu, Thomas Jefferson a pictat o imagine a primirii dizgraţioase pe care George al III-lea al Marii Britanii i-a făcut-o la 17 martie 1786. În practică, nu există informaţii din acea

perioadă cu privire la întâlnirea respectivă şi este foarte probabil ca descrierea lui Jefferson să fii fost exagerată, dacă nu în totalitate inventată. Legat de această reacţie a fost şi faptul că Jefferson a dat vina în mod eronat pe George pentru eşecul său de a negocia un tratat privind comerţul, care a exagerat rolul său ulterior în diplomaţia comercială.

O altă impresie, foarte diferită, aceea a unei curtoazii înţelepte şi cinstite, i-a lăsat-o George lui John Adams, când l-a primit pe acesta la 1 iunie 1785 ca fiind primul ministru american la Court of St James. Adams l-a înregistrat pe George spunând:

Nu am făcut nimic în ultima dispută (Războiul de Independenţă a Americii, 1775 – 1783), dar ce mi-am spus mie că este indispensabil şi obligatoriu să fac, pentru datoria pe care am avut-o faţă de oamenii mei… am fost ultimul de acord cu separarea; dar separarea a fost făcută, şi după ce a devenit inevitabil, am spus mereu, aşa cum spun acum, că aş fi primul care ar saluta prietenia Statelor Uniteca ca şi putere independentă… lăsând circumstanţele de limbă, religie şi sânge să aibă efectul lor natural şi complet.

Potrivit lui Adams, George a fost „mult afectat şi mi-a răspuns cu mai mult tremur în voce decât de obicei”, s-a dovedit a fi informat şi relaxat. Cu „un aer de familiaritate şi zâmbind sau mai degrabă râzând”, el a tachinat abilitatea lui Adams spunând „există o opinie în rândul unor oameni de care sunteţi cel mai ataşat dintre toţi conaţionalii dumneavoastră cu privire la manierele Franţei”. Demnitatea lui Adams era prinsă pe picior greşit. Surprins şi jenat, el a răspuns că el „a fost ataşat doar de propria ţară”; iar George, „atât de repede precum un fulger”, cu o politeţe falsă, a zis că „un om cinstit

întotdeauna va proceda astfel”.

Revoluţiile ar putea fi urmate de relaţii bune între adversari, dar, la momentul respectiv, ei au perturbat diplomaţia, aşa cum se întâmplă în continuare. Personalul serviciului diplomatic francez, cel mai prestigios din Europa, urma să fie pe deplin conştient de acest adevăr. În timpul Revoluţiei franceze, care a început în 1789, ordinul rece/deprimant „naţiunea franceză se bazează pe zelul şi fidelitatea agenţilor săi străini” în parte a reflectat dificultatea de potrivire a punctelor de vedere ale diplomaţilor cu privire la politica volatilă a Parisului. Însuşi ministrul de externe a fost pus sub controlul Comitetului Diplomatic creat de Adunarea Naţională în iulie 1790. Mai mult, dificultăţile dintre diplomaţii francezi erau exacerbate de acuzaţiile de obstrucţie, neascultare şi trădare.

La nivel individual, realitatea era de multe ori dureroasă. Charles Flüry, secretar al legaţiei de la München, a trecut de partea emigranţilor după ce tatăl său a fost ucis în asaltul de la Tuileries din Paris de către revoluţionari în august 1792. Apoi s-a reîntors la Paris, unde, în 1793, a fost numit secretar al legaţiei de la Dresda. Neputând, ca urmare a războiului, să ocupe acel post, el a ajuns în 1793 – 1796 secretar de legaţie în Republica Valais, un stat clientelaral Franţei, care a devenit între timp Elveţia. Cu toate că a fost denunţaţ ca fiind neloial în 1796, Flüry a fost numit consul general în Ţara Românească, Moldova şi Basarabia.

Impactul revoluţiilor americană şi franceză în diplomaţia europeană din acea perioadă a fost accentuat de gradul în care o mare parte a acestei diplomaţii a apărut de la ei şi, în special din 1792, de la opoziţia faţă de Revoluţia franceză. Mai mult, în ceea ce priveşte teologia istoriei diplomatice, revoluţiile, şi mai ales Revoluţia franceză, care a început în 1789, au reprezentat un pas

important în vederea modernizării.

Aceste revoluţii au fost într-adevăr importante şi vor fi discutate, dar discuţiile necesită competenţă în prealabil, în special prin atragerea atenţiei asupra caracteristicilor lumii diplomatice din perioada în care erau departe de a fi radicale şi, invers, prin observarea altor aspecte ale schimbărilor din perioada următoare. Un element cheie al primei specificaţii a fost lentoarea continuă a comunicaţiilor, care a condus la definirea parametrilor de control din metropole faţă de iniţiativa diplomaţilor, o problemă care a devenit mult mai importantă odată cu independenţa americanilor şi, în special, în timpul Războiului anglo-american din 1812.

Pentru a merge mai departe pe un traseu bine stabilit, de la Constantinopol la Paris, Marie, conte de Choiseul-Gouffier, reprezentantul francez, i-a scris lui Montmorin, ministrul de externe francez, la 25 aprilie 1787 şi din nou în următoarea zi. Prima depeşă a fost primită în 26 mai, iar a doua, trimisă pe mare, pe 3 iulie. Cele din 11, 15, 16 şi 25 ianuarie, 10 şi 23 februarie, 10, 17 şi 24 martie, 10, 25 mai şi 9 iunie 1787 au ajuns în 11 februarie, 6 aprilie, 29 martie, 26 februarie, 11 martie, 25 martie, 8 aprilie, 31 mai, 24 aprilie, 9 iunie, 23 iunie şi 7 iulie. Choiseul-Gouffier a fost rechemat în iunie 1792, dar el a refuzat să se întoarcă la Paris şi îngrozit de rapoartele privind încarcerarea lui Louis al XVI-lea şi masacrele din septembrie din Paris, el a demisionat şi şi-a transferat responsabilităţile guvernului turc.

Ca o indicaţie cu privire la situaţia generală, depeşele din 18 şi 25 iunie şi 24 iulie 1787 trimise de la St Petersburg au fost primite la Paris pe 12 şi 19 iulie şi 17 august. Situaţia nu s-a modificat în timpul acestei perioade. Creşterea schimburilor comerciale a reprezentat mai multe traversări, care au dus la creşterea gradului de predictibilitate, dar constrângerile provocate de climă şi

vreme sunt în continuare apăsătoare. În 1794, după ce a navigat din 29 noiembrie şi a avut o călătorie favorabilă la gura de vărsare a Elbei, Morton Eden a reuşit să ajungă la Viena în noapte de 13 decembrie.

Din 1792 Europa şi zona Atlanticului s-au confruntat cu stări conflictuale care au determinat distrugeri ale comunicaţiilor, inclusiv întreruperea transportului naval al pachetelor. O serie de evoluţii care ar putea să ofere posibilităţi, în special zborul cu balonul din 1780 şi reţelele de semafor din 1790, nu au fost exploatate pentru a ajuta diplomaţia şi în condiţiile în care s-au aflat mai apoi nici nu au contribuit în niciun fel.

Cu toate acestea, o importantă etapă în ceea ce priveşte inovaţia a apărut începând cu momentul în care natura conflictului dintre cele mai mari imperii ale Europei din anii 1778 – 1783 şi 1793 – 1815 a generat încercări de a aduce puterile non-occidentale în sistemul diplomatic european. Într-adevăr, alianţa dintre francezi şi americani, negociată în 1778, în parte a reprezentat o încercare a francezilor de a lovi în britanici. Un efort mult mai susţinut a fost făcut de Franţa pentru a câştiga alianţa cu conducătorii asiatici. Aceste alianţe au fost concepute să lovească direct în Imperiul britanic, în special în India, dar, de asemenea, pentru a dezvolta interesele franceze care ar putea servi ca bază pentru crearea unui imperiu al influenţei, comerţului şi puterii. Un astfel de imperiu ar oferi, de asemenea, avantaje cheie în conflictele cu Marea Britanie.

Partenerul cheie a fost Sultanatul Mysore din sudul Indiei, în condiţiile în care conducătorii săi, Halder Ali şi mai apoi fiul său Tipu’ (1782 – 1799), au fost energicii conducători al căror expansionism s-a ciocnit cu interesele britanice. Halder Ali, un mercenar care a reuşit să devină un conducător teritorial, a rezumat schimbările ce aveau loc în India, schimbări ce au afectat natura diplomaţiei.

Declinul puterii împăraţilor Mughal a fost rapid urmat de un colaps al autorităţii lor. Guvernatorii provinciilor au câştigat controlul efectiv, la fel ca în Hyderabad, şi acţiunile autonome ale conducătorilor provinciilor indiene au condus la o situaţie asemănătoare cu cea din Sfântul Imperiu Roman post Westfalia. În India, la fel ca şi în Germania, o problemă centrală a fost cea a negocierilor dintre astfel de conducători şi puterile străine.

Între timp, pentru Franţa, la fel ca şi pentru alte puteri europene, a fost un lung şir de tensiuni între legăturile dezvoltate de către agenţii locali, în special cele ale companiilor din India de Est, şi iniţiativele venite din partea guvernului. Primele au avut tendinţa de a se concentra pe interesele locale, legate de comerţ şi securitate, iar ultimele pe idei cu acoperire mai mare, la nivelul întregului imperiu, cu scopul de a realiza iniţiative conform unei mari puteri. Războaiele din perioada 1775 – 1815 au încurajat îndreptarea atenţiei înspre al doilea tip de iniţiative şi, prin urmare, interesul guvernului mult mai susţinut.

Situaţia a stat în acest fel nu numai în anii de război. Într-adevăr, în perioada dintre Războiul de Independenţă a Americii şi izbucnirea Revoluţiei franceze, 1783 – 1792, Franţa a făcut o încercare majoră în scopul de a-şi consolida poziţia spre Est. În 1785, Franţa a semnat un acord cu beii care aveau cea mai mare influenţă în Egipt, deschizându-şi ruta spre India pe Marea Roşie şi îngrijorându-i pe britanici. Anul precedent, Choiseul-Gouffier, trimisul la Constantinopol, a fost instruit să îmbunătăţească relaţiile Franţei cu Persia, atât din motive comerciale, cât şi pentru a facilita comerţul cu India, în timp ce în capitala Persiei, Isfahan, a fost trimis ambasador în 1784 Contele de Rerrierres-Sauveboeuf. Au fost făcute de asemenea încercări cu scopul de a dezvolta relaţiile cu Said I al Omanului. În India, Franţa a căutat să-şi unească

forţele cu conducători nativi, cum ar fi Nizam Ali din Hyderabad, acesta reprezentând un mijloc cheie în stabilirea şi susţinerea unor relaţii diplomatice bune, în timp ce în 1787 Franţa a obţinut cererea de baze în Cochin China, unde azi se află Vietnamul.

În mod similar, guvernul britanic a avut un rol direct în diplomaţia asiatică prin trimiterea unei misiuni în China. Primul trimis, Hon. Charles Cathcart MP, a murit pe drum în 1788, dar s-a decis să se trimită un înlocuitor. William Grenville, Home Secretary, a scris în 1789 cu privire la faptul că reprezentarea guvernamentală este mai importantă decât East India Company:

mare parte din speranţele care se creează cu privire la succesul misiunii se bazează pe un grad mai mare de atenţie pe care guvernul chinez o va arăta unei persoane care merge acolo autorizat de rege, decât în cazul în care persoana merge doar ca reprezentantă a unei companii.

Această politică a fost considerată ca fiind deosebit de necesară, deoarece East India Company se opunea oricăror iniţiative ce puteau afecta monopolul propriei fabrici la Canton. George, Lordul Macartney, care înainte servise la St Petersburg, l-a înlocuit pe Cathcart. Călătoria sa a arătat problemele ridicate de distanţă. Macartney s-a îmbarcat la Spithead pe 21 septembrie 1792, deşi el nu a navigat până la data de 26 din cauza vânturilor potrivnice. A ajuns la Macao la 20 iunie 1793. Macartney nu a reuşit să obţină avantajele comerciale dorite. Britanicii au încercat să obţină porturi suplimentare unde ei ar putea să facă comerţ în China pentru a stopa creşterea tarifelor, ceea ce pentru ei era un sistem de fraudă pentru a creşte volumul exporturilor şi pentru a primi permisiune pentru ca un trimis britanic să stea permanent la Beijing, ultima fiind o inversare a ceea ce înseamnă diplomaţia chineză.

În afară de o lungă tradiţie de dispreţ faţă de popoarele non-chineze care erau văzute ca fiind la

marginea unei lumi în centrul căreia se afla China, aceasta, la fel ca Marea Britanie, a fost o putere de mare succes în secolul al XVIII-lea şi a considerat că motivele sunt insuficiente pentru a face concesii sau gesturi care sugerau egalitatea. Nu a existat nicio paralelă la sosirea la Londra în 1793 a lui Yusuf Agah Efendi, primul trimis rezident turc, care a început o reprezentare ce a durat până la începutul anilor 1810. Chinezii, în schimb, au primit tribut de la majoritatea vecinilor lor, cu excepţia Rusiei. Ei aşteptau ca trimişii să fie cuminţi şi în 1795 misiunea olandeză a îngenuncheat de multe ori în timp ce încerca să obţină un regim comercial mai favorabil. Sir George Staunton, secretar la ambasada condusă de Macartney, a raportat din China:

Împăratul Chinei primeşte tribut de la prinţii din apropierea Mării Caspice. Am văzut mai mult de 80 de prinţi tătari care vin să plătească sau, mai degrabă, să aducă adorări pentru cea de-a 83 aniversare a împăratului.

În acelaşi timp, departe de a fi rigid, controlarea Mnchu de către imperiul chinez a reflectat o abilitate din partea împăratului de a răspunde la identităţi diferite. Răspunsul a determinat nu numai o gestionare atentă a politicii şi imaginii, dar şi un proces asemănător diplomaţiei în cadrul imperiului, ca şi în excursiile din sudul Chinei ale împăratului Ch’ien-lung.

Trimiterea unei misiuni diplomatice britanice în China s-ar putea să nu pară diferită de de încercările europene medievale de recrutare a sprijinului venit din partea conducătorilor aflaţi la distanţă, dar a luat naştere într-un context foarte diferit. De la sfârşitul secolului al XVIII-lea, comerţul european a devenit cu adevărat global. În 1791 britanicii au cumpărat ceai în valoare de 17.250.000 lire sterline la Canton şi de la 1793 India a contribuit cu 500.000 lire sterline pe an la bugetul statului britanic. Ca şi rezultat, a existat o standardizare a reţelei

de autoritate şi a procesului diplomatic în India. După Pitt's India Act din 1784, Guvernatorul general a devenit în mod legal responsabil pentru relaţiile dintre East India Company şi prinţii indieni. Guvernatorul general, la rândul său, a raportat la Comitetul Secret al Companiei, care a scris depeşe cu privire la război şi pace şi la relaţiile cu alte puteri la cererea Consiliului de Control.

Din 1784 în India toate aspectele legate de relaţiile cu prinţii au fost canalizate către Calcutta, iar rezidenţii trimişi la marile puteri, în special Peshwa al Pune-i, Nizam al Hyderabadului şi Sindia au primit instrucţiuni de la Guvernatorul general. În contrast, afacerile de rutină cu puteri mici, în special cele dintre Madras şi Arcot şi Tanjore, dar şi între Bombay şi căpeteniile din Malabar au fost gestionate de guvernatori sub supravegherea Guvernatorului general. În astfel de relaţii Madras şi Bombay au primit şi au negociat cu vakilii şi rezidenţii instruiţi.

Iniţiativele pe care Marea Britanie şi Franţa le dezvoltau în afara Europei au avut loc în perioada de după anii de război dintre cele două puteri. Legăturile militare cu conducătorii indieni erau folosite ca un mijloc de a obţine influenţă diplomatică şi avantaje. Mai mult, Şahul Fath Ali al Persiei (1797 – 1834) a fost văzut de Marea Britanie şi Franţa ca un jucător cheie împotriva Indiei sau poate a Turciei şi Rusiei. În 1807 un trimis din Persia a ajuns la Napoleon, în timp ce o misiune militară franceză însărcinată cu reorganizarea armatei persane a fost trimisă. Franţa şi Persia au semnat Tratatul de la Finkenstein în 1807.

Acestea şi alte măsuri i-au încurajat pe britanici să răspundă la rândul lor prefigurând un proces ce urma să fie văzut frecvent pe parcursul secolului al XIX-lea. Interacţiunea dintre presiunea creată de frică şi oportunitate au ajutat la crearea unui angajament cu

lumea non-occidentală, în special pentru a interzice adversarilor accesul la resurse. În 1798 guvernatorul Bombay-ului l-a delegat pe Mirza Mehdi Ali Khan, un exilat persan, să fie rezidentul Companiei în Bushire. La fel ca depeşele trimişilor europeni la instanţele îndepărtate în epoca medievală şi începutul celei moderne, această misiune a fost concepută pentru a găsi susţinere în vederea presării unui adversar pe la spate, în acest caz cu scopul de a câştiga susţinerea perşilor împotriva afghanilor al căror expansionism a reprezentat o lungă perioadă de probleme în nordul Indiei.

Ca un memento al problemelor de duplicitate din interiorul sistemelor care erau departe de cele birocratice, Guvernatorul general, Richard, marchizul Wellesley, a trimis în 1799 un ofiţer al Companiei, căpitanul John Malcolm, la Teheran pentru a negocia o alianţă. La rândul său, în 1804 Samuel Manesty, rezidentul britanic la Basra, a cerut promovarea pentru a deveni trimis în Persia argumentând că ar fi în beneficul intereselor britanice în Orientul Apropiat. În mod egal, cererile lui Manesty au indicat rolul războaielor, carierismului şi geloziei în reprezentare şi posibilele tensiuni care decurg din controlul de la distanţă. La faţa locului şi departe de autoritate Manesty s-a oferit voluntar să meargă la Teheran atunci când trimisul lui Wellesley, Jonathan Lovett, după ce a ajuns în Bushire a renunţaţ la postul său din cauza sănătăţii precare. Manesty şi-a creat un anturaj considerabil, dar temându-se de represaliile venite din partea lui Wellesley pentru că a făcut lucruri fără permisiunea lui şi cu idei despre forma pe care relaţiile anglo persane ar trebui să o aibă, el a crezut că acreditările regale l-ar proteja de mânia guvernatorului general. În timp ce lui Lovett i-a fost încredinţat să ofere o scrisoare de condoleanţe pentru moartea unui diplomat persan la Bombay, Manesty a propus să rezolve diferendele

ruso persane, o conduită neautorizată care a fost condamnată de Wellesley.

În 1808 Malcolm, trimis din nou în Persia de noul guvernator general, a eşuat în misiunea sa. În contrast, Sir Harford Jones, care a fost trimis de Ministerul de Externe, a fost capabil să negocieze un tratat preliminar de prietenie în 1809; el a fost asistent şi agent pentru East India Company în Basra (1783 – 1794) şi rezident în Baghdad (1798 – 1806). Cu toate acestea, existau tensiuni între Calcutta şi Londra cu privire la controlul relaţiilor. Înfuriat de Harford Jones, guvernatorul general l-a trimis pe arogantul Malcolm din nou în 1810 doar pentru a fi contracarat de trimiterea unui ambasador, Sir Gore Ouseley, care vorbea persană. Succesul lui Jones a condus Persia spre a trimite la Londra pe Mirza Abul Hassan în încercarea de a stabili relaţii. Au existat griji cu privire la faptul că Hassan a fost echivalentul unui însărcinat cu afaceri sau a fost, de fapt, un trimis.

Acest lucru a reprezentat un aspect al problemei ajungerii la o înţelegere comună cu privire la sensul şi conţinutul reprezentării şi acordurilor. Suprapunându-se şi depăşind acest proces a existat o încercare de a proiecta valorile diplomaţiei occidentale. Problemele legate de rang au trebuit negociate din nou în afara Europei. În unele privinţe, situaţia era similară: rangul diplomatic a fost adesea văzut ca dependent şi decurgând din rangul social. Cu toate acestea, a fost dificil a eluda problema prin trimiterea emisarilor de rang înalt, aceşti diplomaţi fiind foarte reticenţi în a părăsi Europa. Această situaţie a creat probleme. În 1804 cleiul (conducătorul) Algeriei a considerat rangul redus al noului consul britanic la Alger o insultă şi a refuzat să-l primească.

La rândul său, cariera lui Mirza Abul Hassan a indicat răspândirea în lume a legăturilor diplomatice. El a plecat de la Londra la St Petersburg cu scopul nereuşit de

a obţine condiţii mai favorabile decât cele prevăzute în ultimul tratat şi a revenit la Londra pentru o a doua misiune în 1819, iar în 1824 a devenit ministrul de externe al Persiei servind până în 1834 şi din nou între 1840 şi 1846. Sistemul diplomatic persan s-a îmbunătăţit lent, cu legaţii ruseşti, turceşti şi franţuzeşti fondate în 1828, 1849 şi 1855.

Discuţii despre astfel de iniţiative pot trece cu vederea problemele cu care se confruntă diplomaţia din afara lumii europene. Distanţa a fost un factor cheie. Aşadar contactul frecvent în secolul al XVII-lea a contribuit la definirea relaţiilor atât cu Turcia, cât şi cu statele berbere din Africa de Nord, iar aceştia din urmă au fost fericiţi să accepte acordurile bilaterale care prevedeau consacrarea practicii europene.

Cu toate acestea, distanţa mai mare ar putea duce la întârzieri serioase. Tratatul de la Versailles din 1787, prin care Franţa a obţinut o cerere pentru baze în Cochin China şi posibilitatea valoroasă de a creşte schimburile comerciale cu China prin intermediul lor, a fost negociat cu fiul lui Nguyen Anh, unul dintre pretendenţii pentru Cochin China, a cărui cauză a fost susţinută de Pigneau de Behaine, episcop de Adran şi vicar apostolic în Cochin China. Distanţa, cu toate acestea, a acţionat ca un factor de descurajare. În 1785 Pigneau de Behaine a apelat pentru ajutor la guvernatorul din Pondicherry, conducătorul bazei franceze din India, dar în momentul în care tratatul a fost semnat Franţa a fost umilită de Marea Britanie în Criza olandeză din 1787 şi speranţele mişcărilor îndrăzneţe au trebuit suprimate. În loc de forţe regale, Nguyen Anh a primit doar un număr mic de francezi angajaţi datorită comercianţilor francezi. În mod similar, în 1787 Tipu' Sultan de Mysore a trimis o ambasadă în Franţa cu scopul căutării de asistenţă militară, dar nu a ajuns la portul francez din Toulon până

în iunie 1788 şi s-a dovedit a fi imposibil să se ajungă la un acord.

În cazul în care distanţa reprezenta o problemă pentru relaţiile cu puterile europene, China nu era în stare să domine Vietnamul din apropierea ei şi, într-adevăr, o invazie chineză în forţă căutând să-l răstoarne pe noul împărat al Vietnamului, Nguyen Hue (1788 – 1792), a fost învinsă de către vietnamezi în 1789. Întregul episod a adus în lumină măsura în care noţiunile tradiţionale ale prestigiului imperial chinez au jucat un rol în decizia cu privire la modul în care ar trebui continuată politica pentru a răspunde la evoluţie. Privite în mod diferit, chinezii au căutat să folosească forţa pentru a menţine relaţii de lungă durată cu împărăţiile Hanoi, care au fost strămutate de Nguyen Hue şi au eşuat.

Distanţa şi preocupările competitive au reprezentat, de asemenea, probleme în încercările Franţei de a dezvolta relaţii cu Persia. Pierre-Amedee Jaubert, care a fost trimis în Persia în primăvara anului 1805 cu scopul de a oferi ajutor militar, nu a ajuns la Teheran până în anul următor. El a părăsit Teheranul în 14 iulie 1806, dar nu a ajuns la Paris până în 21 iunie 1807. Aceeaşi dificultate a afectat şi speranţele lui Louis al XIV-lea de a face o alianţă cu Siam (Thailanda) şi, de asemenea, planurile franceze din secolul al XVIII-lea de cooperare cu conducătorii indieni.

Supoziţiile culturale şi practicile politice diferite au reprezentat, de asemenea, o problemă descoperită de britanici atunci când au trimis misiunea Macartney în China. Aceşti factori au accentuat dificultăţile create de tensiunile din interiorul unei alianţe sau potenţiale alianţe. Astfel, în 1807 Persia şi Franţa s-au confruntat cu o ciocnire a obiectivelor: perşii doreau ajutor în scoaterea ruşilor din Georgia, pe care o cuceriseră recent, în timp ce Napoleon îşi dorea să o vadă pe Georgia eliminând influenţa britanică şi spera că Georgia ar putea reprezenta

o bază a Franţei împotriva Indiei britanice. O altă complicaţie a fost creată de răspunsul rival al puterilor europene prietenoase de altă dată. De exemplu, Catherine a II-a a Rusiei, cu care Franţa a căutat să aibă relaţii mai bune, a fost înfuriată de misiunea franceză în Persia din 1784.

Crearea de noi sisteme diplomatice de către noile state radicale ca rezultat al revoluţiilor americană şi franceză este subiectul care domină atenţia în această perioadă. Revoluţia americană (1775 – 1783) a fost prima revoluţie care a solicitat independenţa (spre deosebire de rebeliune) faţă de o putere colonială europeană, care a contribuit la realizarea unui pas radical. Această revoluţie a reprezentat nu atât de mult o respingere a lumii europene, ci mai degrabă un nou tip de stat european, cu adevărat primul stat din noua lume occidentală.

Determinarea americanilor de a avea relaţii cu statele europene a creat astfel probleme. Această determinare a fost legată nu doar de o luptă pentru legitimitate a noului regim cu Declaraţia de Independenţă (1776) afirmând dreptul la suveranitate, ci şi de o dorinţă practică de a dobândi resurse. În special Franţa şi Spania au fost sursele principale care au furnizat arme şi fonduri pentru revoluţionari.

Importanţa legitimităţii în ceea ce a fost o luptă independentă a ajutat la asigurarea faptului că recunoaşterea diplomatică a noului stat, la rândul său, a devenit o problemă fundamentală în relaţiile dintre Marea Britanie şi alte state europene. Guvernul britanic a încercat să blocheze recunoaşterea şi a tratat recepţia diplomaţilor americani ca pe un act ostil, prefigurând răspunsul Uniunii în Războiul Civil American (1861 – 1865). Într-adevăr, semnarea tratatelor între Ludovic al XVI-lea al Franţei şi americani în 1778 a fost considerată în mod corect ca un semn al ostilităţilor iminente cu Marea

Britanie.

Neavând un echivalent în rândul aristocraţiilor ancestrale ale Europei, americanii au urmărit un model diplomatic diferit de cel al Marii Britanii. Într-adevăr, îndepărtarea de acesta din urmă a reprezentat o parte a respingerii regimului britanic ancestral. Modelul internaţional văzut ca fiind cel mai pertinent în America a fost cel al Provinciilor Unite (Olanda); şi, de fapt, republicanismul ca un etos diplomatic a fost bine consacrat în Europa odată cu înţelegerea dintre olandezi şi veneţieni.

În practică, cu toate acestea, baza pentru diplomaţia americană a reprezentat-o sistemul prin care fiecare colonie a menţinut agenţi în Londra. Acest sistem a oferit experienţa necesară şi s-a produs o suprapunere în reprezentarea dintre perioada colonială şi perioada republicană timpurie, la fel ca şi în cazul lui Benjamin Franklin. El s-a dovedit a fi un om de succes în cariera lui de trimis american la Paris, deşi Franklin a fost ajutat de popularitatea pe care o avea acolo datorită cauzei sale şi a ideii de NewWorld pe care a reprezentat-o şi a cultivat-o cu grijă.

Deoarece poziţia americană a fost reglementată, volumul despre corespondenţa lui Franklin a crescut: în martie-iunie 1779, primele luni ale mandatului său în calitate de unic reprezentant american la Paris, el a scris în medie 50 de scrisori pe lună. Ca un memento al perioadei în care diplomaţia a atras oameni talentaţi şi a fost o sursă-cheie a activităţii intelectuale şi culturale, Franklin a acţionat, de asemenea, ca un om al iluminismului oferind Academiei de Ştiinţe o lucrare despre aurora boreală şi implicându-se în încercarea lui Jean-Paul Marat de a contesta viziunile convenţionale cu privire la natura ştiinţei, păstrând legătura cu lumea intelectuală şi ştiinţifică britanică, instituind o tipografie şi

scriind un eseu, The Morals of Chess, care include expresia „noi învăţăm din şah obiceiul de a nu fi descurajat de prezentele apariţii rele în treburile noastre, obiceiul de a nu spera într-o schimbare favorabilă şi acela al perseverenţei în căutarea resurselor”, o descriere potrivită a ambasadei sale.

Volumul anterior al corespondenţei sale publicate, din noiembrie 1778 până în februarie 1779, a indicat disputele continue dintre agenţii americani din Europa şi Franţa în special, dar şi timpul dedicat acestor dispute privind transportul, problemele diplomatice conexe şi certurile legale. O problemă specială a fost modul în care navele franceze capturate de englezi şi recapturate de americani ar trebui tratate. În 1779 Franklin, un diplomat tot mai ocupat, a continuat să proiecteze o faţadă pentru paşapoarte.

Relaţiile americanilor cu guvernul francez au fost de multe ori dificile, asistenţa fiind de multe ori nefolositoare, în timp ce îngrijorarea cu privire la scopul Franţei asupra intereselor sale naţionale era justificată, în special în ceea ce priveşte obiectivele teritoriale franceze în Indiile de Vest. Alături de tensiunile obişnuite ale oricărei alianţe, mai ales a uneia dintre două puteri cu obiective atât de diferite, au existat, de asemenea, problemele legate de introducerea unui nou stat revoluţionar în lumea vechiului regim diplomatic şi de acţionarea ca agent militar şi financiar pentru America.

Sistemul diplomatic britanic rival s-a dovedit a fi slab în răspunsul său la Revoluţia americană. În parte, această situaţie a fost o chestiune a limitărilor în poziţia internaţională a Marii Britanii şi deficienţele politicii sale externe, dar au existat, de asemenea, slăbiciuni în cadrul diplomaţiei sale, care au fost observate în eşecul de a înţelege ritmul accelerat de izolare a Marii Britanii. La mijlocul secolului, Sir Charles Hanbury Williams a sugerat

ca trimişii a cărui mandat s-a terminat să nu plece până la sosirea înlocuitorilor lor, dar un astfel de sistem nu a fost adoptat şi Hugh Elliot s-a plâns unui coleg diplomat în 1776:

Germanii, ruşii şi francezii stabilesc de obicei secretari de legaţie la posturile cele mai importante, a căror datorie este de a oferi noului ministru orice informaţie pe care o solicită, iar această reşedinţă constantă şi experienţă în afaceri le permite să facă atât de multe lucruri care nu pot fi cuprinse nici în cele mai voluminoase colecţii.

Este, de asemenea, comun pentru străini să locuiască o perioadă de timp în locul unde au fost trimişi să îndeplinească un anumit post fără să fie numiţi în funcţie.

În Anglia stabilirea iniţială a miniştrilor de externe nu pare să se fi bazat atât de mult pe precauţie cum s-a întâmplat pe continent. Un ministru englez ajunge de obicei la postul său doar cu asistenţa pe care i-o poate oferi secretarul privat al predecesorului său, care este de a copia lucrări etc. Informaţia de acasă poate fi formulată cu cea mai mare claritate. Zece zile de conversaţie cu predecesorul său i-ar oferi foarte multe informaţii şi cunoştinţe.

Un alt exemplu de limitări este identificat în 1789, când James Bland Burges a primit felicitări din partea lui Edward Mason şi propunerea de a ocupa împreună funcţia de subsecretar în Ministerul de Externe, precum şi oferta unui element cheie construit în 1750:

Am o piesă de mobilier de secretariat din lemn de mahong care mi-a fost de mare folos atunci când am fost în birou…

După ce independenţa a fost câştigată în 1783, diplomaţii americani au considerat cauza lor mai puţin la modă în Europa, iar caracterul reprezentării şi negocierii mai oneroase. Deşi ei au avut tendinţa auto-conştientă de a

nu face atâta spectacol, ca parte a unei ideologii de conduită diplomatică îndreptată împotriva luxului şi de a se mândri ca fiind reprezentanţii unor oameni democratici şi a unei republici, unii diplomaţi americani s-au adaptat bine la vechiul regim.

Paginile 141 – 150-Chiş Timotei Paul, MSSC.

Cu toate acestea, o asemenea continuitate nu însemna ca revenirea Franţei la un sistem monarhic sub Napoleon I ar fi reprezentat o reîntoarcere la sistemul diplomatic al vechiului regim. În schimb, un element important care s-a perpetuat a fost focalizarea pe naţiune. Aceasta focalizare a fost adevărata, deopotrivă, din partea francezilor, fie ei revoluţionari sau napoleonieni, şi din partea oponenţilor acestora. Mai mult, nationalismul era înţeles sub aspectul unei forţe pozitive pentru identitate şi coeziune, o diplomaţie care trebuia să conduca într-o anumită direcţie, şi, în plus, oferindu-l o forţa particulara şi un răspuns xenofobic negativ. Cea de-a doua opinie a fost direcţionată deopotrivă împotriva altor naţiuni şi încorporarii forţelor internaţionale, acestea fiind Franţa Napoleonica şi Spania, din 1808.

Parţial ca rezultat al unui asemenea nationalism şi xenofobiei, procesul diplomaţiei a luat parte într-un context mult mai volatil, unul care într-adevăr arata înspre situaţia din deceniile apropiate. Spre exemplu, în 1797, reşedinta trimisului francez la Roma a fost ocupată de poliţia papală în timpul unei revolte. Insurgenţii au folosit reşedinta ca loc de refugiu. În dezordinea provocata, Generalul Leonard Duphot, trimis să îl asiste pe trimisul francez, a fost omorât. Cu toate acestea, dat fiind faptul ca francezii au căutat să provoace o mişcare revoluţionara, conduita a fost mai puţin exemplara, în timp ce criza era exploatata de Napoleon în vederea ocupării Romei în 1798 şi a proclamării republicii romane. În 1798, steagul tricolor

al ambasadei franceze din Viena, expus într-un mod proeminent la una dintre sărbătorile naţionale ale Austriei de un trimis provocator a condus în cele din urmă la declanşarea unei demonstraţii. Părăsind Viena, trimisul a solicitat despăgubiri. Acest uz de simboluri diplomatice şi incidente ca ocazii pentru depunerea de plângeri şi de întreprindere a unor acţiuni au anticipat conduita modernă a regimurilor totalitare de stânga şi de dreapta. Privite dintr-o alta perspectiva, aceste episoade au reprezentat a repoziţionare, dinspre monarhia dinastica şi înspre un nou concept de stat, bazată pe preocuparea pentru statut, împământenita de mult şi dezvăluita în controversele asupra priorităţilor (p 153). Ca o păstrare în memorie ca cronologiile schimbării au fost (şi încă sunt) complexe, alături de nationalismul anilor 1790 şi 1800, a apărut, pe la 1800, o creştere proeminenta a dinastiei tradiţionale. Prestigiul dinastic a jucat un rol major în crearea regatelor şi principatelor lui Napoleon pentru familia sa. Fiul nelegitim al lui Napoleon, Eugene de Beauharnais, a devenit viceregе pentru noul rege al Italiei, nimeni altul decât însuşi Napoleon. Ducele l-a investit pe Louis, unul dintre fraţii lui Napoleon, rege în 1806, cu scopul de a evita anexarea la Franţa, chiar dacă acest gest nu a prevenit anexarea ulterioară. Un alt frate, Joseph, a devenit rege al celor Două Sicilii în acelaşi an. În 1808, după ce Louis a refuzat coroana spaniola, Napoleon i-a dăruit-o lui Joseph, şi a fost înlocuit, în Sicilia, de Joachim Murat, cumnatul lui Napoleon, iar un alt frate al lui, Jérôme, a devenit rege în Westfalia, un nou stat creat de Napoleon care reflecta dominaţia asupra Germaniei.

Aceşti noi conducători erau departe de a servi cauzele naţiunilor lor (în ciuda faptului că Louis a căutat să realizeze acest lucru), ei erau cu toţii subordonaţi lui Napoleon, care nu doar că le-a oferit forţa ce îi menţinea în poziţiile lor, dar era de asemenea senior al lor, având

poziţia de împărat – un statut pe care şi l-a autoatribuit în 1804 – Aceasta fiind situaţia, era potrivit conform statului sau ca diplomaţia sa pe planul căsătoriei să culmineze în 1810, când Napoleon a încheiat o căsătorie în dinastia Habsburgilor, la acel moment familia imperiala data fiind căderea Sfântului Imperiu Roman din 1806. Sotia lui, Arhiducesa Marie Louise, a fost „prada de război „în urma înfrângerii Austriei de către Napoleon în 1809. Ea avea rolul de a întări relaţiile Austriei cu Franţa, şi de a asigura un moştenitor. În cazul în care s-ar fi născut un moştenitor, acesta – Napoleon II, Regele Romei – nu ar fi devenit conducător. Ascensiunea familiei napoleoniene a ajutat la dezvoltarea unei diplomaţii care era în acelaşi timp dinastica şi imperiala. Cea de-a doua forma era caracterizata de relaţii injuste, precum cele întâlnite între Napoleon şi statele clientelare, sau cele percepute ca state clientelare. Napoleon a căutat cu siguranţa sa direcţioneze şi să îşi impună conduita diplomatica în mod personal. A călătorit distante considerabile, în special în Europa Centrala şi de Est între 1805 – 1807, 1808 – 1809 şi 1812 – 1813, şi în Spania în 1808. Cu toate acestea, pe măsura ce guvernul şi diplomaţia aveau un intens caracter personal, o guvernare a propriului sau imperiu mai mult decât a Franţei, procesul de construire a politicii a fost legat de călătoriile lui, în loc să fie obturat de acestea. Totuşi Napoleon a falimentat lamentabil în privinţa diplomaţiei. Asemenea Franţei de sub conducerea lui Ludovic XIV, problema alianţelor europene a fost evitata deoarece niciun conducător nu a căutat în mod efectiv aliaţi. În schimb, erau interesati de statele clientelare: puteri ce puteau fi manipulate, dacă nu controlate. Când lui Napoleon, asemenea lui Ludovic, i-a fost dăruita provocarea susţinerii unei alianţe în cadrul căreia trebuiau să se realizeze compromisuri, el a eşuat, în mod repetat. Respectul lui Alexandru I al Rusiei pentru el l-a încurajat în

încercarea de a construi pactul de la Tilsit din 1807, dar eşecul lui Napoleon de a arăta reciprocitate a condus la năruirea acestor speranţe. Napoleon era cel mai împlinit practicand o diplomaţie a forţei. Caracterul său, vederile şi ambiţiile sale nu cedau compromisului adaptării, decât dacă implicau schimbări de scurta durata. Voinţa de a domia a lui Napoleon a fost deopotrivă personala şi o continuare a voinţei Revoluţiei, şi un refuz vehement privind conţinutul limitelor în forma convenţiilor diplomatice. Tratatati ca spioni, trimişii străini erau pusi în situaţii stanjenitoare, ameninţaţi şi închişi. Sir George Rumbold, ministrul de afaceri britanic la oraşele Hanse, a fost prins de trupele franceze în 1804, chiar dacă se afla în Hamburgul independent. Deşi Napoleon e probabil să nu fi fost implicat, Benjamin Bathurst, trimisul britanic în Austria, a dispărut, fiind probabil omorât în drumul spre casă. De obicei, Napoleon se aştepta ca trimişii săi să fie trataţi bine. Voinţa şi atitudinea lui s-au asigurat ca tratatele de pace au fost impuse şi ca, odată ce erau încheiate, francezii aveau să beneficieze pe viitor, în timp ce statele învinse simţeau doar resemnare şi dorinţa puternica într-o răsturnare de situaţie. Era imperativ ca Napoleon să ducă mai departe tendinţa deja întâlnita în Franţa în 1790, să angajeze soldaţi în roluri diplomatice, ca conducători ai misiunilor diplomatice. Aceasta tendinţa a contribuit la o militarizare din ce în ce mai puternică a liniei urmărite de politica franceza. De aceea, Contele Antoine-François Andreossy a fost trimis în Austria sa împuternicească o diplomaţie de terorizare, de intimidare după ce Prusia a fost în Franţa la Jena în 1806, în timp ce generalul Savary, trimisul la Petersburg în 1807 după pacea de la Tilsit, a fost arogant şi dificil. Anul următor, Savary a fost trimis la Madrid pentru a pregăti acapararea puterii de către francezi. Generalul J.-A. – B. Law de Lauriston i-a succedat lui Caulaincourt (care nu era

general) la Sankt Petersburg în 1811, şi a eşuat în încercarea de a menţine apropierea atenta şi diligenta a antecesorului sau cu Rusia; deşi Napoleon era responsabilul pentru eşecul antantei franco-ruse din 1807 construită în urma negocierilor de la Tilsit. Folosirea generalilor nu era ceva nou, şi a fost frecventa sub conducerea Bourbonilor, însă a devenit mult mai accentuata sub Napoleon. Era, totodată, un aspect important al eşecului să fie înţeles faptul ca un serviciu diplomatic eficient trebuie să producă rapoarte şi idei care pot deveni provocatoare.

Ideile darwiniene privind operarea sistemelor internaţionale sugerează faptul ca progresele unei puteri sunt balansate de încercarea celorlalte de a concura pentru supravieţuire şi reuşita. Totuşi, ca şi în exemplul războiului napoleonian, este neclar cât de departe a operat efectiv acest proces. În opoziţie cu alternativă procesului în care statele vechiului regim au urmat esenţialmente practicile deja existente cu mai multă eficienta. Cea din urma interpretare ar pune mai puţin accentul pe rezultatele transformatoare ale revoluţiei franceze sau ale lui Napoleon, şi aceasta concluzie pare pertinenta dacă componenta, instituţiile şi caracterul diplomaţiei oponenţilor Franţei sunt luate în considerare. Principalele schimbări de care era nevoie erau cele referitoare la război, nu la diplomaţie. Durata războiului început în 1792, şi în special schimbările majore în alianţe pe măsura ce coaliţiile au fost create şi au slăbit, au condus la un tempo notabil în diplomaţie. Războiul, prezenta lui, schimbările şi consecinţele produse, au reglat ritmul evoluţiilor diplomatice din alte state. O mare parte a diplomaţiei devine o problemă de păstrare a coaliţiilor rivale împreună. Marile puteri au continuat şi, cu excepţia Franţei şi Spaniei, sub conducerea aceloraşi dinastii; însă s-a produs o schimbare considerabila la nivelul puterilor

de rang secund. State precum Polonia, Veneţia şi Olanda au dispărut, în timp ce altele, precum Spania şi Neapole, au cunoscut o schimbare de dinastie ca urmare a cuceririi.

Astfel, mulţi dintre jucători şi multe dintre piese fuseseră înlăturate de pe tabla, şi aceasta înlăturare a constituit o schimbare majora în lumea diplomatica. Însă ea nu a fost în întregime o consecinţa directa a acţiunilor Franţei. Polonia a fost împărţita, sfâşiata în 1795 între Austria, Prusia şi Rusia, finalizându-se astfel procesul început în 1772; Austria a jucat un rol major în schimbările teritoriale din Germania şi nordul Italiei, la fel cum pentru Germania au jucat un rol important Bavaria, Saxonia şi Württemberg. Fără îndoială, Franţa a avut un rol instrumental în majoritatea din aceste schimbări. În acelaşi timp, posibilitatea schimbării a fost luată în considerare. În mod evident, îndemnurile la ridicări naţionale în numele libertăţii care, deşi cinice, au caracterizat anii 1790, au devenit mai puţin obişnuite. Napoleon a îndemnat nationalitatea ungara sa se ridice pentru independenta de Austria în 1809, a vorbit despre un spirit national italian în Regatul Italiei, şi a căutat să profite de nationalismul polonez şi antirusismul resimţit în Marele Ducat al Varşoviei; însă, în general, a încercat să evite populismul internaţional. Sistemul napoleonian a fost distrus în luptele din 1812 – 1815, şi moştenirea a fost clarificată în conferinţele d epace ţinute la Viena în 1814 – 1815. În anumite aspecte aceasta conferinţa, în care negocierile au fost conduse de francezi, a dus cu un pas mai departe diplomaţia, acest lucru însemnând ca a Şasea Coaliţie împotriva lui Napoleon a fost construită şi şi-a pus în ordine problemele. Într-adevăr, diplomaţii s-au obişnuit un 1813 – 1814 cu urmarea stăpânilor lor, pe măsura ce aceştia din urma se alăturau armatelor în campaniile încheiate cu succes contra lui Napoleon. Conferinţa de la Viena a fost programata sa succeadă Păcii de la Paris din

30 mai 1814, în care au fost stabilite granitele Franţei: Conferinţa de la Viena a fost proiectata pentru a rezolva în mod detaliat problema resurselor Germaniei, Italiei, Elveţiei şi Ţarilor de Jos. Au existat paralele între Viena şi congreselor de pace ale Vechiului Regim, dintre care s-au remarcat cele de la Nijmegen (1678 – 1679) şi Utrecht (1713), dar vizavi de ideea de lărgire a Europei ca aceasta să includa şi Rusia, Viena a fost mult mai cuprinzătoare atât în compoziţie, cât şi în intenţii, decât predecesorii ei. De asemenea, a dus un pas mai departe tratatele de la Paris (1763) şi de la Versailles (1783), în includerea dispunerea coloniilor transoceanice de către puterile globale, Marea Britanie având mari beneficii.

De asemenea, diplomaţia la Viena nu era restrânsa la cartografia granitelor în curs de schimbare. În schimb, a existat un efort determinat în sensul restricţiei răspândirii ideilor şi practicilor radicale. Acest efort a avut în vedere interesul postbelic de menţinere a unei ordini ideologice conservatoare, nu în ultimul rând prin impunerea acestor scopuri pentru naţiunile care nu s-au conformat. Aceste teme îşi găsesc paralela în diplomaţia Războiului Rece. Este semnificativ faptul ca Congresul a avut timp să codifice aranhamente diplomatice, privind o reglare vizavi de precedenta agenţilor diplomatici în martie 1815. Acest pas a fost o măsura-cheie, afirmând revenirea la diplomaţia franceză prerevoluţionara şi la preferarea convenţiilor cu privire la care s-a ajuns la o înţelegere. Într-adevăr, Congresul a simbolizat aceasta revenire, întoarcere la sistemul de tipul secolului XVIII în forma şi conţinut. Primul a inclus rotaţia sociala a partidelor organizata pe baza societăţii aristocratice, precum şi interacţiunea dintre negocierile formale şi informale, interacţiune ce nu era respectata nici de francezii revoluţionari, nici de Napoleon. În parte, aceasta s-a datorat faptului că nu aveau timp suficient pentru

diplomaţia compromisului care se baza pe concesiile mutuale încurajate de aceasta interacţiune. În acelaşi timp, au existat însă şi schimbări. Locaţia Congresului în Viena, un oraş important, precum şi prezenta suveranilor şi miniştrilor aflaţi la conducere, a privit mai puţin la congresele din 1648 – 1748 decât înainte spre o forma diferita a întâlnirilor, precum cea de la Berlin (1878) şi Paris (1919), în care diplomaţia se afla direct în mâna conducătorilor, sau ale primilor miniştri sau miniştrilor de externe, decât diplomaţilor. Mai mult, tensiunile de la Viena, în special cele dintre Prusia-Rusia şi Austria-Anglia-Franta privind soarta regatelor Saxoniei, care au rămas loiale lui Napoleon aproape pana la sfârşit, au condus la frica reluării ostilităţilor, şi a indicat faptul ca sistemul diplomatic convenţional nu era cu necesitate mai bun în prevenirea disputelor decât a fost în zadarnicirea provocărilor pe care le-a eliminat după două decade de eforturi. Data fiind situaţia, întoarcerea lui Napoleon din exilul în Elba juca un rol-cheie în facilitarea negocierilor de la Viena. Pe 7 martie 1815, delegatii ştiau de evadarea sa din Elba, şi pe 11 martie despre ajungerea sa în Franţa. Întoarcerea lui Napoleon a unificat puterile, care au fost extrem de divizate în privinţa viitorului Saxoniei. Într-adevăr, Ludovic XVIII al Franţei s-a alăturat Austriei şi Marii Britanii, în cadrul Triplei Alianţe încheiata pe 3 ianuarie 1815, ca opoziţie presiunii ruso-prusace pentru anexarea Saxoniei de către Prusia. Aceasta alianţa a fost privita de Charles Maurice de Talleyrand-Perigord, reprezentantul francez, ca o metodă de creare a unei noi ordini diplomatice în cadrul căreia Franţa ar fi putut dobândi o influenţa mai mare în Europa, împreună cu alte beneficii legate de granite. Totodată, existenta o tensiune între Prusia şi William I al Olandei, în care prusacii cereau ca olandezii să predea forţareata-cheie de la Maastricht împreună cu terenurile de la estul bancurilor răului Maas,

şi refuzand să cedeze Liège, ocupat de ei, pana olandezii respectau aceste obligaţii. Oportunităţile Franţei de a deveni o aliată în politica puterilor pe plan european au fost pierdute odată cu întoarcerea lui Napoleon. În schimb, pe 13 martie puterile strânse la Viena au calificat invazia lui Napoleon ca un act ilegal şi au oferit ajutor lui Ludovic XVIII. Prezenta ţarului Alexandru I şi a lui Frederic III al Prusiei la Viena a degajat tensiunile dintre aliaţi şi deliberarile grăbite. În scrisorile adresate suveranilor aliaţi ai celei de-a Şaptea Coaliţii, Napoleon a promis să examineze tratatele existente, afirmând pacea cu restul Europei, însă retorica lui privind raportarea Franţei la celelalte puteri a fost ostila şi belicoasa. Armand de Caulaincourt, ultimul ministru străin al lui Napoleon, acum reîntors în postul său, i-a scris lui Robert, vicontele Castlereagh, contrapartida sa britanica, pe data de 4 aprilie pentru a-l informa despre întoarcerea lui Napoleon şi despre faptul ca el spera ajungerea la o pace: dar lui Caulaincourt i-a fost, de asemenea, ordonat de către Napoleon să creeze o nouă liga cu puterile de rang secund, incluzând Spania, Portugalia, Elveţia, Germania şi statele italiene, propunere care stătea drept mărturie a lipsei realismului lui Napoleon. Tot aşa era şi încrederea lui ca oamenii care au cunoscut stăpânirea lui vor respinge ideea unui război împotriva Franţei indiferent de ceea ce ar fi vrut conducătorii lor. Aceasta diplomaţie vizavi de oameni, fiind un recul al revoluţiei franceze, şi unul însoţit în practica brutala de cerinţele aspre ale puterii franceze, l-au condus pe Napoleon la ordonarea publicării apelurilor către străinii care au servit în forţele sale armate, ca aceştia să se reinroleze. Aceşti străini includeau mulţi soldaţi germani, belgieni şi olandezi. În acest fel, nevoile militare şi atitudinile la nivel internaţional s-au unit pentru Napoleon. Pe 25 martie 1815 puterile de la Viena şi-au reînnoit alianţa pentru a-l înlătura pe împăratul care şi-a

recâştigat tronul, promiţând suportul acordat Franţei împotriva lui Napoleon şi invitându-l pe Ludovic XVIII să semneze tratatul. Austria, Anglia, Prusia şi Rusia au promis fiecare să ofere forţa militară a 150.000 de oameni, Angliei fiindu-l permis să ofere, ca parte a contribuţiei ei, şi ajutor banesc care avea să fie folosit la subventionarea de forţe ale aliaţilor sau la angajarea de trupe de către conducătorii care nu aveau fondurile necesare. Aceasta împărţire a responsabilităţilor a fost o recunoaştere corespunzătoare a forţei puterilor. Statelor mai puţin puternice le-au fost încredinţate, de asemenea, anumite contribuţii, spre exemplu Brunswickului şi oraşelor hanseatice 3.000 de trupe, şi Mecklenburg-Schwerin-ului 3800 de trupe. În plus, ameninţarea din partea lui Napoleon a condus la instalarea unor diferenţe în cadrul Congresului, un eveniment-cheie în formarea contextului strategic pentru campanie.

Dacă ar fi continuat neînţelegerile, atunci opţiunile lui Napoleon ar fi fost mai bune. În loc de asta, prusacii şi ruşii se retrăseseră deja cu privire la Saxonia într-o înţelegere din 18 februarie 1815, dar Saxonia încă mai trebuia convinsa să accepte termenii prin care lui Frederick William III al Prusiei îi erau cedate aproximativ 58 de procente din Saxonia. Disensiunile asupra Saxoniei au complicat chestiunea controlului asupra contingentului saxon în forţele aliate desfăşurate împotriva lui Napoleon. Aliaţii s-au contrazis de asemenea dacă să îl reabiliteze pe Ludovic XVIII sau să caute pe alţii mai avantajoşi, ca Ducele de Orléans, care a devenit într-adevăr rege în 1830; dar toţi au căzut de acord asupra faptului că nu îl voiau pe Napoleon ca şi conducător şi niciun general francez ca Soult. *Victoria pentru britanici şi prusaci. Disensiuni asupra Saxoniei sub Ducele de Wellington şi Mareşalul Blücher la Waterloo* în 18 iunie 1815 a confirmat deciziile congresului internaţional de pace de la Viena, un

congres care a stabilit atât pecetea pe triumful Britaniei asupra Franţei şi a marcat începutul unei perioade în care imperiul britanic nu se mai confrunta cu nicio ameninţare efectiva.

Impactul înfrângerii lui Napoleon ar fi fost probabil diferit dacă ar fi fost obţinut de forţele austriece şi ruse, nu doar în termenii rolului lor ulterior în Europa de Vest. În loc de asta, întoarcerea lui Napoleon şi înfrângerea lui au asigurat Britaniei un rezultat mult mai satisfăcător. Deja prin Pacea de la Paris era recunoscut controlul britanic asupra unor câştiguri de război, mai ales din Franţa şi aliaţii ei, inclusiv Cape Colony, Seychelles, Mauritius, Trinidad Tobago, St. Lucia, Malta, Insulele Ionice, Sri Lanka, Essequibo şi Demerara (ultimele două au fost bazele Guianei Britanice). Victoria de la Waterloo a întărit cuvântul pe care Britania îl avea de spus în dezvoltarea Europei de Vest. Ca rezultat al câştigurilor sale, Britania a dominat mult mai mult decât valurile, iar acest imperiu era o întindere mult mai vasta de posesiuni decât orice alt imperiu din lume, de atunci sau dinainte de el. Imperiul acesta era de asemenea unul ce fusese testat în războaie, şi care, în caz de nevoie, era gata pentru înfruntarea oricărui conflict viitor, flota sa fiind cea mai mare din lume iar finanţele publice cele mai puternice.

Câştigurile teritoriale britanice au asigurat un sistem de baze de protecţie pentru comerţul imperiului, în timp ce respingea poziţiile altora, ca şi Cape Colony, o cucerire a olandezilor, ce putea prezenta o ameninţare în mâini ostile. Interesele navale britanice au fost de asemenea ca şi un joc de rol în aşezarea teritoriala europeană, cu porturi de construire a navelor puse în mâinile aliaţilor britanici, porturi care ar fi fost o ameninţare dacă ar fi fost în posesia francezilor: Trieste şi Veneţia cu Austria, Genoa cu Regatul Sardiniei, şi, crucial, Antwerp cu noul Regat al Olandei Unite, creat de Olanda (fostele Provincii Unite),

incluzând şi Belgia. Faptul ca statul Savoiard (Regatul Sardiniei) nu doar că a fost restaurat în 1814, dar a şi câştigat enorm prin dobândirea repubilicii Genoa, mult îndatorată Britaniei, dar diplomaţia funcţionează şi prin combinarea intereselor, iar abilităţile solilor sardini trimişi în Londra şi în alte locuri au fost importante.

Ca o amintire a temei dinastice, familia regală britanica a câştigat de asemenea mare prestigiu pe măsura ca statutul regal pentru posesiunile lor de la Hanovra, proclamate de Prinţul Regent în octombrie 1814, a fost recunoscut de Congres. De aceea, statutul familiei conducătoare hanovriene în Germania se potrivea acum cu cele ale Prusiei, Bavariei, Saxoniei şi Württemberg-ului. Mai mult, Hanovra a câştigat teritoriu, mai ales în Friesland de Est, Hildesheim şi Osnabrück, şi de asemenea şi o parte din fostul principat de Münster, în aşa fel încât în 1815 era al patrulea cel mai mare stat în Germania, după Austria, Prusia şi Bavaria.

Aceste câştiguri au reflectat nu doar ambiţia dinastica, dar şi limita până la care exista dreptul la o parte din teritoriilor germane, împărţire în care Prusia a beneficiat în mod special. Întoarcerea şi înfrângerea ulterioara a lui Napoleonau asigurat, de asemenea, faptul ca Franţa a avut parte de termeni mai răi decât cei impuşi iniţial de Congres. Al doilea Tratat de la Paris, semnat pe data de 20 noiembrie 1815, stipula o ocupare a Nordului Franţei timp de 5 ani (sfârşita în 1818), o idemnizaţie de 700 de milioane de franci şi cedarea oraşelor Beaumont, Bauillon (către Olanda), Landau (Bavariei), şi Saarlouis (Prusiei). Mai mult, cele patru puteri conform Cvadruplei Alianţe din 20 noiembrie 1815, cele patru mari puteri – Austria, Britania, Prusia şi Rusiasi-au reînnoit alianţa antifranceza pe o perioadă de 20 de ani, un pas care avea ca scop limitarea şanselor Franţei de a rupe pacea. Napoleon a eşuat, sub toate aspectele. Moştenirea pe care

a lăsat-o a fost o Franţa mai slaba, cu Rusia, puterea văzuta de politicienii francezi din secolul anterior ca o ameninţare barbara, dominanta în Europa Centrala. Într-adevăr, în septembrie 1815, într-o afisare teatrala a puterii, Alexandru I a revizuit o paradă de 150.000 de soldaţi ruşi la est de Paris, în zona de ocupaţie ruseasca, împreună cu Francis I de Austria şi de Frederic Wilhelm III al Prusiei, ambii îmbrăcaţi în uniforme rusesti. Mai devreme, pe data de 10 iulie, cei trei monarhi au intrat în Paris. În Europa, în locul lui Napoleon, s-a instaurat încercarea de a dezvolta o practica a securităţii colective prin intermediul unui sistem bazat pe conceptul de Congres şi, din septembrie 1815, Sfânta Alianţa a monarhilor creştini a ţarului Alexandru (respectiv Rusia, Austria şi Prusia), creata în scopul menţinerii noii ordini. În interiorul Franţei, noua ordine politica, supravegheata în concret de ambasadorul rus, s-a pliat bine pe ideile şi obiectivele Sfintei Alianţe, care în schimb a ajutat la consolidarea şi afirmarea succesului noii ordini internaţionale; şi prin aceasta s-a plasat în contrast cu deficientele ordinii stabilite în urma Primului Război Mondial, în special în Rusia şi Turcia. Congresul de la Viena trebuia să fie văzut ca un exemplu clasic de întruchipare a reluării diplomaţiei Vechiului Regim în noua ordine a secolului XIX, caracterizata de realpolitik. Aceasta perspectiva a subestimat, totuşi, caracterul ideologic al acestei ordini în sensul opoziţiei la revoluţii şi al schimbărilor semnificative pe plan local. Cu toate acestea, caracterizarea reacţionară poate fi calificată în urma observării limitelor în care noua ordine stabilită la Viena reprezenta un grad al consensualismului bazat pe acceptarea diverselor interese într-un context în care legea trebuia să fie baza vieţii internaţionale, iar echilibrul puterii trebuia aşezat pe încrederea reciproca provenita din respectull mutual fata de drepturile tuturor. Tema

aceasta a realpolitikului de tipul secolului XIX avea să fie reluata ulterior de Henry Kissinger, istoric al relaţiilor internaţionale din secolul XIX, care a devenit un „intelectual al defensivei”, publicand „Armele Nucleare şi Politica Externă” (1957) şi câştigând ulterior poziţia de consilior pe probleme de securitate nationala în timpul administraţiei Nixon. Asemenea majorităţii deţinătorilor acestei poziţii, Kissinger a încercat să direcţioneze problemele dinspre centru, făcând personal călătorii în cadrul cărora negocierile jucau un rol-cheie, reminiscenta a figurilor importante din 1814 – 1815, în special a lui Castlereagh şi Metternich, Secretarul pentru externe britanic şi cancelarul austriac. Kissinger, asemenea lor, a acordat un rol major diplomaţiei deoarece a acordat un rol major diplomaţiei, scoţând în evidenta interesul national mai mult decât orientarea ideologică, aceste interese fiind urmărite în construirea acordurilor geografice pe termen lung în cadrul unui sistem internaţional multipolar şi competitiv. La fel cum delegatii de la Viena au asociat ideologia, emoţiile şi caracterul ostentativ moralizator în afacerile externe cu Franţa revoluţionara, tot aşa Kissinger, un refugiat al antisemitismului promovat de Germania nazista, le-a asociat cu Germania dinspre care a fugit. Toate dintre aceste elemente favorizau o conducere bazată pe calcule care urmăreau doar interesul national, în care cele mai importante elemente erau ordinea şi securitatea. Diplomaţia, care începând cu sfârşitul secolului XVIII a fost percepta în Europa în sensul modern al reglarii relaţiilor dintre state mai mult decât, asemenea perioadei anterioare, ca ştiinţa a studierii documentelor sau diplomelor, a necesitat înţelegerea intereselor celorlalte puteri, precum şi necesitatea de reconciliere a diferendelor. Maccartney a accentuat valoarea diplomaţiei în jurnalul sau din ambasada de la Beijing: nimic nu e mai probabil să contribuie în mod esenţial la promovarea

intereselor decât a avea un ministru regal, sau un ministru al unei companii împreună cu o comisie regala, având reşedinta la Canton, neinteresat de niciun fel de schimb şi recunoscut în mod incontestabil pentru aceasta. Nu mic este avantajul arătat de către ambasada în urma faptului că atât de mulţi englezi au fost văzuţi la Pekin, din a căror apariţie extraordinara şi a comportamentului prudent au determinat formarea unei păreri extrem de favorabile privind tara care i-a trimis. Nu este o exagerare vanitoasa afirmaţia conform căreia principalele persoane de rang înalt care, în urma interacţionarii cu noi, au avut suficiente oportnitati să ne studieze manierele, temperamentul şi disciplina, foarte curând au renunţat la prejudecăţile pe care le aveau împotriva noastră, şi printr-o generoasa schimbare au ajuns să ne admire şi să ne respecte ca naţiune şi să ne iubească ca indvizi… Caractere precum acestea nu ar putea rămâne neimbunătăţite de un ministru capabil… el ar putea trece scuza neregularităţile şi ierta greşelile. El ar putea descoperi perioadele propice pentru avansari şi regresii, pentru tacerile pline de demnitate şi pentru momentele în care trebuie luat cuvântul cu încredere. Dar mai presus de toate o Comisie a regelui l-ar autoriza sa scrie şi i-ar acorda privilegiul de a fi auzit în Curtea de la Pekin, o circumstanţa probabil suficienta de una singură sa uimească regenta de la Canton şi să îi păstreze în limitele justiţiei şi moderaţiei. Mai mult, întorcându-ne la Europa. argumentul conform căruia statele au fost motivate în cea mai mare parte de preocuparea pentru securitatea nationala dau câştig de cauza, în cadrul unei ordini internaţionale conservatoare, abilitaţii diplomatice în înţelegerea şi unificarea scopurilor privind securitatea. Acest „premiu” a fost accentuat de perspectiva asupra importantei experienţei istorice. Astfel fundalul conceptual al secolului XIX a fost construit în 1814 – 1815. Totuşi, acesta a fost un punct de vedere la

care curentele ideologice noi sau reînnoite s-au acomodat dificil, în special ideea conform căreia nationalismul care nu se putea împaca cu sistemele imperiale.

CAPITOLUL V (1815–1900)

Paginile 151 – 165-Ilie Alina, RIPE.

Două sisteme diplomatice se aflau în conflict în China în august 1816. În încercarea de a aborda problemele din relaţiile anglo-chinezeşti, în special clauzele sub care comercianţii britanici desfăşurau afaceri în Canton, precum şi de a crea o bază adecvată pentru iniţierea acestor relaţii, Marea Britanie, puterea imperială a lumii vestice, l-a trimis pe lordul William Amherst ca sol. Amherst a sosit în Canton în luna iulie a acelui an, după ce pornise în călătoria pe mare în februarie 1816, voiaj ce oglindeşte lentoarea diplomaţiei din timpul dinainte de epoca aburului. Cu toate acestea, împăratul Chia Ch'ing nu intenţiona să cedeze prerogativele superiorităţii. În timpul întâlnirilor succesive, Amherst a refuzat să accepte poziţia de subordinare. În Canton, nu a fost dispus să comunice decât prin secretarii săi cu mandarinii trimişi să îl primească, pentru că aceştia erau de rang inferior. În Tientsin, cadourile pe care le adusese din partea Prinţului Regent (George IV de mai târziu) au fost acceptate ca omagiu, ceea ce nu era intenţia britanicilor, iar asupra sa au fost făcute presiuni ca să urmeze protocolul kowtow (atingerea pământului cu fruntea de nouă ori, în semn de supunere) atunci când s-a întâlnit cu Împăratul. Totuşi, Amherst a fost dispus să promită doar că va face nouă plecăciuni. În această întâmplare au avut un rol părerile diferite asupra a ceea ce petrecuse când Macartney a fost primit în vizită în 1793: chinezii pretindeau că acesta a urmat kowtow-ul, iar Macartney afirma că doar se lăsase într-un genunchi şi-şi aplecase capul.

Ţinând cont de evenimentele anterioare, nu e deloc surprinzător că audienţa în care Amherst fusese chemat la 29 august 1816 nu a decurs conform planului. Amherst se temea că va fi forţat să se supună, aşa că a refuzat să meargă în audienţă din motiv că era prea bolnav. Chinezii au încercat să îl înlocuiască cu cineva din personalul lui, dar li s-a spus că şi aceştia erau prea bolnavi. Aceste gesturi au fost considerate acte de nepoliteţe, în consecinţă ambasada a fost trimisă înapoi acasă, iar scrisoarea Prinţului Regent i-a fost retrimisă nedesfăcută acestuia.

E interesant de făcut o paralelă cu soarta trimisului lui Otto în anii 950[1], iar consecinţele sunt de asemenea instructive. Amherst avea să avanseze, dar nu în diplomaţie, ci ca Guvernator General al Indiei (1823 – 1828), timp în care a purtat primul război anglo-burmez (1824 – 1826), care a fost consecinţă a eşecului ambelor părţi în a-şi accepta diferenţele, precum şi a intervenţiei cu forţă în statul indian Bhurtpore (1826). Între timp, tot în data de 29 august 1816, beiul Algeriei confirma acceptarea condiţiilor impuse, inclusiv să pună capăt sclaviei creştinilor, fapt obţinut de către admiralul Sir Edward Pellew printr-un lung bombardament naval în ziua de 27, după ce negocierile eşuaseră. Cu toate acestea, Împăratul vedea poziţia Chinei drept de neclintit. Acesta i-a scris Prinţului Regent susţinând că Amherst şi-a încălcat promisiunea de a se supune kowtow-ului, dar că acest refuz nu a fost văzut drept compromiterea asentimentului prinţului George de a-i comunica veneraţie şi devotament şi de a-i trimite omagiile sale. Împăratul a adăugat că distanţa dintre cele două ţări este atât de mare, încât mesajele de supunere erau suficiente şi că nu era necesar să se trimită mesageri, decizie făcută cunoscută sub forma unei dispoziţii imperiale trimisă supuşilor.

1 A se vedea p. 30.

Această hotărâre poate fi considerată bizară, având în vedere ulterioara executare a unui ordin diferit, prin care, în 1842 şi chiar şi în 1860, Marea Britanie trata China aşa cum procedase şi cu Algeria în 1816. În timp ce Robert Kennaway Douglas îl înscria pe Amherst în *Dicţionarul Biografiei Naţionale* (1885), acestuia îi era clar că Amherst avusese dreptate. Tonul lui, folosit în acel sentiment de încredere ce a caracterizat epoca Victoriană la apogeul ei, era clar: „comisarii, care precum toţi asiaticii se înclină doar când sunt conştienţi de vreun punct slab, au adoptat un ton arogant în interacţiunea cu agentul diplomatic… o încălcare a etichetei diplomatice de bază… comportamentul insolent al mesagerilor… adevărata cauză a eşecului său a fost cu adevărat recunoscută de compatrioţii săi”. Totuşi, diplomaţia vestică avea să fie consacrată prin forţă, nu prin consimţământ.

Anii 1815 – 1900 pot fi consideraţi punctul culminant al vechii rânduieli diplomatice doar dacă aceasta e privită din perspectiva vestică. Alte categorii au fost retrogradate. În ceea ce privea Vestul, în acel secol drepturile de negociere au fost monopolizate de autoritatea statală, nu în ultimul rând datorită faptului că societăţile autorizate de stat, precum Companiile Indiei de Est, au pierdut acel drept. Din 1804, Compania Levant nu îi mai plătea ambasadorului britanic din Constantinopol, aşa cum o făcuse de la întemeierea ambasadei în 1583, deşi asta nemulţumea agenţii diplomatici ai secolului XVIII. Excepţiile de la procesul de control exercitat de Guvern erau din ce în ce mai mult privite cu dezaprobare. Cazul care s-a făcut remarcat cel mai mult a fost al noului regat Congo, stat ce era condus ca teritoriu independent de Regele Leopold II al Belgiei şi care era făurit prin forţă. Leopold îi obliga pe diplomaţii belgieni să lucreze şi ca agenţi ai statului Congo. Duritatea conducerii lui şi caracterul anormal al poziţiei sale i-au atras critici, iar în

1908 Congo a fost anexat la Belgia.

Această monopolizare a drepturilor de negociere de către state era legată de alte aspecte ale politicilor guvernamentale, cum ar fi interzicerea pirateriei şi măsurile luate împotriva mercenarilor. În general, rolul indivizilor întreprinzători care acţionau în afara sferei impusă de stat a fost drastic limitat. Un moment crucial a fost eşecul aventurierului american William Walker în a cuceri Nicaragua în 1857 şi Honduras în 1860. Marina americană s-a împotrivit constant activităţile lui Walker în 1857, iar în 1860 o navă de război britanică l-a predat hondurienilor, care l-au împuşcat. Pirateria, în „era speculaţiei" şi a „speculanţilor" cum o denumise John Brathwaite în 1792, era acceptată acum doar la porunca statului.

Mai mult decât atât, pe lângă consolidarea unei reţele diplomatice şi a prestigiului diplomaţiei birocratice în Europa, avea loc de asemenea şi o expansiune masivă a diplomaţiei occidentale, îndeosebi prin obţinerea independenţei Americii Latine şi prin atragerea într-un nou cerc diplomatic global a statelor care rămâneau în afara sferei Vestului: Japonia, China, Thailanda şi Abisinia. Reprezentanţa franceză în Addis Ababa, capitala Abisiniei, a început în 1897 şi era destinată a exista permanent, iar britanicii i-au urmat exemplul un an mai târziu. Această competiţie era una tipică, iar în cazul Abisiniei avea de-a face cu ambiţiile francezilor şi britanicilor în Sudanul învecinat.

În spatele unor asemenea activităţi şi expansiuni stătea încrederea statelor şi popoarelor vestice în rolul, cultura şi practicile lor diplomatice. Acestea din urmă se datorau parţial puterii statelor şi economiei occidentale, parţial abilităţii lor de a coopera prin diplomaţie, sau, cel puţin, de a coexista utilizându-i metodele. Aşadar, diplomaţia era un aspect al puterii Vestului, precum şi un

mod de a consemna creşterea acestei puteri. De asemenea, pe lângă dorinţa de a obţine cooperare în cazul anumitor întâmplări, se făceau eforturi pentru a întemeia o cultură a cooperării.

O reuşită esenţială a fosta aceea a Congresului de la Viena (1814 – 15) în a rezolva chestiuni legate de întâietate, un punct central în ceea ce privea reprezentanţa statelor recunoscute drept suverane. Regulamentul cu privire la rangurile reprezentanţilor diplomatici împărţea diplomaţii în clase, stabilind prioritatea conform claselor şi datei prezentării scrisorilor de acreditare şi nu conform rangului conducătorilor. Noul sistem le acorda reprezentanţilor puterilor mai mici, într-o oarecare măsură, un statut important pentru simţul egalităţii care a creat o anumită cultură într-un sistem condus în practică de statele puternice, îndeosebi de miniştrii fruntaşi ai acestora precum Castlereagh, Talleyrand, Metternich şi Palmerston. Într-adevăr, cu aceşti miniştrii, dar şi cu alţii similari lor care dirijau politica externă, activitatea diplomaţilor cădea pe un plan secundar, diminuându-li-se statutul. Totuşi, deşi era dominată de marile state, practicarea diplomaţiei vestice încuraja de asemenea un liberalism care lăsa loc şi altora, nu în ultimul rând pentru că Marea Britanie, cu siguranţă statul cel mai puternic până în anii 1870, avea atât tendinţe liberale, cât şi o politică culturală liberală ce i-a influenţat puternic pe diplomaţii săi.

Pe lângă acestea, exilaţi revoluţionari precum Giuseppe Mazzini au încercat să folosească turbulenţele existente pentru a crea o atmosferă propice schimbării, lărgind din nou sfera de acţiune a celor care nu erau reprezentanţi ai marilor state. Această mobilizare includea atât negocieri cu ţările care le acordau refugiu, îndeosebi Marea Britanie, cât şi încercări de a crea legături internaţionale pentru înlesni anumite evenimente.

Diplomaţia reprezenta şi un mijloc de afirmare a independenţei, atât a statelor noi precum Grecia, căreia i-a fost recunoscută independenţa de Turcia în 1829 – 1830, cât şi a statelor deja existente, precum Japonia, doritoare să îi fie recunoscute suveranitatea şi interesele proprii. Astfel, coloniile de odată ale Spaniei şi ale Portugaliei, care şi-au câştigat independenţa în 1820, au urmat exemplul Statelor Unite ale Americii în a trimite şi primi agenţi diplomatici către şi din Europa. Comentând asupra faptului că Marea Britanie va desemna şi trimite consuli în America de Sud, ziarul *Birmingham Chronicle* scria la 2 octombrie 1823 că „deşi se pare că acei consuli ce urmează a fi desemnaţi vor fi aleşi din motive legate de comerţ, totuşi această decizie trebuie considerată a fi un pas important făcut înspre recunoaşterea oficială a independenţei acelor state, care, odată făcut, va împiedica planurile Franţei (…) ” de a restaura domnia Spaniei, căreia Marea Britanie se opunea.

Competiţia între puterile vestice a devenit o problemă supusă dezbaterilor odată cu recunoaşterea independenţei noilor state. Trimiterea reprezentanţilor britanici în America Latină era datorată parţial temerii faţă de influenţa americană, deoarece aceştia acţionaseră prompt în a recunoaşte independenţa noilor state în 1822. De exemplu, Woodbine Parish a fost numit, ca răspuns, Comisar şi Consul General al Provinciilor Unite Río de la Plata, navigând la Buenos Aires pe vaporul Cambridge al Marinei Regale, drept manifestare simbolică a puterii suverane. Parish a negociat un tratat de prietenie şi comerţ, semnat în 1825, primul de acest fel cu statele latino-americane. Ca urmare, Parish a fost promovat în postul de însărcinat cu afaceri, pe care l-a deţinut până în 1832. În timpul serviciului său, Parish, împreună cu Lordul John Ponsonby, care a devenit trimis plenipotenţiar la Buenos Aires în 1826, au avut un rol major în negocierile

pentru încheierea războiului dintre Brazilia şi Argentina, conflict ce a dus la obţinerea independenţei de către Uruguay în 1828. Ponsonby a ocupat apoi un post în Rio de Janeiro ca trimis în Brazilia. Anterior, Charles Stewart avusese un rol de importanţă majoră în negocierea independenţei Braziliei de Portugalia.

Schimbările la nivel mondial luaseră o asemenea amploare încât, indiferent de impactul transformativ atribuit Revoluţiei franceze, vechiul regim al relaţiilor internaţionale şi dilplomaţiei europene se apropia de sfârşit. Chiar dacă se poate stabili o legătură între revoluţiile din America Latină şi Revoluţia franceză în chestiuni de influenţă şi consecinţe, nu putem vorbi de una în ceea ce priveşte extinderea diplomaţiei occidentale astfel încât să cuprindă şi statele din afara Vestului. Acest proces nu era limitat Europei, întrucât Statele Unite ale Americii au avut un rol major în crearea legăturilor cu Orientul, îndeosebi cu Japonia în anii 1850.

Concepţiile care au stat la baza extinderii sistemului diplomatic occidental erau complexe, deoarece includeau gama de atitudini care influenţau relaţiile cu teritoriile din afara Vestului. În mare măsură, literatura clasică asigura cadrul de referinţă principal, fie explicit sau implicit, pentru relaţiile extra-europene. Europenii şi-au însuşit modelul Romei imperiale ca etalon pentru a face comparaţii, iar funcţionarii de stat, atât guvernatorii coloniali cât şi diplomaţii, erau capabili să îşi asume atribuţii de proconsul, considerându-se a fi înlesnitorii civilizaţiei (aceasta fiind şi o arogare întâlnită odată cu expansionismul american).

Dacă valorile menţionate erau înstrăinate de semnificaţiile ce priveau diplomaţia în Vest, se puteau încuraja atitudini agresive. Astfel, chiar dacă ambiţiile teritoriale din relaţiile cu puterile non-occidentale puteau fi cu siguranţă limitate înainte de jumătatea secolului XIX,

mecanismele pentru a se ajunge la un acord elaborat nu erau suficient dezvoltate, iar liniile politice nu erau dictate de către diplomaţii care încercau să ajungă la un compromis. Dacă nu se recunoştea niciun stat etnic, atunci funcţionarii de stat europeni şi coloniştii puteau profita de convenţiile anterior stabilite, aceştia bazându-se pe Dreptul roman şi făcând referire la pământ drept pustiu sau deşert. Astfel, aşa cum era obiceiul colonizatorilor, înţelegerile făcute între statele vestice făceau foarte puţine referiri la dorinţele localnicilor. În 1871, când olandezii au vândut Marii Britanii forturile lor de pe Coasta de Aur a Africii de Vest, s-a neglijat punctul de vedere al regelui din Ashanti, care considera că forturile erau puncte comerciale aflate sub suveranitate Ashanti, ceea ce a dus la războiul din 1873 ce va fi câştigat de Marea Britanie. Un protocol anglo-italian din 1894 plasa Harerul în sfera de influenţă a Italiei, considerând Etiopia drept protectorat italian, hotărâre respinsă de Menelik al II-lea.

Argumentele şi abordările bazate pe dreptul roman erau aproape invalide în India sau Asia de Est, dar, din a doua jumătate a secolului XVIII, funcţionarii de stat ai Companiei Britanice a Indiilor de Est deveniseră mai puţin dispuşi să accepte noţiunile locale de conduită politică şi suveranitate. În locul acestora, a fost înaintată şi impusă prin forţă o concepţie absolutistă a suveranităţii. Aceste aserţiuni au devenit mai pronunţate de-a lungul secolului următor. Parţial, această schimbare reflecta nu numai diferenţele culturale şi ideologice existente, cât şi o reducere a dorinţei de a accepta că diferenţele nu pot fi echivalate cu un statut inferior. Îmbinarea ideologiilor eurocentrice cu o diplomaţie a forţei şi a constrângerii a rezultat într-o uşurinţă în a apela la violenţă, pe măsură ce orizonturile vestice se extindeau şi puterea relativă creştea în secolul XIX. Beneficiile aduse Occidentului s-au dovedit

a fi pe termen scurt, dar multe din problemele cauzate există şi astăzi.

Diplomaţia asertivă nu era sesizabilă doar în cazul relaţiilor cu statele nou-întâlnite, cel puţin în ceea ce privea relaţiile diplomatice, cât şi în cazurile în care relaţiile fuseseră demult stabilite, precum cele cu cu Turcia şi Maroc. Regulile anterioare de procedură au fost abandonate, ca parte dintr-un proces care reevalua înţelegerile din trecut într-un mod ce punea conducătorii din afara teritoriilor vestice într-o lumină proastă. De exemplu, în ceea ce privea Tunisia, începând cu Revoluţia franceză şi mai apoi cu 1815, diplomaţiile europene şi americane au renunţat la restricţiile ce marcaseră anterior relaţiile dintre aceste state. Francezii erau îndeosebi hotărâţi să demonstreze că beiul Tunisiei nu era egalul suveranului lor.

Acest proces de afirmare a Vestului nu era restrâns la teritoriile din afara lui. Atât puterile europene, cât şi SUA, au adoptat o diplomaţie a presiunilor, dacă nu chiar a coerciţiei, pentru a-şi îndeplini interesele în America Latină; SUA apela la doctrina Monroe pentru a justifica opunerea exercitată faţă de puterile europene, precum în 1849 când E. George Squier, agent diplomatic în Nicaragua, s-a opus pretenţiilor Marii Britanii legate de acest teritoriu. Înclinarea către a face presiuni revela simţul de superioritate al culturii occidentale care a dus, în special din partea francezilor, la promovarea activă a culturii lor, precum şi la dificultatea în a asigura că guvernele latino-americane respectau acordurile stabilite, în special legate de achitarea împrumuturilor precum cele solicitate de Mexic la Londra în 1824 şi 1825. Neplata şi restructurările au împiedicat luarea unei hotărâri finale până în 1888, iar Comitetul mexicanilor deţinători de garanţii bancare a devenit un grup de lobby vocal ce a afectat relaţiile bilaterale.

Pe lângă acordurile de împrumut, comerţul reprezenta o latură foarte importantă a relaţiilor diplomatice cu America Latină. Astfel, în 1852, Sir Charles Hotham, care, fiind ofiţer naval, apărase interesele comerciale ale Marii Britanii în estuarul Plata în anii 1840, a fost retrimis în zonă pentru a aranja acorduri de comerţ. El a negociat cu Argentina şi Paraguay înainte de a fi trimis în 1854 în Victoria, Australia, ca Guvernator.

Coerciţia era de asemenea un răspuns dat la ceea ce era perceput drept instabilitate în zonă. Atunci când Mexic a refuzat să-şi plătească datoriile internaţionale, Marea Britanie, Franţa şi Spania au intervenit cu trupe în anii 1861 – 1862, într-o încercare eşuată de a obţine plata datoriilor, eveniment ce se va dovedi a fi începutul tentativei de a prelua controlul asupra ţării în numele protejatului lui Napoleon al III-lea, Arhiducele Maximilian al Austriei. Rezistenţa implacabilă a Mexicului şi presiunile făcute de americani începând cu 1865 au dus la încetarea acestei iniţiative şi la retragerea forţelor franţuzeşti. Ulterior, în 1902 – 1903, intervenţia americană a determinat Marea Britanie, Germania şi Italia să pună capăt blocadei lor asupra Venezuelei ce avusese ca scop obţinerea plăţii datoriilor. Totuşi, americanii vor interveni adeseori în Mexic, America Centrală şi Caraibe în deceniile următoare.

În America Latină, adeseori diplomaţia s-a intersectat cu violenţa, ambele fiind alimentate de eşecul în a susţine câteva dintre entităţile ce au apărut după căderea Imperiului colonial spaniol în America. Columbia Mare, cuprinzând Columbia modernă, Venezuela, Panamá şi Ecuador, s-a destrămat în 1830, iar Provinciile Unite ale Americii Centrale în 1838. Texas s-a răzvrătit cu succes împotriva Mexicului. Spre deosebire de acestea, Argentina şi Brazilia şi-au menţinut fiecare unitatea, împotriva tendinţelor separatiste.

Conflictele de la graniţele statelor din America Latină erau adeseori disputate prin forţă, precum cele dintre Ecuador şi Columbia în 1862 – 1863, timp în care se manifesta o suprapunere a conflictelor internaţionale cu nemulţumiri interne şi războiuri civile, precum cel din Paraguay (1865 – 1870). Ideologia, transpusă în luptele dintre conservatori şi liberali, a jucat un rol crucial în politica internă latino-americană şi în relaţiile internaţionale, deşi nu exista o legătură între aceste conflicte şi diplomaţia revoluţionară de durată mai mare ce va fi asociată cu Revoluţia Bolşevică.

Independenţa Americii Latine, urmată de colapsul statelor care au emers din coloniile spaniole, a dus la creşterea răspândirii sistemului diplomatic vestic prin prisma numărului statelor. Acelaşi rezultat l-a avut şi retragerea Imperiului Otoman din Balcani, care a dus la obţinerea independenţei Greciei (1830), României (1878), Serbiei (1878), Bulgariei (1908) şi Albaniei (1913). Către vestul Europei se creau noi state: Belgia (1830) şi Norvegia (1905), desprinse din Olanda şi respectiv Suedia; totuşi, la rândul lor, unificarea Germaniei şi a Italiei au redus considerabil numărul puterilor independente.

Pe lângă toate acestea, s-a dezvoltat şi reţeaua diplomatică a altor puteri. De exemplu, prima delegaţie diplomatică permanentă a Elveţiei a fost stabilită în 1798 la Paris, când Republica Elveţiană depindea de puterea franceză. Chiar dacă în 1848 nou-întemeiatul stat modern şi federal elveţian păstra cele două legaţii luate de la statul anterior, consolidarea diplomaţiei elveţiene cu caracter permanent a avut loc abia în anii 1860, când o mică reţea de patru legaţii a fost creată. O extindere modestă a avut loc în preajma Primului Război Mondial, când numărul de legaţii a fost mărit la unsprezece, majoritatea având ca membrii diplomaţi de carieră. De asemenea, s-a înfiinţat în Berna un Minister al Afacerilor Externe.

În ceea ce privea restul statelor, acolo îmbinarea dintre anumite ameninţări şi anumite oportunităţi a impulsionat asumarea unor angajamente diplomatice. Problema stabilirii unor înţelesuri comune şi a unor conţinuturi comune ale reprezentărilor şi acordurilor a fost subordonată din ce în ce mai mult răspândirii valorilor diplomaţiei occidentale. Diplomaţia cu statele din afara Vestului crea probleme puterilor din Vest, dar extinderea sferei diplomaţiei occidentale era o latură a statutului de putere nou-câştigat. Această evoluţie era o faţetă a modernităţii, deşi acest termen trebuie utilizat fără a sugera o teologie sau o înclinaţie pozitivă.

În anumite cazuri, puterile din Vest erau dispuse să recunoască organizările statale existente drept state, dar adesea nu o făceau. Astfel au tins să grupeze regatele din Africa în noi teritorii coloniale. În aceste teritorii, majoritatea conducătorilor locali au fost lăsaţi în funcţie, dar relaţiile cu ei erau abordate mai degrabă de funcţionari ai guvernului colonial decât de diplomaţi. Priviţi diferit, aceşti funcţionari duceau o diplomaţie de un alt nivel.

La rândul lor, puterile orientale au răspuns rapid, adoptând metode occidentale. Aceasta nu era doar o procedură diplomatică, Turcia restabilindu-şi ambasade permanente la Paris, Viena şi Londra între 1835 – 1836: un însărcinat cu afaceri numit la Londra în 1832 a fost urmat de un trimis special în 1834 şi de un ambasador în 1836. Pe lângă acestea, Tratatul de la Paris din 1856, care încheia Războiul Crimeii, a consolidat poziţia Turciei în relaţiile internaţionale, acordându-i oficial” avantajele dreptului public şi ale Concertului European”. Prin asta s-a remediat greşeala Turciei de a nu face parte din coaliţia împotriva lui Napoleon, şi astfel de a lipsi de la Congresul de la Viena; remedierea a fost plănuită astfel încât să înfrâneze expansionismul rusesc căruia celelalte puteri

europene i se opuneau şi care constituise una dintre cauzele Războiului Crimeii.

Elementele constitutive ale diplomaţiei aveau importanţă şi în procesul de adoptare a metodelor occidentale. A existat îndeosebi un pas către stabilirea de frontiere stabile. Acesta s-a dovedit a fi nu numai un factor în relaţiile dintre puterile coloniale din Vest şi statele neoccidentale, cât şi între puterile din afara Occidentului, dar nu numai, ca rezultat al intervenţiilor din partea Vestului. De exemplu, la începutul secolului XIX, Marea Britanie şi Rusia vor ajunge să joace un rol puternic în afacerile Persiei şi ale Rusiei, îndeosebi în relaţia controversată dintre cele două. Disputele asupra frontierei turco persane în Kurdistan au dus la crearea în 1843 – 1844 a unei cvadri-Comisii turco-prusane a frontierelor, în care erau implicate şi Marea Britanie şi Rusia. Negocierile intense au dus, în ciuda ezitărilor Persiei şi ale Turciei de a ajunge la un compromis, la al doilea Tratat de la Erzurum (1847) şi la o notă explicativă (1848) ce lămurea ambiguităţile din tratat. Frontiera a fost trasată în întregime, deşi limita teritorială era marcată uşor de-a lungul malului râului Shatt al Arab.

Totuşi, s-a dovedit a fi dificil să se delimiteze graniţa în teritoriu, iar disputele au continuat, ceea ce a însemnat că ambele puteri au trebuit să continue să participe la negocierile internaţionale, care erau dominate de paradigmele şi interesele occidentalilor. Acestea din urmă au culminat în 1907, când Marea Britanie şi Rusia şi-au împărţit sferele de interes în Persia. Probleme asemănătoare existau şi în alte zone, deşi multe erau legate de delimitarea intereselor teritoriale respective ale Occidentului până unde acestea priveau graniţele sale coloniale.

Nevoia de a participa la negocierile internaţionale dominate de paradigma vestică era manifestată şi de

diplomaţia legată de încercările Occidentului de a extinde comerţul, în special prin clauze de comerţ liber. Situându-se pe prima poziţie în producţia industrială, Marea Britanie era actantul principal în acest domeniu. Ea avea nevoie ca alte ţări să-şi deschidă pieţele, iar puteri străine vulnerabile au fost convinse sau forţate să accepte acorduri în acest sens: Turcia în 1838, Egipt, Persia şi Shewa (parte din Abisinia) în 1841, China în 1842, Maroc în 1856, Thailanda în 1857, iar Japonia în 1860. Presiunile făcute pentru drepturile de circulaţie erau o latură a cererii pentru comerţul liber, iar acestea s-au manifestat îndeosebi în diplomaţia legată de căile ferate şi în acordurile care au dus la întocmirea de planuri pentru canaluri, cele mai de succes fiind Canalul Suez şi Canalul Panamá, dar şi planul anterior pentru un canal între Atlantic şi Pacific, de la o margine la alta a statului Nicaragua.

Acordurile pentru comerţ liber reprezentau apogeul metaforic şi practic al unui proces mai larg prin care comerţul Marii Britanii, care era în extindere şi cel mai puternic din lume, a dus la o sferă enormă a activităţii diplomatice în numele intereselor şi al indivizilor. Diplomaţia britanică în China a trebuit să ţină cont mai ales de rolul afacerilor comerciale, parţial din cauza influenţei parlamentare a „Comitetului Cozii Împletite”, care era reprezentantul intereselor comerciale în China. O asemenea activitate diplomatică au avut-o şi britanicii cu Europa. Raporturile asupra dezvoltărilor economice din acea zonă dobândiseră o importanţă mai mare decât cea avută în secolul XVIII.

În mare parte, această activitate era legată de profesionalizarea crescândă a celor din Ministerul britanic de Afaceri Externe şi în particular de birocratizarea acestuia, în special în cazul consulilor. În acelaşi timp, o astfel de reprezentanţă nu era doar sub tutela Ministerului

de Externe. Exista în paralel şi o reprezentanţă comercială şi necomercială în preajma Oceanului Indian, inclusiv în Golful Persic, care se afla sub autoritatea Guvernului Indiei: reprezentarea organizată de Compania Indiilor de Est a devenit mai sistematizată după ce funcţia companiei a fost înlocuită de cea a Guvernului britanic în 1858.

Prezenţa Marii Britanii în Golful Persic era parte a unui sistem mai larg de influenţă politică ce avea un rol major în protejarea Indiei, şi totuşi şi în protejarea puterii Imperiului Indiei Britanice. Precum în India, şi în Golf acest sistem depindea foarte mult de cooperarea cu localnicii influenţi şi de exercitarea puterii prin sistemul politic existent, îndeosebi prin folosirea" agenţilor autohtoni", mulţi dintre ei indieni. Parţial, această alegere a fost determinată de constrângerile mediului înconjurător, clima copleşitoare şi condiţiile de viaţă afectate de boli. Nevoia de chibzuire resimţită de Guvernul Indiei a contribuit la acelaşi rezultat. Britanicii au acordat funcţionarilor indieni responsabilităţi din ce în ce mai mari odată cu trecerea timpului.

Numirea în funcţie a agenţilor diplomatici din Golful Persic din rândul comercianţilor locali, bogaţi şi influenţi, de care conducătorii erau interdependenţi din punct de vedere financiar şi politic, i-a încurajat pe aceştia din urmă să colaboreze cu britanicii, colaborare ce, la rândul ei, a ajutat la creşterea puterii agenţilor. Folosirea agenţilor diplomatici din zonă le-a permis britanicilor să aibă acces la agenţiile secrete de informaţii. Mecanismul imperial multinaţional s-a dovedit a fi eficient, nu în ultimul rând prin crearea unei flexibilităţi necesare. Latura indigenă a imperiului neprotocolar dobândea astfel o importantă dimensiune diplomatică. În acelaşi timp, supravegherea atentă a activităţilor, caracterizate sau nu ca fiind diplomatice, a ridicat o problemă gravă în regiunea Oceanuui Indian prin competiţia dintre sistemul controlat

de Ministerul de Externe în Londra şi cele aflate sub guvernele Indiei şi Bombayului.

Disponibilitatea de a se baza pe experţii locali era caracteristică sistemelor imperiale, dar a devenit mai puţin validă în cazul procedurilor diplomatice oficiale, timp în care consilierii britanici încă mai deţineau un rol major în sistemul imperial, de exemplu în statele malaeziene. Parţial, această tendinţă de distanţiere faţă de experţii locali, manifestată de exemplu în rândul dragomanilor Ambasadei britanice la Constantinopol, reflecta o temere potrivit căreia străinii ar avea loialităţi multiple, dar exista şi un angajament puternic în ideea de diplomaţie, precum serviciul militar, drept o reprezentare a statului-naţiune. Acest exemplu este un memento al faptului că profesionalitatea diplomaţiei în epocă avea o clară dimensiune culturală şi politică, etnia fiind un element important al acesteia.

În paralel cu eforturile făcute pentru comerţul liber, străduinţa semnificativă a Guvernului britanic de a pune capăt comerţul cu sclavi a dus atât la o extindere în reprezentanţă, cât şi la crearea unui nou departament birocratic, Departamentul Comerţului cu Sclavi, parte a Ministerului de Externe din Londra. Recunoaşterea de către Marea Britanie a statelor care au apărut după prăbuşirea imperiului colonial spaniol din America Latină era condiţionată de abolirea comerţului cu sclavi. Recunoaşterea Republicii independente Texas de la acea vreme s-a făcut din acelaşi motiv şi a fost un pas care a alarmat SUA. De asemenea, au fost făcute presiuni şi asupra Cubei, colonie spaniolă, destule pentru ca David Turnbull, Consul, să fie acuzat de incitarea la revoltă a sclavilor. În 1842, George, al patrulea Conte de Aberdeen, Ministrul de Externe, care avea o experienţă diplomatică standard, fiind trimis la Viena între 1813 – 1814, vorbea despre încercarea de abolire a comerţului cu sclavi drept”

un nou şi vast sector al relaţiilor internaţionale”. Acest sector includea negocierile britanicilor cu celelalte puteri europene, statele independente din Lumea Noua, puterile din Africa şi cele din sud-estul Asiei. Astfel, în 1880, a fost încheiat un acord politic cu Turcia, dar acesta nu va fi ratificat decât în 1883.

Comerţul impus a reprezentat un element de bază în diplomaţia cu Orientul. Contextul relaţiilor diplomatice cu China a fost transformat de Primul Război al Opiului (1839 – 1842), care a izbucnit din cauza tentativei chinezilor de a impune prohibiţia pe importul de opiu, profiturile obţinute din exportul acestuia fiind importante pentru finanţarea importurilor britanice din Asia. În plus, confiscarea opiului de către comercianţii britanici şi expulzarea lor din Canton a creat presiuni interne în Marea Britanie ce solicitau un răspuns, tensiuni pe care un guvern slab a încercat să le controleze pentru a-şi consolida poziţia pe scena politică.

Sistemele diplomatice chinezeşti şi britanice nu puteau face faţă unor asemenea nevoi, nu în ultimul rând pentru că nu existau structuri interne care să înlesnească reciprocitatea. Într-adevăr un element de bază în această criză a fost caracterul instabil al cererilor britanice pentru reprezentaţă. Compania Indiilor de Est dirijase comerţul anglo-chinez până la terminarea monopolului său în 1833, iar compania, a cărei strategie era una comercială, s-a dovedit a fi dispusă să îndeplinească pretenţiile de întâietate ale chinezilor, comunicând cu autorităţile chineze prin intermediul grupului Hong, alcătuit din comercianţi chinezi din Canton.

Încheierea monopolului a modificat starea lucrurilor, deoarece şeful noii Comisii britanice de comerţ din Canton era un reprezentant al Coroanei, iar Guvernul britanic pretindea statut de egalitate, cerere care nu numai că nu era agreată de chinezi, dar care era considerată şi o sfidare a aşteptărilor lor legate de rânduirea internaţională

şi de natura lucrurilor. În practică, aşteptările britanicilor implicau înlocuirea grupului Hong cu o reprezentare directă, în timp ce şefului Comisiei nu îi era permis să folosească caracterul tipografic" pin" în antetul documentelor, deoarece aceasta implica o petiţie adresată unui superior.

Apelul la forţă s-a făcut pe baza presiunilor venite din partea chinezilor de a fi compensaţi pentru confiscarea opiului şi constrângerilor la care s-a recurs pentru a susţine această solicitare, în acelaşi timp cerându-se şi predarea unui marinar britanic acuzat de uciderea unui chinez. Pentru ambele tabere, onoarea era de mare însemnătate. Războiul a atins apogeul în 1842, când britanicii se apropiau de capitala Nanjing, o manifestare brută a ceea ce reprezenta puterea.

Provocarea de a îndeplini dezideratele chinezilor era o problemă presantă, aşa că în 1842, la Tratatul de la Nanjing, negociatorii chinezi au fost nevoiţi să manevreze subtil divergenţele dintre britanici şi Curtea de la Beijing. Aceasta din urmă îşi manifesta scepticismul în a accepta cererea britanicilor de a obţine prin Tratat angajamente ample din partea negociatorilor chinezi, abordare ce înlocuia convenţiile sistemului tributurilor cu caracterul practic al utilitarismului.

Încă de la crearea lui, noul sistem de tratate a reprezentat un şoc, atât prin formă, cât şi conţinut. Astfel, tratatul semnat de britanici era scris în chineză, dar acorda egalitate Marii Britanii şi Chinei prin folosirea egală a ambelor caractere tipografice. Tratatul permitea deschiderea în scop comercial a cinci porturi chinezeşti, fiecare având câte un consul britanic. Autoritatea consulară acorda un anumit grad de extrateritorialitate. Cu preţul dreptului Chinei de a-şi regula economia şi societatea, s-au impus taxe mai mici pentru mărfurile britanice, dar în acelaşi timp au fost acordate compensaţii

pentru opiul distrus de chinezi în 1839, iar Hong Kong, care fusese capturat, a fost cedat Marii Britanii.

Prin înlocuirea comerţului aflat sub protectoratul afaceriştilor care erau privilegiaţi de termenii chinezilor, Tratatul a deschis piaţa comercială şi pentru britanici, aducând în acelaşi timp activităţile celor din urmă sub controlul Guvernului britanic. Aceasta a fost o latură a contextului general conform căruia, în acea perioadă, diplomaţia reprezenta o naţionalizare în cadrul căreia activităţile comerciale, militare şi politice erau aduse sub controlul statului.

Guvernul chinez a încercat să limiteze perioada de tranziţie adusă de Tratat, îndeosebi în ceea ce privea protocolul şi nomenclatura. În acelaşi timp, britanicii au produs o schimbare căreia i-au urmat concesii făcute americanilor şi francezilor. Prin urmare, Tratatul americano-chinez de la Wanghia din 1844 stabilea că cetăţenii americani (o categorie vag definită) puteau fi judecaţi doar de consulii lor, pe când supuşii chinezi care doreau să depună reclamaţii juridice împotriva lor trebuiau să apeleze la judecătoria consulară. Această măsură avea ca scop aducerea unei standardizări în purtarea faţă de occidentali, conform modelului occidental.

În anii 1850, relaţiile s-au deteriorat din nou: Marea Britanie făcea presiuni pentru a obţine o lărgire a drepturilor comerciale, dar chinezii refuzau să accepte revizuirea Tratatului. Incidentul care a condus la ostilităţi a fost arestarea, sub acuzaţia de piraterie, a echipajului de pe Arrow, un vapor din Hong Kong cu echipaj chinez despre care se spune că ar fi navigat sub steag britanic; fie că aşa a fost sau nu, echipajul nu ar fi avut acest drept. Criza a fost exploatată de Henry Parkes, consul la Canton, care căuta un motiv de conflict.

Britanicii au dorit de asemenea o modificare în sistemul diplomatic, James, al optulea Conte de Elgin şi

agent diplomatic britanic, cerând” puteri depline” pentru negociatorii chinezi, asemănătoare cu ale sale, pentru a crea un acord de durată al relaţiilor anglo-chinezeşti. Elgin mai voia şi ca un trimis britanic să fie desemnat la Curtea chinezească pentru a veghea asupra noilor acorduri. Această solicitare era de neacceptat pentru chinezi, deoarece un astfel de trimis nu numai că nu ar fi respectat protocolul kowtow, dar ar fi şi manifestat o egalitate care era o prerogativă a suveranilor. Astfel, era supus riscului sistemul mondial al chinezilor, în timp ce concesiile solicitate de britanici păreau să ameninţe cu pierderea unui prestigiu ce ar fi subminat atât statul, cât şi societatea, iar asta în vremea la care lumea politică chinezească era puternic tulburată de Revolta Taiping.

Pentru a-i împiedica pe britanici să avanseze către Beijing, a fost semnat un tratat la Tientsin în 1858 care acorda dreptul la un agent diplomatic permanent şi extindea drepturile comerciale ale britanicilor. Chestiunea agenţilor diplomatici era un punct-cheie, dar în 1859 chinezii au încercat să îi acorde mai degrabă un caracter opţional decât unul obligatoriu. Ministrul american John Ward era dornic să călătorească la Beijing în stilul tradiţional, pentru a aduce omagiu, iar Guvernul chinez voia ca Marea Britanie şi Franţa să-i urmeze exemplul. Chinezii au anulat Trataul de la Tientsin şi i-au capturat pe negociatorul britanic Parkes şi cei aflaţi în compania sa, ulterior executând câţiva ostatici. Replica britanicilor a fost ocuparea Beijingului şi constrângerea chinezilor să ratifice tratatul prin Convenţia de la Beijing (1860), deşi refuzul împăratului de a reveni la Beijing a făcut posibilia evitarea problemei legate de urmarea protocolului kowtow de către diplomaţii străini.

Ameninţarea cu forţă a fost aplicată şi în cazul Japoniei, pentru a o face să-şi deschidă porţile în anii 1850. Presiunile exercitate de flota americană între 1853 – 1854

au dus la obţinerea reprezentanţei diplomatice şi a unor concesii comerciale, sprijinite de desemnarea prin tratate a doua porturi, Kobe şi Yokohama. Precum în China, aceste" tratate injuste" au cauzat nemulţumiri puternice.

Puterea reprezenta o constrângere de bază asupra vechiului sistem diplomatic. Nu numai că forţele occidentale au constrâns China şi Japonia, ci au şi pus capăt obiceiurilor tradiţionale ale diplomaţiei orientale prin extinderea autorităţii Occidentului. Între 1860 şi 1894 au fost aduse omagii Chinei de către Coreea timp de 25 ani, de către Vietnam timp de 5 ani, de către Nepal timp de 4 ani şi de către Burma în decursul unui an; totuşi, până în 1894 Burma era condusă de britanici, Vietnam se afla sub controlul francezilor, iar Coreea era supusă unor presiuni din partea Japoniei şi reprezenta, de asemenea, un interes al puterilor Occidentale (britanicii au avut un consul la Seul începând cu 1883). Astfel, forţele străine aflate în zonele concesionate din China din jurul porturilor stabilite prin tratate nu erau singurele care acţionau asupra răsturnării vechiului sistem diplomatic chinez. Noua lume diplomatică era reprezentată de impunătoarele sedii ale ambasadelor şi numeroase complexuri din Beijing şi Tokyo. Complexurile britanice din Tokyo au fost cumpărate în 1872.

Diplomaţia Chinei şi diplomaţia Japoniei nu s-au manifestat doar ca răspuns la presiunile occidentale din zonă, ci şi prin trimiterea de agenţi diplomatici în Vest pentru a le reprezenta interesele. Ambasada Iwakura trimisă de Japonia în Statele Unite ale Americii şi Europa aducea informaţii importante despre economie ce au contribuit la modernizarea Japoniei, iar până în anul 1873 existau nouă legaţii nipone. În anul 1878, China, rivalul activ al Japoniei, avea agenţi diplomatici în Londra, Washington, Sankt Petersburg şi Tokyo, urmând să creeze legaţii în Berlin, Paris şi Madrid în cursul anului următor.

Numirea acestor agenţi diplomatici reflecta o schimbare majoră în mentalitatea conducătorilor. Înainte, diplomaţia fusese considerată a fi o formă de exil şi a presupune o asociere ruşinoasă cu barbarii, dar aceste concepţii au fost depăşite, iar începând cu anii 1870 şi 1880", chestiunile barbare" au devenit" chestiuni occidentale".

Instruirea era asigurată de T'ung-wen kuan (Colegiul Interpreţilor) fondat în Beijing în 1862, unde se predau engleză, franceză, germană şi rusă, precum şi drept internaţional, chiar înainte de 1879. Diplomaţii japonezi erau de asemenea o mărturie a răspândirii educaţiei occidentale. Mulţi erau absolvenţi ai Facultăţii de Drept din cadrul Universităţii Imperiale din Tokyo. Aceştia erau îmbrăcaţi conform grandorii occidentale după care se purtau diplomaţii, cu fir de aur, medalii şi săbii.

Prima legaţie chineză permanentă a fost cea a lui Kuo Sung-tao, primul ministru chinez care a ajuns în Marea Britanie şi care şi-a deschis legaţia în Londra, în 1877. Kuo a stabilit două priorităţi pentru diplomaţii chinezi: să înţeleagă caracteristicile ţării-gazdă care ar putea fi de folos şi Chinei, cu alte cuvinte nu doar să adune informaţii, ci şi să răspândească cele mai bune obiceiuri, şi să menţină relaţii de pace.

Existau lacune majore în numărul reprezentanţilor Japoniei şi ai Chinei, dar alte state din Asia stăteau mult mai rău în această privinţă; totuşi, schimbarea care se produsese faţă de anii 1840 era remarcabilă. Coreea, ţara unde se proclamase Imperiul Taehan în 1897 ca un aspect al afirmăriii naţionalismului, s-a bucurat de un scurt episod diplomatic înainte ca Japonia să îi şterbească independenţa. În 1896 Min Yông-Hwan era trimisul coreean la încoronarea lui Nicolae al II-lea al Rusiei, eveniment urmat în 1897 de celebrarea Jubileului de diamant al Reginei Elizabeta, pe care l-a folosit ca oportunitate pentru a merge în misiune la Londra.

Intrarea acestor state în sistemul internaţional dominat de Occident a produs o dezvoltare esenţială acestuia din urmă, dezvoltare modelată de modificările apărute în secolul XX odată cu obţinerea independenţei unor state noi prin prăbuşirea sistemului imperial vestic. Fiecare proces a fost unul dificil, deşi adeseori dificultăţile erau ascunse în spatele conformării la convenţiile conduitei diplomatice occidentale. În plus, analizând situaţia actuală a fostelor colonii ale Occidentului, se poate observa că intrarea Asiei în sistemul diplomatic mondial a reprezentat o schimbare ireversibilă. Odată ce Japonia şi China au devenit membrii cu drepturi depline ale sistemului internaţional, s-au realizat alianţe. În special, alianţa anglo-japoneză din 1902 a reprezentat încununarea efortului de a integra Japonia în calculele puterii internaţionale şi în aritmetica marilor puteri. Un Minister de Externe a fost întemeiat în China în 1901, iar atât Japonia (în 1914) cât şi China (în 1917) au declarat război Germaniei în Primul Război Mondial. Drept urmare, au putut participa în rândul învingătorilor la conferinţa de după război.

Statele care nu reuşeau să dezvolte un circuit al relaţiilor diplomatice erau mai dependente de rolul trimişilor occidentali şi păreau mai puţin civilizate, neavând un sistem diplomatic. Aceşti reprezentanţi puteau la fel de bine a fi atât guvernatori coloniali, cât şi diplomaţi obişnuiţi cu ideea de indivizibilitate şi reciprocitate a statelor suverane. S-ar naşte o teorie uşor deplasată, deşi totuşi demnă de a fi luată în considerare, dacă am pune destinele diferite ale Marocului (împărţit între Franţa şi Spania înainte de Primul Război Mondial) şi Japoniei pe seama traseurilor diplomatice diferite, pe când Turcia, care pierduse mare parte din Imperiul său european înainte de 1914, avea relaţii diplomatice statornice cu Occidentul, dar care totuşi nu i-au garantat protecţie.

De asemenea, un alt subiect demn de atenţie este cel al consecinţelor care reies din tratarea politicilor străine şi coloniale drept chestiuni diferite, chiar dacă acestea se intersectau. Odată ce un stat occidental hotăra că o anumită zonă ţinea de politica colonială, atunci statele respective erau abordate cu un alt tip de diplomaţie decât cel rezervat statelor considerate a face parte din relaţiile diplomatice oficiale. În schimb, diplomaţia în primul caz a fost subordonată procesului de a înfrâna alte puteri occidentale şi de a negocia graniţele.

China şi Japonia erau două lumi diplomatice contradictorii, iar relaţiile cu acestea ridicau probleme pentru puterile din Vest; totuşi, aceste provocări nu trebuie considerate a fi mai dificile decât cele care apăreau pe urma schimbărilor din lumea diplomatică occidentală. Mai degrabă, se cuvine să gândim în termeni de gradaţie pentru fiecare categorie. În Orient existau contraste majore între răspunsul Occidentului la expansionismul japonez în detrimentul Chinei din 1894 – 1895, şi cel al Răscoalei boxerilor din China în 1900. Expansionismul japonez, episod ce a transformat China într-un motiv de îngrijorare pentru miniştrii de externe europeni, a provocat răspunsul clasic al tensiunilor internaţionale printr-o alinaţă diplomatică puternică: Tripla Intervenţie a Rusiei, Germaniei şi Franţei în 1895. Aceasta a obligat Japonia să se retragă, astfel încât nu a obţinut Manciuria şi şi-a limitat influenţa la Coreea. Episodul a fost un exemplu al procedurilor standard folosite de diplomaţia vestică, utilizate şi în 1878, când Marea Britanie a reuşit să facă presiuni asupra Rusiei în a limita câştigurile protejatei sale, Bulgaria, de pe urma înfrângerii Imperiului Otoman.

Spre deosebire, Răscoala boxerilor părea a reprezenta o provocare mai puternică pentru normele ordinii mondiale, şi, în plus, o provocare concretizată corespunzător în asediul ambasadelor de la Beijing.

Potolirea acestui atac, la care au contribuit forţe din opt state străine, a reprezentat simbolul valorilor civilizate ale Occidentului şi a evidenţiat nivelul la care, pentru mentalitatea occidentală, standardele diplomatice erau şi cele ale civilizaţiei. Rolul remarcabil al Japoniei în înfrângerea boxerilor reflecta apartenenţa sa pe deplin la sistemul internaţional şi reprezenta un indiciu al expensionismului de mai târziu asupra Chinei.

Paginile 165 – 179-Calu Adina, RIPE.

Anii 1850 au fost marcaţi de diplomaţia armata care duce la război, nu numai în cazul Chinei, ci şi între Rusia şi Turcia, care se materializează în 1853 în izbucnirea războiului Crimeei. Încă armata, diplomaţia nu a avut întotdeauna aceste rezultate, în timp ce armamentul juca, de asemenea, un rol secundar pentru diplomaţie. Mai mult decât atât, situaţia a fost rareori una în care puterile europene au avut, singure, iniţiativa. De exemplu, America Latină a reprezentat o provocare pentru puterile din afara ţării, în special ca urmare a unor perioade lungi de război civil, ca cele din Argentina şi Mexic.

Această problemă nu a fost limitată la America Latină. Declaraţia de independenţă a Confederaţiei în 1861 a creat probleme acute, nu în ultimul rând deoarece intrarea în război a Regatului Unit sau a Franţei de partea Confederaţiei ar fi mărit şansele Sudului de a-şi dobândi independenţa faţă de SUA.

Cu toate acestea, ar fi greşit să vedem ca astfel de probleme apare doar în afara Europei. În schimb, revoluţiile repetate de acolo au creat probleme serioase, în special în Spania. Aceste episoade au fost agravate de intervenţia străină. În Spania au fost exemple de o tendinţă răspândită de a se implica în cele mai mari cauze de pe continent, cum ar fi independenţa greacă în anii 1820 şi unificarea italiană din anii 1840 şi anii ’50.

Aceste modificări au încurajat apeluri la acţiune, pentru (sau contra) expansiunii imperiale, de exemplu, de către Societatea pentru Colonizarea Germana înfiinţata în 1884. Astfel, în anul 1898 a existat o presiune considerabilă în Franţa pentru o poziţie fermă împotriva Marii Britanii, cauza fiind o expediţie militară franceză, în care a avut loc la Fashoda în Sudan, o confruntare cu o forţă britanică mai puternică sub comanda generalului Kitchener.

Mai mult decât atât, de la 1886 la Ministerul de Externe francez a fost inclusa o secţiune responsabila pentru raportarea presei străine. Britanicii au făcut acelaşi lucru în 1906, când o circulară a fost trimisa la ambasadele din Europa, dar nu a fost respectata. În schimb, Lewis Benjamin, care a fost responsabil de propaganda în zonele militare, iar apoi în Departamentului de Informaţii, a început astfel de rapoarte în 1917 ca un efort individual. Această funcţie a fost preluată de către Departamentul de Informaţii Politice al Ministerului de Externe în 1919, iar acest departament a fost închis în 1920.

Deşi ezitant, interesul despre ziarele străine, în Marea Britanie şi în altă parte, poate fi văzut ca o formă mai modernă de afaceri externe. Cu toate acestea, o astfel de necesitate a apărut mai puţin evidenta deoarece lumea diplomatica a dat multe dintre rezultatele dorite de opinia liberala, inclusiv unificarea Italiei şi Germaniei, la sfârşitul sclaviei, o reducere semnificativă a mărimii imperiului turcesc, iar în special în Europa, răspândirea de comerţ liber, precum şi o serie de războaie scurte.

Cu toate acestea, fiecare criză a ameninţat posibilitatea izbucnirii unui război mondial, în timp ce războiul din Crimeea (1853 – 1856), între Rusia şi o alianţă formată din Turcia, Marea Britanie, Franţa şi Sardinia, a arătat ca expansionismul rusesc, şi diplomaţia de

confruntare, aproape a condus la un război mondial. Austria a analizat dacă să intervină împotriva Rusiei, în timp ce britanicii au încercat să câştige sprijin din partea Persiei şi Suediei, care ar fi crescut angajamente britanice, şi au avut în vedere perspectiva în care o blocadă a Rusiei va aduce SUA în războiul împotriva Marii Britanii.

Războiul Crimeei a indicat, în plus, starea, de multe ori precară de coaliţiei, cu rivalitatea anglo-franceză care a jucat un rol major în politică şi strategiile sale. În plus, conflictul a oferit exemplul clasic, în care marile puteri ar putea avea opţiunile limitate de către protejaţii lor, în acest caz Turcia. Acest punct serveşte ca o reamintire a necesităţii de a evita politicile statelor non-occidentale din perspectiva diplomaţiei occidentale. Mai mult decât atât, turcii ar putea dovedi ca nu răspund aliaţilor lor.

Pentru ţările care au avut puterea naţionale, expansiunea imperiala şi pregătirea militară acordate ca obiective cheie, amploarea la care diplomaţia în general, a ajutat asigurarea tuturor celor trei fără debilitant conflictului, au fost valoroase. Câştiguri reciproce în teritoriul sau de influenta pentru statele majore, au fost rezumate în arbitraj, de succesul în lupta pentru Africa, şi au existat succese comparabile în Pacific, Maroc şi Persia. Convenţia de la Madrid din 1880 a garantat o independenţă a Marocului. Congresul de la Berlin din 1884–1885 a delimitat viitoarele colonii din Africa şi a subliniat noţiunea de ocupare eficientă. Ca alte congrese, la Berlin s-a demonstrat valoarea călătoriilor feroviare şi navale şi a telegrafului în accelerarea diplomaţiei, ca cele mai multe astfel de întâlniri, a durat mai puţin timp decât cele din epoca preferoviara şi pretelegraf.

Deşi comunicaţiile s-au dezvoltat şi au devenit mai predictibile (un proces care a fost în parte supravegheat de către Uniunea Internaţională Postala), acest proces nu înseamnă că s-au apropiat de cele ale lumii moderne. De

asemenea, nu existau mijloace de supraveghere. Astfel, de exemplu, în 1884 a fost nevoie de două săptămâni pentru ca informaţia conform căreia Rusia a predat Merv, un teritoriu cheie în Asia Centrală şi una de mare interes pentru comentatorii britanici îngrijoraţi de un avans a Rusiei spre India, să ajungă la Sir Edward Thornton, trimisul britanic în St Petersburg.

Caracterul normativ al expansiunii imperiale, gama mare de oportunitati, precum şi disponibilitatea de a accepta noţiuni, precum câştiguri echivalente, acesta din urmă fiind cheia politicii faţă de China, a permis marilor puteri nu numai de a domina una în faţa celeilalte, dar, de asemenea, şi fata de nou-intratele (Germania, Italia, Japonia, SUA), şi puterile minore (Portugalia, Olanda). Acest proces a fost foarte extins în America de Nord, unde o serie de acorduri au stabilit diferenţe anglo-americane, în special peste graniţa canadiană a drepturilor neutre în Războiului Civil American. Tratatul de la Washington din 1871 a permis britanicilor reducerea garnizoanelor în Canada.

Mai mult decât atât, diplomaţia perioadei s-a dovedit dinamica, răspunsul la ambele probleme noi şi anticipate fiind acelaşi ca şi în 1898, când criza financiară gravă portugheza a condus la un tratat secret anglo-german pentru alocarea Angolei şi Mozambicului, colonii portugheze importante în Africa, eveniment la care Portugalia a dorit să le vândă. Într-adevăr, succesul britanic în determinarea Portugaliei să renunţe la pretenţiile sale de pe teritoriul dintre Angola şi Mozambic au compromis popularitatea guvernului portughez. În 1906 Marea Britanie, Franţa şi Italia au semnat un acord care defineşte interesele lor în Etiopia şi, de asemenea, promitatoarea non-intervenţie. În general, capacitatea de a controla „oamenii la faţa locului”, guvernatorii şi agenţii de la periferia coloniala, a fost importanta pentru

diplomaţia de reţinere imperiala, a însemnat, de asemenea, că statele au căutat să folosească profesionalismul şi tehnologia pentru a direcţiona atât diplomaţii cât şi oficialii coloniali.

Liniştita gestionare a extinderii imperiale rivale a fost un exemplu important al unui proces mai larg la care Concertul Europei a adaptat o serie de provocări şi schimbări. Acestea au fost semnificative atât în amploare cât şi în gama, cuprinzând schimbări majore în populaţie, tehnologie, activitatea economică, structurile sociale, constituţii şi capacităţile militare. Ideologiile au jucat de asemenea un rol, în special în creşterea naţionalismului. Cu toate acestea, ceea ce a fost izbitor a fost capacitatea de a gestiona schimbarea. Unitatea Franţei de a-şi recâştiga poziţia după războaiele napoleoniene a fost realizata, în special în anii 1850, în timp ce crearea Prusiei din Imperiu German a condus doar la o serie de războaie scurte (1864, 1866, 1870 – 1871) şi foarte important, nu a provocat prăbuşirea a imperiului austriac, când Austria a fost învinsa în 1866. Ca un alt exemplu de capacitate de a gestiona schimbarea, acordul asupra Balcanilor între Austria şi Rusia în 1897, a fost destinat de a gestiona declinul imperiului turcesc şi, în special, problema viitorului Macedoniei.

Contrastul cu incapacitatea, în 1914 – 1945 pentru a satisface obiectivele realiste şi rivalităţile ideologice scurte de conflict pe scară largă este instructiv, şi sugerează că sistemul internaţional al XIX-lea a fost mai eficace, o concluzie care aruncă o lumină pozitivă asupra diplomaţiei perioadei.

În timp, crizele periodice şi panica de război au dus la temere cu privire la sistemul internaţional, care a inclus un element de critică a diplomaţiei contemporane. Cu toate acestea, evitarea războiului major, după 1871 a ajutat la a se asigura că nu este surprinzător faptul că o

atenţie insuficientă a fost acordată anumitor aspectel problematice ale relaţiilor internaţionale ale perioadei.

Mai mult decât atât, în judecarea statelor străine, ar putea exista o încălcare gravă de către diplomaţi şi alţi comentatori să aprecieze măsura în care disputa politică, şi într-adevăr politica, în general, au făcut consideraţii geopolitice şi alte chestiuni şi mijloace de dezbatere, mai degrabă decât să fie constante. Acest punct a subliniat o urgenţă binevenita a ONU, care a contestat coerenţa politicilor, şi, astfel, de aliniamente internaţionale şi culturile strategice.

Pentru a ajuta să negocieze şi să se susţină alianţe, diplomaţii au îndeplinit aşteptările elitelor politice din care au fost membri. Acesta poate fi anacronic să se presupună că aceştia ar fi făcut altfel, dar au existat exemple, cum ar fi feldmareşalul von Moltke contele Helmuth cel Bătrân (1800 – 1891), mai devreme, în 1864 – 1871, şeful Statului Major General, planificator al unificării Germaniei, care în ultimii ani a avertizat cu privire la riscurile generate de conflicte pe scară largă. În schimb, a existat un interes naţional al multor diplomaţi, şi în special în zonele considerate ca fiind deosebit de volatile, cum ar fi Balcani. Astfel, după victoria asupra turcilor în 1826 – 1829, Rusia a exercitat un protectorat asupra Moldovei şi Ţării Româneşti (părţi din România modernă) până la Tratatul de la Paris din 1856.

La rândul său, Rusia a mai declarat în anii 1870 ca a ademenit România în furnizarea de sprijin în război împotriva turcilor în 1877 – 1878. Declaraţia de independenţă a România fata de turci în 1877 a subliniat dependenţa diplomatică a ţării de puterea politică internaţională. Această dependenţă a fost demonstrată prin câştigarea sudului Basarabiei de către Rusia şi, la Congresul de la Berlin din 1878, cu recunoaşterea independenţei româneşti (şi, astfel, calitatea de membru

cu drepturi depline în ordinea diplomatica) a făcut să urmeze un acord cu privire la extinderea drepturilor civile pentru comunitatea mare a evreilor români.

Diplomaţia implica, de asemenea, subversiune. Trimisul rus la Constantinopol, contele Nikolai Ignatiev, stabileşte în 1867 secretul Comitet Central Bulgar, care, la rândul său, în acel an a trimis trupe de partizani din Turcia pentru a conduce Bulgaria. Ignatiev a dorit să răstoarne părerea că bulgarii nu ar îndrepta armele împotriva turcilor. La rândul său, o dată devenită Bulgaria independentă, trimişii ruşi de acolo frecvent au părut superiori şi aroganţi, care operează într-o manieră imperiala. Într-adevăr, în 1885 reprezentantul rus la Sofia a sugerat că ar fi cel mai bine, cazul în care Bulgaria ar adopta legile rusesti şi un Guvernator General rus.

O alta promovare a interesului naţional a fost datorată de dezvoltarea rolurilor ataşaţilor militari şi navali. Ritmul schimbărilor tehnologice a fost un subiect important pentru rapoarte. În 1909, colonelul Frederick Trench, ataşatul militar britanic la Berlin, a raportat că germanii au propus să se introducă vehiculele puternice de tracţiune „adecvate pentru utilizarea militară”.

Un alt aspect al diplomaţiei a fost utilizarea de contracte comerciale, în special aplicarea de tarife mai mici, în scopul de a consolida legăturile internaţionale. Un exemplu îl reprezintă tratatul de comerţ din 1860 dintre Marea Britanie şi Franţa.

Proeminenţa tot mai mare de probleme comerciale a condus la înfiinţarea postului de ataşat comercial, primul reprezentant fiind Iosif Crowe, ataşat comercial britanic la Paris din 1880. Cu toate acestea, progresul a fost lent, în special în cazul comerţului cu arme, în care nu a existat o coordonare cu diplomaţia. Franţa şi-a numit primul său ataşat comercial, în Londra, în 1904. Germania, de asemenea, le-a urmat numai în 1900. Cu toate acestea, în

1913 Franţa a numit în cadrul ambasadelor sale consilieri tehnici, detaşaţi de la Ministerul Lucrărilor Publice, funcţii concepute pentru a ajuta la obţinerea de contracte.

Revenind la crizele internaţionale, scuza finala pentru diplomaţii a fost că puterea lor a fost limita. Politica a fost stabilita de către guverne, şi diplomaţii, în ciuda cererilor lor au avut relativ puţin succes în modificarea parametrilor. În parte, acest succes limitat reflectă profesionalizarea majora a diplomaţiei, cea care a înlocuit ambasadele de familie, în care trimişii au ales proprii lor subordonaţilor prin procese de numire şi supraveghere oficială.

Această extindere oferă o oportunitate de a lua în considerare argumentul pacifist şi radical, angajat de John Bright: „politica externă… nu este nici mai mult nici mai puţin decât un sistem gigantic de scutire în aer liber pentru aristocraţie”. Bright a fost cu siguranţă corect în legătura cu prejudecata aristocratica a diplomaţiei britanice; în timp ce acest lucru a fost chiar mai pronunţat în cazul Germaniei. Toţi ambasadorii săi din 1871 – 1914 au fost aristocraţi, astfel cum au fost 84 % din toţi reprezentanţii diplomatici germani. Procentul a scăzut numai în cazul misiunilor germane minore în statele non-europene, în special în Perú. Presiunile parlamentare în Germania pentru mai mulţi diplomaţi burghezi au avut un impact limitat.

Un exemplu similar poate fi observat în Austria, atât în legătura cu serviciu străin, cât şi cu ministerul din Viena. S-a afirmat că a existat o tendinţă către o mai mare exclusivitate socială în serviciul diplomatic austriac, la sfârşitul secolului. Elitele şi conexiunile au fost, de asemenea, cruciale pentru serviciul diplomatic rus, nu în ultimul rând cu trimişii seniori care provin din medii sociale importante.

Schimbările politice din Franţa a făcut situaţia mai

complexă, cu dominaţia aristocratica din anii 1852 – 1870 sub Napoleon al III-lea, precum şi în primii ani ai Republicii a III-a, instalata după alegerile din 1877, a întărit republicanismul şi au dus la plecarea de trimişii anti-republicani. Procentul de aristocraţi, a scăzut în anii 1903 – 1914 la doar 7 % din diplomaţi francezi. În schimb, burghezia a devenit tot mai influenta. În calitate de reprezentanţi ai unei republici din 1870, diplomaţii francezi au trebuit să se adapteze unora dintre formele şi stilul lor, dar nu a existat un accent pe continuitate, ci mai degrabă doar o repetare a episodului republican radical din 1790.

Strategiile de recrutare nu au fost precizate în edicte oficiale, dar au fost, de obicei calificări financiare. Asta, cu toate acestea, nu înseamnă că diplomaţii au fost întotdeauna bogati. Unii au fost departe de acest statut, dar originea socială a fost un element cheie. Cu toate acestea, într-un contrast cu situaţia din secolul al XVIII-lea, examenele de admitere au fost acum necesare, fiind introduse, de exemplu, în Prusia în 1827, în Marea Britanie în 1856, şi în Franţa, în 1877 şi, din nou, 1880.

Accentul pus pe examenul de admitere a încurajat profesionalismul, pentru că cele mai importante instituţii de învăţământ care au oferit mulţi diplomaţi au fost dominate de elita socială, de exemplu Eton Collège din Marea Britanie sau Imperial Alexander Lycée la St Petersburg. Mai mult decât atât, procesele şi rezultatele examinărilor puteau fi ocolite sau manipulate pentru a se asigura că membrii elitei nu sunt deranjaţi. Acest proces a fost evident, de exemplu, în Prusia, unde o scutire totală sau parţială a oferit privilegii diplomaţilor cu experienţă, în timp ce în Franţa, deşi au fost introduse examene, au fost fără prea mult succes.

Acest proces s-a derulat nu numai în serviciile diplomatice unde numărul de non-aristocraţi era mic, cum

ar fi Germania, dar şi în cele cu un număr mai mare dintr-un mediu diferit, în special în Franţa. Acolo, membrii burgheziei care au fost recrutaţi au avut valori similare aristocraţiei bogate, pe care au înlocuit-o treptat.

Compoziţia socială a diplomaţilor, în calitate de reprezentanţi ai suveranului, a reflectat, de asemenea, un profesionalism bazat pe criterii diferite fata de vechiul regim. Birocraţii Ministerul de Externe au fost o sursă de diplomaţi, cu Sir Julian Păuncefote, Subsecretarul Ministrului de Externe britanic, care merge ca trimis la Washington din 1889 până în 1902, o alegere care reflectă importanţa acordată postului… Diplomaţia, privita atât ca un mijloc de a înţelege evoluţiile din străinătate, cât şi ca o încercare de a le influenţa, a fost încurajată de un sentiment de imprevizibilitate şi de competitivitate în evoluţiile şi relaţiile internaţionale.

Un aspect al trecerii la profesionalism a fost o distanţare deliberată de multe întâlniri diplomatice constituite în arena politică, în special în rândurile juniorilor, deşi, din nou, acest proces a fost mai evident în unele state, de exemplu Marea Britanie, decât altele. În Statele Unite ale Americii numirile seniorilor a continuat să fie privită ca un patronaj politic, o situaţie care persista şi în prezent, cum ar fi Louis Susman, un bancher şi susţinător important al Preşedintelui Obama, care a fost numit ambasador la Londra, în 2009. În 1890 cele mai multe numiri ale americanilor în serviciile diplomatice şi consulare, precum şi în Departamentul de Stat au fost produsul de patronaj politic, sub coordonarea Coastei de Est, care domina sistemul.

Varietatea serviciilor diplomatice europene au fost furnizate în mare parte, în măsura în care curtea regală a fost încă un important centru de putere politică. Locul diplomaţiei a fost în mare parte responsabil pentru caracterul, cu accentul pe formalitatea strict implicată în

observarea protocolului diplomatic, care au fost un aspect al reprezentării suverane. Distincţiile sociale au jucat un rol important în această cultură, şi în special, dar nu numai, în cadrul instanţelor de judecată, cum ar fi Viena, unde protocolul a servit ca o modalitate de a reconcilia pretenţiile aristocraţiile ale diferitelor terenurilor habsburgice, în special Austria şi Ungaria.

Astfel, schimbarea socială din cadrul diplomaţiei în secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea, departe de trimişii non-aristocraţi care au dominat mai devreme, au avut consecinţe care au rămas extrem de importante pentru lumea diplomatică a secolului al XIX-lea, o perioadă, în care franciza masei masculine a devenit modul politic cheie de legitimare.

Între timp, regulile activităţii diplomatice s-au schimbat. Monarhii au rămas importanţi, dar ministerele de externe, au devenit locul de întâlnire între miniştrii şi diplomaţi, deşi instanţele au continuat să fie semnificative pentru ocazii sociale. Cu toate acestea, mai mult de afacerile şi socializarea diplomatice au fost tratate la ambasade. Clădirile ambasadei permanente au devenit comune. În 1814 Marea Britanie a cumpărat casa impunătoare a Prinţesei Pauline Borghese, anterior Pauline Bonaparte, şi a devenit prima clădire permanenta a ambasadei britanice.

Cu toate acestea, o astfel de clădire a ambasadei a rămas neobişnuita până în anii 1860, atunci când ambasadele într-o diferenţiere mai generală a funcţiei, au pus accent pe continuitate, şi au găsit necesar găzduirea unui personal mai numeros, caracterizând astfel clădirile guvernamentale ca un întreg. Aceeaşi dezvoltare a fost văzuta în birourile din străinătate, precum cele britanice, franceze şi germane de pe Whitehall, Quai d'Orsay şi Wilhelmstrass. Sensul tradiţiilor diplomatice naţionale coerente a fost legată de dezvoltarea şcolilor de istorie

diplomatica şi de publicarea de ghiduri şi materiale de arhivă, cum ar fi „Instrucţiunile ambasadorilor şi miniştrilor francezi de la Tratatul de la Westfalia până la Revoluţia franceza din 1884”. Astfel de lucrări au încurajat un sentiment de continuitate şi ca diplomaţie ajuta la promovarea intereselor specifice ale ţărilor.

Profesionalismul ar putea asigura că diplomaţii au pierdut contactul cu politica internă, presiunile parlamentare, opinia publică şi, în general, compromisurile care au stat la baza luarii deciziilor interne. Aceasta a fost o problemă deosebită cu trimişii pe o lungă perioada, precum şi cu cei care au devenit membrii unor alianţe specifice. Mai mult decât atât, o lectură atentă a corespondenţei diplomatice, atât publice, cât şi, mai clar, a celei private, sugerează ca mulţi emisari nu aveau simpatie cu natura şi consecinţele dezbaterilor publice din ţările lor de origine.

Pierderea contactului cu societatea de origine a fost atenuata de apartenenţa la o cultură aristocratica comună şi o castă supra-naţională, şi, oricum a fost diminuata prin îmbunătăţirea comunicaţiilor între oameni, şi transmiterea de mesaje şi bunuri. Această îmbunătăţire a contracarat, de asemenea, una dintre problemele majore ale profesiei, care era izolarea. Distanţa de familie, prieteni şi conexiuni au devenit mai puţin grave, ca urmare a utilizării transportului naval şi feroviar, precum şi de utilizarea de telegrafului. Pentru diplomaţii de lungă durată, cum ar fi consuli, această singurătate a fost deseori atenuata de prietenii şi căsătorii în cadrul comunităţii consulare.

Călătoria mai rapidă a însemnat, de asemenea, o călătorie mai sigura. Printre avantaje a fost capacitatea de a face faţă consecinţelor de multe ori dăunătoare pentru sănătatea serviciului diplomatic la tropice prin retragerea şi înlocuirea trimişilor bolnavi.

Vapoarele cu aburi şi căile ferate au permis

conducătorilor şi miniştrilor să călătorească mult mai uşor. Unii conducători ai secolului al XVIII-lea, în special Petru cel Mare al Rusiei, împăratul Iosif al II-lea şi Gustavus III al Suedia, au călătorit excesiv în străinătate, dar o astfel de activitate nu a fost frecventa, din motive de timp, comoditate, preferinţă şi de protocol. Numeroşi conducători, de exemplu, George al III-lea al Marii Britanii (r. 1760 – 1820) şi Ludovic al XVI-lea al Franţei (r. 1774 – 1792), nu au plecat niciodată din ţările lor.

Oportunităţile avute de personalul diplomatic şi de monarhi au schimbat dramatic secolul al XIX-lea. În parte, acesta a fost motivul extinderii coaliţiei diplomatice, care a dus la înfrângerea lui Napoleon, şi mai ales dorinţa ţarului Alexandru I al Rusiei (r.1801 – 1825), de extindere spre vest. Aceasta dorinţa a reprezentat o întoarcere la practica lui Petru cel Mare, după o perioadă dominată în mare parte de femei monarhi, care, în calitate de conducători, nu au părăsit Rusia.

Cu toate acestea, facilitarea transportului a fost, de asemenea, important, nu în ultimul rând pentru călătoriile familiei regale britanice. George al IV-lea (r. 1820 – 1830) a vizitat Hanovra în 1821, prima vizită a Regelui de Hanovra a regatului său: Hanovra a fost recunoscut ca un regat la Congresul de la Viena. Cu toate acestea, el nu a părăsit ulterior Marea Britanie. Vizita sa la Hanovra, însoţit de ministrul de externe, Castlereagh, a oferit o ocazie pentru ca acesta să se întâlnească cu omologul său austriac, Metternich, care, în mod semnificativ, a venit la Hanovra pentru a se întâlni cu ministrul de externe, şi nu cu monarhul. Nici William al IV-lea (r. 1830 – 1837) nu a călătorit în străinătate în calitate de monarh.

Victoria (r. 1837 – 1901), în schimb, a folosit transportul naval şi feroviar, nu numai să călătorească în Insulele Britanice, dar, de asemenea, dar de asemenea pentru a călători pe continent, unde a jucat un rol activ în

menţinerea unor bune relaţii internaţionale. În anii 1830 şi 1840 ea l-a întâlnit de multe ori pe unchiul ei, Leopold I al Belgiei, la care a apelat pentru sfaturi. Alianţele maritale au fost un element cheie al diplomaţiei reginei Victoria, unul conceput pentru a lega dinastii majore. Ea, de asemenea, a facilitat relaţiile cu Franţa, în 1843, când, însoţit de Aberdeen, ministrul de externe, l-a vizitat regele Louis-Philippe.

Alţi monarhi au vizitat Marea Britanie, atât europeni, de exemplu Pedro al V-lea al Portugaliei, cât şi non-europeni, de exemplu, Nasir-ud Din din Persia în 1889 şi Rama al V-lea din Siam (Thailanda), în 1897.

Importanţa diplomaţiei regale a fost menţinută de către fiul şi moştenitorul Victoriei, Edward al VII-lea (r. 1901 – 1910). El a jucat un rol notabil în îmbunătăţirea relaţiilor anglo-franceze, ceea ce duce la Antanta în 1904, în timp ce vizitele sale continentale au oferit oportunităţi pentru negocieri. De asemenea, el a servit în continuarea relaţiilor cu alte familii regale, cum ar fi cea a Portugaliei.

Cu toate acestea, diplomaţia regala din această perioadă a fost cea mai influentă în acord cu opinia ministerială, politică şi publică. Influenţa regala printre marile puteri, cum ar fi Marea Britanie, Germania şi Rusia, ar putea fi exercitate în numirea de emisari, în timp ce animozitatea lui Edward VII cu nepotul său, Wilhelm al II-lea al Germaniei, şi în special punctele de vedere agresive şi ambiţioase ale acestuia din urmă, au fost importante la deteriorarea relaţiilor anglo-germane.

În acest context, sistemul internaţional în sine a fost departe de a fi static, nu numai în conţinut, dar de asemenea, în formă. În special, spre sfârşitul perioadei şi începutul secolului al XX-lea, atât înainte de Primul Război Mondial (1914 – 1918) cât şi apoi cu înfiinţarea postrăzboi a Ligii Naţiunilor, care a fost o încercare de a crea un sistem a normelor internaţionale, care ar împiedica

recurgerea la război. Arbitrajul obligatoriu, legile de neutralitate, conferinţele de pace de la Haga şi Curtea Internaţionala de Justiţie au fost aspectele cheie ale unei abordări legaliste a afacerilor internaţionale, una care a furnizat diplomaţi cu noi oportunităţi, metode şi provocări. Arbitrajul a jucat un rol important în soluţionarea divergenţelor anglo-americane, în special pe graniţa canadiană. Acest succes a încurajat sistematizarea arbitrajul, mai ales cu Tribunalul de Arbitraj de la Geneva din 1872, iar în 1899 şi 1907 conferinţele de pace de la Haga.

A fost de aşteptat ca diplomaţii să încurajeze arbitrajul internaţional şi să devină practicieni a ceea ce a fost văzut a fi ştiinţa dreptului internaţional public, o cauză care a fost susţinuta cu organisme influente, cum ar fi Societatea Americană de Drept Internaţional, care a fost înfiinţată în 1906. În 1905 preşedintele american Theodore Roosevelt a negociat o înţelegere în războiul ruso-japonez, un semn cheie de influenta dobândita de America, pentru care Roosevelt a fost onorat cu Premiul Nobel pentru Pace în anul următor. Cu toate acestea, internaţionalismul apărut a început să intre în conflict cu apărarea intereselor naţionale, o temă care a fost şi este repetată până în prezent, deşi pe un alt ton şi cu diferiţi jucători. Mai mult decât atât, alături de campanii de pace, acest pacifism a solicitat o nouă diplomaţie.

Idei şi practici de consolidare a dreptului internaţional au fost prezentate de unii comentatori drept cruciale pentru funcţionarea cu succes a securităţii colective. Ei nu au prevalat în testul Crizei europene din 1914, dar au ţinut cont de încercările ulterioare de a alinia legalismul, moralismul şi realismul, combinând interesele naţionale într-o ordine internaţională. Cu toate acestea, problema lipsei consimţământului de către statele, puternice sau mai slabe, într-un astfel de ordin, a rămas (şi

rămâne), o problemă-cheie.

CAPITOLUL VI (1900–1970)

Paginile 180 – 193-Ilca Angela Iulia, MSSC.

Acest capitol îşi propune să trateze două problematici. În primul rând ambele au o origine şi semnificaţie pentru diplomaţia britanică, iar în al doilea rând Marea Britanie nu s-a aflat sub ocupaţie străină şi nu a fost confruntată cu o revoluţie. De asemenea problematici similare pot fi identificate şi în alte ţări.

În 1956 Sir Nevile Bland a scris prefaţa celei de-a patra ediţii a cărţii lui Sir Ernest Satow, *A Guide to Diplomatic Practice* (Prima ediţie: 1917; A doua ediţie: 1922 şi A treia ediţie: 1932), care a devenit o referinţă nu doar în diplomaţia britanică. În ultimul capitol Satow a susţinut necesitatea extinderii diplomaţiei occidentale pe tot mapamondul. Acesta a activat în serviciul consular din Japonia, Siam (Thailanda), Perú şi Maroc, iar în 1895 a fost numit ministru la Tokyo, respectiv în 1900 la Beijing.

Bland a devenit o emblemă pentru diplomaţie. S-a născut în 1886, a studiat şi a fost căpitan de marină la Eton. Această şcoală este renumită pentru numărul mare de diplomaţi britanici care s-au format aici. Conform Comisiei Regale privind Administraţia Publică din 1908 – 1913, 25 din 37 de ataşaţi diplomatici britanici au absolvit la Eton. Bland a studiat la Colegiul Regelui din Cambridge, unde a obţinut o diplomă prin care îi erau recunoscute meritele intelectuale. În 1911 a început să activeze în Ministerul Afacerilor Externe, la secţiunea Tratate, unde s-a aflat în fruntea conducerii între 1938 – 1948. De asemenea a fost numit ministru, iar apoi ambasador în Olanda.

În 1932, Bland scria în prefaţa celei de-a treia ediţii a

cărţii lui Satow într-o manieră obiectivă, pe când în prefaţa celei de-a patra ediţii (1957) se observă tonul plin de regret şi furie a lui Bland, noi republicări ale acestei ediţii au apărut în 1958 şi 1962, şi o alta cu corecţii în 1964. Bland scria în 1956:

Odată cu venirea lui Hitler la putere în 1933, termenul de practică diplomatică, a primit o serie de lovituri şi deformări, în urma cărora, în parte, nu a mai reuşit să-şi revină. Editorul nu este în măsură să judece sau să catalogheze modul în care unele obiceiuri, în plan diplomatic, sesizabile în ziua de astăzi, ar trebui puse în concordanţă cu brutalităţile diplomatice ale regimului hitlerist, fără dubii însă din 1933, a apărut o tendinţă crescătoare de a suprima rolul diplomatului de profesie, prin intermediul unei ideologii locale, a unei diplomaţii secrete, a unor conferinţe de presă tendenţioase şi abuzuri. Oricare ar fi fost dezavantajele aşa-zisei diplomaţii secrete, manifestate, printr-un val de nemulţumiri la nivel naţional şi un limbaj necontrolat, în cadrul adunării generale ONU sau la radio, este posibil să fi condus la neînţelegere la nivel internaţional?... ar putea acele practici să fie numite într-o manieră corectă diplomaţie? În cazul de faţă nu poate exista decât un singur răspuns. În orice caz, pentru a înţelege ipoteza acestei cărţi, presupun că nu este benefic, pentru cei care reflectă, sau deja au îmbrăţişat o carieră diplomatică, aceştia putând distinge mult prea clar din presa şi din alte surse, cu ce vor fi nevoiţi să se confrunte, şi în alte cazuri după ce ar trebui să se ghideze, în a desluşi acest tip de non-diplomaţie, răspunsul nu poate fi încadrat decât în lumina circumstanţelor şi a experţilor care se ocupă de ea... un Ghid Despre Practica Diplomatică, în ziua de azi situaţiile în plan diplomatic se dezvoltă cu o asemenea repeziciune încât, ar fi nevoie de un număr lunar sau chiar săptămânal pentru a fi cu informaţiile la zi. Vechile

canoane diplomatice, au devenit cu timpul subiectul unor schimbări, atât deliberate cât şi de sine stătătoare. Criticismul şi interogatorismul în parlament şi presa, tendinţa crescândă a miniştrilor care se ocupă de afacerile externe, de a prelua sub tutela lor consultările pe probleme externe, atribuţii care în urmă cu câteva decenii reveneau şefilor misiunilor diplomatice, viteza crescândă şi facilitatea comunicaţională între Ministerul Afacerilor Externe şi Misiune Regală din străinătate, familiarizarea grupurilor parlamentare de a face vizite în străinătate – toate acestea tind să submineze încrederea şi independenţa membrilor Serviciilor Externe şi în unele cazuri să uzurpeze, în favoarea activităţilor unui hotel sau a unei agenţii de turism, timp şi bani anterior, şi mai util, cultivarea unor contacte locale prin intermediul Ambasadei Regale a Misiunilor Diplomatice şi a Consulatelor.

Provocările şi discuţiile pe baza acestui sistem prestabilit, nu au fost doar cele creionate de Bland. În lucrarea „Democracy and Diplomacy: A Plea for Popular Control of Foreign Policy (1915), Arthur Ponsonby, pledează asupra impactului pe care telegraful l-a avut în transformarea relaţiilor internaţionale, efectul său având o cauză dublă: în prima instanţă o centralizare a informaţiilor, materializată printr-un mai bun control guvernamental. Conform celor afirmate de Ponsonby, aceasta dezvoltare a condus la nevoia unor reforme, subliniind aici ideea de „a concentra şi simplifica procesul de negociere, dacă este cu putinţă, prin formarea imediată a unui Consiliu European pe baza de delegaţi, având ca domeniu de competenţă rezolvarea litigiilor. Potrivit lui Ponsonby existau probleme privind practicile democratice: În c*adrul acestei atmosfere naţiunile devin piese de şah, diplomaţia devine un joc de înaltă performanţă şi între timp ce intriga şi misterul prevalează regulile jocului sunt*

obturate sau se pierd. Caracterul exclusivist şi clandestin al interferenţelor noastre cu ţările străine, datorat puterilor nerestricţionate a Ministerului Afacerilor Externe este în continuare accentuat de caracterul aristocratic şi nereprezentativ, al instrumentului prin care acesta lucrează, a mediului prin care toate comunicaţiile îi sunt furnizate... un mic număr de oameni, care se asociază doar cu persoane din propria lor clasă şi interacţionează prin intermediul zvonurilor nu pot da greş în a avea o perspectivă distorsionată, o viziune apropiată şi un fals sens al proporţiei. O tradiţie a intrigii a fost promovată încă din Evul Mediu, aceasta nu numai că nu îşi găseşte locul dar este şi foarte periculoasă pentru secolul XX.

În schimb Ponsonby pune accentul pe diplomaţii „care au înrădăcinat faptul că ei sunt servanţi oamenilor, nu marionete de la curte sau uneltele guvernului".

Aceste două publicaţii pot fi citate pentru a sublinia o diviziune fundamentală în diplomaţie: una între două culturi diferite şi alta care oferă un contrast şi cronologie ca mişcare de la un anumit tip la altul asigurând calea spre schimbare. Există o marjă de adevăr în această abordare, dar în acelaşi timp este copleşitor de simplistă. În schimb, cum a fost sugerat în capitolul precedent calea spre o reformă radicală a fost deja trasată în secolul al XIX-lea. Într-o anumită măsură caracteristici ale vechii ordini din 1900, reflectă constrângerile timpurii pentru schimbare şi în special pentru profesionalism.

Diferitele limbaje abordate de Bland şi Ponsonby care împing spre continuitate sau schimbare au un caracter instructiv, însă în acelaşi timp ele evidenţiază o continuă diviziune asupra naturii profesionalismului şi a inter-relaţionării dintre diplomat şi oameni. Deşi Ponsonby apare ca şi un radical periculos, Comisia Regală privind Serviciile Civile a susţinut în 1914 îmbunătăţirile şi amploarea în plan ştiinţific a diplomaţilor britanici:

Mari oportunităţi şi încurajări pot fi oferite novicilor din Corpurile Diplomatice pentru a examina şi raporta asupra instituţiilor, a climatului politic a ţării în care au fost delegaţi şi a propriei ţări, însă şi pentru îmbogăţirea cunoştinţelor în drept internaţional.

În timp ce aceste remarci pot părea ficţiune, ele reflectă nevoile, lacunele care de-a lungul secolelor au reprezentat un dezavantaj informatic pentru diplomaţi. La fel, în 1914, cu trei luni înainte de izbucnirea Primului Război Mondial, Comisia de Buget din Reichstag pleda pentru o transformare a serviciului diplomatic german. În S.U.A. Mişcările Progresiste susţineau o bună guvernare, în timp ce reforma serviciilor publice a avut nevoie de ceva timp să se materializeze prin intermediul Serviciilor Externe, acestea nedevenind priorităţi până în timpul celui De-al Doilea Război Mondial şi a Războiului Rece.

Astfel, înaintea Primului Război Mondial aceste practici consacrate s-au aflat sub un atac constant în majoritatea statelor, afectate fiind de schimbările politice şi guvernamentale, având un caracter mixt.

Nevoia de reformă a continuat în Marea Britanie în timpul Primului Război Mondial. În decembrie 1914, la scurt timp după izbucnirea Primului Război Mondial Austen Chamberlain, o figură marcantă din tabăra conservatoare şi mai târziu din Ministerul Afacerilor Externe (1924 – 1929), a făcut presiuni asupra lui F.D. Acland, secretarul parlamentar pe probleme externe asupra nevoii de a publica material prin care să reiese faptul că Marea Britanie s-a luptat să menţină pacea cu Germania:

Sunt profund impresionat de nemeritatul nostru noroc de a purta unanim poporul nostru cu noi. Nu a existat nimic consemnat în publicaţii oficiale care să îi înştiinţeze despre pericolul spre care ne îndreptam sau să îi pregătească pentru îndeplinirea responsabilităţilor şi

apărarea propriilor interese. Cei care au ştiut au tăcut... Acum este timpul... să lămurim opinia publică, că guvernul îi va susţine prin orice sacrificii în întunecatele luni de război şi va încuraja încheierea păcii. Acum este oportunitatea să cimentăm în mintea opiniei publice ideea unei politici externe înţelepte, responsabile şi coerentă după încheierea războiului.

Nimic nu s-a făcut în termen scurt, dar acest gen de idei au contribuit pe scară largă la publicarea documentelor oficiale din 1926.

Un val de repulsie pentru reforme este uşor de observat în cadrul Ministerului Afacerilor Externe britanic. De asemenea şi o opoziţie împotriva oricărei stagnări a diplomaţiei, ca o vocaţie distinctă, cu abilităţi particulare. Harold Nicolson susţine vechea şcoală diplomatică cu lungi tradiţii, împotriva noilor abordări, atât în misiune cât şi în practică a conduitei diplomatice în relaţiile internaţionale. Tot el aduce laude lucrării de *De la maniere de negocier avec les souverains,* pe care o consideră cel mai bun manual de diplomaţie scris vreodată. Deşi în Marea Britanie unele reforme au fost amânate din cauza războiului au fost ulterior introduse cu sprijinul Serviciului Diplomatic, alături de Ministerul Afacerilor Externe în 1918 – 1919. Până în 1943 a existat o opoziţie privind politicile de interschimbabilitate cu Ministerul de Interne.

Mai mult atitudinile sociale, întrezărite în serviciul diplomatic nu erau aproape deloc cele ale unei societăţi avansate, deşi erau tipice pentru acea perioadă. Theo Russell, aflat în slujba serviciului diplomatic era îngrijorat în anul 1918 de faptul că oameni care nu au absolvit studii superioare ar putea deveni diplomaţi; Ca să nu mai vorbim de evrei, oameni de culoare şi infideli cauzei britanice. Similar şi diplomaţii americani aveau aceleaşi viziuni rasiale şi sociale, care reflectau grupul social din care făceau parte: organizaţia WASP de pe Coasta de Est.

Aceste perspective şi politicile asociate lor au facilitat o atmosferă specifică acestei perioade.

Lipsa de noutate, aria restrânsă de informaţii nu înseamnă că nu a existat o schimbare majoră în activitatea diplomatică. Mulţi diplomaţi au simţit nevoia să se angajeze în slujba unui public mult mai larg. Philip al II-lea Marquis de Lothian, ambasador britanic la Washington între 1939 – 1941 era caracterizat ca „vorbind cu presa şi confruntând camerele". Lothian declara „este parte din datoria ambasadorului britanic să explice publicului american într-un mod cât se poate de obiectiv ce cred proprii oameni de stat despre interesele comune ale celor două ţări".

La începutul anilor '70 a existat o mai mare preocupare ca în restul secolului despre informaţia economică. Perioada în care această preocupare s-a accentuat variază, însă de la începutul secolului diplomaţilor li se cerea să ofere sfaturi pe probleme economice şi suport palierului comercial. Consulii s-au dovedit a fi o importantă cheie a informaţiei. Spre exemplu consulul britanic în Shangai, figura de bază a legii internaţionale în această zonă, oferea o serie de rapoarte regulate diplomaţiei britanice din China. Pe lângă redevenţe comerciale, rapoartele conţineau şi bilanţuri semestriale cu caracter secret din 1920 până la invazia japoneză din 1937. Alte surse şi forme de informaţii s-au cristalizat pe parcursul secolului XX nu doar datorită coagulării relaţiilor internaţionale.

Pe parcursul secolului XX diplomaţia a suferit transformări importante alături de accentul pus pe informaţiile particulare. Renaşterea diplomaţiei ideologice a fost importantă, deşi trecutul acesteia, în special aceleia înnăscute după Reforma Protestantă şi Revoluţia Franceză nu avea aceiaşi natură cu diplomaţia ideologică a secolului XX, chiar dacă aceştia au încercat să înglobeze unele

aspecte ale diplomaţiei ideologice. Tema continuităţii a fost surprinsă de Ambasada Britanică la Moscova în martie 1946, conturând lupta dintre comunism, capitalismul american şi societatea occidentală: *pericolul de azi este echivalentul războaielor religioase din secolul al XVI-lea.*

Pe parcursul secolului XX a existat o oarecare confluenţă între diplomaţia ideologică şi diplomaţia liberală. Şirul naraţiunii ne obligă să analizăm problemele ridicate de comunism şi fascism, însă aceasta nu înglobează şi scopul confruntării; spre exemplu este posibil să schiţăm o provocare la adresa ordinii diplomaţiei liberale, aceasta fiind asociată cu opoziţia vestică, în special în China, începând cu Boxer Rising în anii 1900 şi sfârşind cu Revoluţia Culturală din anii ’60. Dacă accentul este pus pe Asia de Est atunci cronologia se poate lărgi punându-se în discuţie o serie de schimbări din perioada 1900 – 1911, incluzând aici Tratatul Anglo-japonez (1902), Războiul Ruso-japonez (1904 – 1905) şi Revoluţia Chineză (1911 – 1912), care a răsturnat monarhia. Episoade majore în următorii ani au inclus şi Invazia Japoniei în Manchuria (1931), Japonia care nu vedea în China un stat capabil să aibă o suveranitate egală şi să joace un rol la fel de important în această zonă. Spre sfârşitul secolului XX Revoluţia culturală poate fi surprinsă de o serie de evenimente cum ar fi: vizita preşedintelui Richard Nixon la Beijing (1972) şi tratatele de pace sino-japoneze (1978). Fiecare din aceste evenimente a avut o importanţă deosebită pentru diplomaţia acestor regiuni, dar şi pentru viitoarele relaţii internaţionale, atât pe termen scurt, cât şi pe termen lung.

Aceste puncte servesc atât ca şi un memento, dar şi la o periodizare a istoriei diplomaţiei rezultând de aici faptul că aceasta este de departe de a avea o cronologie fixă. Confruntările ideologice sunt discutate în faţa cooperări internaţionale, însă mai întâi menţionăm Primul

Război Mondial (1914 – 1918).

Există o acţiune comună în ceea ce priveşte tradiţia şi democraţia de la finalul secolului al XIX-lea, însă statele care au luptat în război au etalat diferenţe majore atât în plan cultural, cât şi politic, şi în special în arta de a face politică. Elitele politice au fost de departe identice, republicanismul francez, diferea mult de ideologia americană, acesta având la bază o ideologie autocratică a imperialismului monarhic. A existat de asemenea şi un contrast puternic între elite, dar nu numai. Austria, Germania, Rusia şi Japonia percepeau războiul ca şi o unealtă politică. Elitele din S.U.A. şi Marea Britanie nu doreau să lupte într-un război împotriva marilor puteri, deşi îmbrăţişau ideea de a utiliza războiul ca şi scop al expansiunii imperiale, cum a fost Războiul mexicano-american din 1898.

Alianţele, remediul tradiţional al diplomaţiei căutătoare de alianţe naţionale, dar în acelaşi timp un impediment în calea acţiunilor deoarece aceasta aducea pe tapet state cu interese diferite, păreau inadecvate politicii de siguranţă în anii 1900 şi la începutul anilor 1910, datorate anxietăţii şi modificărilor internaţionale şi naţionale, în plan politic şi geopolitic. Crize specifice care confirmă cele afirmate mai sus sunt Criza marocană (1905 – 1906) şi Criza bosniacă (1908 – 1909); acestea au încurajat o politică defectuoasă şi au condus la răspândirea îndoielii. Diplomaţii au jucat doar un rol secundar în cadrul acestor crize internaţionale anterior ideii de război; în timp ce conducătorul şi consilierii săi au preluat rolul principal în a arbitra, aşa cum a fost cazul Rusiei înaintea războiului cu Japonia, din 1904 – 1905, nereuşind să arbitreze între atitudini şi politici.

Germania s-a preocupat de problemele aliatului său, Austria, dar şi de problema de a avea Austria ca aliat. Nicio putere nu a putut restrânge sau arbitra suficient

criza care a dus la declanşarea Primului Război Mondial, atât logica geopolitică cât şi alianţele au atras puterile în nişte acţiuni care aveau un rol distructiv şi la final au distrus logica alianţelor. Deşi diplomaţii au jucat un rol secundar în aceste crize, aceştia nu au reuşit decât într-o măsură foarte mică să apere cauza păcii. În afară de schimbarea propusă de Leopold Berchtold, ministrul de externe austriac, schimbare care s-a transformat în iulie 1914 în acţiune militară, între Serbia şi Austria, cultura aristocratică austriacă a corpurilor diplomatice nu îmbrăţişa compromisul. În schimb, slavii sudici (Serbia, Bosnia) erau văzuţi în general inferiori, existând o puternică influenţă culturală în a susţine alianţa cu Germania. În acelaşi timp, decidenţii militari, nu diplomaţii au jucat un rol important în a împinge ţara în război cu Serbia.

Odată ce războiul a început, diplomaţia a jucat din nou un rol inferior în plan geopolitic. Intrarea în război în 1915 a Bulgariei, a Italiei şi a României în 1916 a pus pe tapet nu doar profunzimea angajamentului, ci şi continua determinare şi perseverenţă a puterilor de rangul doi de a face o evaluare a oportunităţilor lor. De departe, fără a distinge ideologia alianţei şi a rolului pe care îl aveau în această alianţă, elementul crucial în acest război a fost acumularea de teritorii – mic pentru statele implicate în război, însă puternic în plan naţional şi mitic. Toate aceste achiziţii teritoriale pot fi văzute ca şi un semn al succesului. Într-o diplomaţie a mitei Italiei i-a fost oferit, şi a acceptat Tratatul de la Londra (1915) împotriva expansiunii austriece, în timp ce bulgarilor li s-a promis Macedonia şi mare parte din Tracia, de către nemţi. România urma să anexeze Transilvania intrând în tabăra Puterilor Centrale. În contrast S.U.A. şi-a construit interesele naţionale înglobând termenul de libertate a comerţului internaţional având la bază strategia de

nelimitare a submarinelor de război germane. Această poziţie a S.U.A. a dus la 1917 la intrarea ei în război.

Alte puteri au rămas neutre, constatând că încleştarea totală între societăţile industrializate va apăsa greu asupra comerţului lor, ca şi consecinţă a Aliaţilor de a impune o blocadă Germaniei şi submarinelor ei. State precum Olanda şi Danemarca s-au aflat sub o presiune constantă, iar diplomaţia trebuia purtată luând în considerare situaţia militară, spre exemplu posibilitatea unei invazii şi interesele economice.

Un eventual angajament de pace, caracterizat de o serie de tratate generale materializate într-o formă comună prin Tratatul de la Versailles cu Germania, care a fost aspru condamnată. Un val de critici a venit din partea statelor nemulţumite, furioase că ţelurile lor nu au fost atinse, grup din care au făcut parte atât statele învinse, cât şi statele câştigătoare; un exemplu notabil fiind Italia.

Un val de criticism a venit din partea criticilor liberali, care au condamnat aspru diplomaţia şi relaţiile internaţionale din timpul războiului. Comentatorii au discutat intens pe tema că oameni nevinovaţi au fost implicaţi în război, călăuziţi greşit de către guvernele lor, de către Ministerele de Externe şi de către Serviciile Diplomatice. În octombrie 1917 Sir John Simon, ministru al Afacerilor Interne, retras din guvern în opoziţie, blamând procesul de recrutare şi înrolare în armată, scria tatălui său:

Planurile cuceririlor germane, care fără dubii au inspirat guvernul german, sunt date peste cap şi tot ce rămâne poporului german este faptul că ei trebuie să realizeze că s-au pus în slujba răului. Când acest lucru se întâmplă… războiul trebuie să îşi găsească finalitatea la masa negocierilor. Toate trăncănelile privind capitularea necondiţionată sunt… nonsens.

Criticile diplomaţiei au adunat pace după război.

Avântul pe care războiul l-a dat pacifismului a avut un efect de opoziţie împotriva diplomaţiei. Atacul împotriva diplomaţiei secrete a venit din partea preşedintelui Woodrow Wilson, care de asemenea a pus bazele determinismului în Europa. În cele 14 puncte Wilsoniene, el afirma în ianuarie 1918 ideea unei noi ordini internaţionale. Primul punct sublinia „demararea procedurilor de pace, după care să nu mai existe nicio înţelegere secretă internaţională, ci doar diplomaţia să poată interveni hotărât şi în mod deschis". În februarie 1918 acesta prezintă în faţa Congresului american „Cele patru principii „în care acuză şi interzice diplomaţia secretă, care a dus Europa prin calcule greşite şi prin promisiuni pripite la alianţe derutante. Jurnalişti au zădărnicit Conferinţa de Pace de la Paris când au încercat să asiste la întâlnirea Consiliului Suprem.

O critică puternică împotriva diplomaţiei secrete a venit şi din partea comuniştilor, care au preluat puterea în Rusia în 1917 şi au relevat o serie de tratate secrete în care Rusia a aderat. Unii istorici au căzut de acord cu aceste critici. În lucrarea *The Origins of the World War* (New York, 1918), Sidney Fay afirma că „sistemul alianţelor secrete este una dintre cele cinci cauze ale izbucnirii războiului. Ramsay MacDonald, liderul Partidului Laburist în Parlamentul Marii Britanii între 1911 – 1914 şi primul ministru laburist între 1924 şi 1929 – 1931, se opunea de asemenea diplomaţiei secrete, acuzând-o de începutul Primului Război Mondial.

Un număr mare de critici a fost adus la adresa diplomaţiei, parte dintre ele referindu-se la începutul criticismului, spre exemplu diplomaţia în epoca modernă (vezi p. 46), diplomaţia din timpul Revoluţiei Franceze (p. 131). Au existat şi alte critici moderne la adresa diplomaţiei care afirmau faptul că diplomaţii erau nişte cosmopoliţi suspecţi, mult prea simpatici cu străinii şi

vicleni. Presupusa combinaţie între cosmopolitism şi disimulare, par să demonstreze sarcasmul. A existat o paralelă asupra unui presupus atac în breasla firmelor de armament, acestea fiind considerate a fi „negoţuri ale morţii „care au ajutat şi susţinut războiul.

Atenţia asupra despăgubirilor de război cerute Germaniei, ca şi un aspect al vinei morale pentru declanşarea războiului s-a dovedit a fi o sursă particulară de criticism german şi liberal, între anii 1920 şi 1930, inoculând ideea că pacea a fost vindicativă. Pe termen scurt, s-a crezut că un abuz, prin intermediul războiului a condus la o pace dură şi apoi o cauză pentru viitorul război.

Verdictul prin care diplomaţia era anatemizată şi percepută ca fiind, necinstită, imprevizibilă în ceea ce priveşte acţiunile de lungă durată, s-a datorat în primul rând lipsei de judecată şi discernământ prin care s-au semnat tratatele de pace, acestea fiind mai puţin severe ca şi cele din 1945. Germania a pierdut teritoriu în 1919, dar discuţiile din Franţa, privind bazinul Ruhr au fost lipsite de rezultate. Diplomaţia s-a adaptat atât practicilor, cât şi preocupărilor ideologice; Germania nu a fost invadată de puterile vestice, în timp ce învingea Rusia ea se afla în posesia unor vaste teritorii în Estul Europei, la sfârşitul războiului. În plus Aliaţii erau preocupaţi să prevină diseminarea Revoluţiei Ruse pe teritoriul Germaniei.

Scopul tratatelor de pace din 1919 vizau o dublă acţiune: pe de o parte acestea încercau să preîntâmpine noi valuri de agresiune din partea Germaniei, iar pe de altă parte încercau să cimenteze bazele unei noi securităţi colective. Acest fapt, s-a adeverit şi materializat prin demilitarizarea zonelor de ocupaţie de lângă frontierele franceză şi belgiană, şi a teritoriului din interiorul Germaniei prevăzut de Aliaţi.

Prima strategie, care se dorea a fi pusă în aplicare de

către Comisia Interaliată de Control Militar, avea la bază o perfecţionare, în domeniul controlului de armament. În ceea ce priveşte compromisul şi propriul interes, nesuferite de critici, învingătorii au îmbrăţişat viziuni diferite cu privire la legitimitatea teritorială, atât în interiorul, cât şi în afara Europei. În timp ce consimţământul local, sub forma plebiscitului a fost folosit pentru a determina unele frontiere europene, cum este cazul graniţei dintre Germania, Prusia de Est (Polonia) şi Danemarca, asemenea frontiere consemnate nu erau recunoscute în afara Europei.

Tratatul de la Sèvres (1920), a înglobat o serie de reglementări dure împotriva turcilor, în acest caz diplomaţia s-a ghidat după evenimente: turcii i-au învins pe italieni şi francezi în 1921 şi mult mai decisiv pe greci în 1921 – 1922, de asemenea în 1922 au reuşit să-i respingă pe englezi, rezultatul acestor acţiuni materializându-se prin acceptarea unor prevederi de pace mult mai indulgente în cadrul Tratatului de la Laussane.

În timp ce războiul i-a împins pe combatanţi să caute sprijin în cadrul unor grupuri, lipsite de suveranitate, opozanţi acerbi ai marilor imperii, cum ar fi cehii, irlandezii, naţionaliştii polonezi sau sioniştii, epoca postbelică a reghidat acest proces sub o nouă formă; aşa-zisele state şi regimuri erau contestate în plan intern, iar alianţele acestora erau urmărite de instanţe străine. Pretutindeni aceste procese au implicat o lărgire a spectrului de acţiune a diplomaţiei, deşi majoritatea acestor procese nu au implicat diplomaţi acreditaţi. La rândul lor noile state, au pus bazele unui nou tip de diplomaţie, o diplomaţie legală, formală prin intermediul căreia să-şi expună punctele de vedere şi să-şi promoveze propriile interese. Nu a fost întotdeauna simplu să găseşti un trimis. Spre exemplu, John Chartres fost funcţionar public, de origine irlandeză, a devenit secretar secund în

cadrul delegaţiei irlandeze care a negociat tratatul prin care Irlanda devenea stat suveran. Chartres a studiat în Germania unde totodată s-a şi căsătorit cu o nemţoaică cu rădăcini irlandeze, la rându-i aceasta ajutându-l să obţină un post de muncă la Berlin, însă lipsa de experienţă şi incompatibilitatea sa faţă de politicile noului guvern irlandez au dus în cele din urmă la demisia sa. Primatul credinţelor politice reflectă o repulsie generală în adoptarea de noţiuni, în viziunea unui serviciu de externe imparţial.

Tratatul de pace de după Primul Război Mondial a inclus şi înfiinţarea Ligii Naţiunilor, fondată în 1919 (vezi pag. 178) şi ulterior o serie de tratate internaţionale având ca scop prevenirea conflictelor.

Tratatul de la Locarno (1925) milita pentru securitatea colectivă în Europa de Vest, Tratatul multilateral Brian-Kellogg (1928) care se împotrivea războiului ca mijloc de soluţionare a litigiilor dintre state şi Tratatul de non-agresiune şi conciliere încheiat la Rio de Janeiro cinci ani mai târziu. Acest tratat condamna războiul de agresiune şi ulterioarele câştiguri teritoriale, care rezultau din urma acestuia; de asemenea acesta impunea semnatarilor obligaţia de a-şi rezolva diferendele prin mijloace paşnice.

Nu doar „aşa-zisele „state s-au aflat în situaţia de a mandata trimişi neconsacraţi. În mai 1921 guvernul francez a mandatat o delegaţie neoficială, naţionaliştilor turci, la Ankara, aceştia încercând (cu succes) să răstoarne guvernul otoman. Şeful delegaţiei Henri Flanklin-Bouillon era un politician ambiţios, fost preşedinte al Comitetului de Relaţii Externe a Senatului. Călătorind deghizat ca şi reporter de război, acesta ajunge la Ankara şi odată asigurat de o primire favorabilă, într-o primă etapă Bouillon negociază un compromis şi mai apoi reîntorcându-se cu această dată cu puteri depline, reuşeşte să încheie

un acord care să aplaneze diferendele dintre cele două puteri. Acelaşi tipar poate fi remarcat în multe alte cazuri, unde statele au fost capabile să-şi câştige identitatea proces reprezentat prin acceptarea formală a relaţiilor diplomatice.

Din 1914, dată la care Turcia şi Marea Britanie se aflau în război, a existat un vid la nivel diplomatic, dar în 1924, la un an după ce Turcia se autoproclamă republică diplomatică, ambasada turcă de la Londra îşi reîncepe activitatea, Yussuf Kemal Tengircenk fiind numit în funcţia de ambasador.

Diplomaţia a jucat un rol important şi în problema despăgubirilor de război, rezultatele acesteia materializându-se prin Planul Dawes din 1926, Planul Young în 1929 şi Moratoriul Hoover în 1931 acesta înglobând o nouă viziune de căutare a securităţii prin compromis.

Un rol important a fost cel al Comisiei Reparaţiilor, fondată sub temeiul tratatului de pace, însă Marile Puteri s-au dovedit a fi jucătorii principali. Tratatele navale, în special Tratatul de la Washington din 1922 şi cu mai puţin succes Tratatul de la Londra, din 1930 au încercat să pună capăt oricărei posibilităţi de reluare a înarmării navale. *Realpolitik*-ul a determinat compromisul de curentele idealistice ale anilor 1920. Un rol important în această ecuaţie l-a avut Gustav Stresemann, ministrul de externe german din 1923 până în 1929; aceasta fiind şi o personalitate activă şi influentă în diplomaţia europeană.

Asemenea acorduri au reprezentat o anatemă pentru puterile cu o orientare unilaterală; acestea întrevăzând în compromis o slăbiciune şi în pace unicul drum spre un nou conflict. Activitatea sovietică, care s-a concentrat asupra Europei a îmbrăţişat credinţa potrivit căreia comunismul era o necesitate globală şi o mişcare internaţională, iar legitimitatea revoluţiei ruse statornicea în Rusia, urmând

ca aceasta să transforme lumea, fapt necesar rezultat în urma proceselor istorice. Instituţional această convingere se manifesta prin intermediul Comintern-ului sau a Comunismului Internaţional, înfiinţat în 1919; în această ipostază de aflux care a urmat Primului Război Mondial, însoţită de războiul civil rus, s-au depus eforturi majore de a răspândi revoluţia şi a încuraja mişcările revoluţionare de pretutindeni, în special în Germania, aceasta fiind văzută ca predispusă pentru revoluţie. Speranţe mari au existat şi în anumite părţi din Europa de Est, în special în Bulgaria. Încercările de a răspândi revoluţia au fost zadarnice, în cele din urmă devenind necesar pentru revoluţionarii ruşi, atât să accepte o nouă ordine internaţională, cât şi să îşi consolideze poziţiile şi puterea în noua Rusie care avea să devină Uniunea Sovietică. În 1921, Comisariatul Poporului pentru Afaceri Externe (Narkomindel) a devenit mult mai important, şi în acelaşi an indivizi talentaţi au fost mutaţi în cadrul acestuia din Comintern. Ulterior s-au dezvoltat legături diplomatice şi cu state capitaliste. În martie 1921 un tratat de comerţ anglo-sovietic a fost utilizat de comunişti pentru a afirma legitimitatea Rusiei ca şi stat. Un indignat, Winston Churchill, care era un anti-comunist zelos s-a plâns de faptul că David Lloyd George, primul ministru, a apucat *mâna păroasă a babuinului*; la întâmpinarea omologului său sovietic Leonid Krassin. Aflat în funcţia de secretar de război, între 1918 – 1920, Churchill a căutat să întărească efortul de război împotriva comuniştilor în timpul războiului civil din Rusia, efortul său a determinat angajamente pentru noile state ale zonei, exemplu Finlanda, angajamente care nu au fost acceptate de cabinet. Într-un final comuniştii şi-au înfrânt adversarii politici în Rusia.

Speranţa guvernului britanic că tratatul s-ar dovedi a fi o modalitate de a dizolva comunismul în Rusia, s-a

dovedit a fi zadarnică, în faţa naturii coercitive şi autoritare a statului comunist şi a măiestriei lui Lenin de a remodela *Realpolitik*-ul. Aceasta din urmă, a fost observată în 1922, când în timpul Tratatului de la Rapallo Germania a dus o politică ambivalentă, încercând să îşi înfrângă slăbiciunile diplomatice. Germania a fost capabilă să se folosească de Rusia pentru a-şi testa armamentul, fapt interzis prin Tratatului de la Versailles, astfel încălcându-se prevederile Comisiei Interaliate de Control Militar.

Diplomaţia a fost folosită de sovietici în diferite moduri. Astfel în 1923, când sovieticii plănuiau un război ideologic cu Germania, în sprijinul revoluţiei comuniste. Au fost întreprinse o serie de misiuni diplomatice cu scopul de a încheia angajamente cu Polonia şi ţările baltice, state care despărţeau Germania de Uniunea Sovietică. În timpul acestei crize nu a existat vreo diviziune între aripa realistă din cadrul Comisariatului Poporului pentru Afaceri Externe şi aripa revoluţionară a Cominternului, în schimb a existat un optimism excesiv privind perspectiva revoluţiei. În final nu a existat nicio revoluţie în Germania. Trimisul sovietic Viktor Kopp nu a reuşit să câştige suportul polonez în schimbul unei acţiuni sovietice. Presiunile din interiorul Uniunii Sovietice pentru *Realpolitik,* în cadrul Relaţiilor Internaţionale reprezenta normalizarea relaţiilor cu alte state care a fost legată nu de abandonarea cauzei comuniste, ci de a urmărirea socialismului (comunismului) într-un singur stat, fapt ce duce la întărirea acestei cauze. Acestei idei asociată cu Stalin (care a condus U.R.S.S.-ul după moartea lui Lenin în 1924) i s-a opus Leon Troski, care milita pentru o revoluţie permanentă. În cadrul unei întruniri, în 1926 la Polit Buro Troski l-a acuzat pe Stalin că a devenit *groparul revoluţiei*. Troski a fost forţat să plece în exil, iar în 1940 a fost lichidat în Mexic, de către NKVD. Politicile nu au jucat doar un rol U.R.S.S… În 1924, guvernul Laburist din Marea Britanie a recunoscut

Uniunea Sovietică şi a negociat cu aceasta un tratat comercial, ca mai apoi succesorii săi conservatori, acuzând U.R.S.S.-ul de subversiune, să pună capăt acestui tratat şi să rupă relaţiile diplomatice cu această ţară. Presa proconservatoare i-a acuzat pe sovietici că în cadrul alegerilor generale din 1924, Zinoviev, unul dintre liderii sovietici ar fi trimis o scrisoare prin care susţinea realegerea guvernului laburist.

Angajamentul ideologic conduce la o minimalizare a negocierilor şi de asemenea ameninţă libera reprezentare şi culegerea de informaţii. Aceste tensiuni sunt vizibile nu doar în cazul Uniunii Sovietice, ci şi în cazul Germaniei naziste (1933 – 1945), prin intermediul problemelor impuse de aceasta în cadrul relaţiilor diplomatice, atât în cazul statelor suverane cât şi în cazul principiilor şi practicilor de cooperare. Atitudinile puterilor fasciste, în special Germania şi Italia, au oferit o demonstraţie cheie, cu privire la un discurs, prin care se dorea eliminarea tergiversărilor diplomatice şi reafirmarea principiului de a conduce prin forţă brută, de către cineva care este dispus să încalce regulile pentru a-şi atinge ţelul. Esenţa futuristă şi primitivă a discursului fascist a fost observată de Gabriele D'Annunzio, un novelist italian şi un naţionalist înflăcărat inspirat de Nietsche, în timpul ocupării oraşului Fiume (1919 – 1920). Această încercare de a hotărî soarta oraşului, disputat de Italia şi Iugoslavia, prin intermediul forţei a fost în cele din urmă aplanată, însă D'Annunzio l-a influenţat pe Benito Mussolini, care a preluat puterea în 1922. Chiar dacă într-un context diferit, au existat unele voci care au militat pentru o justiţie unilaterală argumentele invocate de către neo-conservatorii americani în anii 1990 şi 2000 se încadrau unui context cu totul diferit.

Problemele prin care treceau alte state în 1920 – 1930 nu au fost doar o chestiune a direcţiei ideologice

urmate de U.R.S.S., Germania şi Italia, ori alte politici şi atitudini, în multe cazuri probleme au fost cele care au stat la baza răspunsului. În afară de diferenţele de natură şi severitatea provocării impusă de Germania nazistă sau Uniunea Sovietică, diplomaţii nu au putut cădea de acord asupra modului de a riposta, atât în plan politic, cât şi personal. Unii diplomaţi au găsit regimurile în care erau acreditaţi atât de atroce încât aceştia au încercat să îşi limiteze legăturile cu acestea. William Dodd, ambasador american la Berlin între 1933 – 1937, a căutat să evite începând din 1934 întâlnirile cu Hitler, de asemenea refuzând să participe la adunările Partidului Nazist de la Nürnberg. Spre deosebire de Dodd, Sir Nevile Henderson, trimisul britanic în Germania avea o atitudine mai puţin critică faţă de regim, acesta luând parte la adunările din 1937, 1938.

Încercând să facă o deosebire între guvernul german şi Partidul Nazist, W. Dodd omitea dinamica politicii germane. Această alegere îmbrăţişa convingerea că poporul german va respinge regimul. La rândul său, Dodd a făcut presiuni asupra preşedintelui american, Roosevelt referitor la pericolul pe care îl reprezenta Germania. Totuşi, nedorinţa guvernului şi al societăţii americane de a abandona izolaţionismul l-au lăsat pe Dodd deprimat. Răspunzând criticismului german Roosevelt îl eliberează din funcţie pe Dodd în anul 1937. Sir Eric Phiphs, trimisul britanic la Berlin, din 1933, critic acerb a situaţiei din Germania a fost mutat la Paris în acelaşi an, în timp ce Viscount Halifax, ministrul Afacerilor Externe şi-a cerut scuze public lui Hitler, din cauza criticilor scrise în presa britanică.

Succesorul lui Dodd, Hugh Wilson era un om cu o vastă carieră în serviciul extern, acesta căutând să îmbunătăţească relaţiile cu Hitler şi în acelaşi timp să evite criticismul afacerilor interne germane. H. Wilson a

ovaţionat *Anschluss*-ul, a estorcat absorbţia de către nemţi a Ţinutului Sudet în 1938 spre a satisface Germania şi a asigura pacea. În cursul evenimentelor Hitler a mers mult prea departe în ochii opiniei publice americane: ambasadorul american şi german au fost remişi din funcţii după Kristalnacht (atacul din 9 noiembrie 1938 al autorităţilor împotriva evreilor germani). Scuza pentru acest atac a fost uciderea unui membru al ambasadei germane.

Paginile 181 – 190-Laszlo Robert, MSSC.

Două motive definesc parametrii acestui capitol. Ambele semnifică rolul britanic în definirea argumentelor despre activitatea diplomatică, precum şi continuitatea în serviciul diplomatic pe care-l reprezintă: Marea Britanie nu a fost ocupată, şi nu se confruntă cu o revoluţie. Cu toate acestea, motive similare pot fi găsite în alte ţări. În 1956 Sir Nevile Bland a decis să scrie o prefaţă la cea de-a patra ediţie a „Ghidul pentru practica diplomatică" a lui Sir Ernest Satow, care a apărut prima dată în 1917 şi care a devenit un text clasic pe această temă, nu doar pentru Marea Britanie, cât şi mai general. Cea de-a doua ediţie a apărut în 1922 şi o altă treime în 1932. Satow însuşi a fost legat de o temă-cheie a ultimului capitol, despre extinderea lumii diplomatice occidentale. După mulţi ani în serviciul consular din Japonia, în Siam (Thailanda), Perú şi Maroc, a fost numit ministru la Tokyo în anul 1895, după aceea ajungând la Beijing în anul 1900.

Născut în 1886, Bland a fost o figură emblematică a ordinului diplomatic vechi şi însuşi s-a văzut din această postură. El a venit dintr-un fond de unitate clasică. Bland a fost un savant şi căpitanul vapoarelor de la Eton, părintele multor diplomaţi britanici. Într-adevăr, raportul din 1914 al Comisiei Regale din Serviciul Public a menţionat că 25 din cei 37 de ataşaţi recrutaţi pentru serviciul diplomatic din

1908 – 1913 au fost de la Eton.

Bland a fost mutat ca şi savant la Kings College, Cambridge, unde a câştigat o primă de la Classics, un grad de nonutilitar, fiind apreciat ca un semn de calitate intelectuală. Intrat în Ministerul de Externe în 1911, Bland a fost şeful Departamentului de Tratat 1935 – 1938, şi a fost de asemenea responsabil din parte Ministerului de Externe, cu aniversările, încoronările şi înmormântările. Din 1938 – 1948, a fost ministru, şi mai târziu ambasador în Olanda, ţară cu curte regală. Distincţiile lui Bland au inclus: kcmg (Cavaler Comandor al Ordinului St Michael şi St George) şi kcvo (Cavaler Comandor al Ordinului Regal Victorian).

În 1932 Bland a scris prefaţa celei de-a treia ediţii a „Satow", şi îi lipsea furia şi regretul de a fi văzut că prefaţa a fost publicată în cea de-a patra ediţie în 1957, care a rămas verdictul unui ordin vechi spre schimbare, pentru noi impresii această ediţie a apărut în 1958 şi 1962, şi un altul, în 1964. Bland a scris în 1956, odată cu apariţia lui Hitler (1933), de obicei a acceptat „practica diplomaţiei" primind câteva lovituri nepoliticoase, din care în unele privinţe nu s-a recuperat. Prezentul editor nu este calificat pentru a evalua măsura în care unele obiceiuri observabile astăzi ar trebui să fie pe bună dreptate atribuite brutalităţii diplomatice ale regimului lui Hitler, dar, fără îndoială, a existat o tendinţă de creştere, din 1933, pentru a înlocui diplomatul profesionist cu creatură ideologică locală, şi să înlocuiască prin schimbul discret de note, conferinţe de presă tendenţioase şi abuz. Oricare ar fi dezavantajele ale aşa numitei „diplomaţie secretă", aceasta poate fi susţinută prin difuzarea prejudecăţilor naţionale şi a limbajului necontrolat, dacă la ONU sau la radio, este mai puţin probabil să ducă la fricţiuni internaţionale?... aceste practici pot fi pe bună dreptate numite „diplomaţie"? Pentru aceasta nu poate fi cu

siguranţă doar un singur răspuns.

În orice caz, în sensul acestui volum, presupun că acesta este negativ: pentru cei care iau în considerare sau încep o carieră diplomatică, se poate vedea foarte clar din presa de zi cu zi, în aceste privinţe, cu ce anume trebuie să se confrunte şi în orice caz „orientarea" ca şi la metodele de a face cu acest tip de non-diplomaţie, dacă am putea inventa un cuvânt, nu poate fi prescris: răspunsul poate fi încadrat numai în funcţie de circumstanţele şi autoritatea de a face... un „Ghid de Practici Diplomatice" în prezent, se schimbă atât de repede situaţiile diplomatice, încât într-adevăr ar putea fi păstrare numai până la data respectivă, dacă ar fi posibil ar trebui aduse lunar, săptămânal câte un supliment. Ce sunt lăsate din vechile canoane ale diplomaţiei, sunt permanent supuse schimbării, atât în mod deliberat cât şi în stare de inconştienţă. Creşterea întrebărilor şi criticilor în parlament şi în presă, tendinţa tot mai mare a miniştrilor care se ocupă de afacerile externe de a călători şi să ia în propriile mâini consultările care cu câteva decenii în urmă au fost efectuale de către şefii misiunilor diplomatice în cauză; viteza a crescut foarte mult şi facilitarea comunicării între Ministerul de Externe şi misiunile Majestăţii sale în străinătate, obiceiul de creştere a grupurilor parlamentare şi a altor plăţi a vizitelor în străinătate, toate acestea au tendinţa de a submina încrederea şi independenţa membrilor Serviciului de Externe, şi în unele cazuri de a uzurpa, în favoarea unui hotel şi agenţiei de turism, mai util timp şi bani consacraţi în favoarea membrilor ambasadelor Majestăţii Sale, misiuni diplomatice şi Consulate pentru cultivarea contactelor locale.

Provocările la sistemul stabilit nu au fost numai cele discutate de Bland. În „Democraţie şi Diplomaţie: O pledoarie pentru Controlul Popular de politică externă (1915), Arthur Ponsonby, a susţinut că telegraful a

transformat relaţiile internaţionale, rezultând într-o formă de centralizare a controlului guvernamental mai accentuat. În conformitate cu Ponsonby, această evoluţie a condus la o nevoie de reformă, în special, „concentraţia şi simplificarea negocierilor”, dacă este posibil, de către un Consiliu European de reprezentanţi, căruia ar trebui prezentate problemele de litigiu şi încredinţată conduita de negociere. În Ponsonby, au existat probleme serioase cu practică în societate de diplomaţie: în această atmosferă naţiunea devine o piesă de şah, diplomaţia devine un joc extrem de specializat şi în timp ce secretul şi intrigile sunt predominante, principiile directoare sunt ascunse sau pierdute din vedere. Caracterul exclusivist şi clandestin de cursul nostru şi naţiunii străine, datorită competenţelor nerestricţionate de ministrul de externe, este accentuat caracterul aristocratic şi nereprezentativ instrumentul prin care lucrează, şi mijlocul prin care se ajunge la toate comunicările ei... Un număr mic de bărbaţi, se asociază doar cu alţii din propria clasă, şi poartă relaţia lor în şoaptă, nu pot să aibă o perspectivă deformată, o viziune îngustă, şi un sentiment fals al proporţiilor. O tradiţie de intrigi a fost realizată în jos de Evul Mediu, dar nu este doar din loc, dar pozitiv periculos, în secolul al XX-lea.

În schimb, Ponsoby a fost presat de diplomaţi, care au avut „un sentiment constant că ei sunt slujitorii unui popor, nu marionetele unei instanţe, sau instrumentele unui guvern”. 2

Aceste două publicaţii pot fi citate pentru a sugera o diviziune fundamentală în diplomaţie, una dintre două culturi diferite, şi o divizie care a furnizat contrast şi cronologie ca şi mişcarea de la un tip la altul contribuind la asigurarea unităţii de schimbare. Există o măsură de adevăr în această abordare, dar este, de asemenea, prea simplist. În schimb, aşa cum a sugerat în capitolul anterior, unitatea de reformă radicală a fost deja prezentă în secolul

al XIX-lea. Într-o anumită măsură, într-adevăr, caracteristicile vechi ale ordinului din 1900, la rândul ei au reflectat presiunile anterioare de schimbare, în special, profesionalism.

Diferite limbi utilizate de Bland şi Ponsonby, apăsaţi de continuitate sau de schimbare sunt instructive, dar ele capturează, de asemenea o divizie continuă cu privire la natura de profesionalism şi relaţiile dintre Reprezentarea diplomatică şi popoare. Ponsonby ar putea părea un radical – periculos, dar Comisia Regală asupra Serviciului Public care a raportat în 1914 fiind presat de îmbunătăţiri atât în cunoaştere şi de perspectiva din partea diplomaţilor, au susţinut că: mai multe oportunităţi şi o mai mare încurajare pot furniza membrilor juniori ai Corpului Diplomatic să examineze şi să raporteze asupra instituţiilor şi condiţiilor politice ale ţării în care servesc şi pentru îmbunătăţirea cunoştinţelor, precum şi subiecte speciale şi importante, precum dreptul internaţional.

Din nou, în timp ce astfel de remarci ar putea să apară, am reflectat chemările auzite de secole pentru o gamă mai largă de informaţii din partea diplomaţilor. În mod similar, în 1914, cu trei luni înaintea izbucnirii războiului, Comisia de Buget Reichstag a susţinut o transformarea a serviciului diplomatic german. În SUA, Mişcarea Progresivă a accentuat o bună guvernare şi serviciul public de reformă a luat un timp pentru a alimenta prin intermediului Serviciului de Externe, ele nu au devenit priorităţi, până la al doilea Război Mondial şi în Războiul Rece. Astfel, înainte de Primul Război Mondial, practicile instituite au fost atacate în mai multe state, precum au fost afectate şi de schimbările politice şi guvernamentale interne, dar cu rezultate mixte.

Apelul de reformă a continuat în Marea Britanie în timpului Primului Război Mondial. În decembrie 1914, la scurt timp după ce a izbucnit războiul, Austen

Chamberlain, o figură de frunte a opoziţiei conservatoare şi mai târziu Secretarul britanic de Externe (1924 – 9), presat de F.D. Acland, subsecretarul parlamentar pentru afaceri externe, a necesitat să publice materialul care să arate că Marea Britanie a luptat pentru a menţine pacea cu Germania: sunt profund impresionat de norocul nostru nemeritat de bun în care oamenii noştri în unanimitate sunt cu noi. Înainte, n-a fost nimic în publicaţiile oficiale, şi pentru a-şi face cunoscut pericolul sau pentru a pregăti pentru îndeplinirea responsabilităţilor noastre şi apărarea intereselor noastre. Cei care au ştiut au tăcut... Acum este momentul... pentru a forma o opinie publică luminată, pentru a sprijini Guvernul, prin orice sacrificii care sunt necesare în aceste luni obosite de război şi vor insiste pentru a stabilit termenii păcii. Acum este şansa noastră de a pune bazele, unei politici externe înţelepte, responsabile, şi consistente după război.

Nu s-a făcut nimic pe termen scurt, dar astfel de idei au contribuit la publicarea la scară largă a documentelor oficiale din 1926.
Un grad de reticenţă, cu toate acestea, pe de o parte din partea Ministerului de Externe britanic, de a accepta reforma poate fi uşor observat, nu în ultimul rând o opoziţie faţă de orice diluare a sensului de diplomaţie ca o vocaţie distinctă la cerinţele particulare, care tind să fie cele a comentatorului în cauză.
În apărarea lui, în ceea ce a văzut ca o „diplomaţie veche" coerentă, cu tradiţii îndelungate, împotriva noilor abordări, ambele obiective şi practici, în desfăşurarea relaţiilor internaţionale, Harold Nicolson a lăudat Callières „De la maniere de negocier avec les souverains" ca fiind „cel mai bun manual de metode diplomatice scris vreodată". În Marea Britanie, cu toate că unele reforme, amânate de război, au fost introduse ulterior, cu Serviciul Diplomatic unindu-se cu Ministerul de Externe în 19181918, fiind o

opoziţie specială până la interschimbarea cu Home Office până în 1943.
În plus, atitudinile sociale observate în serviciul diplomatic au fost abia cele de o societate avansată, deşi acestea au fost cu siguranţă tipice acelor ani. Theo Russell, secretarul Diplomatic, a fost îngrijorat în 1918 că bărbaţii care nu au fost la şcoală de stat ar putea deveni diplomaţi, „evrei, bărbaţi de culoare şi necredincioşi care sunt supuşi britanicilor”.5 În mod similar, americanii au avut opinii asupra clasei sociale şi a rasei: Coasta de Est. Aceste puncte de vedere, şi politice de numire asociate, au facilitat o atmosferă de tip „club”.

O lipsă de noutate în cererile pentru o gamă mai largă de informaţii de la diplomaţi nu a însemnat că nu a existat o schimbare majoră de accent în activitatea diplomatică. Mulţi diplomaţi au acceptat necesitatea de se angaja cu un public mai larg. Philip, al XI le-a marchiz de Lothian, ambasadorul britanic la Washington, în 1939 – 1941, a fost descris ca având „această parte din datoria de ambasador britanic pentru a explica publicului american, măsura în care judicios poate să creadă că concetăţenii sau cu privire la probleme de interes comun.

Mai mult decât atât, în 1970 a existat un accent mare pus pe informaţiile economice, decât la începutul secolului. Perioada în acest acest stres a devenit mai variat, dar de la începutul secolului, diplomaţii au fost aşteptaţi să ofere consiliere cu privire la problemele economice, alături de sprijinul lor pe problemele comerciale şi comercianţii individuali. Consulii s-au dovedit o sursă cheie de informaţii. De exemplu, consulul britanic la Shanghai, figura ca şi lider în soluţionarea Internaţională acolo, a furnizat o serie de rapoarte periodice către trimisul britanic în China. Alături de întoarcerea comercială, a existat o serie de rapoarte trimestriale politice şi rezumate prin informaţii de şase luni de la 1920 până la ocupaţia

japoneză a oraşului, în 1937.8 Alte surse şi forme de informaţii au devenit mai frecvente în timpul secolului, nu în ultimul rând ca urmare a îngroşării de legături internaţionale.

Au existat schimbări semnificative în activitatea diplomatică în timpul secolului în afară de un accent mai mare pe anumite tipuri de informaţii. Renaşterea diplomaţiei ideologice a fost importantă, deşi episoadele anterioare de astfel de diplomaţie, în special cele care decurg din Reforma protestantă şi Revoluţia Franceză, nu erau identice cu natura diplomaţiei ideologice în secolul al XX-lea, chiar dacă ei au capturat unele dintre temele văzute. Temea de continuitate a fost capturat de către Ambasada Marii Britanii la Moscova la 14 martie 1946, când acesta a sugerat „pericolul echivalent modern al războaielor religioase din secolul al XVI-lea", în formă de o luptă între comunism şi o alianţă a capitalismului american şi democraţia-socială din vest.

În secolul al XX-lea nu a fost cu siguranţă o provocare de diplomaţie ideologică pentru ordinea diplomatică liberală care a dominat începutul secolului. Naraţiunea standard, ar fi să se uite la problemele ridicate de comunism şi fascism, dar care nu surprind gama de provocare. De exemplu, este posibil de consemnat provocările pentru ordinea diplomată liberală, care este mult mai clar legată de opoziţia faţă de dominaţia din Vest, în special în China, începând cu Războiul Boxerilor, 1900 şi se încheie cu Revoluţia Culturală din anii 1960. În cazul în care accentul se pune pe Asia de Est, cronologia poate fi îngroşată pentru a discuta o serie de modificări în perioada 1900 – 1911, inclusiv tratatul anglo-japonez din 1902, războiul ruso-japonez din 1904 – 5 şi revoluţia chineză din 1911 – 1912, care a răsturnat monarhia imperială. Episoade importante în anii care au urmat au inclus invazia japoneză din Manciuria în 1931, japonezii

considerând că China nu a fost capabilă de a fi un stat cu suveranitate egală şi joacă un rol important în încurajarea intervenţiei, chiar şi în rândul internaţional 9. La celălalt capăt al perioadei, Revoluţia Culturală poate fi completată de vizita preşedintelui Richard Nixon la Beijing, în 1972, şi tratatul japonez-chinez de pace din 1978. Fiecare a fost extrem de importantă pentru diplomaţia regiunii şi pentru evoluţiile mai largi, atât pe termen scurt şi lung. Acest punct serveşte ca un memento, din istoria diplomaţiei sunt departe de a fi fixe, şi acest punct poate fi văzut în continuarea acestui capitol. Provocările ideologice sunt tratate înainte de cooperarea internaţională, dar în primul rând există menţiuni din Primul Război Mondial (1914 – 1918).

Există un stres inteligibil cu privire la cultura comună de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi diplomaţia de dinainte de război, dar statele care au luptat în război au afişat diferenţe majore în culturi strategice şi în contextul politic de elaborare a politicilor. Etosul elitei a fost departe de a fi identic, cu republicanismul dintre francezi şi americani care să conducă la un model diferit de coeziune şi de ascultare faţă de cea a monarhiilor imperiale autocratice. Nu a fost, de asemenea, un contrat între elite, în special (dar nu numai) în Austria, Germania, Rusia şi Japonia, care au fost dispuşi să vadă războiul ca instrument de politică, precum şi alte elite, cum ar fi cele din Marea Britanie, şi Statele Unite ale Americii, care nu au vrut să lupte în războaie majore faţă de alte mari puteri, dacă este posibil, cu toate că ei au fost fericiţi să folosească războiul ca un instrument de expansiune imperială, cum ar fi războiul hispano-american din 1898.

Alianţele, remediul tradiţional al diplomatului în încercarea de a consolida poziţia naţională, dar, în mod ironic, de asemenea, o reţinere pe acţiune, deoarece au adus împreună statele cu interese diferite, au apărut

inadecvate ca poliţe de asigurare în anii 1900 şi începutul anilor 1910, ca şi neliniştile care au crescut cu privire la schimbările internaţionale de geopolitică şi politica la nivel naţional. Mai mult decât atât, crizele specifice, în special cea marocană din 1905 – 6 şi criza bosniacă din 1908 – 9, a încurajat pe marginea prăpastiei şi a dus la o acumulare de neîncredere. Diplomaţii cu toate acestea, au jucat doar un rol secundar în contextul crizei internaţionale, ca perspectivă de război aducând considerente militare pentru a veni în prim-plan, în timp ce conducătorul şi consilierii săi au un rol cheie în arbitraj, sau ca în cazul Rusiei, înainte de războiul său cu Japonia în 1904 – 5, nu de a arbitra între atitudini şi politici contrastante, fiind o problemă de durată lungă pentru conducători, atât pentru ruşi cât şi pentru ceilalţi.

Germania a fost preocupată de problemele aliatului său austriac şi problema de a avea pe Austria ca şi aliat. Nicio putere n-a fost să limiteze celălalt suficient în iulie 1914 şi în schimb, în criza care a dus la primul război mondial, logica geopolitică din alianţe a atras puterile în acţiuni care au fost extrem de dăunătoare, şi în cele din urmă au distrus logica alianţelor. Deşi diplomaţii au jucat doar un rol secundar în criză, nu au ajutat întotdeauna cauza păcii. În afară de conversia lui Leopold Berchtold, ministrul de externe austriac în luna iulie 1914 o soluţie militară pentru provocarea Serbiei la o regulă austriacă, în special în Bosnia, cultura aristocratică al copului diplomatic austriac, nefavorizând niciun compromis. În schimb, slavii din Sud au fost în general priviţi cu dispreţ, şi a existat o preferinţă culturală puternică în susţinerea alianţei cu Germania. În acelaşi timp, factorii de decizie militară, nu diplomaţii, au jucat un rol-cheie în a face presiuni pentru conflictul cu Serbia. după ce a început războiul, diplomaţia a servit din nou, obiectivele geopolitice. Intrarea Bulgariei (1915), Italiei

(1915) şi a României (1916), în conflict a reflectat nu o adâncime de angajament, ci o determinare neîntreruptă şi nevoia percepută a puterile de rangul doi, de a-şi face evaluările oportune.

Departe de ideologia percepută, aliaţii au jucat un rol, elementul crucial a fost câştigarea de teritorii – mici în sine, fiind importante care urmare a miturilor publice naţionaliste, precum şi achiziţionarea acestora era văzută ca un semn de succes. Într-o diplomaţie de mită, Italia a oferit (a acceptat Pactul de la Londra din 1915), câştigând în detrimentul Austriei, în timp ce bulgarii s-au promis Macedoniei şi de cele ale Traciei de către Germania, şi România (şi chiar şi azi a câştigat) Transilvania la aderarea aliaţilor. SUA în contrast, a construit un interes naţional în ceea ce priveşte libertatea comerţului internaţional de la războiul submarin nerestricţionat de Germania, asigurând că declaraţia de astfel de război în 1917 a determinat Statele Unite ale Americii să intre în război.

Alte puteri au rămas neutre, constatând că presiunile cu ciocnirea totală al societăţilor industrializate au apăsat greu asupra comerţului lor, nu în ultimul rând ca urmare a blocadei aliatei de Germania şi de războiul submarin german. State precum Olanda şi Danemarca s-au aflat sub presiuni contrare, precum şi utilizarea lor a diplomaţiei a trebuit să fie însoţită de o analiză atentă a situaţiei militare, de exemplu, posibilitatea de invazie, şi, de asemenea, de interes economic.

Un eventual acord de pace, un număr de tratate, în general fiind menţionate ca pentru aşezarea păcii de la Paris, cel mai faimos Tratatul de la Versailles cu Germania, a fost criticat.

Un singur fir de critici au venit din partea statelor dezamăgite, şi supărate pentru că obiectivele lor nu au fost atinse, un grup inclusiv nu numai învinşii, dar, de asemenea, unii dintre învingători, în special Italia.

O altă parte de critici a venit de la comentatorii liberali, ca un aspect al criticii mai generale ale diplomaţiei şi raporturile internaţionale, care au fost observate în timpul războiului.

Acestea au fost pe larg susţinute de astfel de comentatori, că popoarele implicate în război au fost fundamental benigne, dar au fost induşi în eroare de către guvernele lor, inclusiv de cele străine, ministere şi serviciile diplomatice. În octombrie 1917, Sir John Simon, fostul liberal de la Home Secretary, care a demisionat din guvernul britanic fiind în opoziţie cu introducerea de recruţi şi apoi s-a înrolat în armată, a scris tatălui său: „Schemele de cucerire germană, care au inspirat cel mai mult, fără îndoială, guvernul german, bătut în cap, este faptul că poporul german ar trebui să înţeleagă că s-au închinat unui zeu greşit. Când acest lucru se întâmplă... războiul trebuie să fie încheiat, desigur prin negocieri. Toate zvonurile despre capitularea necondiţionată este... fără sens”.

Critica diplomaţiei a luat proporţii după ce s-a terminat războiul. Un impuls că războiul a dat pacifismul şi a contribuit la opoziţia faţă de diplomaţie, cel puţin astfel construită de criticii săi. Atacul asupra diplomaţiei secrete a venit din partea preşedintelui Woodrow Wilson din Statele Unite ale Americii, care, de asemenea, a presat pentru autodeterminare (în Europa). În cele 14 puncte, a declarat el, în ianuarie 1918, că a existat un apel pentru o nouă ordine internaţională. Primul punct presat pentru „legămintele deschise de pace, a sosit, după care nu au existat înţelegeri internaţionale, private, de orice fel, dar diplomaţia ca proceda întotdeauna sincer şi în opinia publică”. În luna următoare, el a rostit discursul „patru principii”, la Congresul american, de aşteptare pentru nicio diplomaţie mai secretă, de genul care au condus Europa în ofertele calculate, promisiuni erupţii cutanate şi

alianţe de încurcare. În cazul în care, jurnaliştii au fost dejucaţi la Conferinţa de Pace de la Paris, atunci când au încercat să participe la reuniunile consiliului suprem.

Criticarea diplomaţiei secrete a venit mai precis din partea comuniştilor, care au preluat puterea în Rusia în 1917 au dezvăluit detalii cu privire la diferite tratate secrete încheiate de Rusia. Unii istorici sunt de acord cu criticii. În Originile Război Mondial (New York, 1928), Sidney Fay a descris „sistemul de alianţe secrete", ca primul din cele cinci cauze care stau la baza războiului. Ramsay MacDonald, liderul Partidului parlamentar laburist britanic în 1911 – 1914 şi de muncă, prim-ministru în 1924 şi 1929 – 1931, a fost, de asemenea, spre deosebire de „diplomaţia secretă", dând vina pentru izbucnirea Primului Război Mondial.

Diplomaţia a suferit multe critici, dintre care unele se uită înapoi la criticile anterioare, de exemplu de diplomaţie în perioada modernă timpurie (vezi p… 46) şi de faptul că, la momentul Revoluţiei Franceze (vezi p… 131). Au fost, de asemenea, unele înclinate mai distinct de reacţia populistă, în special pe scară largă / ostilitate nativistă a diplomaţilor profesionali ca suspect cosmopolit, prea simpatic pentru străini, şi vicleni. Combinaţia a presupus cosmopolitism şi secret, au apărut pentru a demonstra răutate. Nu a fost paralelă cu atacul asupra firmelor de armament în calitate de „negustori de moarte" care au ajutat se presupune la o continuă instabilitate. Concentrarea asupra reparaţiilor (plăţi) s-a cerut din Germania postbelică, ca un aspect al vinovăţiei sale în război, s-au dovedit o anumită sursă de liberalism (şi germană), criticând în anii 1920 şi 1930, încurajarea de părere că pacea a fost, în principal retributiv. Pe scurt, s-a argumentat că, dacă nu a greşit războiul, a dus la o pace dură, acesta din urmă având o consecinţă de manipulare. Acest verdict, care a contribuit la critica de diplomaţiei,

egoiste şi pe termen scurt, a fost o judecată inadecvată de termeni de pace, care au fost cu siguranţă mult mai puţin severe decât cele din 1945. Germania a pierdut teritoriu în 1919, dar vorbesc în Franţa de un viitor diferit pentru Renania dus nicăieri. Diplomaţia a adaptat la aspectele practice, precum şi la preocupările ideologice, Germania nu a fost depăşită de către puterile occidentale, în timp ce, ca urmare a înfrângerii ei mai devreme de Rusia, ea era încă în ocuparea de teritorii mari din Europa de Est, atunci când a pus capăt războiului. Mai mult decât atât, puterile victorioase au fost determinate pentru a încerca să prevină răspândirea comunismului din Rusia în Germania.

Termenii din 1919 de pace au fost concepute pentru a preveni Germania de la lansarea agresiunii în stare proaspătă, şi, astfel, pentru a servi ca o formă de securitate colectivă. Acest lucru a fost adevărat în limitarea cu privire la armata germană, din zona ocupată de-a lungul frontierelor franceze şi belgiene, precum şi din zona demilitarizată pe care Germania a trebuit să o accepte. În primul rând, ceea ce anglo – francezi au dominat au încercat să pună în aplicare, a fost o dezvoltare importantă în domeniul armelor de control. Ca un aspect de sine – interesul şi compromisul detestat de către critici, învingătorii, cu toate acestea, a menţinut foarte diferite logicile teritoriale în afară şi în interiorul Europei. Întrucât acordul local, sub formă de plebiscite, a fost utilizată pentru a determina unele frontiere europene, de exemplu cele între Germania şi Polonia, atât în Prusia de Est şi Danemarca, astfel de consimţământ – de frontiere nu au fost acordate în afara Europei. Tratatul de la Sèvres (1920) a stabilit condiţii deosebit de dure cu privire la turci, dar, în cazul, diplomaţiei urmat de tobe: turcii i-au învins pe italieni şi francezi în 1921 şi, chiar mai decisiv, grecii în 1921 – 2, şi cu care s-au confruntat cu britanicii în 1922, şi ca urmare au fost capabili de a forţa acceptarea

de termeni mult mai permisivi de către Tratatul de la Lausanne în 1923.
În timp ce războiul a dus la căutarea de combatanţi pentru asistenţă din partea grupurilor care nu au fost încă suverani, în special adversarii marilor imperii, cum ar fi Cehia, naţionaliştii irlandezi şi polonezi, precum şi sioniştii; lumea post – război a luat acest proces mai departe cum ar fi – state şi regimuri au fost contestate în interior şi alianţa lor urmărite de corpuri străine. De-a lungul, acestor procese s-a determinat o extindere de gamă de diplomaţie, deşi cele mai multe din această activitate nu a implicat diplomaţi acreditaţi.
La rândul lor, noile state care au fost recunoscute sau stabilite de reprezentare diplomatică formalizată, în scopul de a pune punctul lor de vedere şi de a promova interesele lor. Nu a fost întotdeauna uşor de găsit trimişii. Pentru exemplu, John Chartres, un fost funcţionar public britanic din părinţi irlandezi, a devenit al doilea secretar la delegaţia irlandeză care a negociat Tratatul de instituire a statului irlandez. El a studiat în Germania şi a avut o soţie irlandeză, care l-a ajutat să asigure o postare la Berlin, dar lipsa sa de experienţă şi, foarte important, eşecul său de a se asocia a strâns politica noului guvern irlandez, a dus la retragerea lui. considerente politice reflectă o reticenţă mai generală, de a adopta noţiunile de la un serviciu extern imparţial.
Acordul de pace după primul război mondial a inclus unitatea Ligii Naţiunilor, înfiinţată în anul 1919 (vezi p… 178), şi a fost urmată de o serie de acorduri internaţionale menite să prevină conflictele. Aceste acorduri au inclus Aranjamentul de la Locarno din 1925, care prevede o garanţie de securitate mutuală din Europa de Vest, Pactul Briand – Kellogg multilateral de 1928, care a scos în afara legii războiul ca mijloc de soluţionare a litigiilor între ele, şi Pactul de neagresiune şi conciliere, semnat la Rio de

Janeiro, cinci ani mai târziu. Acest pact condamnă războaie de agresiune şi câştigurile teritoriale care decurg din ele, şi a impus pe semnatarii Pactului de obligaţia de a stabili diferenţe prin mijloace paşnice.
Acesta a fost nu numai pentru statele care s-au aflat, folosind agenţi care nu au fost recunoscuţi. În mai 1921, guvernul francez a trimis o misiune neoficială pentru naţionaliştii turci la Ankara, care au fost (cu succes), care doresc să înlocuiască guvernul otoman. Şeful misiunii, Henri Franklin – Bouillon, a fost un politician ambiţios care a avut experienţă ca un fost preşedinte al Senatului pentru Relaţii Externe. Călătorind în chip de reporter de război, el a mers pe la Ankara, o dată asigurat de o primire favorabilă, şi a fost capabil să negocieze mai întâi un compromis şi apoi, după ce s-a întors cu puteri depline, un acord pentru soluţionarea divergenţelor între cele două puteri. Un model similar poate fi văzut în multe alte cazuri în care statele care au reuşit să câştige recunoaştere, au un proces reprezentat de acceptare a relaţiilor diplomatice oficiale. Nu a fost o pauză în reprezentarea turcă în Marea Britanie din 1914, când cele două puteri s-au dus la război, dar în 1924, la un an după ce Turcia a fost stabilită ca o republică democratică, ambasada de la Londra a fost activată şi Yusuf Kemal Tengirçenk a fost numit ca primul trimis de la Londra.
Reparaţii diplomaţie, cum ar fi cea care a dus la planul Dawes în 1926, Planul Young în 1929 şi Moratoriului Hoover în 1931, a fost o altă ramură de căutare pentru securitate prin compromis. Un rol important – a fost luată de către Comisia de reparaţie instituită în temeiul acordului de pace, dar statele majore s-au dovedit jucătorii cheie. Acordurile navale internaţionale, în special de la Washington (1922) şi, mai puţin succes, Londra (1930) tratatele, au încercat să pună capăt posibilităţii de reluare a oricăror dintre cursele navale de dinainte de război.

responsabilul „realpolitik” a determinat de compromis a beneficiat de curentele idealiste ale internaţionalei de relaţii 1920”, în special în persoana lui Gustav Stresemann, ministrul german de externe 1923 – 1929, şi o figură influentă şi activă în diplomaţia europeană.

Paginile 193 – 203-Sandu Robert, MSSC.

Unii diplomaţi au considerat regimurile în care au fost acreditaţi să lucreze, atât de cumplite încât au refuzat să construiască legături foarte puternice cu acestea. Un exemplu în acest sens este ambasadorul american la Berlin (1933 – 1937), William Dodd, care a evitat să îl întâlnească pe Hitler şi să participe la vreunul din mitingurile naziste. Datorită criticilor din partea germanilor, Dodd este înlocuit de Hugh Wilson care a căutat să asigure relaţii de pace cu aceştia, fiind un susţinător al proiectelor de unificare cu Austria şi preluarea regiunii Sudete de la Cehoslovacia în 1938. Niciuna din politicile abordaate de cei 2 diplomaţi nu au reuşit să diminueaze ostilitatea naziştilor fata de americani. În vremea în care Hitler era la conducerea Germaniei şi Mussolini la conducerea Italiei, diplomaţii erau obligaţi să se conformeze ideologiei promovate de lider.

La începutul anilor ’30, Uniunea Sovietică a perceput ascensiunea lui Hitler ca pe o modalitate de promovarea a intereselor sale, de a distrage Franţa şi de a promova ideea unei revoluţii a proletariatului. Deciziile care se luau cu privire la politica externă a Uniunii Sovietice aveau ca autori mai multe instituţii, Stalin neavând încredere într-un ministru de externe care să deţină aceasta funcţie. De asemenea, politica externă a Uniunii era dominată de neîncredere, în special fata de ţările vestice şi în special Marea Britanie care era privita ca o putere cu o poziţie ferma anti-comunism. SUA a fost şi ea victima neîncrederii sovieticilor între anii 1941 – 1945 când aceştia au reuşit să

obţină secrete despre programul nuclear American. Pe întreaga perioada a secolului 20, diplomaţia a fost victima unor noi regimuri care au încercat să impună metode şi ideologii noi.

Îndepărtarea de diplomaţia tradiţionala se poate pune şi în seama unei mai mari încrederi fata de agenţii neoficiali. Sistemele diplomatice au produs informaţii care erau necesare atât pentru pentru luptele politice din interiorul statelor cât şi pentru cele dintre state. Datorită caracterului partizan al diplomaţiei, analizarea obiectivă a informaţiilor a devenit din ce în ce mai dificilă, iar acest lucru a afectat formularea şi punerea în aplicare a politicii externe. Politica externă a Europei în sec. XX a continuat procesul de adaptare a noilor state la Lumea Noua, însă noile puteri non-vestice nu doresc să se adapteze normelor vestice ci mai degrabă încep să le respingă. Diplomaţia europeană, în această perioadă, a luat forma unui naţionalism extravagant dominat de populism, diferite ideologii şi refuz faţă de compromis. Aceste schimbări au generat şi un context favorabil negocierilor şi colectării de informaţii. Evoluţia tehnologiei, precum apariţia sistemelor de comunicaţii bazate pe sateliţi sau transportul aerian, a îmbunătăţit relaţiile diplomatice dintre state, în special cele transatlantice. Un alt aspect important pe care evoluţia tehnologia l-a adus în cadrul relaţiilor diplomatice a fost posibilitatea miniştrilor de a se deplasa şi de a conduce negocieri. Problemele cele mai pertinente au fost cele ale instituţiilor permanente pentru relaţiile internaţionale şi crearea de noi relaţii în cadrul sistemelor imperiale. Acestea din urma a reprezentat o problemă pentru Imperiul Britanic, cel mai mare din lume, însă au condus la crearea noţiunii de Commonwealth şi de unitate în independenţă. Au existat însă probleme atunci când celelalte state au refuzat să susţină Marea Britanie în criza Chanak cu Turcia în 1922 sau refuzul lor de a lupta

împotriva Germaniei în 1938. Între anii 1920 – 1930, Imperiul Britanic precum şi Imperiul Francez, devin sfere ale diplomaţiei asemănătoare celei internaţionale însă fără a depinde de procesele formale care o caracterizează.

După fiecare din cele două războaie mondiale, mediul internaţional a încercat crearea unei ordini mondiale morale, bazate pe reprezentare, negociere şi arbitraj prin formarea Ligii Naţiunilor, respectiv ONU, însă niciuna din acestea nu au reuşit să atingă aşteptările iniţiale.

Liga Naţiunilor, înfiinţata în 1919, a avut de suferit în urma refuzului Senatului american de a ratifica tratatul însă aceasta a servit ca şi for internaţional al dezbaterilor, platforma în care puterile mai mici alea mediului internaţional puteau să se facă auzite. Liga dorea implementarea unei diplomaţii asemănătoare cu cea moderna şi a încercat să semneze acord privind rezolvarea unor probleme precum contrabanda cu droguri, dezarmarea sau comerţul cu sclavi.

Etiopia a devenit membră a ligii în 1923, numai după ce a interzis sclavia şi comerţul cu sclavi. Liga a întâmpinat probleme în deceniul 3 al secolului 19, când nu a reuşit să trateze problema agresiunilor puterilor axei dar şi să împiedice invazia Etiopiei de către italieni. Statele membre au pus propriile interese în faţa oricărui articol pe care se baza liga astfel că orice iniţiativă din partea ligii era blocată iar ca rezultat membrii au început să părăsească (Japonia şi Germania) şi să fie eliminaţi din această formaţiune (Uniunea Sovietică - invazia Finlandei), fără a suferi vreo consecinţă. Italia, Germania sau Japonia nu au fost singurele care nu au reuşit să renunţe la dorinţa de expansiune, Polonia la rândul ei a cucerit capitala Lituaniei în 1920 iar în 1938 a cucerit alte teritorii cehoslovace.

Paginile 200 – 212-Săplăcan Adriana, MSSC.

Schimbările din cadrul Imperiului Britanic au avut o semnificaţie importantă, fiind cel mai mare imperiu din lume, dar şi datorită faptului că aceste schimbări au influenţat semnificativ dezvoltarea instituţiilor permanente pentru relaţiile internaţionale. Dezvoltarea noţiunii de Commonwealth – unitate în independenţă – s-a dovedit a fi semnificativă în menţinerea sprijinului celorlalte dominioane faţă de Imperiu. Un Consiliu Imperial din 1926 a definit Commonwealth-ul drept „un grup de comunităţi care se autoguvernează, fiind compus din Marea Britanie şi din dominioane”. Această definiţie a reprezentat baza Statutului de la Westminster din 1931, care stipula că membrii Commonwealth-ului puteau să modifice sau să respingă orice „act sau viitor act al Parlamentului Marii Britanii... la fel şi în cazul legilor acestui Dominion”. Diplomaţia economică din cadrul Commonwealth-ului a condus la crearea sistemului reciproc de Preferinţă Imperială, stabilit prin Acordurile de la Ottawa din 1932. Diplomaţia legăturilor dintre dominioane era menţinută de Birourile Dominioanelor din Londra, un corp care gestiona relaţiile dintre înalţii Comisari din capitalele dominioanelor şi înalţii Comisari ai Dominioanelor din Londra. Politicienii britanici au considerat Commonwealth-ul o forţă cheie în influenţarea relaţiilor internaţionale, Harold Wilson acordându-i o atenţie deosebită la mijlocul anilor 1960, în timpul mandatului său de Prim-Ministru.

Dar existau totuşi probleme serioase. Refuzul dominioanelor de a sprijini Marea Britanie în criza Chanak cu Turcia din 1922 a reprezentat un fapt semnificativ, iar de asemenea reţinerea lor de a lupta împotriva Germaniei în 1938 au avut un impact puternic asupra diplomaţiei britanice din timpul Crizei din München, chiar dacă luate separat, în fiecare caz acest refuz a consolidat o politică preferenţială în rândul Guvernului Britanic.

Negocierile imperiale au servit de asemenea la

ridicarea anumitor îngrijorări, cum a fost şi cazul din 1923 când Consiliul imperial a subliniat nemulţumirile unei comunităţi indiene ale coloniei din Kenya. Tensiunile au apărut în cadrul imperiului datorită diferenţelor în ceea ce priveşte politica colonială. De exemplu, în anii 1930, Marea Britanie a întâlnit dificultăţi majore în negocierile privind viitorul Indiei cu principatele indiene. Mai târziu, Federaţia Central Africană (acum Zambia, Zimbabwe şi Malau) a sprijinit activ cauza din Congo faţă de misiunea belgiană din 1960, conducând la politici internaţionale diferite de cele ale Marii Britanii, inclusiv negocieri cu Portugalia – puterea colonială vecină, precum şi sprijin militar pentru mişcarea secesionistă din provincia Katanga din Congo. În contrast, Guvernul britanic se opunea secesionismului din Congo şi sprijinea mişcarea de independenţă din Nyasaland (Malau) şi din Nordul Rhodesiei (Zambia), măsuri respinse de Guvernul Federal.

Rolul mercenarilor în conflictul din Katanga a indicat controlul limitat exercitat prin procesele guvernamentale formale. În 1965, Rhodesia de Sud avea să emită declaraţia sa unilaterală de independenţă faţă de Marea Britanie. Această încercare de a menţine conducerea albă a durat până în 1980 şi a condus la o diplomaţie ascunsă din partea noului guvern care se lupta pentru recunoaştere şi sprijin.

Întorcându-ne la anii 1920 şi 1930, Imperiul Britanic a devenit o sferă de diplomaţie, una căreia îi lipseau procesele formale specifice diplomaţiei internaţionale dintre state, dar fără doar şi poate, era de tipul diplomaţiei de sfârşit de secol XX, una formată din multe legături, dintre care multe erau greşit înţelese datorită mecanismelor diplomatice formale. Acelaşi lucru se întâmpla şi în cazul Imperiului Francez.

Însă alte sarcini mai ambiţioase şi mai provocatoare avea diplomaţia de înfruntat în cadrul entităţilor

internaţionale care nu aveau o experienţă comună a conducerii imperiale însă nu din cauza viziunii, exprimate de Lordul Hankey – Secretarul Cabinetului Britanic, într-o prelegere din 1920, care preciza că „cea mai mare speranţă stă în dezvoltarea raţională a diplomaţiei”, o viziunea susţinută puternic şi de opinia publică. După fiecare război mondial, aspiraţiile instituţionale spre o ordine mondială morală au fost exprimate prin înfiinţarea unui nou cadru de reprezentare, negociere şi arbitrare – Liga Naţiunilor, respectiv Organizaţia Naţiunilor Unite. Însă, fiecare a eşuat să se ridice la nivelul aşteptărilor.

Liga, stabilită în 1919, a fost slăbită deoarece fondatorul său cheie – preşedintele american Woodrow Wilson, care a câştigat premiul Nobel pentru Pace în acel an datorită eforturilor sale, nu a reuşit să convingă Senatul american să ratifice Tratatul. Senatul a căutat să limiteze responsabilităţile care reveneau din promisiunea de a apăra teritoriul şi independenţa statelor membre şi, în schimb, a căutat să menţină rolul Congresului în decizia de război. Britanicii au eşuat şi ei în a-l convinge pe Wilson să accepte schimbările la acordul Ligii. Într-adevăr, Statele Unite nu au fost niciodată un membru al Ligii şi au refuzat, de asemenea, să se alăture Curţii Permanente de Justiţie Internaţională. Nici Rusia nu s-a alăturat Ligii, decât la mijlocul anilor 1930. Mai mult, ca o altă deficienţă a aranjamentului internaţional post război, refuzul anglo-american e a face promisiuni de securitate, de a sprijini Franţa în caz de atac, a întărit reţinerea acesteia din urmă de a destinde reluarea puterii politice de către Germania.

Liga însă a avut o valoare deosebită drept for pentru dezbaterea internaţională, şi demn de menţionat, drept platformă pentru puterile mai mici şi a ferit mijloacele necesare explicării şi gestionării divizării Germaniei şi a coloniilor turceşti şi a teritoriilor dintre puterile victorioase de după Primul Război Mondial. Noile colonii

erau mandatate Ligii Naţiunilor, cu statut tutelar văzut ca şi o alternativă la colonialism, datorită faptului că puterile mandatare făceau subiectul inspecţiei Comisiei Ligii de Tutelă şi deoarece statusul era prezentat drept o pregătire pentru obţinerea independenţei – ceea ce s-a şi întâmplat în cazul Iraq-ului. Căutarea independenţei din partea teritoriilor mandatate, o căutare care a implicat lobby-ul în afara graniţelor controlului imperial, precum şi în cadrul lor, a extins numărul entităţilor care au căutat să continue pe căile diplomatice – Agenţia Evreiască pentru Palestina care era sub mandat britanic. În schimb, aceste mandate şi Comisia au devenit noua ţintă a diplomaţiei internaţionale.

Liga a căutat de asemenea modernizarea diplomaţiei internaţionale prin obţinerea acordului internaţional asupra unui număr diferit de probleme precum dezarmarea, traficul de droguri şi traficul ilegal de sclavi. Etiopiei i s-a permis să se alăture de abia în anul! 923, când a fost de acord să interzică sclavia şi traficul de sclavi. S-au obţinut acorduri majore în ceea ce priveşte drogurile în 1925 şi 1931 şi s-a stabilit Comisia Internaţională a Opiumului din Shanghai. Mai mult, Secţiunea pentru Minorităţi a fost responsabilizată cu îngrijirea lor, iar Biroul Internaţional pentru Muncă a căutat să regularizeze migraţia. Comitetul de Finanţe al Ligii în schimb, s-a dovedit a fi ineficient în rezolvarea problemelor financiare internaţionale.

Germania s-a alăturat Ligii în 1926, ca parte a procesului său de reintegrare în noua ordine diplomatică creată prin Acordul de la Locarno. Mai mult, a început să se simtă că Liga aparţine unei noi şi mai bune ordini diplomatice, aşa cum se reflectă şi în lucrarea lui Jules Cambon „The Diplomatist” din 1931, prin care el arată schimbarea din diplomaţie: „trăim într-o perioadă a publicităţii. Diplomaţii din ziua de astăzi seamănă foarte puţin cu predecesorii lor care au luat parte la Congresul

de la Viena”. Numărul mare de organizaţii interguvernamentale din această perioadă analizează situaţia de după al Doilea Război Mondial.

Recesiunea globală brutală care a început în 1929, criza şi depresiunea, au influenţat creşterea tensiunilor interne şi internaţionale. Aceste tensiuni ieşite la iveală, nu doar între securitatea colectivă a Ligii şi încercarea – mai ales a Franţei – de a crea un sistem de alianţă separat, precum şi eşecul liderilor de a profita de avantajul creat de pacea din 1920 i-au împiedicat să stabilească metode de cooperare. Competiţia economică şi politică a fost accentuată de depresiune, iar cooperarea nu părea calea de a depăşi diferenţele.

Liga a întâlnit probleme fatale în anii 1930, dovedindu-se a fi incapabilă să răspundă agresiunii puterilor Axei – succesul invaziei japoneze din Manciuria din 1931 şi invazia Italiei din Abyssinia (Etiopia) din 1935. Conform articolului 10 din Tratatul Ligii, statele membre au convenit să „respecte şi să apere... integritatea teritorială şi independenţa politică a tuturor membrilor”, în timp ce articolul 16 oferea posibilitatea sancţiunilor economice, sociale şi militare imediate împotriva oricăror puteri agresoare.

Realitatea însă a demonstrat contrariul. Consiliul Ligii a găsit Italia drept agresor în octombrie 1935, dar Franţa a contracarat orice consecinţă serioasă a acţiunii Italiei. Liga a fost slăbită de eşecul ei de a acţiona, un eşec care a reflectat limitele atât ale puterilor conducătoarea, dar şi a securităţii colective, în mare parte datorate izolaţionismului american. Puterile şi-au pus interesele proprii mai întâi, deşi, dintr-o altă perspectivă, acestea erau nerăbdătoare, într-o lume ostilă, nu să deraieze de la politica de a vedea problemele – Abyssinia sau războiul civil din Spania care păreau de mai mică intensitate a consecinţelor. În plus, diplomaţii au avertizat despre

consecinţele unei acţiuni ferme, Sir Francis Lindley – ambasadorul britanic la Tokyo şi personalul său au presat Marea Britanie să sprijine Liga în acţiunea din Manciuria, mai ales prin sancţiuni.

Liga a fost slăbită de asemenea de acţiunile Japoniei şi Germaniei din 1933 şi 1934. Cinci ani mai târziu, Uniunea Sovietică, care s-a alăturat Ligii în 1934, a fost exclusă datorită invadării Finlandei. În acelaşi timp, Liga a jucat un rol nesemnificativ în criza cauzată de războiul civil din Spania.

Atacul Uniunii Sovietice asupra Finlandei a fost un produs al Pactului Ribbentrop-Molotov cu Germania din 23 august 1939, care a distribuit sfere de expansiune între cele două state. Această diplomaţie bilaterală, numită în mod clar după cei doi miniştri de externe, a fost în antiteză clară Ligii. Eşecul securităţii colective atât a Ligii cât şi a Marilor Puteri, a putut fi observat şi prin inabilitatea lor de a preveni expansiunea Germaniei, Italiei şi Japoniei. Anul 1935 a fost martorul unei alianţe defensive franco-sovietice, urmată de Alianţa dintre Marea Britanie, Franţa şi Italia, îndreptată împotriva înarmării Germaniei, dar niciuna nu a adus stabilitate. Nici Pactul Hoare-Laval din 1935 – o încercare a miniştrilor de externe britanici şi francezi de a aduce un sfârşit paşnic prin negociere războiului din Abyssinia, nu a dus decât la pierderi mari teritoriale pentru Abyssinia. Uitându-ne înapoi la încercările de reconciliere de dinainte de 1914 a expansionismului colonial al puterilor europene, acest gen de diplomaţie era inacceptabilă de opinia publică britanică şi oricum era insuficientă pentru a opri expansiunea italiană care se datora viziunii ideologice a lui Mussolini pentru o ordine mondială antiliberală.

Numărul puterilor revizioniste, care doreau să îşi lărgească expansionismul justificându-se că Pacea de la Paris a fost nedreaptă, au reprezentat o altă problemă a

vremii. Mai mult, Italia, Germania şi Japonia nu erau singurele. De exemplu, Polonia, care a confiscat Vilnius de la Lituania în 1920, a forţat-o să recunoască această pierdere în 1938 şi de asemenea a confiscat teritoriu de la Cehoslovacia în acelaşi an. Comparaţiile pot fi făcute asupra puterilor care au împărţit Polonia în perioada 1772 – 95, dar situaţia din 1930 a fost mult mai flagrantă având în vedere faptul că a sfidat normele şi procesele Ligii. Acelaşi lucru s-ar putea spune şi despre încercarea Japoniei de a-şi justifica expansionismul prin faptul că a încercat să întreacă conducerea occidentală de dinainte.

Eşecul Ligii a fost urmat de întreruperea activităţii diplomatice convenţionale din timpul războiului. Conflictul a intervenit în cadrul relaţiilor diplomatice, dar atacul aerian şi războiul de submarine a dus la deteriorarea infrastructurii şi a personalului diplomatic. Ambasadele, consulatele şi reşedinţele erau bombardate, iar diplomaţii ucişi, într-un mod nemaivăzut în niciun război precedent. Înaintea izbucnirii conflictului din Europa în 1939, invazia japoneză la scală mare a Chinei din 1937 a determinat bombardarea maşinii care îl ducea pe Sir Hughe Knatchbull-Hugessen – ambasadorul britanic, care a fost rănit serios şi la mutarea ambasadelor la Nanjing.

V. K. Wellington Koo (Vi Kynin Koo), care a reprezentat China în Ligă, cerând să se ia atitudine împotriva agresiunii japoneze, era convins că o înlocuire internaţională era necesară şi astfel în ianuarie 1942, el a insistat asupra creării unei autorităţi centrale care să dispună de mijloacele adecvate pentru a întări pacea şi a preveni ilegalităţile internaţionale… sugerând respectarea suveranităţii legii şi aceleaşi principii de conducere. Aşadar, diplomaţia avea să servească o ordine globală dedicată întăririi regulilor sistemice; lumea nu îşi putea permite să folosească diplomaţia pentru a evidenţia interesele naţionale disperate opuse acestor reguli.

În acelaşi timp, apogeul diplomaţiei celui de-al Doilea Război Mondial reprezenta o demonstraţie abruptă a schimbării de la practicile diplomatice stabilite la o diplomaţie care, în parte a reprezentat adoptarea de către Aliaţi (Marea Britanie, Uniunea Sovietică şi SUA) a unei practici făcută populară de către dictatorii Axei. Hitler, mai ales, a limitat timpul pentru diplomaţia convenţională. Credinţa lui în puterea voinţei sale, fascinaţia lui pentru conceptul de power politics şi dispreţul său faţă de diplomaţi, l-au convins pe Hitler de valoarea întâlnirilor personale. Ele au demonstrat atenţia sa atât pentru opiniile interne cât şi externe şi a oferit ocazii pentru a-şi etala puterea germană şi ceremonialul nazist.

Odată cu stabilirea imperiului german şi a sistemului de alianţă, aceste întâlniri au oferit oportunitatea de a plănui legături mai strânse şi de a urmări direcţiile politicii germane. Întâlnirile precum cea dintre Hitler şi Francisco Franco - dictatorul spaniol, de la Hendaye din 1940 reprezentau ocazii cheie în definirea relaţiilor, în timp ce alţi conducători mai maleabili erau aşteptaţi la Berlin, cum este cazul Mareşalului Antonescu din 1941.

Relaţia Germaniei cu aliaţii săi nu poate fi caracterizată de respect reciproc şi egalitate de poziţii. Hitler de exemplu, nu era deloc impresionat de întâlnirea cu Franco, care îşi dorea foarte tare să coopereze cu Germania. În schimbul respectului reciproc, Hitler se aştepta la o conformare în ceea ce priveşte aprovizionarea trupelor şi alte resurse, cu impunerea unor politici antisemite în unele cazuri, şi cu prezumţia că teritoriul aliaţilor poate fi folosit ca teatru de operaţii, iar acesta poate fi relocat în funcţie de scopurile Germaniei. Aşadar, în 1940 Transilvania a fost transferată Ungariei, iar sudul Dobrogei-Bulgariei.

Printre aliaţii Germaniei s-au creat totuşi tensiuni datorate acestor schimburi teritoriale, precum şi ostilitate

şi opunere faţă de cererile Germaniei. Tensiunile din sistemul alianţei germane ar fi existat oricum; acelea dintre aliaţii Germaniei, precum şi obiectivele lor particulare au constituit cauze ale izbucnirii războiului. Aceste probleme au fost exploatate de germani (cazul Ungariei şi al României). Aliaţii Germaniei şi-au dorit şi ei să manevreze situaţia în propriul avantaj, iar unele manevre au avut succes – Finlanda. Finlandezii au fost ajutaţi de sferele lor separate de operaţiuni militare împotriva Uniunii Sovietice, precum şi controlul lor asupra resurselor de materiale prime, lucru ce a făcut posibilă negocierea cu Germania dintr-o poziţie de putere. Finlandezii au fost capabili să ignore presiunea germană asupra chestiunii evreilor. Această situaţie era similară în cazul relaţiilor dintre Japonia şi Thailanda.

Aliaţii puteau de asemenea fi coercitivi asupra ţărilor neutre, ca şi în cazul Marii Britanii asupra Franţei la Vichy – 1941 – 1942 şi Iraq în 1941 sau britanicii şi sovieticii în Persia. SUA în schimb, nu avea nevoie să folosească forţa precum o făceau aliaţii săi, iar influenţa americană era de o asemenea putere încât majoritatea statelor neutre au urmat-o atunci când a declarat război Germaniei în 11 decembrie 1941, Cuba, Republica Dominicană, Guatemala, Nicaragua şi Haiti au declarat şi ele război în acea zi. Honduras şi El Salvador au urmat-o în ziua următoare, iar Panamá, Mexic şi Brazilia în 1942, ultima fiind influenţată de atacurile Germaniei asupra transportului maritim, dar şi sub presiunea americanilor.

Aceste intrări au marcat o explozie semnificativă a diplomaţiei germane şi a încercărilor de spionaj pentru a obţine sprijin din America Latină. În mare parte, aceste încercări au reflectat dorinţa de exploatare a oportunităţilor. Speranţele erau produsul aspiraţiilor globale ale unor elemente cheie din guvernarea germană. Precum în cazul Mexicului din Primul Război Mondial, era

prezentă şi o dorinţă de slăbire a Statelor Unite prin cauzarea problemelor în propria curte. Aşadar se poate observa o intenţie strategică în politica germană latino-americană.

Această politică a avut multe defecte care nu a făcut decât să încurajeze ostilitatea americană şi inabilitatea Germaniei de a-şi atinge scopurile, o incapacitate care a reflectat puterea navală britanică, precum şi atenţia Germaniei cu privire la operaţiunile din Europa. În pofida defectelor politicii germane latino americane, exista un potenţial de creare de probleme. Acest potenţial era reprezentat de una dintre victimele deciziilor lui Hitler de a declara război Statelor Unite.

Succesul Americii în America Latină a avut limitările sale, care au reflectat în parte atracţia modelului autoritarist german, precum şi indicarea a ceea ce diplomaţia putea realiza singură. Multe state latino-americane au întârziat intrarea în război: Bolivia şi Columbia până în 1943, iar Ecuador, Paraguay, Perú, Venezuela, Chile şi Argentina până în 1945. Însă, odată intraţi în război, niciun stat latino-american nu a jucat un rol major sau crucial în conflict, experienţa lor drept combatanţi şi neutri reflectând impactul global şi natura luptei atât militare, cât şi politice, ideologice şi economice. Statul care a jucat un rol conducător a fost Brazilia. Ei intraţi mai târziu în război eu fost Liberia în 1944 şi Arabia Saudită, Egipt şi Turcia în 1945.

Mai mult, războiul a devenit cu adevărat global deoarece alianţa dintre Marea Britanie SUA şi URSS din decembrie 1941 a determinat aceste trei puteri să declare război celor care erau deja în război cu aliaţii lor. Astfel, Marea Britanie şi SUA au intrat în război cu aliaţii lui Hitler care au atacat URSS, în tip ce ultimul a intrat în război cu Japonia la sfârşitul războiului. Nevoie de a câştiga sprijinul militar sovietic împotriva Japoniei a oferit

o oportunitate cheie extinderii diplomaţiei în ceea ce priveşte războiul care e era subordonat atât campaniei, dar era şi transformat în funcţie de cum priveau puterile lumea de după război. Britanicii, al căror rol în formularea politicii Alianţei era erodat de mai marea putere economică şi militară a aliaţilor lor, dar şi de succesul sovietic din Europa de Est şi avansul american din Pacific, erau determinaţi nu doar să ţină URSS în război, dar şi să se asigure că SUA susţinea stabilirea păcii, spre deosebire de Primul Război Mondial. În schimb, preşedintele Roosevelt a vrut să se asigure că Stalin era angajat în scurt timp în conflictul cu Japonia, iar pe timp îndelungat în stabilirea păcii.

Realitatea avansului sovieticilor vicia pretenţiile conform cărora Roosevelt şi Churchill au vândut Europa de Est lui Stalin în februarie 1945 la Conferinţa de la Yalta. Practic, Polonia era deja ocupată iar Germania de Est avea să fie în curând. La Yalta, s-a convenit de asemenea ca sovieticii să aibă o prezenţă importantă în Manciuria, incluzând şi baza navală de la Port Arthur. China, una dintre aliate, nu a fost consultată.

Din multe privinţe, ceea ce era neobişnuit se referă la prezumţia că în 1944 – 45, precum şi în 1790-91 – în timul crizei Ochakov, britanicii au avut un rol cheie în determinarea sorţii Europei de Est. Această prezumţie a reflectat într-un fel faptul că războiul poate duce şi trebuie să conducă la o nouă ordine internaţională mai benignă; dacă ar trebui să se formeze o Organizaţie a Naţiunilor Unite, ar trebui să existe şi auto-determinare pentru popoarele cucerite de Germania – în special polonezii.

În ce priveşte Aliaţii lumea pst război reprezenta o problemă cheie şi nu doar în circumstanţele încheierii războiului. Această grijă privind viitorul a legat opinia publică cu politicienii. În octombrie 1943, Life a declarat că „de un singur lucru suntem siguri. Americanii nu luptă

pentru a proteja Imperiul Britanic", lucru pe care americanii ajung să îl regrete în anumite domenii datorită dificultăţilor cauzate de mişcările naţionaliste şi de statele care au rezistat sau au înlocuit imperiile europene. La Conferinţa de la Teheran a liderilor aliaţi, existau anumite diferenţe în ceea ce privea soarta imperiilor coloniale europene. Roosevelt se opunea conducerii coloniale (dar nu şi de cea a SUA în Pacific) şi dorea un parteneriat al încrederii drept precursor al independenţei. Sub Actul Tydings-McDuffe din 1934, americanii au promis Filipinelor – care făceau parte din Commonwealth, independenţa, pe care o asigură în 1946, după o perioadă de tranziţie de 10 ani – prelungită datorită războiului. SUA era încă o putere imperială, argumentând că foloseşte un alt fel de model colonial.

Doritor să satisfacă cererile lui Stalin, cu preţul Europei de Est şi a Manciuriei, Roosevelt a pus presiune pe Churchill cu privire la statutul Hong Kong-ului şi a Indiei, iar oficialii britanici au fost atenţionaţi în legătură cu contradicţia fundamentală în atitudine. Încercarea britanicilor de a-şi mări influenţa în Etiopia, după alungarea italienilor în 1941, a întâlnit rezistenţa Statelor Unite. Departamentul de Stat a aranjat o întâlnire între împăratul Haile Selassie şi Roosevelt în Egipt, în februarie 1945. Roosevelt îi spune lui Churchill că Marea Britanie trebuie să se adapteze unei noi perioade în istoria globală şi să întoarcă spatele la 400 de ani de politică de acaparare, altfel nu v-a face presiuni pentru India. De asemenea, Roosevelt s-a opus în mod puternic împotriva imperialismului francez şi olandez din Asia.

Britanicii şi americanii s-au aflat în competiţie pentru petrolul din Orientul Mijlociu, dar şi pentru alte interese economice din alte părţi, SUA dezvoltându-şi legături de succes cu Arabia Saudită şi de asemenea, oferind sprijin puternic unui stat evreu din Palestina – politică contestată

de Anthony Eden – Secretarul de Externe britanic. Opoziţia lui Roosevelt faţă de aspecte cheie ale politicii britanice erau împărtăşite şi de consilieri importanţi precum Summer Welles. Cunoscut pentru incidentele sale irlandeze precum şi pentru înclinaţiile izolaţioniste, Joseph Kennedy, ambasador în Marea Britanie în perioada 1938 – 1940, politician şi rival al preşedintelui Roosevelt, cu ambiţii puternice de a conduce Partidul Democrat a sprijinit cu greu politica britanică. Însă pe termen lung, opoziţia americană constituia o problemă şi mai serioasă la adresa imperialismului preferenţial britanic. Articolul şapte al Acordului de arendă din 1942 stipula un sfârşit posibil al unui asemenea sistem preferenţial.

Însă trebuie menţionat un lucru în această situaţia. Tratamentul critic al lui Roosevelt faţă de Churchill la Conferinţa de la Teheran din 2 – 7 decembrie 1943 şi refuzul său de a sprijini restabilirea imperiului britanic trebuie puse în balanţă cu sprijinul deschis al Marii Britanii Unite din 1940 şi a primei sale strategii militare cu Germania.

Fără doar şi poate, determinarea lui Churchill de a salva imperiul, care poate fi privit ca şi un război pentru succesiunea britanică, a fost îndreptată spre SUA, Uniunea Sovietică şi China, dar şi spre Germania şi Japonia. Declinul puterii britanice pe care îl simţea atât de puternic l-a făcut să înţeleagă necesitatea menţinerii imperiului cât şi a regimului preferenţial imperial în comerţ, deşi în 1943 Marea Britanie şi SUA au semnat tratate cu China pentru a înceta drepturile extrateritoriale pe care le-au obţinut prin sistemul tratatelor din porturi din secolul al XIX-lea.

Pe lângă ignorarea presiunilor în ceea ce priveşte decolonizarea şi încercarea de a-şi salva imperiile, Marea Britanie şi Franţa aveau într-adevăr ambiţii teritoriale asupra coloniei italiene din Libya, Churchill fiind interesat şi de istmul era din Sudul Thailandei, care ar fi constituit o

legătură terestră între coloniile britanice din vecinătate – Burma şi Malaya. În orice caz, imperiile coloniale ale Marii Britanii, Franţei şi Olandei aveau să dispară în mai puţin de douăzeci de ani. În schimb, un prim rezultat al războiului l-a reprezentat extinderea influenţei americane, nu doar militară, dar şi economică şi culturală, susţinută de puterea financiară. Acest proces nu a afectat doar imperiile Europei, dar şi Europa însăşi.

În ceea ce priveşte politicile diplomatice implicate în alte conflicte, statele neutre au înregistrat schimbări în politicile de război. Astfel, Afghanistanul şi-a menţinut legăturile cu Germania, în pofida opoziţiei britanice, dar le-a pus capăt sub presiunea atacului Germaniei asupra URSS în 1941. Acest lucru a lăsat Afghanistanul prins între Puterile Aliate, proces care s-a definitivat când forţele britanice şi sovietice au ocupat Iranul. În cazul Spaniei, unde Germania a avut cea mai mare ambasadă plus treizeci de consulate, aceasta a oferit Germaniei asistenţă. Statele neutre au asigurat de asemenea, canale de comunicaţie reale sau cel puţin încercări între combatanţi. Aşadar, în 1944, britanicii au cerut diplomatului elveţian Alfred Escher să negocieze cedarea Atenei de la germani, pentru a o feri de mâinile comunismului; în timp ce, în 1945, Japonia a încercat să se apropie de SUA prin intermediul Elveţiei.

Aliaţii nu au urmat tematica imperială a întâlnirilor personale a lui Hitler. S-a ţinut cont de distanţă, timp, politici şi ideologie pentru ca cei Trei Mari – Roosevelt, Stalin şi Churchill să nu se întâlnească la Washington, pe când momentul Yalta 1945 a fost cel mai potrivit. Conferinţele aliate de la Casablanca – 1943, Cairo – 1943 şi Potsdam – 1945 au reflectat importanţa locaţiilor intermediare. În acelaşi timp, s-au accentuat acordurile personale dintre lideri mai mult decât procesele

diplomatice formale, accent care a subliniat convingerea liderilor că pot schimba lumea prin intermediul diplomaţiei personale. Această convingere s-a dovedit a fi nepotrivită, chiar dacă acest gen de diplomaţie a contribuit la gestionarea problemelor din acel moment, inclusiv trecerea statutului de mare putere de la Marea Britanie la SUA, trecere care a fost înregistrată drept schimbarea de la Summitul celor Patru Puteri de la Paris, la Summitul americano-sovietic din 1961.

Diplomaţia de summit a reprezentat o continuare a practicilor de dinainte de război, la care se adaugă misiuni diplomatice speciale, dar şi încercarea de a menţine alianţele şi de a asigura forumuri de negociere pentru a face faţă eşecului sau deficienţelor agenţiilor internaţionale – Liga Naţiunilor, iar mai apoi ONU. Termenul provine din frecventa cerere a lui Churchill din anii 1950, pentru organizarea întâlnirilor la nivel înalt, cu scopul de a rezolva conflictele internaţionale. Acest gen de diplomaţie a survenit şi din determinarea liderilor de a controla procesul diplomatic. Astfel, diplomaţie de summit a fost un produs al problemelor puse de dezvoltarea internaţională, dar şi de dorinţa liderilor de a preveni limitările şi constrângerile sistemului birocratic. Aşadar, diplomaţia a fost regândită şi în mare parte reprezenta o îndepărtare de metodele convenţionale. Oricum, acest lucru nu reprezenta o anti-diplomaţie – în sensul unei respingeri explicite a sistemului stabilit comparabil cu diplomaţia revoluţionară susţinută de ideologi.

Mai mult, diplomaţia de summit era pregătită în mare de diplomaţi convenţionali şi le asigura într-adevăr o sferă de acţiune extinsă. În plus, diplomaţia de summit nu a reprezentat sfârşitul importanţei eforturilor diplomaţilor obişnuiţi. De exemplu, Lorzii britanici Lothian şi Halifax s-au dovedit a fi reprezentanţi de război eficienţi la Washington, în timpul celui De-al Doilea Război Mondial.

Fără doar şi poate, diplomaţia de summit a reprezentat o schimbare majoră faţă de practicile convenţionale, care se dovedeau a fi irelevante din punctul de vedere al puterii implicate.

Astfel, diplomatul ca un intermediar care juca un rol cheie în modelarea relaţiilor nu mai avea un rol central ca şi în secolul al XIX-lea, iar acest factor avea în vedere situaţia prezentă. În atingerea politicilor proprii, liderii erau consiliaţi diplomatic în ceea ce privea viziunile celorlalţi şi cum să îşi urmeze mai bine interesele. Acest sfat era completat de partea de intelligence, dar era constrâns de nevoia de a se potrivi cu presupunerile ideologice şi politice. Aşadar, diplomaţia de summit a reprezentat în mare, încercarea de a avansa perspectiva internă mai direct, dacă nu chiar în forţă, şi a reprezentat refuzul ideii de diplomaţie ca mijloc de compromis bazată pe o înţelegere profesională a altor puncte de vedere.

Este neclar însă, cât de departe această respingere a compromisului era legată de eşecurile summit-urilor individuale. Nu reiese nici din conducerea paranoică a lui Stalin că ar fi lăsat loc oricăror alternative diplomaţiei sovietice. Maxim Litvinov, care a condus Comisariatul pentru Afaceri Externe în anii 1930 înainte de a fi demis în 1939 pe baza reapropierii de Germania, a fost repus în funcţie în 1941, devenind reprezentant la SUA în decembrie acelaşi an. Oricum, înlocuitorul său – Ministrul de Externe Molotov, a fost un mijloc pliabil viziunilor lui Stalin, care erau concentrate pe o neîncredere în Occident. Rezultatul a fost unul al ostilităţii care a dus la crearea şi apoi întărirea Războiului Rece, care a durat până la prăbuşirea Tratatului de la Varşovia, în 1989.

Este clar faptul că diplomaţia ca activitate a diplomaţilor nu ar trebui să încaseze vina pentru eşecurile relaţiilor internaţionale, care au fost atât sistemice, politice şi ideologice. Atât pentru SUA, cât şi URSS,

obiceiurile dezvoltate şi întărite în timpul celui De-al Doilea Război Mondial au fost extrapolate în antagonismele Războiului Rece. Scopul diplomaţilor tradiţionali de a găsi înţelegere comună a însemnat puţin în ceea ce priveşte confruntarea ideologică. Joseph E. Davies, care a fost reprezentatul SUA la Moscova, a scris o carte – Mission to Moscow (1943), care a fost transformată într-un film de propagandă cu acceptul Biroului de Informaţii de Război, pentru a promova relaţiile sovieto-americane. Mulţi dintre cei implicaţi în realizarea filmului au avut probleme în perioada post război datorită atacului lui McCarthy asupra comuniştilor reali sau presupuşi.

În iarna anilor 1941 – 1942, negociatorii aliaţi ducând mai departe Carta Atlanticului aprobată de Churchill şi Roosevelt în august 1941 au întocmit o declaraţie a obiectivelor de război numită Declaraţia Naţiunilor Unite. Acest acord de sprijin reciproc a reprezentat prima utilizare a termenului de Naţiuni Unite. Declaraţia a fost semnată de puterile aliate conducătoare şi apoi de alte state aliate. Conferinţa Naţiunilor Unite din San Francisco – aprilie-iunie 1945, a însemnat întâlnirea de inaugurare a Naţiunilor Unite. La aceasta au luat parte delegaţi din cincizeci de state aliate, la care s-a aprobat Carta ONU. Consiliul de Securitate – executivul ONU, urma să fie compus din cinci membri permanenţi – SUA, URSS, Marea Britanie, Franţa şi China şi cinci membri nepermanenţi; prima sa întâlnire a avut loc la Londra în 17 ianuarie 1946. Conferinţa de la San Francisco a indicat de asemenea, tensiunile acute din cadrul Alianţei, mai ales între SUA şi URSS.

Reprezentarea s-a dovedit a fi o problemă serioasă, având în vedere că SUA nu era dispusă să accepte cererea sovieticilor conform căreia guvernul polonez susţinut de Moscova era independent. Locul polonez a fost lăsat vacant. Mai exista o controversă în ceea ce privea statutul

de membru al Spaniei lui Franco. Majoritatea statelor latino-americane doreau Spania exclusă, la fel şi statele comuniste, dar SUA a oferit sprijin. Din moment ce membership-ul ONU creştea, SUA a fost capabilă să găsească sprijin pentru cauza sa. Spania a fost exclusă din majoritatea organizaţiilor internaţionale, inclusiv Consiliul Europei, NAT şi Comunitatea Economică Europeană, până când democraţia a fost restabilită.

Astfel de probleme avea să apară pe perioada Războiului Rece şi acestea au contribuit la apariţia mai multor eşecuri în cazul Naţiunilor Unite; mai mult, ideea conform căreia Curtea Internaţională de Justiţie putea folosi Dreptul Internaţional pentru a asigura armonia relaţiilor internaţionale nu a fost realizată. În practică, au avut loc şi succese, atât în dezvoltarea şi aplicarea sancţiunilor economice şi a diplomaţiei de control al armelor, dar şi eşecuri, chiar dacă criticii ONU tind să ignore prima categorie.

Mai mult, ONU nu a făcut niciun rău în prevenirea conflictelor decât sistemele mai vechi de securitate colectivă. În anii 1810, Vicontele Castlereagh - Secretarul britanic al Afacerilor Externe şi Alexandru I al Rusiei erau conştienţi de limitele acţiunii colective, şi acest lucru a fost adevărat şi în cazul lui Woodrow Wilson la Versailles în 1919. El a susţinut faptul că va trece un timp lung până când Liga Naţiunilor ar putea începe să aducă o diferenţă notabilă. ONU, ca şi Liga, a dovedit şi asigurat o cale de a integra statele noi independente în sistemul internaţional; desigur acest lucru a presupus oferirea unei alternative importante la procesul de recunoaştere prin reprezentare bilaterală.

ONU nu a fost singura parte a arhitecturii noii ordini internaţionale de după război, în care acordurile şi instituţiile aveau să gestioneze interesele, dar şi problemele. Astfel, asigurarea coeziunii instituţionale

încercărilor ad hoc precedente de a gestiona relaţiile financiare internaţionale şi Acordul General asupra Tarifelor şi Comerţului – GATT, lansate în 1944, au fost gândite să reînvie şi să susţină o economie globală şi un sistem financiar, văzute drept baza pentru pace.

Ca parte a procesului de înlocuire a vechii ordini internaţionale, au existat şi mişcări împotriva imperialismului occidental. În 1943 Marea Britanie şi SUA au încheiat sistemul extrateritorial al tratatelor porturilor în China, în timp ce principiul autodeterminării naţionale a fost trimis forului de discuţie în ceea ce privea viitorul colonial, cu prezumţia conform căreia coloniile individuale echivalau cu naţiunile distincte şi ar trebui să devină state fără alte schimbări teritoriale şi consimţământul care ar putea fi necesar pentru a legitima un astfel de proces.

Paginile 203 – 207-Burnar Oana, MSSC.
Paginile 207 – 213-Ardelean Mihai

Realitatea a fost de fapt alta. Consiliul Ligii a considerat Italia drept agresor în octombrie 1935, dar Franţa a decis să nu ia măsuri serioase. Liga a fost aşadar slăbită din cauza acestei nereuşite, o nereuşită care a reflectat limitele puterilor cârmuitoare ca rezultat al politicii Americii de izolare. Puterile au acordat prioritate propriilor interese, dar privind dintr-un alt punct de vedere, acestea au fost dornice de a atenua situaţii de risc precum Abyssinia şi Războiul Civil Spaniol, care la prima vedere nu prezentau un pericol de a evolua în lucruri mai grave. De asemenea, diplomaţii au tras un semnal de alarmă în privinţa consecinţelor pe care le-ar putea avea intervenţia în forţă; în special Sir Francis Lindley, ambasadorul Britanic la Tokyo, care se opunea cu vehemenţă intervenţiei Ligii în chestiunea manciuriană. Liga a fost slăbită şi prin măsura prin care puterile au închis ochii la aceste chestiuni, Japonia şi Germania

acţionând astfel în anii 1933 respectiv 1934. Cinci ani mai târziu, Uniunea Sovietică a fost expulzata din Ligă din cauză că a invadat Finlanda, dar expulzarea nu a avut consecinţe imediate. Între timp, Liga a jucat un rol insuficient de important în vederea Războiului Civil din Spania. Republica a cerut sprijin din partea Ligii, ca şi aspect constituţional al politicii externe, însă cererile s-au dovedit a fi în zadar.

Atacul Uniunii Sovietice asupra Finlandei a fost rezultatul pactului Molotov-Ribbentrop semnat cu Germania în 23 August 1939, în cadrul căreia s-au alocat sfere de expansiune teritorială celor două state. O diplomaţie bilaterală, botezată după numele celor doi miniştrii de externe, s-a aflat foarte mult în anti-teză cu Liga Naţiunilor. Eşecul securităţii colective a fost văzut în incapacitatea anterioară, atât a Ligii cât şi a marilor puteri, în privinţa împiedicării expansionismului German, Italian şi Japonez. Anul 1935 a fost martor alianţei Franco-Sovietice, urmată de Frontul Stresa al Marii Britanii, Franţei şi Italiei direcţionat împotriva reînarmării Germane; niciuna nici alta nu au contribuit la stabilitate. Nici în 1935, pactul Hoare-Laval, care a fost o încercare a miniştrilor de externe a Marii Britanii şi a Franţei de a soluţiona criza din Abyssinia nu a avut rezultat. Privind retrospectiv, înainte de 1914, tentativa de a reconcilia cu echilibru expansionismul colonial al puterilor Europene a fost declarat inacceptabil de către publicul Britanic care a fost şi aşa incapabil să se împotrivească expansionismul Italian a cărui caracter era în mare parte modelat de către devotamentul ideologic anti-liberal al lui Mussolini. Numărul puterilor revizioniste, dornice de a-şi alimenta propria expansiune şi justificând-o aşadar în termeni prin care Pacea de la Paris este considerată ca fiind injustă, s-a dovedit a fi o problemă. Mai mult de atât, Italia, Germania şi Japonia nu au fost singure. Spre exemplu, Polonia, care

a acaparat Vilnius Lituaniei în 1920, a forţat-o să recunoască această pierdere în 1938; de asemenea a ocupat teritoriu în Cehoslovacia în acelaşi an. Comparaţii se pot face cu puterile care au împărţit Polonia până la inexistenţa între anii 1772 – 1795, dar situaţia din anii 1930 a fost şi mai flagrantă deoarece a încălcat în mod direct normele şi procedurile stipulate de către Ligă. La fel se poate încadra şi încercarea Japoniei de a-şi justifica expansionismul pe seama emulării conduitei Occidentale premergătoare. Eşecul Ligii a fost urmat de disfuncţia activităţii diplomatice convenţionale drept urmare anilor de război. Conflictul a rezultat într-o ruptură a relaţiilor diplomatice, dar atacurile aeriene şi războiul absolut al submarinelor au dus la pierderea de corp diplomatic; de asemenea a condus şi la deteriorarea infrastructurii diplomatice. Ambasadele, consulatele şi reşedinţele au fost bombardate iar diplomaţii au fost ucişi, fiecare dintre aceste fapte întâmplându-se la o scară nemaiîntâlnită până atunci. Înaintea izbucnirii unui conflict la scară mare în Europa în 1939, invazia Chinei de către Japonia a condus la distrugerea unui automobil în care se afla Sir Hughe Knatchbull-Hugessen, ambasadorul Britanic, care prin urmare a fost rănit grav. Deziluzionat, V.K. Wellington Koo, care a reprezentat China în cadrul Ligii Naţiunilor şi care de vreme lungă cerea sprijin împotriva Japoniei, a pledat pentru formarea unui nucleu autoritar care să impună pacea şi care să prevină gangsterismul internaţional. Aşadar, diplomaţia a fost menită să servească ordinii mondiale, dedicate să întărească legile sistematice; lumea nu îşi permitea să folosească diplomaţia pentru a înainta interese naţionale separate, care se aflau în opoziţie cu reglementările mondiale. Între timp, summitul diplomatic al celui de-al doilea Război Mondial, s-a dovedit a fi o demonstraţie bruscă a schimbărilor de la practicile diplomatice deja consolidate. Pe de o parte, a reprezentat

adoptarea practicilor făcute convenţional de către dictatorii puterilor Axei şi de către Aliaţi (Marea Britanie, Uniunea Sovietică şi S.U.A). Hitler, în mod particular, rareori avea timp pentru diplomaţie convenţională. Credinţa în puterea voinţei proprii, fascinaţia sa pentru politica de putere şi dispreţul faţă de diplomaţi i-au conturat lui Adolf încrederea în întâlnirile personale. Acestea au aservit centralizării opiniei sale în vederea chestiunilor domestice cât şi a celor externe şi au oferit ocazii pentru afişarea puterii Germane. Odată ce Imperiul German şi sistemul de alianţe au fost consacrate, aceste întâlniri ofereau oportunităţi pentru întărirea politicilor Germane. Întâlniri precum cele dintre Hitler şi Franco, la Hendaye în 1940, au fost ocazii cheie în definirea relaţiilor între timp ce unii lideri mai maleabili precum mareşalul Antonescu au fost aşteptaţi la Berlin. Tratamentul aliaţilor germani a fost rareori bazat pe respect mutual şi pe egalitatea dintre poziţii. Hitler spre exemplu a rămas total neimpresionat după ce l-a întâlnit pe Franco, care dorea cu ardoare să coopereze cu Germania, cu toate că această dorinţă a fost subestimată după sfârşitul războiului. În loc de respect mutual, de partea lui Hitler s-au aşternut aşteptări de conformism, în special cu privire la mobilizarea forţelor şi a altor resurse, de asemenea cu impunerea politicilor antisemite şi pornind de la ideea că teritoriul Aliat poate fi folosit pentru a aservi intereselor diplomatice germane. Aşadar, în 1940 Transilvania a fost transferată Ungariei (care făcea parte din România până la Pacea de la Paris), şi sudul Dobrogei a fost transferat Bulgariei. Între aliaţii Germaniei s-au născut tensiuni din cauza acestor schimburi teritoriale, la fel cum s-au născut ostilităţi din ce în ce mai acute faţă de cerinţele Germaniei. În sistemul de alianţe German, oricum ar fi existat tensiuni, la fel cum ar fi existat scopuri particulare anume, cu chestiunile de dinainte de război dintre România şi

Ungaria. Aceste chestiuni au fost exploatate de către germani, dar aliaţii Germaniei au urmărit să manevreze în propriul interes, precum în cazul Finlandei. Finlandezii au fost ajutaţi de către cele două sfere de operaţiuni militare împotriva Uniunii Sovietice, la fel precum a fost controlul acestora asupra resurselor naturale care le confereau o poziţie de putere în negocierile cu Germania. Finlandezii au fost de asemenea capabili să ignore presiunile Germaniei în ceea ce privea predarea evreilor.

Situaţia a fost similară în relaţiile dintre Japonia şi Thailanda. Managementul relaţiilor în cazul ulterior s-a datorat în mare parte unei conferinţe de legătură care a fost menită să avanseze interesele Japoniei. Aliaţii puteau să acţioneze în mod coercitiv şi cu cei declaraţi neutrii, precum a fost cazul Britanicilor în raport cu guvernul francez de la Vichy în 1940 – 1942 şi în Iraq în 1941 precum şi Sovieticii şi Britanicii în Persia (Iran), în acelaşi an. America nu era nevoită sa folosească forţa precum au folosit-o restul Aliaţilor, iar influenţa Americană a fost de aşa măsură încât statele declarate încă neutre s-au conformat cu americanii odată ce aceştia au declarat război Germaniei în 11 Decembrie 1941. Cuba, Republica Dominicană, Guatemala, Nicaragua şi Haiti au declarat război în aceeaşi zi. Honduras şi El Salvador s-au conformat în ziua următoare iar Panamá, Mexic şi Brazilia au declarat război în 1942, ultima fiind influenţată de atacurile Germane asupra îmbarcaţiunilor braziliene, în egală măsură presiunilor exercitate de către S.U.A.

Aceste intrări în război au marcat o lovitură grea pentru încercările diplomaţiei şi spionajului German de a crea pârghii în America Latină. Parţial, aceste aşteptări reflectau dorinţa de a exploata oportunităţi, nu în ultimul rând cele prezentate de către populaţia Germană locală şi de către guvernele autoritare, spre exemplu dictatura lui Peron din Argentina. Aceste speranţe formau o mică parte

din aspiraţiile pe care le aveau guvernul German la nivel global. Precum în cazul Mexicului din Primul Război Mondial, au fost dorinţe menite să slăbească S.U.A. prin a crea probleme în însăşi ograda sa. Aşadar, exista o intenţie strategică în ceea ce privea dedesubturile politicilor Germane în America de Sud. Aceste politici au avut însă multe defecte, nu în ultimul rând încurajând ostilităţi din partea Americii şi luând în calcul incapacitatea Germaniei de a-şi forma rădăcini din speranţele respective, o incapacitate care parţial reflecta puterea maritimă a Marii Britanii cât şi concentrarea atenţiei Germane spre teatrul de operaţiuni din Europa. Totuşi, în ciuda defectelor politicii Germane în America Latină, a existat destul potenţial pentru a cauza probleme. Acest potenţial a fost victima decizie lui Hitler de a declara război Statelor Unite. Cu toate acestea, succesul Statelor Unite în America Latină a fost limitat, care parţial reflecta modelul German autoritar precum şi indicii în ceea ce priveşte capacitatea diplomaţiei de a concretiza unele lucruri. Multe ţări sud-americane au întârziat intrarea în război, ţări precum Bolivia şi Columbia până în 1943, Ecuador, Paraguay, Perú, Venezuela, Chile şi Argentina (ţară în care se afla destulă simpatie acordată Germaniei) până în 1945. Cu toate că odată ce au intrat în război, niciuna dintre aceste state nu au jucat un rol major, să nu mai vorbim de un rol crucial jucat în război. Statul care a jucat rolul principal a fost Brazilia. Alte state care au intrat mai târziu au fost Liberia în 1944, Arabia Saudită, Egipt şi Turcia în 1945. Mai mult de atât, războiul a devenit global datorită alianţei dintre Marea Britanie, S.U. şi Uniunea Sovietică, din decembrie 1941, care au declarat război împotriva celor care au declarat deja război Aliaţilor. Aşadar, Marea Britanie şi S.U.A. au declarat război aliaţilor lui Hitler care au atacat Uniunea Sovietică, între timp ce ultima a declarat război Japoniei la sfârşitul războiului. Nevoia de a

câştiga suportul militar al Sovieticilor împotriva Japoniei, a asigurat instanţa cheie cu care diplomaţia din timpul războiului a fost subordonată campaniilor militare. Britanicii, a căror rol în formularea politicii Aliaţilor, au decăzut în favoarea mai puternicilor aliaţi din punct de vedere economic, la fel cum a fost succesul Uniunii Sovietice în Europa de Răsărit, precum şi înaintările Americanilor în Pacific.

În schimb, preşedintele Franklin Delano Roosevelt a vrut să se asigure că Stalin va purta un război cu Japonia chiar şi dacă pe termen scurt.

Realitatea privind înaintarea Sovieticilor a alimentat critici ulterioare care spuneau că Roosevelt şi Churchill ce au vândut Europa de Est lui Stalin în februarie 1945 la conferinţa de la Yalta. În practică, Polonia a fost deja ocupată iar Germania urma să fie în curând. La Yalta, s-a căzut de acord asupra prezenţei pe care o vor avea Sovieticii în Manchuria, inclusiv în baza navală Port Arthur. Între anii 1814 – 1815, atunci când viitorul lumii Europene urma să fie negociat la Congresul din Vienna, în urma înfrângerii lui Napoleon, puterea Rusă era considerată ca fiind factor cheie, un factor la care nimeni nu putea să închidă ochii. Într-adevăr, în unele privinţe, poziţia diplomatică în 1944 şi 45 a fost similară cu cea din 1814 – 1815, singura diferenţă fiind că în al doilea război mondial, rolul principalei forţe maritime a fost jucat de către S.U.A. În anii 1814 – 1815, s-a petrecut o delimitare de facto a sferelor de influenţă; Rusia fiind cea dominantă în Europa de Est. Crucial, asta însemna stăpânirea Poloniei de către Rusia. Câştigul Rusiei asupra Basarabiei şi Finlandei în războaiele recente cu Turcii şi Suedezii, au fost parţial efecte ale ordinului post-Napoleonic. În aceşti ani, Rusia a jucat un rol central în determinarea sorţii regatului din Saxonia, având în vedere opunerea din partea Austriei, Marii Britanii şi Franţei; acest rol avea să aibă

repercusiuni în situaţia din anii 44 şi 45. În multe aspecte, ceea ce părea nelalocul ei, a fost prezumţia cum că la fel ca în perioada crizei din Ochakov, Marea Britanie avea să joace un rol important în determinarea sorţii Europei de Est. Totuşi, această prezumţie, a reflectat simţul comun cum că războiul trebuia să conducă la o ordine internaţională mai blândă; dacă urmă să se înfiinţeze Organizaţia Naţiunilor Unite, atunci trebuia să se declare autodeterminare poporului German cucerit, în special poporului Polonez. Pentru Aliaţi, lumea de după război, a reprezentat o chestiune cheie, nu numai pe ultimii sute de metrii ai războiului dar şi în timpul desfăşurării acestuia. Această grijă pentru viitor a creat un pod între public şi politicieni. În octombrie 1943, *Life*, a declarat că "Un lucru este cert. Americanii nu luptă pentru protejarea Imperiului Britanic", un fapt pe care S.U.A. mai târziu avea să îl regrete în unele zone din cauza dificultăţilor întâmpinate cu mişcările naţionaliste precum şi naţiunile care au rezistat sau înlocuit imperiile europene. La conferinţa din Teheran au avut loc discordii aprinse în privinţa destinelor imperiilor coloniale. Roosevelt s-a opus domniei de tip colonialist (dar nu a Americii în Pacific) şi a pledat pentru un sistem de epitropie drept preludiu pentru independenţă. În conformitate cu actul Tydings-McDuffie, din 1934, Americanii promiseseră deja să redea Filipinelor independenţa; americanii aveau să se ţină de promisiune abia în 1946. America a rămas totuşi un stat imperialist, dar a susţinut că folosea un model diferit, un punct de vedere dezvoltat în raport cu imperiul său informal din America Latină. Având dorinţa de a-l mulţumi pe Stalin, în detrimentul Europei de Est şi a Manciuriei, Roosevelt a aplicat presiuni lui Churchill în privinţa statutului Hong-Kong-ului (pe care îl dorea înapoiat Chinei) cât şi în privinţa Indiei. Încercările Marii Britanii de a-şi mări influenţa în Etiopia, după ce Italienii au fost izgoniţi în

1941, au fost întâmpinate cu rezistenţă din partea Americii; într-adevăr, Departamentul de Stat a aranjat o întâlnire între Roosevelt şi Împăratul Haile Selassie în Egipt, în februarie 1945. Roosevelt i-a spus lui Churchill cum că Marea Britanie trebuie să se adapteze unei perioade noi în istoria omenirii. Opoziţia lui Roosevelt în raport cu imperialismul francez şi olandez în Asia a fost de asemenea foarte ferm. Marea Britanie şi S.U.A. au intrat în competiţie pentru petrolul Orientului Mijlociu; America dezvoltându-şi relaţii de succes cu Arabia Saudită. În acelaşi timp America a sprijini cauza formării unui stat Israelian în Palestina, a politică care a reprezentat antipodul politicii lui Anthony Eden, ministrul Britanic al afacerilor externe. Opoziţia lui Roosevelt în privinţa unor aspecte cheie a politicii Marii Britaniei a fost împărtăşită de consilieri de seamă precum Sumner Welles. Fiind conştient de antecedentele sale Irlandeze, la fel precum un izolaţionist pe nume Joseph Kennedy, ambasador în Marea Britanie între 1938 şi 1940; un rival al lui Roosevelt cu ambiţii de a conduce Partidul Democratic. Mult mai serios pe termen lung, a fost opoziţia Americii faţă de preferinţele imperialiste, adezivul comercial al imperiului Britanic. Articolul 7 al Tratatului Lend Lea se din 1942, a stipulat sfârşitul acestor preferinţe. Tratamentul critic al lui Roosevelt faţă de Churchill la conferinţa din Teheran din 2 – 7 decembrie 1943 şi refuzul său de a reconstitui imperiul Britanic, trebuie puse alături de sprijinul deschis faţă de Mare Britanie în circumstanţele foarte problematice ale anului 1940. Cu toate acestea, determinarea lui Churchill în vederea salvgardării imperiului a fost direcţionată către S.U.A. Uniunii Sovietică, China, la fel şi Japonia şi Germania. Declinul puterii Britanice a fost resimţit de către acesta în dorinţa de a păstra imperiul din motive comerciale, cu toate că Marea Britanie şi S.U.A. au semnat tratate cu China în

1943, referitoare la finalizarea drepturilor extra-teritoriale pe care le aveau prin sistemul de Porturi de Tratat din secolul 19. Alături de ignorarea presiunilor în vederea decolonizării şi a încercărilor de a prezerva imperiul, Marea Britanie şi Franţa şi-au manifestat ambiţii teritoriale privind colonia italiana, Libia, între timp ce Churchill a fost interesat şi de Kra Isthmus în sudul Thailandei, care ar fi asigurat un traseu de teren continuu pentru coloniile Britanice Burma şi Malaizia. În eventualitatea în care imperiile coloniale ale Britanicilor, Francezilor şi Olandezilor aveau să dispară până în 20 de ani, un rezultat imediat al războiului a fost răspândirea influenţei Americane, nu numai a forţei militare, dar şi a puternicelor modele economice şi culturale susţinute de forţa financiară. Acest proces nu a afectat numai imperiile Europene, dar şi însăşi Europa. În privinţa diplomaţie altor conflicte, statele neutre au înregistrat schimbările în materie de politică după sfârşitul războiului. Aşadar, Afghanistanul a păstrat relaţiile cu Germania, în ciuda opoziţiei Marii Britanii, dar le-a încheiat după ce s-au exercitat presiuni în urma atacului împotriva Uniunii Sovietice din 1941. Astfel, Afghanistanul a rămas între Aliaţi, un proces completat odată cu ocuparea Iranului de către Britanici respective Sovietici. Spania, unde Germania avea cea mai mare ambasada precum şi 30 de consulate, a aprovizionat Germania cu asistenţă care ulterior avea să fie trecută cu vederea. Neutrii aveau de asemenea să asigure căi de comunicare între combatanţi. Astfel, în 1944, Britanicii i-au cerut diplomatului elveţian Alfred Escher să negocieze capitularea Atenei cu Germania; să se asigure că aceasta ar rămâne în afara influenţei comuniste; între timp, în 1945, Japonia a încercat să abordeze S.U.A. prin intermediul Elveţiei. Aliaţii nu au urmat tema imperială văzută prin aranjamentele lui Hitler cu ajutorul întâlnirilor personale. Factori precum distanţa,

timpul, politicile şi ideologiile au asigurat că Marii 3 (Roosevelt, Stalin şi Churchill) nu aveau să se întâlnească la Washington, pe când Yalta în 1945 a fost cel mai apropiat punct de Moscova. Conferinţele Aliaţilor de la Casablanca (1943), Cairo (1943), Teheran (1943) şi Potsdam (1945) reflectau importanţa locaţiilor intermediare. În acelaşi timp, accentul s-a pus pe acordul personal dintre lideri în schimbul protocolului formal diplomatic, un accent care reflecta convingerile liderilor cum că ei pot schimba lumea prin intermediul diplomaţiei personale. Această convingere s-a dovedit a fi nepotrivită, cu toate că această diplomaţie a contribuit la mânuirea problemelor puse în joc, inclusive tranziţia statutului de mare putere dinspre Marea Britanie către S.U.A. O tranziţie care s-a întărit în summit-urile de mai târziu, în 1960 respectiv 1961. Summit-urile diplomatice reprezentau o continuarea a practicilor de prevenire a războiului, inclusiv a misiunilor diplomatice speciale, precum şi încercarea de a întreţine alianţe şi a furniza forumuri de negociere pentru a face faţă eşecurilor sau deficienţelor agenţiilor internaţionale precum cea a Ligii Naţiunilor Unite, mai târziu redenumită Organizaţia Naţiunilor Unite. Termenul provine din partea lui Churchill, care făcea apeluri frecvente la cele mai înalte niveluri ale guvernărilor pentru a rezolva diferenţe internaţionale. Astfel de diplomaţie a stăvilit din determinarea liderilor în a controla procesul diplomatic. Ca atare, diplomaţia de tip summit a fost produsul prezentat de către scena internaţională, dar de asemenea din dorinţa liderilor de a învinge limitările şi constrângerile pe care le prezentau sistemele birocratice. Aşadar, diplomaţia a fost reconceptualizată, ceea ce în unele privinţe a fost o considerat o abaterea de la metodele convenţionale. Totuşi, acest sistem nu s-a declarat anti-diplomatic, în comparaţie cu metodele

convenţionale. Totuşi, acest sistem nu s-a declarat anti-diplomatic în raport cu sistemul, în comparaţie cu diplomaţia revoluţionară invocată de către ideologie. Mai mult de atât, diplomaţia summit a fost în parte concepută de către diplomaţi şi într-adevăr le furnizau sfere mai mari de activitate, nu în ultimul rând datorită călătoriilor cu avionul cu reacţie. În plus, diplomaţia summit nu a dus la capăt semnificaţia eforturilor regulare a diplomaţilor. Spre exemplu, lorzii Lothian şi Halifax, s-au dovedit a fi trimişi eficienţi pe perioada celui de al II-lea război mondial. Pe de altă parte diplomaţia summit a suferit o schimbare majoră în ceea ce priveşte practicile convenţionale. Astfel, diplomatul, ca şi intermediar, a jucat un rol mai puţin important în modelarea relaţiilor în comparaţie cu rolul care îi era atribuit în secolul 19. În vederea urmării intereselor, liderii primeau sfaturi diplomatice în privinţa acestora. În mod particular, aceste sfaturi au fost completate de sfaturi intelligence, la fel precum au fost constrânse de prezumpţii ideologice şi politice. Altfel spus, diplomaţia summit a reprezentat în parte o încercare de a privi problemele domestice într-un mod mai direct şi a refuzat ideea cum că diplomaţia este o modalitate de a ajunge la compromise. Încă este neclar cât de departe a fost dusă această respingere a ethosului de compromise. Nici nu este evident că dictatura paranoică a lui Stalin a lăsat loc pentru alternative la diplomaţia Sovietică. Maxim Litvinov (1876 – 1951), care a fost şeful Comisariatului Afacerilor Externe în ani 30, până ca această să fie înlăturat din funcţie în 1939; a fost parţial repus în funcţie în 1941, devenit reprezentant în S.U.A. Cu toate acestea, înlocuitorul lui, ministrul Molotov, a fost un vehicul maleabil pentru punctele de vedere ale lui Stalin, care în mare parte erau axate pe neîncrederea faţă de Occident. Rezultatul imediat al acestei neîncrederi a fost sentimentul reciproc de ostilitate care a contribuit la întărirea

Războiului Rece până la dizolvarea Tratatului de la Varşovia din 1989. La fel precum a fost concluzia din capitolul anterior, este clar faptul că diplomaţia privită ca şi activitate a diplomaţilor, nu trebuie să poarte vina pentru eşecurile relaţiilor internaţionale care au fost o dată sistemice, politice şi ideologice. Atât pentru Uniunea Sovietică cât şi pentru S.U.A. obiceiurile amândurora din timpul celui de al II-lea Război Mondial s-au extrapolate la nivelul Războiului Rece. Ţelul tradiţional al diplomaţilor era bazat pe înţelegerea comună, dar această procedură a însemnat puţin atunci când venea vorba de claritățile confruntării ideologice. Joseph E. Davies, care a servit drept trimis al S.U.A. la Moscova, a scris o carte simpatico intitulată: Mission to Moscow (1943) şi a fost transformată într-un film de propagandă, la porunca Biroului de Informaţii de Război.

Mulţi dintre cei care au fost implicaţi în producţia filmului, au avut probleme în perioada de după război în care McCarthy a declanşat atacuri asupra Comuniştilor, atât veritabili cât şi presupuşi. În iarna anilor 1941 – 1942, negociatorii Aliaţi, au întocmit o declaraţie de obiective de război printre care şi Declaraţia Organizaţiei Naţiunilor Unite. Această convenţie pentru sprijin reciproc a fost prima dată când s-a folosit termenul „Organizaţia Naţiunilor Unite”. Declaraţia a fost semnată de către principalele puteri din cadrul Aliaţilor iar mai târziu de restul statelor din acest cadru. Conferinţa Organizaţiei Naţiunilor Unite despre Organizarea Internaţională, ţinută la San Francisco în Aprilie-Iunie 1945, a fost întrunirea inaugurală a Organizaţiei Naţiunilor Unite. La această întrunire au participat 50 de delegaţi ai statelor din cadrul Aliaţilor care au căzut de acord asupra întocmirii unui document intitulat Securitatea Naţiunilor Unite. Consiliul Securităţii, ramura executive al O.N.U. avea să conţină 5 membri permanenţi (S.U.A. Uniunea Sovietică, Marea

Britanie, Franţa şi China) şi alţi 6 membrii temporari, la prima conferinţă din Londra pe 17 Ianuarie 1946. Totuşi, conferinţa de la San Francisco a indicat prezenţa unor tensiuni serioase în interiorul alianţei, cele mai notabile fiind între S.U. şi U.R.S.S. Chestiunea reprezentării a fost una foarte delicate; S.U.A. a refuzat vehement să accepte revendicarea Sovieticilor cum că guvernul Polonez sprijinit de la Moscova era într-adevăr independent. Locul Poloniei a rămas vacant. De asemenea au fost controverse în legătură cu calitatea de membru a Spaniei lui Franco. Majoritatea statelor Latino-Americano doreau expulzarea Spaniei, la fel precum au dorit stele Comuniste, dar S.U.A. a oferit sprijin, în mod particular datorită cursului Războiului Rece. Cum mărimea O.N.U. a fost în continua creştere, Statele Unite au găsit sprijin din ce în ce mai consistent pentru cauza lor. Spania a fost exclusă din majoritatea corpilor internaţionali, inclusive a Consiliului Europei, NATO, Comunitatea Economică Europeană, până când democraţia şi-a făcut loc în structurile statului spaniol. Aceste probleme aveau să persiste în perioadă de după război şi au contribuit la unele eşecuri ale Naţiunilor Unite, între timp, ideea conform căreia Curtea Internaţională a Justiţiei putea să se folosească de Dreptul Internaţional pentru a armoniza relaţiile internaţionale nu a fost realizată. Speranţele cu privire la sfârşitul politicilor de agresiune şi descurajarea acestora prin procesul de competiţie între alianţe s-a dovedit a fi eşuat. Totuşi, în practică au existat unele succese, precum în dezvoltarea sancţiunilor economice privind controlul armelor, dar şi insuccese, cu toate că criticii O.N.U. au avut tendinţa să ignore cele din urmă. Mai mult, O.N.U. nu a făcut mai rău decât sistemele mai vechi în prevenirea conflictelor cu privire la securitatea colectivă. Astfel de sisteme au funcţionat până atunci, cu toate că funcţia îndeplinită de acestea au fost de paliative pe termen scurt, aservind

scopurile unor lideri. În anii 1810, Viscount Castlereagh, Ministrul Afacerilor Externe şi Alexandru I al Rusiei, ambii au conştientizat limitele acţiunii colective. Acest lucru a fost valabil şi în cazul lui Woodrow Wilson la discuţiile de pace de la Versailles în 1919. A susţinut ideea cum că va trebui să treacă multă vreme până ce Liga Naţiunilor Unite va fi capabilă să facă vreo diferenţă. O.N.U. precum Liga Naţiunilor, s-a dovedit a fi o cale de integrare a statelor care şi-au câştigat independenţa, oferind astfel un program relevant de recunoaştere la nivel internaţional prin sistemul de dublă reprezentare bilaterală. O.N.U. nu a fost singura care a luat parte la arhitectura noii ordini internaţionale de după război. Aşadar, furnizând coeziunea instituţională prin încercări de a mânui relaţii internaţionale financiare, acordul general pe tarife, comerţ şi Banca Mondială, toate fiind lansate în 1944, au fost menite să reînvie economia globală pentru a asigura pacea. Încă de la început, acest proces nu a reuşit îndeplinească speranţe; proiecţia permanentă intitulată Organizaţia Comerţului Internaţional a putut să treacă peste obstacolul politic, cu toate că urmaşul acestuia a fost Organizaţia Mondială a Comerţului. Ca parte a înlocuirii vechii ordini mondiale, s-au făcut mişcări împotriva imperialismului Occidental. În 1943, Marea Britanie şi S.U.A. au pus capăt acordurilor din China pe tema porturilor, în timp ce chestiunea autodeterminării a fost împinsă în centrul discuţiei. O.N.U. a reprezentat o alternativă la procesul diplomatic standard şi şi-a manifestat intenţia de a participa la lupta pentru independenţă faţă de imperiile deja consolidate. Într-adevăr, mişcări anti-coloniale precum cea din Indonezia îndreptată împotriva stăpânirii olandeze, a încercat din răsputeri să câştige sprijin în cadrul O.N.U. pentru a dizolva distincţia dintre conflicte interne şi internaţionale. Autodeterminarea reprezenta un scop în sine, în ceea ce îi

privea pe rebeli şi pe liderii O.N.U. Această procedură, care presupunea câştigul sprijinului O.N.U. a fost contracarată de către puterile coloniale, cu toate că a devenit mai pronunţată odată ce Adunarea Generală a devenit mai numeroasă şi mai puţin dominate de către Consiliul de Securitate. Un fapt de mare importanţă care a consacrat eforturile anti-colonialiste a fost realizarea Frontului Algerian pentru Eliberare Naţională, căruia i-a fost încredinţat un mare sprijin în cadrul O.N.U. Înfiinţată în 1952, FALN-ul a creat un serviciu de externe, având oficii în Cairo, Damasc, Tunis, Beirut, Bagdad, Karachi, Jakarta şi New York. Alte delegaţii se mutau între capitale şi corpi internaţionali, precum UNESCO. S-a aplicat presiunea asupra O.N.U. În vederea recunoaşterii FALN, de către state precum China, Cehoslovacia şi RDG. O astfel de recunoaştere a fost legată de diplomaţia coercitivă, prin intermediul căreia FALN a obţinut bani, armament şi alte forme de sprijin din partea statelor compătimitoare. Implicarea terorismului, a insurgenţei şi a interacţiunii cu evenimentele complexe din Algeria şi din scena internaţională au conferit luptei un statut de şablon pentru chestiunile decolonizări. În Algeria, un rol autonom a fost întreprins de către conducerea militară, care prezenta problema de a privi actorii internaţionali drept unităţi omogene. Internaţionalizarea conflictului Algerian a avut un impact major asupra Franţei, puterea colonială. Capacitatea FALN-ului de a se menţine în fruntea atenţiei, a asigurat că Franţa nu putea să definească războiul iar asta a contribuit la pasul important pe care avea să îl facă America în acceptarea independenţei Algeriei; acest proces îndeplinindu-se printr-un efort minim astfel oferind oportunităţi Uniunii Sovietice de a-şi extinde influenţa. Ironic, privind înspre diplomaţia anilor 2000, cu Franţa respingând părerile Americane referitoare la Războiul împotriva terorii, aliaţii Franţei nu erau convinşi cum că

lupta împotriva FALN-ului reprezenta un factor cheie în apărarea Occidentului. Americanii au fost de asemenea influenţaţi de părerile Americane referitoare la Războiul împotriva terorii, aliaţii Franţei nu erau convinşi cum că lupta împotriva FALN-ului reprezenta un factor cheie în apărarea Occidentului. Americanii au fost de asemenea influenţaţi de către răspunsurile referitoare la problema Indoneziei din 1948, cu toate că alţi factori printre care eşecul Olandei în a înăbuşi opoziţia au jucat un rol important. FALN-ul, într-un bun final, avea să devină partener de negociere cu Franţa. Iniţial, dialogul a fost minim, dar discuţii la nivel înalt au avut loc în 1960, concluzionând cu încetarea focului din 1962, an care a consemnat independenţa Algeriei. FALN-ul a pavat drumul pentru alte mişcări notabile precum PLO/OEP (Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei) înfiinţată în 1964, provocând astfel Israelul. Mişcări pentru eliberare naţională nu au privit FALN-ul drept model, atât timp cât cerinţele diplomatice erau relative clare.

Paginile 212 – 223-Rosingher Alexandra, MSSC.

Organizaţia Naţiunilor Unite, ca o alternativă a procesului standard de recunoaştere diplomatică, de asemenea, a trezit interesul structurilor internaţionale asupra luptelor de eliberare naţională, pe scurt, a procesului de disoluţie a imperiului. Într-adevăr, mişcările anti-coloniale, precum cea a indonezienilor împotriva reîntoarcerii conducerii coloniale olandeze la sfârşitul anilor 1940, au căutat să câştige sprijinul Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru a pune capăt distincţiei dintre conflictele internaţionale şi naţionale, şi dintre dreptul intern şi cel internaţional. Autodeterminarea a fost scopul principal, având în vedere că erau implicate ambele părţi, rebelii şi ONU. Deşi acest proces de a câştiga sprijinul ONU a fost combătut de către puterile coloniale, el a

început să prindă mai mult contur pe măsură ce Adunarea Generală a devenit mai mare şi mai puţin dominată de către Consiliul de Securitate.

Eforturile diplomatice privind mişcările anti-coloniale au escaladat odată cu înfiinţarea Frontului de Eliberare Naţională (partid politic din Algeria) – FLN, care s-a bucurat de sprijinul internaţional. Fondat în anul 1952, Frontul de Eliberare Naţională a creat un Serviciu de Relaţii Externe cu birouri în Cairo, Damasc, Tunisia, Beirut, Bagdad, Karachi, Djakarta şi New York. De la biroul din New York, FLN a urmărit să obţină legături cu ONU, mass-media şi cu Departamentul de Stat. Alte delegaţii s-au deplasat în diferite capitale şi au participat la întâlniri ale organizaţiilor internaţionale, precum UNESCO. Prin recunoaşterea guvernului provizoriu a FLN de către mai multe state precum China, Cehoslovacia şi Germania de Est, s-a pus presiune asupra Organizaţiei Naţiunilor Unite. Această recunoaştere a fost legată de „diplomaţia dură" la care FLN a recurs şi prin intermediul căreia a reuşit să obţină bani, armament şi alte favoruri din partea statelor susţinătoare. Implicând terorismul, războiul de gherilă şi interdependenţele dintre evenimentele din Algeria şi cele de scară internaţională, lupta a oferit cadrul pentru multe dintre problemele privind decolonizarea. În Algeria, un rol autonom l-a avut ramura militară a FLN, cea ce subliniază deficienţele de gândire ale actorilor internaţionali în privinţa omogenităţii.

Internaţionalizarea conflictului din Algeria a avut un impact masiv asupra Franţei, marea putere colonială. Abilitatea FLN de a se păstra în centrul atenţiei a dovedit faptul că Franţa era incapabilă să definească războiul, iar acest fapt a contribuit la disponibilitatea guvernului american de accepta independenţa Algeriei. În cele din urmă, FLN a început negocierile cu Franţa. La început dialogul a fost unul timid, dar în anul 1960 discuţiile au

luat amploare, conducând la acordul de încetare a focului în anul 1962, acelaşi an în care Algeria şi-a obţinut independenţa.

Frontul de Eliberare Naţională a inspirat crearea altor mişcări asemănătoare, precum Organizaţia de Eliberare a Palestinei (OEP), fondată în anul 1964, care s-a confruntat cu Israel. Totuşi, mişcările de eliberare naţională nu au avut nevoie de FLN drept model, cel puţin nu atât timp cât cerinţele diplomatice erau clar definite. Astfel, în războiul din Vietnam, Frontul de Eliberare Naţională (NLF) a căutat să-şi ia titulatura de reprezentant legitim al populaţiei din Vietnamul de Sud şi să menţină sprijinul primit atât din partea Chinei cât şi din partea Uniunii Sovietice, în ciuda neînţelegerilor dintre cele două state. NLF, a urmărit, de asemenea, să slăbească puterea adversarilor, mai ales prin exploatarea tensiunii existente între Statele Unite ale Americii şi Vietnamul de Sud. În acest mod, diplomaţia a reprezentat un aspect important în cadrul revoluţiei, primind un context militar, asemenea faptului că lupta revoluţionară era o constantă de-a lungul istoriei. Compromisul urma să fie introdus pe agendă doar ca un mijloc de obţinere a victoriei, lucru care s-a întâmplat în anul 1972, când detaşarea americană a fost ulterior transformată într-o victorie asupra Vietnamului de Sud.

În condiţiile în care sistemul internaţional a răspuns pozitiv mişcărilor de eliberare şi noilor state formate, acesta s-a confruntat cu o creştere semnificativă a numărului de state independente şi cu dorinţa acestor state de a-şi urmări interesele prin intermediul conflictelor. Totodată, numărul tot mai mare de state independente a presupus şi numirea, de către puterile externe, a mai multor trimişi diplomatici. Astfel, în timp ce în Africa, Marea Britanie a avut misiuni diplomatice în Egipt, Abisinia şi Africa de Sud în primii ani ai secolului a XX-lea,

precum şi un consultat în Monrovia, capitala Liberiei din 1902, în anii 1960 Ministerul de Externe a stabilit o Direcţie Generală pentru Africa şi Africa de Vest. Până în anul 1933, existau misiuni diplomatice britanice în mai mult de cincizeci de state africane în cadrul birourilor speciale ale Departamentelor din Africa (Ecuatorială), Africa Centrală şi Africa de Sud, Orientul Apropiat şi Africa de Nord. Au fost realizate mai multe schimbări fundamentale la nivelul structurilor instituţionale, în special Biroul Colonial a fost fuzionat cu Biroul de Relaţii Externe ale Commonwealth-ului, ceea ce a dus la crearea Biroului Commonwealth, care a fost inclus la rândul său în cadrul Ministerului de Externe. În unele cazuri, politicienii au devenit trimişi diplomatici. Astfel, odată cu obţinerea independenţei Kuweit-ului în anul 1961, Sir John Richmond a devenit emisar. Mai mult decât atât, oameni cu funcţii în cadrul Serviciului Public Indian, precum Ian Scott, au devenit diplomaţi.

În timp ce sistemele diplomatice s-au răspândit, reprezentarea a reflectat, de asemenea, normele sociale şi etnice aflate în vigoare. Astfel, în Statele Unite ale Americii, în ciuda mişcărilor pentru drepturile omului şi interesului afro-americanilor în afacerile internaţionale, doar 69 de persoane au fost acceptate în cadrul Serviciului de Externe, şi s-a avut tendinţa ca acestora să li se ofere funcţii de nivel inferior. Această situaţie ar fi putut afecta capacitatea guvernului de a înţelege natura şi consecinţele politicii americane în Africa. În schimb, afro-americanii au jucat un rol mai vizibil în Serviciul de Externe de la sfârşitul anilor 1970, prin Andrew Young, care avea funcţia de reprezentant la Organizaţia Naţiunilor Unite din 1977 până în 1979, când a fost obligat să demisioneze după ce a devenit cunoscut faptul că s-a întâlnit în secret cu membrii Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei. Deceniul următor, Edward Perkins, un ofiţer în Serviciul de Externe,

a devenit primul afro-american care a dobândit funcţia de trimis diplomatic din partea SUA în Africa de Sud şi primul care a devenit director general al Serviciului de Externe. El a jucat un rol important în exercitarea presiunilor americane pentru încetarea paşnică a apartheid-ului. Activiştii anit-apartheid din SUA, în special Trans Africa şi Mişcarea de Eliberare a Africii de Sud, de asemenea, au jucat un rol important, contribuind la mobilizarea sprijinului împotriva apartheid-ului din anul 1986, care a introdus o serie de sancţiuni grave.

Sistemul internaţional de după cel de-al Doilea Război Mondial a fost caracterizat de tranziţia majoră de la imperii la numeroase state independente, deşi imperiul sovietic nu s-a prăbuşit până la începutul anilor 1990. În ceea ce priveşte America Latină de după prăbuşirea imperiului spaniol, au existat încercări de a se crea entităţi mai mari, în special cele bazându-se pe ideea panarabismului, de exemplu, Republica Arabă Unită a Egiptului şi Siriei în anii 1958 – 1961, dar acestea s-au dovedit a fi lipsite de succes. Acest eşec a avut la bază o serie de incompatibilităţi care au necesitat ulterior, angajarea unei ample activităţi diplomatice, întrucât toate aceste eşecuri au dus la urmărirea alianţelor într-un context competitiv sau în cel mai bun caz la redefinirea relaţiilor. În schimb, un succes mai mare în procesul de integrare supra-naţională a fost realizat în Europa de Vest şi de Est. Alte eşecuri au fost reprezentate de ideea formării unei Federaţii Indo-Chineze ale fostelor colonii franceze, şi de cea a creării unei Federaţii a Africii Centrale a fostelor colonii britanice şi de integrarea Caraibelor, în timp ce Singapore a părăsit nou înfiinţatul stat federal, Malaezia.

Sfârşitul stăpânirii imperiale în America Latină a fost urmat de ciocniri între fostele teritorii, de exemplu cea dintre Maroc şi Algeria la graniţele lor între 1962 – 1963,

sau dintre Tanzania şi Uganda în anii 1970, sau lupte care au rezultat din lipsa unei puteri hegemonice. Mai mult decât atât, probleme care ar fi putut fi rezolvate de imperii, fără a se ajunge la război, au fost cauza unor conflicte, precum cel din anul 1977, când Egiptul a lansat un atac asupra Libiei, cu scopul de a-şi arăta nemulţumirile faţă de pretenţiile şi politicile libiene sub dictatura colonelului Muammar al-Gadaffi.

Gradul mare de înclinaţie înspre conflict a creat probleme serioase pentru diplomaţie, atât diplomaţia statelor în cauză cât şi a aliaţilor şi a celor cu rol de mediatori, inclusiv fostele puteri imperiale. De asemenea, a existat o problemă ridicată de măsura limitată în care noile state au avut practici temeinice de activitate diplomatică. În special, ideea că problemele litigioase ale politicii externe ar trebui tratate de către diplomaţi, ca parte a unui distinct proces de diplomaţie, nu a avut suficienta susţinere în multe state. Arhitectura politicii externe putea fi la fel de bine militară sau diplomatică, direcţia dată de conducător fiind în general primordială.

Caracteristicile îndepărtării faţă de activitatea diplomaţilor au afectat nu numai modalitatea de reprezentare şi de negociere ci şi obţinerea de informaţii. Aici, diplomaţii au fost afectaţi de schimbările în tehnologie, în special de supravegherea sporită din aer, de avioane şi sateliţi, sau de supravegherea prin intermediul programului SIGNIT sau a semnalelor de interceptare. Astfel de informaţii erau transmise direct guvernelor, mai degrabă decât venind de la agenţii din ţările străine. Prin modalitatea de reprezentare, de negociere şi de obţinere a informaţiilor, diplomaţii au suferit o micşorare a însemnătăţii lor, aceştia nu mai deţineau funcţia de prim membri ai comunităţilor naţionale în străinătate. În schimb, un număr relativ mare de indivizi care călătoreau în special pentru afaceri, erau capabili să furnizeze

informaţii sau ştiri cu privire la anumite politici. Astfel, statele străine puteau obţine informaţii şi prin intermediul acestor metode.

Toate sistemele diplomatice sunt în flux. Sarcina acestora este de a înţelege şi de a răspunde la acest flux, mai ales având în vedere schimbările pe care le înregistrează la nivelul puterii, a intereselor şi a politicii. Astfel, în particular, situaţia anilor 1900 – 1970 a fost una de flux şi a fost văzută ca atare de diplomaţii perioadei. Accentul a fost pus pe conflictul şi confruntarea globală, şi în special pe provocarea reprezentată de cei care credeau că acestea erau normative. S-a înregistrat o creştere semnificativă a numărului de state care constituiau cea mai mare problemă, creştere care a fost însoţită de eşecul agenţiilor naţionale şi internaţionale de a oferi forumuri obligatorii pentru soluţionarea litigiilor. Această creştere a avut o serie de consecinţe, nu în ultimul rând aceea de a îngreuna realizarea unui acord între agenţiile a căror dimensiune se extindea.

Faptul că Uniunea Europeană, succesoarea Comunităţii Economice Europene a ajuns la 27 de membri, rămânând deschisă perspectiva mai multor aderări, în special a Islandei, a făcut ca ratificarea Tratatului de la Lisabona de către toţi membrii să deschidă calea către noi funcţii pentru preşedintele UE şi pentru ministrul de externe al UE, precum şi deschiderea Ministerului Afacerilor Externe, cu ambasade în întreaga lume. Un astfel de sistem părea necesar nu numai pentru federalişti ci şi pentru comentatorii preocupaţi de necesitatea unei reprezentări coerente.

Revenind la perioada anilor 1950 – 1980, stabilitatea din Europa de Est şi de Vest, s-a datorat nu diplomaţiei, ci mai degrabă hegemoniei militare a Uniunii Sovietice şi respectiv, a Statelor Unite ale Americii. Astfel, diplomaţia s-a adaptat la putere, deşi acest context nu a împiedicat

statele mai mici să acţioneze cu o autonomie considerabilă. În mare parte, succesul lor a fost un rezultat al abilităţii diplomatice. În Europa de Est, respectiv Europa de Vest, Franţa şi România au fost statele care au reuşit, în mod deosebit, să-şi adapteze strategiile naţionale la contextele supra-naţionale. În acelaşi timp, nerezolvata "problemă germană" a asigurat faptul că Germania de Vest şi Germania de Est au fost cazurile clasice de reprezentare a măsurii în care Războiul Rece a limitat reprezentarea diplomatică.

Aceeaşi limitare a fost valabilă şi în afara Europei. Regimul comunist de la Beijing nu a beneficiat de recunoaştere americană. În august 1949, SUA a respins condiţiile lui Mao Zedong pentru recunoaşterea diplomatică. Australia, de asemenea, nu a recunoscut guvernarea comunistă. În schimb, Marea Britanie a recunoscut noul regim, în ianuarie 1950. De la preluarea puterii de către comunişti în China în anul 1949, nu a fost niciun reprezentant american până în anul 1973, când s-a stabilit un Birou de legătură. Conducerea Biroului a fost asigurată de David Bruce, un diplomat senior experimentat, care în perioada 1961 – 1969, a fost trimis diplomatic în Londra.

Rolul serviciilor de informaţii pe perioada Războiului Rece, în special CIA în Statele Unite ale Americii, şi KGB în Uniunea Sovietică, serveşte drept un memento în ceea ce priveşte problemele scrierii istoriei internaţionale fără a acorda atenţie activităţilor şi percepţiilor acestora.

Extinderea majoră a serviciilor de informaţii în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a subliniat importanţa informaţiilor pe care le-au furnizat.

O altă ramură militarizată a diplomaţiei a fost reprezentată de vânzările de arme.

Confruntările, atât cele din Războiul Rece, cât şi cele ulterioare au încurajat neîncrederea faţă de diplomaţii

puterilor opuse. Ei au fost consideraţi ostili şi dornici să propage subversiunea. Pe lângă gestionarea animozităţii dintre rivali, Războiul Rece a încurajat diplomaţia. Astfel, reprezentarea diplomatică a crescut, au fost deschise noi ambasade, iar activitatea diplomatică a devenit o profesie mai extinsă. Pe lângă răspândirea reţelelor diplomatice, asigurată de accesul căilor de comunicaţie, au fost realizate mai multe vizite de către şefii de stat şi de miniştrii. Această creştere a activităţii şefilor de stat şi miniştrilor a creat probleme în asigurarea coerenţei, atât în reprezentarea statelor individuale, cât şi între aliaţi.

Războiul Rece a pus o presiune considerabilă asupra relaţiilor diplomatice dintre puteri, şi totodată a dus la creşterea activităţii diplomatice în scopul consolidării celor două blocuri, Uniunea Sovietică respectiv, Statele Unite ale Americii.

În anul 1961, s-a realizat o reafirmare a procedurilor diplomatice prin codificarea internaţională din Convenţia de la Viena privind relaţiile diplomatice şi doi ani mai târziu a relaţiilor consulare.

Serviciile diplomatice s-au adaptat de la exigenţele celui de-al Doilea Război Mondial la cele ale Războiului Rece.

CAPITOLUL VII – Din 1970 până în Prezent

Paginile 224 – 235-Crişan Greta, MSSC.

Orice relatare a deceniilor trecute este făcută în mod special prin prisma problemei anacronismului. O tendinţă care se manifestă în mod evident la un moment dat poate părea mai puţin consolidată un an mai târziu, în timp ce nu este întotdeauna clar modul în care se distinge între interpretări concurente. O tendinţă de a oferi truisme reprezintă o altă provocare, în timp ce nu se poate spune

despre contribuţiile oamenilor de ştiinţă politică că au fost neapărat de ajutor, în alte situaţii decât cea de furnizare de teze, cum ar fi Francis Fukuyama în „Sfârşitul istoriei” şi „Ciocnirea civilizaţiilor” a lui Samuel Huntington. Niciunul dintre concepte nu era nou în realitate, cea a ciocnirii civilizaţiilor fiind fost utilizată frecvent: ca, de exemplu, de ambele părţi în timpul luptei pentru independenţă a Algeriei împotriva dominaţiei franceze în 1954 – 1962.

Modelul de bază pentru această perioadă pare să fie cea a destinderii între SUA şi China întâi şi apoi cu Uniunea Sovietică, urmată, după un scurt „nou Război Rece” americano-sovietic la începutul anilor 1980, şi ulterior de prăbuşirea blocului sovietic în 1989 – 1991. Acest colaps a dus la versiunea diplomatică a globalizării, o omogenitate globală de ordine şi metodă diplomatice. Cu toate acestea, acest sistem a fost confrunt cu apariţia ONG-urilor (organizaţii neguvernamentale), fie acestea de caritate internaţională, conglomerate financiare şi economice, sau grupuri teroriste.

Situaţia diplomatică a fost ameliorată printr-o detensionare treptată a Războiului Rece, o dezvoltare crucială în relaţiile internaţionale, deşi una care se arată mai puţin sigură în ceea ce priveşte problemele de la sfârşitul anilor 2000. Diplomaţia a fost un mijloc central în această detensionare, dar impulsul cheie a fost unul politic, şi anume venirea la putere în Germania de Vest în 1969 a coaliţiei Social Democrate – Democrat Liberală sub conducerea lui Willy Brandt. Prin acest *Ostpolitik*, noul guvern a solicitat o relaţie mai benignă cu Europa de Est, una care ar aduce stabilitate şi, de asemenea, ar permite Germaniei de Vest să îşi asume un rol mai central în Europa. Sub guvernele anterioare majoritar Creştin Democrate din anii 1950 şi 1960, a existat un refuz de a lua în considerare detensionarea relaţiilor cu Estul până

când atât divizarea Germaniei, cât şi disputele de frontieră cu Polonia au fi fost abordate, însă această politică nu a dat rezultate.

Ostpolitik a reflectat în schimb un grad de aserţiune bazat pe redresarea economică şi stabilitatea politică a Germaniei de Vest, cât şi pe respingerea soluţiilor generaţiei anterioare. *Ostpolitik* a fost, de asemenea, o reprezentare cheie în ceea ce priveşte o preferinţă Europeană recurentă, dar nu invariabilă, pentru diplomaţie, posibil ca o măsură de influenţă a puterilor mai slabe, sau diplomaţie, mai mult ca şi o alternativă politică la logica militară a cursei înarmărilor. Această strategie a culminat cu destinderea generală şi cu Acordurile de la Helsinki, în timp ce în strategia a fost preluată şi de americani la sfârşitul Războiului Rece. Acest proces invită la adresarea întrebării despre posibilitatea unei tranziţii similare în cazul altor dispute.

Atitudinile americane au fost de asemenea foarte importante în ceea ce priveşte *Ostpolitik,* fapt ce serveşte ca un memento pentru faptul că toate acele state care nu conduc oficial un proces diplomatic pot totuşi să joace un rol cheie în chestiune. Îngrijorat despre Asia de Est, şi forţată de circumstanţele agravante de a accepta schimbare, guvernul american în timpul Războiului din Vietnam nu dorea să se concentreze asupra obiectivului său anterior de reunificare a Germaniei. Antagonic, Preşedintele Nixon a fost dispus să accepte *Ostpolitik* precum un mijloc de stabilizare în Europa, în timp ce, ca un aspect esenţial al diplomaţiei din cadrul alianţei, guvernul Germaniei de Vest a depus eforturi extinse de a menţine susţinerea americană în timpul negocierilor.

În parte, acest scop a fost atins prin limitarea consecinţelor *Ostpolitikului*. În timp ce Germania de Vest semna tratate cu Uniunea Sovietică şi Polonia în 1970, recunoscând graniţele existente, încercarea unor

comentatori din Germania de Vest de a sugera o deplasare în alinierea Germaniei şi o redescoperire a unei „chemări estice” a eşuat. Crucial, Germania de Vest nu a urmat să fie neutralizată precum Austria sau Finlanda.

Contextul diplomatic din Uniunea Sovietică a reprezentat dovada măsurii în care destinderea era apreciată de diferitele circumscripţii. Stabilitatea în Europa a fost văzută de guvernele sovietice ca fiind de ajutor construirii unei poziţii mai puternice pe care să se bazeze în confruntarea cu China, în timp ce se manifesta un interes pentru reducerea costurilor în ceea ce priveşte armamentul şi importarea tehnologiei occidentale. Interesul privind stabilitatea a fost demonstrat în 1971 prin discursul lui Leonid Brejnev în faţa Congresului Partidului, când acesta a cerut securitate internaţională şi a subliniat spaţiul insuficient devotat pentru cauza de „eliberare naţională”, argumentul folosit pentru a justifica sprijinul acordat pentru lupta anti-occidentală din Lumea a Treia. Recunoaşterea Germaniei de Est de către Germania de Vest a dus la o apropiere clară şi chibzuită şi o reluare a relaţiilor dintre cele două state.

Întreaga problemă a scos în evidenţă câteva din ambiguităţile relaţiilor internaţionale, adesea atribuite eronat diplomaţilor şi metodelor utilizate de aceştia. De exemplu, ca parte a noii comunităţi germane de responsabilitate, a scăzut preocuparea din Germania de Vest faţă de starea populaţiei din Germania de Est, şi ca o consecinţă parţială, nu mai exista o susţinere reală din partea vest-germană pentru mişcările pentru drepturile cetăţenilor din partea de est. În schimb, stabilizarea a reprezentat un obiectiv mai significant.

Destinderea relaţiilor ca rezultat al unei diplomaţii de succes a presupus acceptarea sistemelor de guvernare din Europa de Est, spre exemplu acceptarea suprimării comunismului liberal din Cehia, din 1968, de către armata

Uniunii Sovietice şi a aliaţilor acesteia, incluzând şi Germania de Est. Germania de Est, recunoscut ca stat aproape integral la nivel mondial pentru prima dată în 1973, a fost admis în cadrul Naţiunilor Unite şi a altor organisme internaţionale. „Normalizarea” a însemnat totodată recunoaşterea legalităţii statului totalitarist care şi-a tratat cetăţenii cu asprime, în timp ce un aspect al diplomaţiei secrete a perioadei relevă plăţi din partea guvernului Germaniei de Vest în schimbul permiterii plecării din Germania de Est a populaţiei, în special pentru reunificarea familiilor.

Germanii din vest nu au fost singurii care au făcut compromisuri. Papalitatea a avut relaţii teribile cu guvernele comuniste ateiste şi anti-clericale, dar totodată a urmărit şi *Ostpolitik*, mai vizibil în 1966, prin trimiterea unui delegat apostolic şi a unui reprezentant în Iugoslavia, o poziţie ulterior ridicată la rangul de nunciatură, primul stabilit vreodată într-un stat comunist.

Destinderea relaţiilor a fost de asemenea şi un aspect al creşterii conservatorismului din blocul soviete, fapt ce a subliniat centralitatea particulară a consideraţiilor politice din statele totalitare, bazat pe autonomia instituţională a politicii externe, diplomaţia fiind extrem de limitată într-un asemenea context. A avut loc o respingere a aventurismului asociat lui Nikita Hruşciov, care a căzut de la putere în Uniunea Sovietică în 1964. Înlocuirea lui ca Secretar General al Partidului Comunist de către Brejnev a fost o schimbare semnificativă. „Coexistenţa paşnică” cu vestul a fost declarată o luptă de clasă, iar propaganda împotriva Occidentului a fost redusă. Ambiţia vest-germană de a „schimba prin relaţii de apropiere” s-a dovedit a fi mult mai de succes decât acest obiectiv, însă doar pe termen lung; pe termen scurt, sprijinul occidental acordat sub egida *Ostpolitik* a stabilizat regimurile comuniste fără a provoca o liberalizare semnificativă.

Acordurile de la Helsinki din 1975 au reprezentat un alt episod semnificativ. Formulate prin Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa, ele au reprezentat un succes pentru procesul european de stabilizare, acesta din urmă fiind sprijinit şi pe destinderea americană în relaţiile sale cu Uniunea Sovietică. Textul acordurilor a reflectat problemele cu care se confrunta diplomaţia, cât şi dificultăţile de reconciliere dintre liberalism şi totalitarism. Au fost acceptate graniţele existente la acel moment (Principiul III), neintervenţia în chestiunile interne ale altor state (Principiul VI), satisfăcându-se astfel cerinţele sovieticilor. Au existat de asemenea înţelegeri în ceea ce priveşte comerţul, industria, ştiinţa, mediul, cât şi chestiuni culturale şi educaţionale.

Totuşi, destinderea nu descria situaţia din majoritatea părţilor din Lumea a Treia din anii 1970, fapt ce este un memento al complexităţii şi intensităţii Războiului Rece, a interacţiunilor dintre tensiunile locale şi globale, şi a măsurii în care cronologia desfăşurării anumitor evenimente nu a coincis. De exemplu, dispoziţia sovieticilor de a trece peste regimul terorii lui Haile Mengistu, dictatorul Etiopiei din 1977 până în 1991, a indicat gradul în care atitudinile asociate stalinismului au continuat după aceea. Ca o dovadă a tendinţei de lungă durată a diplomaţilor de a interpreta diferitele desfăşurări în termenii istorici proprii ţărilor lor, reprezentantul sovietic, Anatolii Ratanov, a observat o asemănare între activităţile brutale făcute de susţinătorii lui Mengistu şi experienţa revoluţionară timpurie din Rusia. Mai mult, începând cu mijlocul anilor 1960, atenţia privind competiţia pentru Africa dintre Washington şi Moscova a fost mutată către Aftrica de sud, în principiu datorită orientării marxiste a mai multor mişcări de liberare. Departe de a fi marginal, succesul din Africa din anii 1970 a dat sovieticilor un sentiment reînnoit de mândrie asupra

propriilor realizări şi o convingere asupra faptului că Uniunea Sovietică ar putea contribui decisiv la progresul comunismului de pretutindeni.

În practică însă, Africa a fost o dezamăgire pentru sovietici, precum au fost şi Iran şi Afghanistan. Sovieticii nu au câştigat beneficiile preconizate, iar opoziţia faţă de Statele Unite nu a crescut implicit sprijinul pentru Uniunea Sovietică. La două zile după invazia sovietică în Afghanistan în decembrie 1979, reprezentantul sovietic din Iran a promis Ayatollahului Khomeini, liderul Revoluţiei Islamice din Iran, asistenţă în orice posibil conflict cu SUA, însă sprijinul i-a fost refuzat întrucât nu putea să existe o înţelegere mutuală între o naţie musulmană şi un guvern nemusulman.

Intervenţia militară sovietică în Afghanistan în 1979 a fost un episod-cheie în agravarea Războiului Rece, aşa cum a fost suprimarea de către sovietici a mişcării liberale de solidaritate în Polonia, în 1981. La rândul lor, sovieticii erau convinşi că acestea au fost sub rezerva planurilor americane de atac. Informaţii în acest sens a fost atent adunate, în timp ce materialul contradictoriu a fost ignorat. KGB-ul a jucat un rol-cheie în furnizarea de informaţii, precum şi influenţa lui Yurij Andropov, şeful KGB din 1967 până când l-a succedat pe Brejnev ca secretar general al Partidului Comunist în 1982, a fost de aşa natură încât opiniile KGB au fost extrem de influente în materie de decizie. În schimb, Ministerul de Externe a fost o sursă secundară de informare, de idei şi decizii. Ponderea relativă a KGB-ului şi a Ministerului de Externe a fost în general aplicabilă în cazul statelor totalitare şi a încurajat alimentarea sistematică cu informaţii cu privire la alte state prin reţeaua internaţională de agenţi KGB.

Andropov a murit în 1984, şi a fost înlocuit de Konstantin Cernenko, care la rândul său a decedat în 1985. El a fost înlocuit de mult mai tânărul Mihail

Gorbaciov, care a încercat să reformeze Uniunea Sovietică şi, în acest scop a transformat politica externă, indicând din nou subordonarea diplomaţiei la politică. Deşi un fost protejat al lui Andropov, Gorbaciov a fost, de asemenea, dispus să conteste viziunea confruntaţionistă asupra lumii prezentată în rapoartele KGB-ului, precum şi a intereselor legitime a complexului industrial militar. De exemplu, Gorbaciov era convins că politica americană privind controlul armelor nu a fost motivată de o agendă ascunsă, cu scopul slăbirii Uniunii Sovietice, iar acest punct de vedere l-a încurajat să negocieze.

Arhitectura Războiului Rece a fost în mod constant demontată prin acorduri, începând din 1987, cu privire la controlul armelor. De asemenea, a apărut un nou context pentru diplomaţie în blocul comunist. Vizitând Praga în 1987, Gorbaciov a respins Doctrina Brejnev de intervenţie de ţinere sub control a comunismului, susţinând în schimb că „partidele frăţeşti determină linia lor politică având în vedere condiţiile naţionale”. În 1988 el a anunţat, în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, că statele est-europene ar trebui să fie libere să îşi aleagă propria cale politică.

Prăbuşirea ulterioară a comunismului din Europa de Est, urmată de cea a Uniunii Sovietice, a creat noi contexte pentru diplomaţie. Astfel, în decembrie 1991 o Comunitatea Statelor Independente (CSI) a înlocuit Uniunea Sovietică, deşi mai multe republici au refuzat să se alăture acesteia din urmă, în timp ce speranţa Rusiei, prin Boris Elţîn, preşedinte din 1991 până în 1999, că CSI va deveni un adevărat sistem federal s-au dovedit nereuşită.

Căderea comunismului a încurajat dezbateri în Rusia despre diplomaţie, precum şi liberalismul din noul Minister al Afacerilor Externe. Cu toate acestea, ca reflexie a presiunilor obişnuite care afectează diplomaţie, a existat o presiune şi de la alte agenţii interesate în domeniul

politicii externe, în special Ministerul Apărării, Consiliul de Securitate al Preşedintelui, agenţiile de intelligence, şi a Comitetelor de Apărare şi Relaţii Internaţionale ale Parlamentului. Autoritarismul şi intransigenţă în calitate caracteristice ale politicii externe ruse au devenit mai pronunţate în timpul mandatelor Putin. Un fost agent KGB, Putin a fost preşedinte din 2000 până în 2008.

Anii conducerii lui Putin, de asemenea, au condus la o renaştere a discuţiilor despre relaţiile internaţionale dintr-o perspectivă realistă, în acelaşi timp în care că o mare parte din dezbaterea din Occident a fost bazată pe concepte idealiste, „soft power”, drept internaţional, şi organizaţiile non-guvernamentale internaţionale sau INGOS, organisme frecvent menţionată şi ONG-uri. Utilizarea „soft power”, nu a fost limitată Occidentului, dar a existat o tensiune pe termen lung între ceea ce a fost permis de către statele occidentale liberale şi atitudinile mai mult de control a mai multor puteri non-occidentale, incluzând Rusia şi China. În 1949, ca parte a extinderii controlului său în Europa de Est, Uniunea Sovietică a pus presiune pentru închiderea tuturor centrelor de cultură şi de informaţii occidentale. În anii 2000, tendinţa de a trata asemenea organisme ca fiind ostile, de exemplu BB şi British Council, o tendinţă demonstrată de state precum Iranul, Rusia şi Zimbabwe, a reflectat o stare perpetuă prin care se reflecta faptul că toate instituţiile străine au fost sub controlul direct al statului, şi că ONG-urile au fost într-adevăr importante, precum şi în pericol totodată. Această problemă a fost un exemplu esenţial prin care se reflecta faptul că natura şi comportamentul de diplomaţie au rămas contrariate.

Ca un exemplu al naturii prezenţei diplomatice nu în ONG-uri, ci în agenţii conexe, este de folos exemplul Consiliului de Administraţie al Institutului de Pace din Statele Unite, care a fost creat de către Congres în 1984

ca o organizaţie independentă, o instituţie non-partizană federală, cu rolul de a consolida capacitatea naţiunii de a promova soluţionarea pe cale paşnică a conflictelor internaţionale prin extinderea cunoştinţelor despre modalităţi de realizare a unei lumi mai paşnice. Consiliul de Administraţie a inclus unsprezece membri numiţi de preşedinte, din mediul academic, şi patru membri din oficiu de la guvern. În 2009, Consiliul a avut trei foşti membri ai Departamentului de Stat, un diplomat de carieră şi doi secretari adjuncţi, şi, astfel, acestea fiind numiri politice.

În contextul ong-urilor asertive, nu a fost surprinzător că interpretările realiste a intereselor naţionale şi ale proceselor internaţionale au fost contestate de către dezvoltarea de coduri idealiste noi sau puternice, în special pe probleme de mediu şi a drepturilor omului. Fiecare a ilustrat capacitatea de rezistenţă a aspiraţiei dreptului internaţional care a fost puternică în anii 1900, însă în general, reflectând abordărilor culturale şi ideologice cu privire la relaţiile internaţionale.

În acelaşi timp, o mare parte din forţa din spatele acestei evoluţii a venit de la avocaţii internaţionali încurajaţi de grupurile pentru drepturile omului, cum ar fi Amnesty International din Londra şi Human Rights Watch din New York; de asemenea integrarea cu entităţile de politica externă a fost mai scăzută faţă de nivelul existent în anii 1900 şi 1920. Încălcările drepturilor omului au fost urmărite prin intermediul Curţii Europene a Drepturilor Omului sau prin referinţă la Declaraţia Drepturilor Omului adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1948 şi completată în 1976 printr-un legământ internaţional cu privire la drepturile sociale, economice, culturale şi, de asemenea, cu unul pentru drepturi civile şi politice. În 2005, o adunare a liderilor mondiali în cadrul unui summit ONU a ajuns la un acord despre faptul că exista o

„responsabilitate generală de a proteja” oamenii de la genocid, purificare etnică, crime de război şi crime împotriva umanităţii: un concept cunoscut sub numele de R_2P că, totodată acesta fiind ulterior criticat ca fiind o constrângere a suveranităţii statelor din partea lumii occidentale.

Pe măsură ce agenda relaţiilor internaţionale se schimba, parţial din cauza presiunii noilor coduri idealiste, diplomaţia s-a luptat să ţină pasul, diplomaţii fiind constrânşi să se familiarizeze cu probleme specifice şi „limbajul” aferent acestora. Modificările ar putea fi radicale, asemenea chestiunii relaţiei anglo-chiliene ce au fost afectate sever în 1998 prin prezentarea de către Baltasar Garzón, un magistrat spaniol, a unui mandat pentru arestarea şi extrădarea unui fost şef chilian de stat, generalul Augusto Pinochet pentru infracţiuni împotriva drepturilor omului, care la timpul respectiv vizita Marea Britanie din motive de sănătate. Pinochet a fost arestat şi pus sub arest la domiciliu pentru şaisprezece luni, deşi el nu a fost niciodată extrădat în Spania.

Astfel de practici îngrozeau diplomaţii obişnuiţi cu abordarea realistă a relaţiilor internaţionale şi cu utilizarea diplomaţiei ca un mijloc, nu numai pentru urmărirea intereselor de stat, dar şi pentru reconcilierea diferitelor punctelor de vedere de la nivel naţional. Pentru ei, profesia s-a schimbat dramatic în timpul lor şi încă este în evoluţie.

În parte, se pune problema psihologiei în diplomaţie. Diplomaţii au tendinţa de a dezvolta relaţii psihologice distincte cu o identitate cu statul pe care îl reprezintă, construindu-şi atât un „sine” în consecinţă, şi acţionând ca un agent psihologic al statului. Acest proces, cu toate acestea, face ca „sinele” să fie vulnerabil nu numai în faţa misiunii lor, ci şi în faţa schimbărilor din diplomaţie.

În afară de dimensiunea psihologică, se mai pune

problema stresului cauzat de perturbarea sistemelor diplomatice oficiale de comunicare şi interacţiune simbolică. O înţelegere reciprocă a acestor sisteme este de importanţă pentru comunicare şi analiză, dar această înţelegere este îngreunată de schimbările din conţinutul şi semnificaţia gesturilor şi limbajului. În parte, acest proces reprezintă o întrerupere a ierarhiilor de prestigiu existente, ierarhii care sunt susţinute prin crearea unei imagini de preeminenţă, competenţă şi succes.

Cu toate acestea, ar fi hazardat să se suprainvoce provocările ridicate de ONG-uri, pentru că ar duce la riscul de a susţine că „guvernul" oferă o coerenţă care are toate răspunsurile, sau, alternativ, că ridică toate problemele. Realitatea, în schimb, este că guvernul implică dispută între interese de cele mai multe ori contradictorii. Departe ca politica externă şi diplomaţia să fie izolate de aceste dispute, inabilitatea mecanismului oficial al politicii externe de control al reprezentării şi de negocieri cu statele străine este mult mai evidentă în prezent decât a fost în urmă cu un secol, iar situaţia fiind mai pronunţată în ultimele decenii.

Problema este atât una de control, precum şi reprezentare. Respingerea de către Senat calităţii de membru al Ligii Naţiunilor arată că acest factor a reprezentat un element de noutate pentru acest stat lider mondial. Totodată, nevoia continuă de a căuta aprobarea Congresului pentru credite şi tratate încă este un element-cheie care afectează diplomaţia americană. Astfel, în 1974, sprijinul american pentru detensionarea relaţiilor cu Uniunea Sovietică a fost afectată de presiunile în favoarea emigrării evreilor din URSS, în special reflectat amendamentul Jackson-Vanik a actului de comerţ, un amendament care a împiedicat extinderea clauzei naţiunii celei mai favorizate în ţările comuniste, limitând emigrarea cetăţenilor lor. Legea Helms-Burton adoptată de Congres

în 1996, a reflectat opoziţia Congresului faţă de Cuba, opoziţie asociată în special cu Jesse Helms, preşedintele Comisiei pentru Afaceri Externe a Senatului.

Mai mult decât atât, şi diferitele agenţii guvernamentale joacă un rol de seamă. Pentru a lua ca exemplu relaţiile americano-elveţiene, deşi nu este o problemă cheie în diplomaţia americană, Departamentul de Stat tinde să urmeze o linie emolientă faţă de aceasta, întrucât Elveţia serveşte un rol important în relaţiile Statelor Unite ale Americii cu Iranul, cu care nu există legături diplomatice, ci mai degrabă o relaţie asemănătoare ca cea dintre UE şi organismele palestiniene. Cu toate acestea, Internal Revenue Service (IRS) a adoptat o atitudine mult mai dură în 2009 faţă de Elveţia, atât în vederea punerii în aplicare de unui nou tratat fiscal bilateral cu Elveţia, cât şi urmărirea unui caz în justiţie împotriva celei mai mari bănci a Elveţiei, UBS. Întrucât guvernul elveţian s-au dovedit dispus să accepte un grad de dezvăluire a practicii secretului bancar, care s-a dovedit a fi atât de neplăcut pentru IRS, şi într-adevăr şi pentru G20; însă nu a fost dispus să renunţe la confidenţialitatea în ceea ce priveşte clienţii, de exemplu, prin a accepta investigarea conturile concepute pentru cu scopul a obţinerii probelor pentru posibilele cazuri de evaziune fiscală.

Problema a relevat gama de organisme implicate în diplomaţie, nu numai IRS în acest caz, ci şi Parlamentul elveţian, care are rolul de a ratifica orice nou tratat, prezentându-l publicului, care are şansa de a-l răsturna printr-un referendum. Ca un exemplu al întinderii diplomaţiei, regimurile de evaziune fiscală sunt probleme focale în relaţiile Germaniei cu state precum Luxemburg şi Liechtenstein, în timp ce la sfârşitul anilor 1990 un britanic exilat pe motive fiscale în Belize, Lord Ashcroft, a fost atât ambasadorul Belize la Organizaţia Naţiunilor

Unite, cât şi trezorierul Partidului, şi prim donator pentru Partidul Conservator din Marea Britanie.

Sunt uşor de neglijat organisme precum IRS, atunci când atenţia faţă de provocările mijloacelor convenţionale de politică externă se transpune asupra celora enunţate de şefii de state. Cu toate acestea, ele sunt importante nu numai pentru că pot complica relaţiile, dar şi pentru că continuitatea instituţională pe care o reprezintă oferă coerenţă pentru păreri alternative şi precedent. Mai mult, aceste puncte de vedere atrag atenţia asupra rolului de arbitraj al ministerelor de conducere, şi, astfel, la subordonarea sistemelor diplomatice în favoarea lor. Această situaţie este şi mai evidentă în cazul circumscripţiilor cu interes puternic, precum ar fi ministerele de apărare.

În unele privinţe, situaţia actuală reprezintă o continuare a dezvoltării reprezentării diplomatice din timpul desfăşurării războiului, întrucât nevoia de realizare a unui război total a dus la reprezentarea simultană a unei serii de agenţii guvernamentale. Isaiah Berlin, care a fost responsabil pentru rapoartele politice săptămânale de la Ambasada Marii Britanii la Washington în timpul al doilea război mondial, a remarcat:

„Noi misiuni au fost stabilite pentru a reprezenta Trezoreria, Ministerele de aprovizionare, alimente, producţia de aeronave, departamentele politic şi economic de război, de informaţii, precum şi alte departamente; aproape fiecare minister din Londra au avut reprezentanţii săi, într-o formă sau alta, la Washington sau New York... Rezultatul a fost crearea în capitala americană, la începutul anilor patruzeci, a ceea ce a fost, de fapt, un microcosmos de scurtă durată a Whitehall”.

Rolul major al miniştrilor de la conducere de a da

formă diplomaţiei reflectă complexitatea guvernării moderne, atât în ceea ce priveşte structurile interne, cât şi cu referire la reprezentare şi negociere. Alte aspecte care joacă un rol esenţial, în afară de uşurinţa efectuării transportului, includ măsura în care prezenţa liderilor evocă cea a altora. Întregul proces poate fi localizat cu referire la globalizare, dar unii factori specifici joacă de asemenea un rol, cum ar fi de exemplu partea de reuniuni ale şefilor de stat din astfel de organisme internaţionale precum UN şi NATO.

Pertinenţa evoluţiilor internaţionale recente este neclară pentru viitor şi reflectă întrebări cu privire la caracterul probabil al crizelor viitoare. De exemplu, posibilitatea unei deteriorări rapide a circumstanţelor de mediu ar putea pune accentul pe concepte idealiste, sau poate chiar realiste, cu privire la diplomaţia de mediu. În schimb, în cazul în care accentul este pus pe concurenţa dintre marile puteri, eventual, între China şi Statele Unite ale Americii, sau asupra stabilităţii regionale, în special în Orientul îndepărtat, Asia de Sud, Golful Persic şi Orientul Mijlociu, mai multe noţiunile convenţionale ale diplomaţiei pot fi incluse în ecuaţie, deşi cu o dimensiune militară puternică.

Importanţa problemelor convenţionale poate fi corelată cu importanţa continuă a reprezentării ca o problemă fundamentală a diplomaţiei. De exemplu, Turcia respinge relaţiile diplomatice cu Armenia, în parte ca urmare a opoziţiei controlului armean a regiunii Nagorno-Karabah, ocupată în timpul războiul din 1993 cu Azerbaidjan, şi, de asemenea, ca răspuns la campania Armeniei pentru recunoaşterea internaţională a ceea ce se caracterizează drept un genocid, masacrele armenilor în timpul Primului Război Mondial, o acuzaţie pe care Turcia respinge.

Graniţa turco-armeană a fost închisă în 1993. În

aprilie 2009, Turcia a dezvăluit proiectul unui acord pentru a stabili relaţii diplomatice şi redeschiderea graniţei sale, dar ameninţarea întoarcerii Azerbaidjanului către Rusia a determinat ca Turcia să insiste din nou ca Armenia se retragă din Nagorno-Karabah, închizând astfel proiectul acordului.

Natura relaţiilor diplomatice a revenit în discuţie în altă situaţie în 2009. Ecuador a rupt relaţiile cu Columbia în martie, când forţele columbiene au trecut graniţa pentru a ataca o bază FARC, cea mai mare grupare de gherilă din Columbia. Din nou, această problemă serveşte ca un memento în măsura în care relaţiile diplomatice sunt strâns legate cu suportul (explicit, implicit, sau prin omisiunea de opoziţie) pentru mişcările rebele din alte state. De asemenea, în 2009, lovitura de stat din Honduras a scos la iveală alte probleme de recunoaştere, subliniind rolul neîntrerupt al diplomaţiei ca o formă de legitimare.

În ansamblul ei, puterea este acceptată, diplomaţia fiind de ajutor în gestionarea tranziţiei. În 2008, o juntă militară a organizat cu succes o lovitură de stat în Mauritania, care a condus la izolarea internaţională a statului, inclusiv suspendarea din Uniunea Africană şi ameninţări cu sancţiuni de la atât ea, cât şi de la Uniunea Europeană. Totodată, diplomaţia internaţională, sub forma medierii de către Abdoulaye Wade, preşedintele Senegalului, a ajutat la soluţionarea impasului intern care a pregătit calea pentru un proces electoral în care şeful de junta a demisionat şi apoi a devenit preşedinte.

Ca o dovadă a măsurii în care calitatea de membru în cadrul organismelor internaţionale este un aspect cheie al diplomaţiei moderne, alegerile au fost asistate de observatori din partea Ligii Africane, Liga Arabă şi Organizaţia Internaţională a Francofoniei, toate aprobând rezultatul alegerilor, şi a fost văzut ca un prim pas pentru îmbunătăţirea relaţiilor cu Banca Mondială, Fondul

Monetar Internaţional, Uniunea Europeană şi Uniunea Africană.

A existat, de asemenea, o lovitură de stat în Guineea, în 2008, şi din nou recunoaşterea în locul organizării de alegeri a reprezentat o problemă. Mai mult decât atât, sacrificarea de demonstranţi prodemocraţie în luna septembrie 2009 a condus la presiuni din partea Uniunii Africane şi Uniunii Europene.

Revenind la alte tipuri şi aspecte ale diplomaţiei, instituţiile financiare au jucat un rol cheie în cadrul diplomaţiei financiare, acesta din urmă reprezentând un aspect important al relaţiilor internaţionale. În acelaşi timp, comerţul cu mărfuri esenţiale, în special petrol şi cereale, a fost frecvent afectat de intervenţie guvernamentală, precum a fost cazul furnizării de cereale în China, în anii 1960 şi 1990.

Dimensiunea militară semnificativă în diplomaţie reflectă măsura în care unele armate şi-au dezvoltat propriile sisteme pentru dobândirea de informaţii despre ţările străine, precum şi pentru promovarea intereselor acestora. Un exemplu proeminent este ÎŞI din Pakistan (Inter-Services Intelligence Agency), însă şi cazul dezvoltării de către Pentagon a unui sistem de analize strategice ale altor state este demn de remarcat. În special, necesitatea Pentagonului de a apela la Departamentul de Stat sau CIA pentru informaţii aparent a fost diminuată. Mai mult decât atât, comenzile din zona Pentagonului oferă o infrastructură spaţială care structurează o formă diferită de prezenţă şi diplomaţie decât cea a Departamentului de Stat.

Mişcările de insurecţie au continuat să ofere o bază pentru invocarea unei diplomaţii axate pe violenţă, şi precum a fost în cazul sprijinului pakistanez, saudit şi american pentru rezistenţa afghană împotriva regimului sovietic de la Kabul din anii 1980. Diplomaţii, de

asemenea, par să fi jucat un rol major în situaţii de terorism, ca şi în 1988, când, alături de rapoartele privind direcţiile libiene care au dus la o acţiune în justiţie de succes, mai sunt şi alţii care sugerează că trimisul iranian din Siria, a finanţat Frontul Popular din Damasc constituit pentru Comandamentul General pentru Eliberarea Palestinei, cu bani care au fost utilizaţi pentru a finanţa aruncarea în aer a zborului Pan Am 103 deasupra Lockerbie. „Războiul împotriva terorii” a condus la o creştere a dimensiunii de Intelligence a politicii externe americane, ambasadele extinzându-se în consecinţă. Astfel, Addis Abeba a devenit un important centru de reprezentare americană datorită puterii activismului islamic în ţara vecină, Somalia. Acelaşi lucru a fost valabil pentru Dijbouti.

Rolul serviciilor de informaţii serveşte ca o reiterare puternică a măsurii în care locul diplomaţiei ca sursă privilegiată de informaţii a fost parţial înlocuit. Capacitatea acestor agenţii de a da direcţii, precum şi analiza şi colectarea de informaţii este o calificare puternică a poziţiei de diplomaţi, nu în ultimul rând întrucât ca sistemele Ministerelor de Externe sunt adesea mai puţin adaptate la astfel de direcţii şi analiză.

Într-o situaţie cu multe antecedente istorice, structura stabilită a ambasadelor a fost consolidată cu trimişii mai încrezători, pregătiţi şi calificaţi. Astfel, în 2009, noua administraţie Obama a numit trimişii speciali pentru Orientul Mijlociu (George Mitchell) şi Afghanistan şi Pakistan (Richard Holbrooke), în timp ce preşedintele Comitetului pentru Relaţii Externe a Senatului, John Kerry, a luat poziţia unui intermediar cu Siria. Decizia cea din urmă a fost necesară în absenţa unei reprezentări diplomatice în Siria. Încercările administraţiei Obama de a îmbunătăţi relaţiile a condus în martie 2009 la efectuarea unei vizite de către delegaţi la nivel înalt, urmată de

discuţii despre redeschiderea ambasadei din Damasc.

În iulie 2009, decizia administraţiei de a avansa procesul de pace din Orientul Mijlociu s-a manifestat prin expedierea unei serii de figuri proeminente în regiune, nu numai în persoana lui George Mitchell, dar, de asemenea, Robert Gates, secretarul Apărării, James Jones, consilier privind Securitatea Naţională, şi Dennis Ross, un consilier special pe politica externă. Prezenţa lor a fost considerată necesară pentru a oferi garanţii securitate, în special împotriva Iranului, care ar putea încuraja Israelul să favorizeze înţelegeri pe Malul de Vest, dar rolul lor, ca şi cea a lui Holbrooke, a fost, de asemenea, văzut ca subminând poziţia lui Hillary Clinton, secretarul de stat.

În acelaşi timp, problema tradiţională a reprezentării rămâne crucială în Orientul Mijlociu. Această problemă se concentrează pe Israel şi Palestina, mişcarea islamistă Hamas, care a câştigat alegerile din 2006, în Gaza, izolat pentru că a refuzat să recunoască Israelul sau să oprească violenţele. Cvartetul de ţări şi organizaţii care au fost instruite pentru a promova negocierile – SUA, Rusia, ON şi Uniunii Europene – au stabilit trei condiţii pentru ca Hamas să se alăture negocierilor. Hamas a trebuit să-şi onoreze toate acordurile anterioare de Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, cu Israel, în sensul recunoaşterii acesteia, şi renunţarea definitivă la violenţă. Hamas, la rândul ei, a respins ideea de precondiţii şi a susţinut că Israelul a încălcat în mod repetat rezoluţii ONU, şi că mişcarea rivală Fatah nu a câştigat nimic de la recunoaşterea formală a Israelului.

Provocarea istoriei diplomatice s-au dovedit a fi o paralelă instructivă cu cea a diplomaţiei de la alte negociatori. O prejudecată puternică faţă de istoria diplomatică a venit în prim-plan la mijlocul secolului al XX-lea, cu subiectul de multe criticat, în cuvintele lui GM Young, „ca înregistrarea a ceea ce un funcţionar a spus

unui alt funcţionar”. Tehnicile folosite au fost considerate depăşite, şi disciplina la fel de arhaică, precum irelevantă pentru problemele şi preocupările contemporane. Reducând decalajului dintre ştiinţele politice şi umaniste, istoria diplomatică a primit critici din ambele direcţii. Pentru ştiinţele politice, istoria diplomatice este lipsită de sofisticarea teoretică necesară. Pentru ştiinţele umaniste, istoria diplomatică a provocat o reacţie antagonică din partea şcoli de gândire post-moderniste şi post-structuraliste.

Într-adevăr, proliferarea omniprezentă a relativismului, caracterul determinat social al acţiunii umane şi al identităţii, a favorizat o marginalizare a istoriei diplomatice. Cu valoarea de documente istorice în litigiu, istoria diplomatică – bazându-se pe aceste documente pentru a recrea trecutul – a fost proporţional redusă în sens şi semnificaţie. Având în vedere preocuparea lingvistică a mai multor istoriografi occidentali, unii cercetători au respins criterii empirice, şi s-au îndepărtat de diplomaţie, au conceput teme strict sociale, culturale, antropologice inspirate sau legate de gen.

Paginile 235 – 247-Pop Emilia Maria, MSSC.

Mai mult decât atât, reacţia împotriva eurocentrismului – asemănat, pe nedrept, în istoriografie cu imperialismul intelectual – a stârnit o rivalitate între formarea unui sistem al statelor occidentale şi ascensiunea marilor puteri: fundamentele istoriei diplomatice tradiţionale. În schimb, la nivel mondial, declinul Europei şi-a pus amprenta asupra principiilor fundamentale ale istoriei diplomaţiei, făcându-le irelevante. Cursa înarmărilor iniţiată între state (chiar dacă într-o măsură mai mică) începând cu anul 1945, şi, totodată, progresele tehnologice din acea perioadă, au dus la discreditarea normelor şi principiilor tradiţionale ale diplomaţiei, din

cauza neputinţei acesteia de a da soluţii şi răspunsuri adaptate noilor realităţi. Problemele ideologice erau destul de evidente, având în vedere ca teoreticienii diplomaţiei clasice (militare) erau combătuţi de noile ideologii şi instituţii pacifiste. Într-adevăr, diplomaţia tradiţională a fost asociată, într-un mod critic, cu „filosofia războiului” /război, asemănare ce se poate identifica în diferite teme/discuţii din anii 1790 continuându-se până după apariţia celor „14 puncte” ale preşedintelui american Woodrow Wilson, în 1918. În Statele Unite ale Americii, acest fenomen de discreditare a diplomaţiei tradiţionale a avut ca efect scăderea numărului de specialişti în istoria diplomaţiei cu trei sferturi în 1975, ajungând la mai puţin de jumătate în 2005, fenomen ce s-a petrecut într-o perioadă de expansiune a profesiei. Acelaşi fenomen s-a întâmplat şi în Marea Britanie.

Din anii 1970, teoreticienii diplomatici nu doar că au extins varietatea de surse diplomatice consultate – de la documente private ale ministerelor, oficialilor şi diplomaţiilor la informări publice despre politică; au adoptat, de asemenea, o nouă abordare multi-dimensională şi mult mai conştientă de realităţile societăţii, cum ar fi presupunerile morale şi intelectuale ale politicii naţionale, dimensiunea militară/navală a acţiunilor diplomatice, importanţa influenţei sistemice, precum şi orientarea afacerilor externe spre consideraţii şi constrângeri ale „politicilor personale, domestice şi de curte”.

Soarta istoriei diplomaţiei este instructivă, dar deloc unică. Acest lucru nu înseamnă că importanţa şi rezonanţa reformelor în istoria diplomaţiei este diminuată, deoarece şi factorii implicaţi sunt similari, însă este necesar să fie plasaţi într-un anume context.

Existau indicaţii din ce în ce mai clare de degradare a diplomaţiei decât de acceptare a statutului tradiţional al istoriei diplomatice. În particular, creşterea numărului de

state independente a reconfirmat din nou faptul că activitatea diplomatică afirmă suveranitatea şi importanţa lor ca ţară, numai că pentru multe dintre acestea nu puteau să susţină o reprezentare diplomatică proprie. După războiul lui Yom Kippur, la sfârşitul anilor 1970, s-a declanşat o criză economică datorată creşterii preţului petrolului ce a generat haos în finanţele guvernelor, punând capăt aşa-zisei perioade de „long boom" economic începută încă de după cel de al doilea Război Mondial; aceste probleme recurente au avut ecou şi în anii '80, 90 şi în 2000.

Dificultăţile au fost accentuate şi de colapsul unor state sau regimuri, cum ar fi cel al lui Mobutu din Zair de la mijlocul anilor '90. Drept consecinţă la situaţia din ţară, diplomaţii Zairului au pierdut reprezentarea internaţională din cauză că nu au fost plătiţi. Problemele lor au fost făcute publice, astfel că în perioada 1993 – 1995 au existat numeroase articole ce conţineau declaraţii ale personalului diplomatic al Zairului la Bonn (Germania), în care se menţiona faptul că aceştia au rămas fără electricitate şi telefoane, iar în Varşovia (Polonia) ataşatul diplomatic dormea în gară şi în Harare (Zimbabwe) ambasada a fost închisă din cauza neplatei chiriei.

Un alt aspect al unei diplomaţii prost gestionate este legată de denigrarea principiilor de imunitate. Nici diplomaţii şi nici ambasadele nu se aflau în deplină siguranţă în faţa unei agresiuni. Aceste atacuri erau organizate nu doar de terorişti sau mişcări populiste, dar şi de regimurile radicale ce căutau în mod deliberat un motiv puternic pentru declanşarea unui atac. Astfel de ambasade, în special cele ale Marii Britanii, s-au dovedit a fi ţinte reale şi importante în timpul marii revoluţii culturale proletare din China. Mai mult decât atât au fost lansate în Tripoli (Libia), în 1967, proteste violente asupra ambasadelor SUA şi Marii Britanii, ca urmare a deciziilor

considerate de către conducerea libiană a fi nelegitime, în ceea ce priveşte, sprijinul acestor două state oferit israelienilor în timpul războiului de „Şase zile”.

În 1979, asaltul ambasadei americane din Teheran, precum şi izolarea personalului diplomatic timp de 400 de zile a determinat confirmarea revoluţiei islamice ca şi o forţa anti-americană, şi, de asemenea, a evidenţiat problema principală în relaţia dintre SUA şi Iran. În momentul în care i s-a atras atenţia că a încălcat legile internaţionale, Ayatollah Khomeini, liderul revoluţiei, a cerut ca acest legi să fie considerate în lumea arabă opţionale, punând la îndoială beneficiile aduse de aceste legi poporului iranian. În acelaşi timp, soarta celor 52 de ostatici americani a avut un impact puternic asupra politici naţionale americane, mai ales că eşecul preşedintelui Carter de a-şi recupera ostaticii, în 1980, a fost considerat un simbol de slăbiciune politică, fapt ce a avut ca efect pierderea posibilităţii unui nou mandat prezidenţial. SUA nu au relaţii diplomatice cu Iranul. În schimb, Elveţia reprezintă interesele americanilor în Iran, asigurând atât servicii consulare pentru cetăţenii americani care trăiesc acolo, dar şi un canal diplomatic de comunicare. Astfel, în iunie 2009, guvernul iranian l-a chemat pe reprezentantul elveţian la o şedinţă pentru a pune în discuţie caracterul intervenţionist al declaraţiilor susţinute de Obama, cu privire la alegerile iraniene recente. De asemenea, şi Marea Britanie şi-a rupt relaţiile diplomatice cu Iranul în 1979, reînnoindu-le în 1988, rămânând problematice. Comparaţiile cu privire la deciziile americanilor şi britanicilor în relaţia cu Iranul ridică numeroase semne de întrebare, mai ales, în ceea ce priveşte, angajamentul constructiv oferit de prezenţa unei ambasade; deşi aceasta îndeplineşte alte funcţii. Mai mult decât atât, reprezentarea nu este oferită doar unui regim neloial, şi, de asemenea, prin prezenţa sa se oferă o încurajare în

relaţiile cu statele oponente: prezenţa sa într-o ţară este o mărturie a extinderii populare ce nu a fost uitată. Refuzul de a trimite o delegaţie este văzută ca o ostilitate, cum a fost, în august 2009, când Rusia a refuzat să trimită un ambasador în Ucraina.

Ambasadele sunt locuri pur simbolice şi sunt înţelese în acest mod. Astfel că, amplasarea lor poate să confirme angajamentele politice, la fel ca în 1995, când Comitetul American de Afaceri Publice cu Israelul a convins Congresul să voteze mutarea ambasadei americane de la Tel Aviv la Ierusalim, mişcarea nedorită de ambele guverne naţionale. Sensibilitatea locaţiei a fost evidenţiată, în 2009, când Marea Britanie şi-a abandonat planurile de a-şi muta ambasada din Tel Aviv într-un bloc turn nou aflat în proprietatea unui miliardar israelian din Londra, din cauză că acesta din urmă era criticat pentru investiţiile sale în Cisiordania.

Israelul nu e singurul exemplu de problemă diplomatică. China şi-a menţinut ambasada în Belgrad în timpul regimului Miloşevici, însă, în 1999, a devenit ţinta unui atac aerian american: americanii au susţinut ca bomba căzută nu era îndreptată împotriva ambasadei, deşi unii comentatori susţin că atacul a avut ca intenţie transmiterea unui mesaj Chinei despre necesitatea îndepărtării sale faţă de Serbia. Arabia Saudită a fost unul dintre cele trei state care au recunoscut guvernul taliban în Afghanistan în anii 1990: a avut ca rezultat crearea unui curent activist fundamentalist în Afghanistan împotriva normelor sovietice din 1980. În schimb, Arabia Saudită a fost foarte reţinută, în ceea ce priveşte, redeschiderea ambasadei americane în Bagdad, după cel de al doilea război din Golf, pas ce ar fi fost văzut ca o recunoaştere a căderii regimului lui Saddam Hussein.

Opinia publică occidentală avea impresia că ambasadele şi diplomaţii ţării lor sunt cel mai des asaltate.

Într-adevăr, câteva dintre cele mai cunoscute atacuri cele împotriva statelor europene, astfel că au fost vizaţi diplomaţii britanici (atacurile IRA), în timp ce Al-Qaida a atacat, în 1998, ambasadele americane din Nairobi (Kenya) şi Dar es Salaam (Tanzania) cu maşini capcană provocând pagube majore (mai ales în rândul populaţiei locale). În 2003 a fost bombardat consulatul Marii Britanii din Istanbul (Turcia).

Oricum ambasadele şi diplomaţii ale altor state au fost considerate şi ele ţinte ale atacurilor teroriste. În 1970 diplomaţii turci au fost atacaţi de către Armata secretă de eliberare a Armeniei. În 1980, Ambasada Iranului din Londra a fost asediată de o grupare teroristă. În mai 2008 poliţia Hezbollah a încercat să ucidă diplomaţii Arabiei Saudite din Beirut din cauză că aceştia susţineau poliţia rivală. În octombrie 2009 a fost un atac cu bomba (suicide bomb attack) la ambasada indiană din Kabul: India a fost văzută dintotdeauna atât de pakistanezi cât şi de fundamentaliştii musulmani ca cea care a intervenit în Afghanistan pentru a-şi urmări interesele geopolitice.

Atacurile asupra ambasadelor au fost în centrul atenţiei, dar, în practică, declinul diplomaţiei a fost cauzat de ascensiunea unor alţi actori şi intermediari pe scena politică internaţională şi în relaţii internaţionale, chiar dacă au existat şi greşeli de reprezentare şi raportare făcute de către diplomaţi. Astfel, în 1982, Anthony Williams, trimisul britanic la Buenos Aires, nu a reuşit să aprecieze probabilitatea unui atac al Argentinei asupra Insulelor Falkland, în timp ce, în iulie 1990, April Glaspie, reprezentantul american din Bagdad, diplomat american de carieră vorbitoare de limba arabă, a părut că l-a lăsat pe Saddam Hussein cu impresia că SUA nu va acţiona împotriva Kuweitului. Ea, cu siguranţă, a subestimat gradul de severitatea al crizei.

În 1982 a avut loc un războiul în Insulele Falkland

fapt ce a demonstrat atât importanţa unei politici diplomatice eficiente, dar şi numărul de agenţii implicate în formularea politicii internaţionale. În Argentina, dictatura militară trasează principalele linii politice din ţară, în timp ce, în Marea Britanie conducerea a fost preluată de primul ministru, Margaret Thatcher, iar Cabinetul de război, Şeful Statului Major de Apărare, Secretarul internaţional, Francis Pym au fost marginalizaţi de către Primul Ministru. Totuşi, diplomaţii britanici, Sir Nicholas Henderson (Washington) şi Sir Anthony Parsons (ONU), au jucat un rol important în limitarea tentativei de medierea internaţională şi, totodată, în furnizarea armatei britanice oportunitatea de a ataca şi a câştiga. Henderson a răspuns presiunii americanilor privind restricţia prin întrebarea cât de mult este apreciată neutralitatea Britanică dacă Puerto Rico se afla sub un atac. În SUA, preşedintele Ronald Reagan, Secretarul de stat, Alexander Haig, Secretarul Apărării, Caspar Weinberger, şi un reprezentat ONU, Jeanne Kirkpatrick, au luat diferite poziţii. Răspunsul american a fost un ultimatum/reîmprospătare a condiţiilor principale ale alianţelor, dar dorinţa de a se baza pe o rezoluţie şi de a beneficia de divizii poliţieneşti din partea statelor aliate.

Începând din 1940 înfiinţarea noilor instituţii politice internaţionale a oferit oportunităţi de dezvoltare a principiilor diplomatice, dar şi a privilegiilor oferite diplomaţilor. Expertiza lor s-a dovedit a fi un element important în ceea ce priveşte organizarea personalului şi operarea cu instituţiile internaţionale şi alte entităţi naţionale prin crearea unor activităţi şi legi internaţionale care să convină ambelor părţi. Membrii structurilor internaţionale, cum ar fi Consiliul de securitate al ONU, Organizaţia Pieţei Unice (world trade organization), şi G7, acum G8, au devenit obiective diplomatice importante.

State precum Brazilia, Germania, India şi Africa de

Sud au devenit membre a Consiliului de Securitate ca semn de recunoaştere a importanţei lor, fiind în acelaşi timp o confirmare a supremaţiei lor regionale. Acest tip de diplomaţie (of assertion) arată prelungirea potrivit căreia Consiliul de Securitate a abordat o atitudine publică cu principii de echivalenţă între entităţi suverane. Entităţile mai mici, cum ar fi Conferinţa de comerţ şi dezvoltare a ONU sau Secretariatul economic latino-american, furnizează, de asemenea, oportunităţi de afirmare şi activitate individuală, cum e în cazul alegerii locaţiei pentru jocurile olimpice.

În teorie, egalitatea este oferită tuturor statelor/puterilor implicate, diplomaţia multilaterală în practică este inerent ierarhică şi duce la o accentuare a parteneriatului şi a poziţiei în organizaţiile inter-guvernamentale relevante, accentuare ce nu e doar simbolică prin originile sale. Pentru puterile mai mici, un asemenea parteneriat le oferă oportunitatea unei diplomaţii sigure. China sau SUA nu se gândesc atât de mult la Polonia, sau să lase singură Slovenia, aceasta din urmă putând avea un rol decisiv ca membru al Uniunii Europene.

Importanţa unui parteneriat în structurile internaţionale poate să fie văzut ca un semn de dizgraţie. Apartheid-ul a condus Africa de Sud la pierderea reprezentării sale în forumurile internaţionale, iar statutul său de paria a complicat relaţiile diplomatice, deoarece Africa de Sud rămânea un stat important pe scena politică internaţională. În acelaşi timp, pot apărea probleme diplomatice prin suspendarea şedinţelor internaţionale de către un stat. Astfel, în 2008 Consiliul NATO-Rusia, o structură de discuţii la nivel de ministere şi ambasade a fost suspendată din cauza conflictului dintre Rusia şi Georgia. În schimb, Consiliul s-a reîntrunit în primăvara anului 2009 când preşedintele american Obama a căutat

să îmbunătăţească relaţiile cu Rusia.

În interiorul Europei au apărut o serie de organizaţii care aveau ca obiectiv cooperarea internaţională, aici intrând nu doar cea dintre NAT şi UE, ci şi Uniunea Vest-europeană, Consiliul Europei, Organizaţia de Securitate şi cooperare în Europa. Ele au fost considerate, în cel mai subtil mod, instituţiile interlocutoare, dar cu încercarea de a furniza o diplomaţie coerentă şi de calitate în Europa, prin extinderea negocierilor la uşurarea problemelor întâmpinate. Dar numărul mare de instituţii pot complica procesul, mai ales în ceea ce priveşte reprezentarea internaţională prin prezenţa unui număr prea mare de posturi pt diplomaţi.

În acelaşi timp, creşterea numărului de instituţiilor specializate pe diferite probleme are efecte benefice asupra politicii internaţionale. În particular, o alternativă europeană la NATO a fost posibilă, deşi ponderea militară era destul de slabă, însă nu era dependentă politic de SUA. În 1999, Criza din Kosovo s-a dovedit a fi o foarte mare catastrofă în ceea ce priveşte rolul internaţional al UE, având ca rezultat implicarea mult mai activă a Uniunii Europene în diplomaţia Balcanică şi în managementul crizei. Varietatea structurilor cu reprezentarea diplomatică reflectă, de asemenea, specializarea diplomaţiei internaţionale, prin Agenţia Internaţională a energiei atomice, care a făcut ca proliferarea armelor să devină o problemă majoră pe agenda internaţională.

Comerţul reprezintă în cadrul cooperării internaţionale unul dintre principalele linii de discuţie. Parcursul european, de la Comunitatea economică europeană la Uniunea Europeană şi moneda unică, în mai puţin de patru decenii, nu a mai fost realizat, iar în Americi au fost folosite mult mai multe măsuri diplomatice în crearea şi menţinerea NAFTA, ANDEAN (Acordul de la Cartagena/Grupul Ardino 1969) şi MERCOSUR (Mercado

comun de-l cono sur, common market for the southern part of America 1990), dar şi în discuţiile despre extinderea lor.

S-a dovedit a fi mult mai dificil să obţii o cooperare la acest nivel decât în alte domenii precum migraţia sau drogurile. În schimb, diplomaţia bilaterală a jucat un rol major în aceste domenii. Acest tip de diplomaţie este importantă pentru corelarea cu structurile multilaterale. Tentativele bilaterale de a îmbunătăţi relaţiile dintre SUA şi China spre un dialog major, bazat pe diplomaţie, început în 2005, Dialogul strategic economic, o primă întâlnire a avut loc în iulie 2009. Ultima întâlnire a stabilit să extindă relaţiile diplomatice şi la cele politice, fiind prezenţi la această întâlnire de Secretarul de stat, Hillary Clinton, dar şi Secretarul Trezoreriei.

Astfel, pe lângă noile structuri extinse pentru diplomaţia multilaterală au apărut o serie de structuri bilaterale extraordinare, mai ales că statele caută să dezvolte cultura „soft power" (soft power of culture), dar şi alte metode pentru a-şi uşura relaţiile. Acest obiectiv a fost foarte urmărit mai ales între aliaţii care au simţit că înţelegerea lor nu beneficiază de suficientă încredere din partea publicului. În 1975, administraţia Ford a înfiinţat o Comisie de prietenie japonezo-americană, agenţie federală ce există şi în ziua de astăzi şi al cărui obiectiv constă în dezvoltarea de programe educaţionale şi culturale între cele două ţări. Nu există un echivalent japonez, dar Fundaţia Japoniei, înfiinţată în 1972 de către guvern, a acordat o atenţie deosebită relaţiilor cu SUA. Totuşi, televiziunea, cinemaul şi comerţul s-au dovedit mai importante decât legăturile diplomatice în crearea de percepţii şi legături.

Mediul politic şi natural au devenit puncte importante în acţiunile de cooperare şi transnaţionale. Ecologismul a apărut ca o încercare de a crea norme internaţionale, iar, în particular, pentru încheierea unor

înţelegeri, dar care nu definitivează în acorduri bilaterale, din cauză că ar fi fost privite ca fiind nişte măsuri egoiste venite din partea vreunei puteri statale. Problemele legate de drepturile omului au servit o altă bază pentru diplomaţie cu o confruntare, din nou, între procesul formal al diplomaţiei şi cel realizat de către diplomaţi şi, în special, avocaţi.

Necesitatea de cooperare împotriva ameninţărilor a oferit un fundament suplimentar pentru diplomaţie. Aceste ameninţări se referă, în special, la terorism şi proliferarea armelor. Astfel, decăderile aparente ale restricţiilor ulterioare, mai ales în comerţul tehnologiei nucleare, a făcut ca neproliferare internaţională a armelor nucleare să devină o problemă majoră în anii 2000, conducând la apariţia unor noi structuri şi practici. În special, în mai 2003, SUA a lansat Iniţiativa de proliferare a securităţii, o încercare de a lua măsuri comune împotriva transferului de arme de distrugere în masă. Până, în 2009, au fost peste 90 de state implicate în această iniţiativă, deşi este o organizaţie în care îi lipseşte o structură, un sediu şi Secretariat. În 2006, Iniţiativa Globală de combatere a terorismului nuclear în 2009 a avut 75 de participanţi.

Importanţa proliferării s-a văzut şi în cazul bunăvoinţei Libiei, din 2003, de a-şi abandona programul lor nuclear (dar şi să plătească compensaţii pentru cei ucişi în atacul cu bomba asupra avionului Pan Am 103 ce zbura deasupra de Lockerbie în 1988), fiind urmat de deciziile membrilor Consiliului de Securitate de a ridica sancţiunile asupra ei. Îmbunătăţirea relaţiilor s-a văzut şi în reluarea relaţiilor diplomatice cu Marea Britanie (după 17 ani), în 2001 şi cu SUA (după 24 de ani) în 2006.

În acelaşi timp, problema organizaţiilor multilaterale rămâne diplomaţia convenţională. La începutul anilor 2000, relaţia arabo-americană s-a axat pe trimisul saudit la Washington, Prinţul Bandar bin Sultan. În plus, liderii

naţionali călătoresc mult mai mult decât înainte, iar acest fapt reprezintă un alt mod de diplomaţie convenţională, având ca efect deprecierea profesională a diplomaţiilor.

În a doua jumătate a secolului XX, ritmul călătoriilor a crescut foarte mult, iar de aici s-a născut o nouă chestiune de dispută şi negociere în diplomaţie cu companiile aeriene pentru drepturile de aterizare. Născut în 1869, Neville Chamberlain a plecat în străinătate abia în 1938. A părăsit ţara de trei ori în încercarea de a aranja o soluţionare paşnică a crizei Cehe, şi apoi la Roma în ianuarie 1939. În perioada Războiului Rece a afectat călătoriile, mai ales a prim-miniştrilor, doar în 1959 Harold Macmillan a vizitat Moscova în vederea soluţionării crizei Berlin. Aceasta a fost prima vizită la Moscova a unui lider occidental din 1941 şi a avut ca principal scop crearea unor legături diplomatice. O conferinţă a Miniştrilor de externe a urmat în acel an la Geneva.

În anii 1980 situaţia a fost foarte diferită faţă de o jumătate de secol mai devreme. Potrivit fostului ei coleg de Cabinet şi susţinător, Nicholas Ridley, Margaret Thatcher „nu a încercat niciodată să vorbească într-o limbă străină”, însă ea a călătorit frecvent în străinătate, în special la Washington şi în ţările din Uniunea Europeană la diverse summit-uri. Diplomaţia publică a ajuns să implice şi liderii naţionali devenind o parte importantă a relaţiilor internaţionale, astfel că, în 1972, Richard Nixon a făcut o excursie în Beijing, rolul lui Anwar Sadat în reglementarea tensiunilor israeliano-egiptene din anii 1970, în special prin călătoria sa în Ierusalim din noiembrie 1977, acţiunea lui Mihail Gorbaciov de a pune capăt războiului rece în anii 1980, sau prezenţa preşedintelui american Ronald Reagan la Summitul din Reykjavík în 1986.

În perioada 1997 – 2007 a fost impus un ritm alert liderilor britanici de către Tony Blair. Aceste vizite diplomatice au urmărit atât obiective economice cât şi

politice, astfel că în 2007 în timpul vizitei sale la Tripoli, capitala Libiei, a anunţa iniţierea unui afaceri în producţia de petrol şi gaze cu investiţii în valoare de aproximativ 900 milioane dolari.

În 2004, Tony Blair a vizitat Libia, fiind prima călătorie a unui lider britanic din anul 1948. În 2001, Blair a extins, de asemenea, controlul său instituţional asupra politicii externe, în special prin crearea unui Secretariat de apărare şi al mărilor (Secretariat of the overseas and defence). Importanţa legăturilor la nivel înalt a fost, de asemenea, evidenţiat în anul 2008, când preşedintele George W. Bush a vorbit cu colonelul Gaddafi prin telefon, în timp ce, în iulie 2009 preşedintele Obama a dat mâna cu Gaddafi.

Cu toate aceste, liderii naţionali nu au nici timp şi nici interes să negocieze acorduri detaliate, iar deplasarea lor în diferite locaţii este dificilă. Cele mai multe dintre sarcini au fost atribuite diplomaţilor, deşi foarte mulţi dintre ei au fost constrânşi doar pentru a răspunde exigenţelor politice. Angajamentul diplomaţiilor, într-o democraţie era cercetat în Comitetele legislative publice. Când preşedintele american George W. Bush a apelat la aşa-zisa diplomaţie a libertăţii, mai exact politica externă era concentrată pe răspândire a principiilor democratice, diplomaţii trebuiau să se conformeze.

Indiferent de preferinţele americanilor de a încuraja adoptarea democraţiei în America Latină, Filipine, Africa, diplomaţii trebuiau, în general să ţină cont şi de cultura şi principiile strategice şi organizatorice ale fiecărui stat, neţinându-se seama de aceste elemente s-ar putea isca diferite tensiuni internaţionale.

În iunie 2009 are loc la Ekaterinburg, în Rusia, o întâlnire între liderii internaţionali pentru a discuta de principiile diplomaţiei internaţionale. Brazilia, China, Rusia, India, statele BRIC, au cerut să fie reprezentate în

instituţiile financiare internaţionale, deoarece ele reprezintă 42% din populaţia lumii, 15% din PIB-ul mondial, deţin aproximativ 40 % din rezervele de aur şi valută şi nu în ultimul rând, ratele de creştere a Chinei şi Indiei sunt considerabil mai mari decât cele ale SUA şi Europei.

Pe agenda internaţionale s-a pus în discuţie consfinţirea rolului de diplomat rezident, precum şi participarea organizaţiilor guvernamentale şi non-guvernamentale în formularea şi implementarea principiilor de politică externă. Astfel că, guvernele naţionale au atras atenţia ca ameninţările internaţionale provoacă o serie de disfuncţii la nivel naţional: creşterea consumului de droguri, traficului de fiinţe umane, terorismul etc. Totodată, sunt puse în discuţie şi metode de combatere a lor, precum şi a modului în care acestea afectează politica externă a statelor.

În acelaşi timp, diplomaţia convenţională continuă să joace un rol important, mai ales, în protejarea de către diplomaţi a imaginii propriei ţări. Un exemplu concret este redat de protestul diplomaţilor chinezi cu privire la părerile critice, în ceea ce priveşte, tratamentul aplicat uigurilor după revolta lor din regiunea Xinjiang din iulie 2009. Chunmei Chen ataşatul cultural la consulatul din Melbourne a pus presiune asupra organizatorilor festivalului de film „10 Condiţii a iubirii” (10 Conditions of love”), să scoată documentarul despre Rebiya Kadeer, liderul mondial al uigurilor. Chen a criticat chiar şi decizia de a o invita pe Kadeer la festival, acuzând-o de acte de crimă şi chiar terorism. Pe deasupra, au existat hackeri care au spart pagina de prezentare al festivalului de pe internet şi au postat un steag al Chinei, dar au cerut şi prezentarea unor scuze publice. În Londra, ambasadorul, Fu Ying a avut o ieşire în presă, replicând ziarului britanic The Guardian că violenţa izbucnită în China nu a

reprezentat un conflict etnic, şi, totodată, a cerut ziarului The Times posibilitatea de a-i răspunde în mod public lui Kadeer.

Rolul emisarilor ca reprezentanţi ai ţării lor a fost de multe ori privit ca un motiv de ceartă în ţări. Dacă privim în actual mediul internaţional, se poate observa o tendinţă de multipolarizare a puterii mondial, prin decăderea din ce în ce mai evidentă a SUA. Desigur această decădere americană, nu poate fi privită doar din punctul de vedere, militar, economic, fiscal, ci aici se face referire şi la rata de creştere economică din ce în ce mai mare a Chinei şi Indiei.

Aceste schimbări pot fi văzute în termeni unei tranziţii a statutului de superputere de la America la China, sau sfârşitul „Chimerica”, sau existenţa unui sistem multipolar în care China şi SUA vor juca un rol important. În fiecare dintre scenarii, principiile diplomatice trebuie să se adapteze pentru a putea conduce într-un mod coerent acest proces tranziţional. De asemenea, agenda internaţională trebuie să dezvolte structuri şi o diplomaţie multilaterală, deoarece cea veche tradiţională nu mai este valabilă. În acelaşi timp, China tinde să sublinieze noi principii diplomatice, care nu corespund tocmai statelor occidentale. Însă, indiferent de evoluţiile de scena politică internaţională, de problemele aduse de noile puteri ale lumii, diplomaţie va fi întotdeauna modul cel mai eficient şi subtil de păstrare a relaţiilor internaţionale

CONCLUZIE: Viitorul

Paginile 248 – 256-Secară Diana, MSSC.

Este diplomaţia convenţională redundantă? Această întrebare a fost des pusă şi nu doar dintr-un punct de vedere abstract. Concurând pentru resurse, miniştri de externe şi diplomaţii fac presiuni pentru reduceri, reţele de reprezentare reduse, la fel şi pentru clădirile ambasadelor. În afară de aceasta, se fac apeluri repetate la relevanţă, modernitate şi reprezentării de tip "join-up" al statelor printr-un proces de tip multi-agenţii. Astfel, revizuirea" Reprezentării de peste mări" (1977) de către Staff-ului Politic Central Britanic a recomandat o reducere severă a serviciilor diplomatice.

Într-o oarecare măsură, acest raport reflectă o situaţie în care utilizarea lucrătorilor casei civile aduşi în diplomaţia britanică au apărut din aparenta inadecvanţă a Serviciul Diplomatic când a avut de a face cu oficialii străini negociind chestiuni non-politice. Astfel, natura schimbătoare a relaţiilor internaţionale a condus la întrebări cu privire la caracterul adecvat al diplomaţilor, întrebări la care s-a dat rezonanţă fictivă de tendinţa de a prezenta diplomaţii la fel de reprezentativi ai opiniilor sociale.

Realitatea mult mai complexă a fost văzută şi în corespondenţa şi jurnalele diplomaţilor.

Un proces de contracţie în serviciul diplomatic a fost deosebit de evident în cazul

Marii Britanii de la sfârşitul secolului al XX-lea. Această schimbare a apărut într-o oarecare măsură din finalul din poziţia sa hegemonică, dar, de asemenea, reflectat şi a reprezentat lumea diplomaţiei în curs de dezvoltare. Relaţiile puternice au fost în prim-plan. La începutul anilor 1990 britanicii au decis să închidă, sau cel

puţin să scadă zece misiuni în Africa şi America Centrală, cu scopul de a răspunde la prăbuşirea Uniunii Sovietice, care a condus la apariţia unei serii de noi state. În Honduras nu exista decât un consul şi nicio ambasadă care să protejeze interesele britanice la momentul loviturii de stat din 2009. Îngrijorările britanicilor cu privire la legăturile Commonwealth-ului au asigurat faptul că încă există trimişi spre ţări mici cum ar fi Gambia, Lesotho, Seychelles şi Swaziland, iar trimişii care nu erau rezidenţi erau de folos în Africa francofonă, iar în 1990, înaltul Comisar din Nigeria reprezenta, de asemenea, şi interesele britanice din Benin sau Ciad, în timp ce trimisul din Coasta de Fildeş era de asemenea şi reprezentant în Mali şi Burkina Faso. În 1991, W.E. Quantrill din Camerun a fost, de asemenea, trimis la Ciad, Gabon, Republica Central-Africană şi Guineea Ecuatorială. Erau metode paralele cu reprezentarea marilor puteri din regimul Europei din antichitate, în special cel a trimişilor acreditaţi la mai multe principate germane şi italiene. Închiderile realizate de Marea Britanie în 1991 au inclus ambasadele din Gabon, Liberia şi Republica Congo, în timp ce pentru o mare parte a anilor 1990, ambasadorul din Chad a fost, de fapt, Şef al Departamentului Africii de Vest, şi, astfel, a avut sediul la Londra.

În schimb, Brazilia, condusă din 2003 de către Luiz Inácio Lula da Silva, a încercat de a dezvolta legături cu ţările din Lumea a Treia, şi până în 2009 a dublat numărul ambasadelor sale din Africa până la treizeci. În mod evident, ambasadele au servit drept centre de influenţă. În 2009, ambasada Braziliei din Honduras a jucat un rol important în lupta pentru putere ce s-a dat acolo după răsturnarea preşedintelui. Ca un exemplu al deschiderii ambasadelor în exercitarea de influenţă, Iranul, sub Preşedintele Mahmoud Ahmadinejad din 2005, a considerat diplomatic reprezentarea diplomatică din

America Latină un instrument important al politicii. Iranul a deschis ambasade în Chile, Columbia, Ecuador, Nicaragua şi Uruguay, în timp ce preşedintele a vizitat Bolivia, Ecuador, Nicaragua şi Venezuela, în mare parte pentru încercarea de a crea o aliniere internaţională anti-americană.

Alături de schimbări în reţeaua diplomatică a venit privatizarea diplomaţiei, exprimată prin dependenţa tot mai mare de grupurilor de interese pentru promovarea intereselor naţionale în străinătate. Până în 2009, aproape o sută de ţări s-au bazat pe grupurilor de interese din Washington, iar acest grup a inclus state cum ar fi Australia, Japonia şi Norvegia. Acestor grupuri de interese s-au dovedit a fi mai eficiente decât ambasade în influenţarea de la Capitol Hill, în timp ce utilizarea celor din interior este văzută ca o modalitate de a ajuta navigarea în structura guvernului american. Suprapunerea poate fi izbitoare, ca şi cu Randy Scheunemann, un lobbyist pentru Georgia, Letonia, Macedonia şi România, precum şi un consilier-cheie al lui John McCain şi care a fost în favoarea expansiunii spre est a NATO. Dacă McCain ar fi câştigat alegerile prezidenţiale din 2008, atunci este probabil ca astfel de persoane fizice şi practici să fi jucat un rol major în politica externă americană. Într-adevăr, rolul controversat a lui McCain, sau cel puţin al consilierilor săi, în încurajarea Georgiei în criza cu Rusia, în 2008, a servit ca un memento de natura variată de link-uri de politică externă şi a dificultăţii de a monopoliza reprezentarea.

Grupurilor de interese au fost, de asemenea, importante în obţinerea de sprijin american pentru Independenţa Kosovo, care a fost realizată în februarie 2008. Legile hibride şi firmele de lobby, cum ar fi Patton Boggs şi Grupul BGR, joacă un rol important în reprezentarea statelor străine, în special în ajutarea

ambasadelor de dimensiuni medii şi mici, care nu dispun de forţa de muncă necesară pentru a acoperi guvernul sau a concura cu celelalte grupuri de interese. Unele grupuri de interese reprezintă afaceri internaţionale, cum ar fi Airbus şi Gazprom, care nu doresc să fie dependente de guvernele naţionale, dar ale căror activităţi afectează aceste guverne.

Există, de asemenea, grupuri de pe piaţa internă, cu o importanţă în politica externă, cum ar fi American Israel Public Affairs Committee, aşa cum au pretins criticile interne şi internaţionale, modul în care acest comitet şi grupurile americane aferente şi „interesele" afectează politica americană este destul de controversat. Această controversă, care a devenit acută în perioada 2006 – 2009, se referă mai degrabă la procesul de formulare a politicii externe, decât punerea în aplicare a acesteia.

În ceea ce priveşte Statele Unite ale Americii, este loc pentru accentuarea intereselor regionale, un accent care diminuează rolul formal al sistemului diplomatic, sau cel puţin diminuează partea sa în elaborarea politicilor. Juxtapunerea de lungă durată a regiunilor americane concurente ce caută să definească interesul naţional cu scopul de a răspunde la diferitele lor interacţiuni economice cu economia globală, o situaţie des întâlnită în episoade, cum ar fi războiul din 1812 cu Marea Britanie sau ridicarea Americii la statutul de mare putere, trebuie să fie abordată alături de o conştientizare a definiţiilor variate şi adesea contradictorii ale regiunilor. În 1950 a existat o schimbare geografică majoră în Statele Unite ale Americii cu ridicarea a Vestului şi a Noului Sud.

Din punct de vedere cultural, această schimbare a contestat influenţa stabilizării Coastei de Est în Statele Unite ale Americii, şi au existat consecinţe pentru politica externă şi diplomaţia americană şi nu în ultimul rând, o mai mare preocupare faţă de Orientul îndepărtat (de Asia)

şi un grad de militarizare ridicat al a politicii, sau cel puţin o diminuare a rolul elitelor tradiţionale. Serviciul american de externe a trebuit să ia în considerare această schimbare, un proces facilitat de caracterul explicit politic al direcţiei şi rândurilor de conducere.

În ciuda prezentării standard a diplomaţiei, în termeni de servire ai interesului naţional, un limbaj care a atras convenţiile profesionale şi ideea unui serviciu public apolitic, direcţia politică a diplomaţiei a fost cea mai viabilă în majoritatea statelor, diplomaţia fiind văzută ca mijloc de aplicare a conceptelor politice de pe plan extern.

Alături de lobby şi rolul altor grupuri interne, există reţelele transnaţionale care doresc să avanseze anumite agende. Aceste reţele oferă un sistem care reflectă anumite aspecte ale diplomaţiei, ceea ce duce la un mijloc internaţional eficient de legătură şi reprezentare, şi oferă, de asemenea, un mijloc de a influenţa politica externă. Astfel, reţelele transnaţionale de susţinători de control al armamentului şi activiştii pentru pace au jucat un rol în timpul Războiului Rece, în special în timpul anilor lui Gorbaciov de la sfârşitul anilor 1980.

Astfel de reţele transnaţionale, cu toate acestea, a avut o influenţă mai mică decât organizaţiile internaţionale, în special în regiuni şi ţări în care politica de exprimare a cetăţenilor a fost limitată. Astfel, în Orientul Mijlociu, un rol-cheie a fost reprezentat de OPEC, Organizaţia Ţărilor Exportatoare de Petrol, fondată în 1960, care a atras împreună cei mai mari producători de petrol din Orientul Mijlociu, la fel ca şi Indonezia, Nigeria şi Venezuela. OPEC a urmărit o politică diferită de propriile sale interese atunci când, în 1973, a interzis toate exporturile de petrol către SUA şi Olanda, în semn de protest pentru sprijinul lor pentru Israel. Consiliul de Cooperare din Golf este un organism mult mai regional. Astfel de organizaţii au datorat puţin voinţei populare, şi

au fost criticate.

Pe lângă cerinţele ideologice ale reformatorilor radicali, au existat, de asemenea, solicitări pentru schimbări majore în diplomaţie de la comentatori create pe criterii funcţionale pornind de la modul în care ar trebui să funcţioneze cel mai bine diplomaţia.

Scăderea puterii statului este o temă-cheie în unele lucrări din literatura de specialitate, şi acest argument se extinde la mijloacele convenţionale de activitate ale statului. Diplomaţie, de exemplu, este contestată de ajutorul internaţional ca o formă instituţională de rezolvare a problemelor şi de reprezentare naţională. Acest ajutor este furnizat de către agenţiile guvernamentale şi de ONG-uri, iar acestea din urmă au tendinţa să domine atenţia. Mai mult decât atât, un astfel de ajutor pare să satisfacă circumscripţii politice şi populare de pe piaţa internă, cu un succes mai mare decât cel prevăzut de guvern, deşi provoacă, de asemenea, (şi reflectă) litigii internaţionale.

Ca un alt exemplu din gama de activitate de stat, criza în relaţiile anglo-iraniene din 2009 a apărut în parte din preocuparea guvernamentală iraniană despre influenţa BBC-ului în Iran. Mai mult decât atât, deşi Iran a expulzat doi diplomaţi britanici şi a reţinut angajaţi iranieni ai ambasadei, principala acuzaţie de retorica a fost cea de o repunere în discuţie a chestiunii, ce ar trebui acordată nu numai de BBC, dar şi de agenţi ai serviciului secret.

Ultimul punct trebuie subliniat având în vedere tendinţa continuă britanică de a exagera angajamentul american asupra "Relaţiei Speciale" anglo-americane. Această tendinţă reflectă rolul important în discuţia publică a recuzitei de lungă durată, concepută pentru a ajuta gândirea şi argumentare, dar, de asemenea, măsura în care aceste elemente de recuzită sunt, în general, formate fără o înţelegere a naturii complexe a relaţiilor

internaţionale. În special, există tendinţa de a subestima măsura în care alianţele implică tensiune, şi se lupta pentru conducerea şi negocierea de compromisuri, de a neglija măsura în care aceste probleme sunt atenuate în retrospectivă; şi, astfel, să subestimeze importanţa competenţelor diplomatice în gestionarea alianţelor. Alianţa anglo-american nu este o excepţie, aşa cum a fost făcut înţeles acest lucru şi Louis Susman, noul ambasador american, când a lăudat „relaţia specială”, în septembrie 2009.

Ca o apărare a diplomaţiei, rămâne în continuare o necesitate pentru culegerea de informaţii în mijlocul masei de material care este disponibil, iar unele dintre ele sunt discutate în următorul capitol. Mai mult decât atât, înţelepciunea şi experienţa acumulate şi nu în ultimul rând, relevanţa cunoaşterii mai multor limbi străine face mai uşor pentru a aprecia opiniile populaţiei ţi codurile de negociere ale celorlalţi şi, astfel, facilitarea achiziţiei de informaţii şi negocieri. Acest lucru este valabil atât pentru politica la nivelul statelor, dar, de asemenea, şi pentru eforturile depuse de organismele internaţionale, cum ar fi misiunile ONU de menţinere a păcii.

Gama de activitate diplomatică în cazul Americii de azi a fost prezentat în august 2009, când Jim Webb, şeful subcomitetului Relaţiilor Externe din Senat pentru Asia de Est, a călătorit la Naypyidaw, capitala din Birmania (Myanmar), în cadrul unei politici a sale de angajament cu această ţară. Aceasta, prima reuniune a unui înalt oficial american cu Generalul Than Shwe, şeful juntei birmaneze, a fost destinat să urmeze un constructiv angajament, deşi nevoia de a calma preocupările legate de drepturile omului a fost atât de mare, încât purtătorul de cuvânt al Consiliului Naţional de Securitate american a declarat că această călătorie va permite Birmaniei „să audă de opiniile puternice ale liderilor politici americani cu privire la calea

pe care ar trebui să o la faţă de democraţie, buna guvernare, şi autentica reconciliere naţională”.

În ceea ce priveşte lumea de astăzi, în schimbare, a crescut complexitatea relaţiilor internaţionale, prin ascuţirea problemelor legate de legitimitate şi extinderea numărului şi gamei de interese, care trebuie să fie luate în considerare; şi, astfel, a dus la o mai mare nevoie de mediere de către diplomaţi. Globalizarea relevantă include expunerea de acte diplomatice la un public mai larg prin răspândirea de radio şi televiziune.

Rolul considerentelor politice face ca orice evaluare a efectivelor diplomatice, în termeni administrativi, să fie oarecum limitată. O înţelegere a politicii este esenţială la orice evaluare a politicii externe, şi, astfel, a diplomaţiei.

Cu toate acestea, ca şi în cazul agenţiilor de informaţii, nevoia de flexibilitate în desfăşurarea politicii externe, pune în prim-plan competenţele diplomatice tradiţionale, în special studiu în profunzime a culturii şi istoriei altor puteri şi relaţiile istorice dintre naţiuni. Valoarea unor astfel de aptitudini se dovedesc a fi utile în relaţiile inter-culturale, mai ales în adaptarea strategiei la nevoile culturale adversarilor şi de a rezista tentaţia de grabă, o ispită, care este un element central în anumite culturi politice, în special cea a SUA. Natura schimbătoare a relaţiilor internaţionale de la începutul anilor 1990 este evidenţiată în Postscript, dar ar fi o formă înşelătoare al prezentismului dacă sunt neglijate competenţele-cheie, care sunt încă necesare.

i
ii
iii
iv
v
vi
vii
viii
ix
x
xi
xii
xiii
xiv
xv
xvi
xvii